

מדרש הנעלם, שיר השירים

[זהר חדש, ס ט"ג] [p. 3] רבי רחומאי פתח (ישעי' יא: 2) ונחה עליו רוח יי' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי'. הא הכא ארבע רוחות ולא זכה בהם אדם זולתי מלך המשיח בלבד. והכתיב (יחזקאל לו: 9) מארבע רוחות באי הרוח, ארבע לא כתיב. אלא מארבע רוחות, זהו רוח שלם. אמר ליה היאך.

אמר ליה זה הבא מתוך אהבת נשיקה. היאך, נשיקה מאהבה אינו אלא בפה, ומתחברן רוח ברוח, וכל אחד מהם כלול משתי רוחות, רוחו ורוח חברו, נמצאו שניהם בארבע רוחות. וכ"ש [p. 4] הזכר והנקבה בהתחברם שם ארבע רוחות ביחד. והבן הבא מהם, זהו רוח הבא מארבע רוחות, כמא דאת אמר מארבע רוחות באי הרוח, וזהו רוח שלם.

רבי ברכיה אמר יתיב הוינא על פילי דרומי רבתא, וחמינא חד בר נש דהוה אתי. נפקנא לגביה אעילנא ליה בגו ביתאי. בדיקנא ליה במקרא במשנה בתוספתא ובהגדה, ולא אשכחנא ביה. נזיפנא ביה ולא אתיב לי מידי. אפיל גרמי אחורי דשא ודמך. אמינא, הוא וכלבא ייכלון כחדא.

דהכי א"ר מניומי סבא דגוש חלבא, מהו (ישעי' נו: 11) והכלבים עזי נפש לא ידעו הבין, [p. 5] אלו עמי הארץ שהם עזי פנים ככלב. עזי נפש ככלב, מאי טעמא. מפני שלא ידעו הבין, דקב"ה לא אשרי קדושתיה בגווייהו. ועל דא אינון עזי נפש, ובג"כ הוא וכלבא ייכלון כחדא. כד איתער קם וקריב לגבי פתורא. מאיך רישוי ולא אמר מידי. חמינא ואסתכלנא בעינוי דחייכן. אמר לי ודאי מאורחוי דמרך אתרחקת, דהוא תקין פתורא עד דלא ייתי אדם ועד דלא יפקוד ליה ויבדוק ליה. אי איתוסף למהך באורחא דא, לא יתקיימון לך בנין. מיד אהדר ואמר ייחון לך ויקיימון לך.

[p. 6] אמינא ליה אמאי אהדרת מלה ואתנחמת.

אמר לי אסור ליה לבר נש למיליט גרמי וכל שכן אחרא, בגין דקללת חכם אפילו על תנאי יתקיים.

אמינא הכי הוא ודאי דכתיב עס אשר תמצא את אלהיך לא יחיה ואתקיים. ואנת בדיקנא בך, ולוטך לאו כלום.

פתח ואמר ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. קללה דא על תנאי הוה וקב"ה מחיל לחוביהון בגיניה דמשה, ובג"כ אתמחי מפרשתא מעלייתא באורייתא, בפיקודא דעובדא דמשכני. ואיהי פרשת ואתה תצוה, דהוה ליה למיכתב שמיה דמשה בכל מלה ומלה ובכל פיקודא ופיקודא דתמן. ואתמחי מכל ההיא פרשתא דלא אדכר תמן. הוי קללת חכם אפילו על תנאי אתקיים.

כיון דארגישנא ביה, קמנא ואותיבנא ליה ברישא דפתורא. אמינא ליה והא לבתר ואתה תצוה אמר משה האי מלה.

א"ל אין מוקדם ומאוחר בתורה.

[p. 7] שאילנא ליה במקרא במשנה ובתוספתא ובהגדה והוה בקי בכולא. אמינא אמאי

בקדמיתא לא אתיבת לי כד בדיקנא בך.

אמר שינתא אניס לי. תרין יומין הוו דלא דמיכנא, והשתא דשינתא אתא לעיני. לא

אתיבנא לך.

לבתר דאכל ושתה, פתח ואמר שיר השירים. ש רברבא, והיא תניינא מסופא דאתווי

דאלפא ביתא. ב דבראשית רברבא, והיא תניינא משירותא דאלפא ביתא. מאי טעמא.

בגין דשי"ן רזא דרתיכא עילאה, ועל דא איהי בתלת סמכין. דהא אבהן [ס ט"ד] אינון

רתיכא, וכל שיר השירים רזא דרתיכא עילאה איהי. ובג"כ שירותא דיליה בשי"ן. ב איהי ביתא

דעלמא דעובדא דעלמא איהי.

וע"ד קיימ' בשירותא דספרי"ן, ד' אינון. דהא כגוונא דאיתעבידו וכההוא רזא דילהון,

הני [p. 8] אתוון רשימין ברישא. ואינון אתוון רברבן דסלקן על כל שאר אתוון. וההוא את

רזא וסתרא דכל ספרא.

ואלין אינון, א דדברי הימים, ב דבראשית, מ דמשלי, ש דשיר השירים. אלין ד' אתוון,

ריש ספרין אינון, אתוון רברבן. ומאן דידע בהו ינדע רזא דכל ספרא. דשיר השירים רשים

בההוא את, וההוא את אוליף רזא דכל ספרא.

א, תיקונא דיליה דיוקנא וסתרא דאדם בתרין גוונין. רישא דלעילא על כלא, בגליפו,

דאיתעטר איהי נקדה קדמאה דשלטא על כלא בגליפו, דאיתעטר לאתפשטא תחותיה. וא"ו

דאיהו רזא ודיוקנא דאדם בשלימו. הוא ובת זוגיה דלת דלתא, דאתאחדת מסטרוי, ודא

איהו שלימו דאדם.

בגוונא אחרא, וא"ו באמצעיתא דיוקנא דאדם ואתאחיד' ביה מתרין סטרין כגוונא

דדרועין, מסטרא דא ומסטרא דא.

[p. 9] ודא א דיוקנא ורזא דיליה אדם איהו. ועל דא רשימא אלייף בריש ספרא דדברי הימים. דהא לא אתא ההוא ספרא אלא לאשלמא אדם בסתרוי ודרגוי באינון תולדין דיליה, למהוי כולא חד, אדם שלים.

ב איהי ביתא דכל עלמא. מסחרא לתלת סטרין, עילא, ותתא, וכל עובדין כלילן בגוה כחדא. תלת סטרין דכל עלמא, ואשתאר סטרא דצפון דלא אתבני, דאיהו מדורא בישא דתמן שרת רעה דכל עלמא, כד"א (ירמ' א: 14) מצפון תפתח הרעה. ועל דא ב' איהי ביתא ובניינא דכל עלמא איהי בריש אורייתא רברבא רשימא לאחזאה על כל ספרא. וספרא דא כעובדא דבראשית אתעביד, ברזא דשמא דארבעין ותרין, כליל בעובדא דבראשית. ועל דא רישא דספרא ב, סיומא דספרא ס, דכל ספרא ברזא דארבעין ותרין אתון אסתלק.

[p. 10] מ' פתיחא רזא דנוקבא שלימתא, אשת חיל, מתעטרא בעטרהא. ועל דא כל ספרא דמשלי לאו איהי אלא תושבחתא דהאי אשת חיל, ולמיתב דעתא דבני נשא, ולאסתמרא מאשה רעה. כמא דאת אמר לשמרך מאשה רעה ולא תקרבא להאי אשת חיל בפולחנא עילאה. ועל דא מ רברבא בריש ספרא, דכל ספרא על ההוא רזא אזלא.

ש דא איהי מתייחדא ברזא דרתיכא עילאה. דאבהן אינון רתיכא עליאה, ואברהם ויצחק אחידן דא בדא וכלילן דא בדא. ויעקב עאל באמצעיתא ואסכים לתרין סטרין. ועל דא מתייחדאן כולהו ברזא דעלמא עילאה.

ובגין כך תושבחתא דא ברזא דרתיכא עילאה איהי, דאתיחדא במלכא דשלמא דיליה ובג"כ איהי רברבא. ובג"כ אתיחדת בריש ספרא לאחזאה דכל ספרא על רזא דא אזלא ואתתקן. ועל רזא דא את דא אתחזיאת שבחא דכל ספרא.

[p. 11] בההיא שעתא קמנא ונשיקנא ליה, ותבענא מניה דימחול לי. ומחל לי.

פתח ואמר (קהלת ה: 5) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא. למה יקצוף האלהים על קולך וחבל את מעשה ידיך. כמה אית ליה לבר נש לאסתמרא בהאי עלמא. האי קרא אתיבון לי חברייא דהכי אצטריך למיכתב אל תתן את פיך לחטיא את נפשך, כד"א נפש כי תחטא. ולא [סא ט"א] אשכחן קרא בשרכי תחטא אלא נפשו ויאות הוא.

אלא הכי מסקנא, דאסור ליה לבר נש למשתעי מלי דזנותא אפיי באיתתיה, בגין דיתקשי וייתי להרהורין בישין אחרנין, ויהא דש באידריה ויזרע חטין אחרנין. הה"ד אל תתן את פיך לחטיא את בשרך, דא בשר קדש, דכתיב ונתתי בריתי בבשרכם.

[p. 12] ואל תאמר לפני המלאך, ההולך לימינו. אל תאמר דברים שאינן כהוגן, אלא כל דבר בנחת ובמשקל. מאי טעמא, מפני כי שגגה היא, וחייב על זה קרבן שגגה. ועוד שעל זה למה יקצוף האלהים על קולך. מפני שהקול יוליך אותו עוף השמים ומעמיד אותו לפני הקב"ה.

לחבל את מעשה ידיך, על חטא הברש. מאי טעמא, מפני שכל אדם שיש לו ברית קודש אין יכולים אותם השולטים בגיהנם להכניסו תמן, ובלבד שישמור אותו. ואם לא שמר אותו מעבירים ממנו ומשחיתים ומחבלים אותו שזהו מעשה ידיו של אדם. ואחר כך מכניסים אותו בגיהנם ואין להם על מה שישגיחו. [p. 13] השתא ברי הוי זהיר בכבוד חברך יותר מגופך.

פתח רבי יהושע ואמר (תהלים פד: 4) גם צפור מצאה בית ודרור קן לה, אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיך, יי צבאות מלכי ואלהי. גם צפור, תמן תנינן עבד קב"ה בארעא אתרין ודוכתין קדישין עילאין יתיר משאר דוכתי ישובא. וכלא כגוונא דיצירה דבר נש, דקב"ה בריר ההוא זרעא ומנפציה כהאי דמבריר ומנפץ חטין, תבנא לחוד וקש לחוד, עד דבריר חטין על דוכתייהו. [p. 14] כך נטל קב"ה תלגא מתחות כורסי יקריה. וההוא תלגא מתחממא בכמה גוונין ואטיל לה בגו מייא דאתתא.

מהכא דאיתתא לא מתעברא עד דתושיד מייא, ובאינון מיין אטיל דכורא תלגא, ההוא זרעא דאיהו מחובר כחדא יתיר מההוא דאתתא, כגוונא דתלגא לקביל מייא. לבתר דאטיל ליה קב"ה גו מייא, בריר ליה ונפיץ ליה. ועבד בקדמיתא טיבורא דאיהו נקודה חדא מגו ברירו דתלגא, וההוא טיבורא איהו נקודא דציון. ומתמן אתפשטו ארבע חוטין לארבע סטרין דעלמא, מזרח ומערב, צפון ודרום.

[p. 15] מההוא חוטא דאתמשך מסטרא דמזרח אתעביד מניה גופא, שארי במזרח וסיים במערב. גופא איהו ארעא דישראל. אתרשים באתויי אדניי, אדון ורבון כל עלמא. מההוא חוטא דאתמשך מסטרא דדרום, דאיהו ברירו דכל תלגא ותוקפיה, אתעביד מניה דרועא ימינא. ואיהו ברירו דעינוגא, ודא ג"ע דעאל ביה אדם הראשון, ואיהו ענוגא דנשמתין. ודא טמיר וגניז, ימינא דכל עלמא. מההוא חוטא דאתמשך מסטרא דצפון אתעביד מניה ואתברי דרועא שמאלא. ודא גיהנם, מההוא פסולת דתלגא, ואיהו לעונשא דנשמתין דחייביא.

[p. 16] רישא, איהו בשמייא אתתקן. והוה עלמא בלא רישא עד דאתבני בי מקדשא. כד איתקם משכנא איתקם רישא.

פומא דכל עלמא דאתתקן ברישא, סיני. והוא רשים האי פומא גו מייא מברירו דתלגא. ירכין וכל שאר איברים, בכל שאר ארעא.

וכשם שהאשה יש לה צירים וחבלים בשעת הלידה, כן כשבקש הקב"ה להוציא הארץ לאויר העולם היו המים עולים ויורדים, יעלו הרים ירדו בקעות. מה עשה הקב"ה. הוציא מן הרקיע רעמים וזועות, ונסו המים. הה"ד מן גערתך ינוסון מן קול [סא ט"ב] רעמך יחפזון. ויצאה הארץ ונשארה נמוכה, מלוכלכת כולד הזה היוצא, נבוך כמת, ומלוכלך מהלידה.

כשם שמפעפעין את הולד עד שיתעורר, ונותנים אש ונר לגבו לחממו, ומראה להאיר, כך עשה הקב"ה בעולם כשיצא' מתוך המים. וכולא בחד קרא, הה"ד קול רעמך בגלגל האירו ברקים תבל. מיד, רגזה הארץ. [p. 17] לאחר כן נסתם הפה והטבור עד שבאו ישראל, והפה נפתח בראשו בשמים. וזה סיני שנתנה בו התורה ושם נתתקן הדבור.

וכשנכנסו ישראל לארץ נסתם הפתוח, ונפתח הסתום. נסתם הפה שלא היה בו הדיבור, הפך מן האדם. נפתח הטבור, בהמ"ק. ומשם אוכל מה שאמו אוכלת, ושותה ממה שאמו שותה, וכל העולם נזון מתמצית ארץ ישראל.

ובג"כ דוכתין ואתרין אינון בעלמא בשבחא אלין על אלין. גן עדן, דרועא ימינא דכל עלמא, אית ביה דוכתין ואתרין לשבחא אלין על אלין, ותמן הוא עץ החיים ועץ הדעת טוב ורע.

[p. 18] ובחד היכלא מינייהו אית אתר טמיר וגניז מכולא, ולית מאן דידיע בההוא אתר בר צפור חד דאתי בכל יומא תלת זמנין ומצפצפא ואמ' בגו אילני דגנתא. ובההוא צפור ידעין נשמתין סימנייהו בזימנא דאודן ומשבחן, ובזמנא דמשתדלן בחכמתא למנדע.

וההוא צפור עאל בההוא היכלא, ואיטמר ואגניז ולא ידיע. ודרור, דא היא נשמתא קדישא דסלקא לעילא, והיא בת חורין.

ד"א ודרור קן לה, דא יובלא דכתיב וקראתם דרור. קן לה, בחכמתא עילאה. צפור חרור, דא לעילא ודא לתתא.

אשר שתה אפרוחיה, מאן. האי דרור שנת החמישים, דאפיקת מינה שית אפרוחין והאי צפור. אינון אפרוחין, תיאובתא דילהון לגו תרי מדבחן, מזבח הפנימי ומזבח החיצון. נטלו ממזבח הפנימי ויהבו למזבח החיצון. [p. 19] מלכי ואלהי, מלכי דא מזבח החיצון, ואלהי דא מזבח הפנימי. מזבח החיצון תיאובתיי תדיר לגבי מזבח הפנימי, ולעולם לא שכיך מלזמרא בשירין ותושבחין, הה"ד שיר השירים אשר לשלמה.

כל זמן שהנר דולק על הפתילה, והפתילה כתיקונה, האור מאיר וצח, והכל נהרץ ממנו. וכ"ז שהפתילה נעדרת והשמן חסר מן הפתילה, האור נסתלק ואין מי שיודע באותו אור כלום. כל זמן שישראל היו מתוקנים ומסורגלים כפתילה זו, אור של מעלה היתה דולקת עליהם ואומרת שיר, ואינו משתכך לעולם. כדוגמת האור על הפתילה שאינו משתכך לעולם לנגד מעלה. ואותו השיר, זהו המעולה שבשירים, קדש קדשים. נעדר הפתילה, כביכול, נעדר האור ונסתלק, ואין מי שיודע בו. [p. 20] ושלמה צווח ואומר וזכור את בוראך, היה מתתקן ומסרגל עצמך במצות ובמעשים טובים בימי בחורותיך, בזמן שהמאור ההוא בנהר בפתילה. ד"א על האור ההוא בזמן שהפתילה מתוקנת. אמר לנגד אותו האור וזכור את בוראך, התעורר לנגד הקב"ה בשיר, ותעורר האהבה.

עד אשר לא יבואו ימי הרעה, בזמן שהלבנה מתמעטת ותשלוט הרעה, והימים שלה הם ימים שאין בהם חפץ. עד אשר לא תחשך השמש, זה נהר היוצא מעדן, דכתיב ונהר יוצא מעדן, דכתיב בו ונהר יחרב ויבש.

והאור, שברא הקב"ה ונתעטף בו והוא ימינו, הה"ד [סא ט"ג] השיב אחור ימינו. [p. 21] והירח הוא היס המתמלא מאותו נהר, הה"ד (איוב יד: 11) אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש. והכוכבים, אלו שנים עשר מזלות הידועים לה. ושבנו העבים, אלו שרי אומות העולם. אחר הגשם אחר בכייתן של מלאכי השרת, דכתיב מלאכי שלום מר יבכיון.

ביום שיזועו שומרי הבית, אלו שומרי החומות דכתיב על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים. והתעותו אנשי החיל, אלו הם ששים גבורים סביב לה. ובטלו הטוחנות, אלו הם אוכלי הקרבנות כי מעטו כנפי החיות. וחשכו הרואות בארובות, אלו הם עיני יי המשוטטות בכל הארץ, והם שבעה עיני יי.

[p. 22] וסוגרו דלתים בשוק, אלו הם השערים שכולם ננעלו זולתי שערי דמעה שהם לא ננעלו. בשפל קול הטחנה, סוכת דוד שנפלה ונשפלה לעפר. וקולה שהיתה משוררה תמיד בשיר האהבה, שפל. וישחו כל בנות השיר, הם המלאכים הנחלקים במשמרותם על השיר, מהם משוררים ביום, ומשמרות משוררים בלילה.

[p. 23] גם מגבוה ייראו, כי גבוה מעל גבוה שומר, ושומר זה מזה, ומקבל זה מזה, בנעימה ובקדושה. ובחרבן בית המקדש יצתה מארה, ודין חזק מצוי לפניו. וגובה יירא מגבוה ומדינו.

וחתחתים בדרך כתיב (ישעיי מג: 16) הוא הנותן בים דרך. ובאותו דרך היה יורד ובא הטל מראשו של הקב"ה, וכל שמחה וכל טוב וכל רצון באותו הדרך היה בא. ובחרבן בהמ"ק תבירו על תבירו באותו הדרך נמצא, וכל רוגזא ואימתני ודינא ותקיפא בהוא דרך הוו. וינאץ השקד, כמא דאת אמר וישקוד י"י על הרעה, וכתוב מקל שקד. יצמח השקד אחד ועשרים יום, כך מיי"ז בתמוז עד תשעה באב. ומיום שהשקד צץ הפרח, אין מוציא פרי עד כ"א יום.

[p. 24] ויסתבל החגב, יותן הסבל על שכמו של בית דוד. ותפר האביונה, זו עבודת בית המקדש למטה. וצווחין בני נשא ולא מתענון, מאי טעמא. כי הולך האדם אל בית עולמו, מסתלק הכבוד למעלה למעלה. ואינון צווחין, ולית מאן דישגח בהו, בגין דאיהו אסתלק לבית עולמו, דנפק. ועל דא אשתכח מארה וביש ומות ומאורעות רעות בעולם, וספדין וצווחין בכל יומא, דכתיב כי עלה מות בחלונינו.

עד אשר לא ירתק חבל הכסף, חוט של חסד שנמשך מלמעלה למטה. ותרוץ גולת הזהב, דאיהי נחתא בהוא חוט. נשבר החוט, נפל הגולה. ותשבר כד על המבוע, שהתורה נשתכחה בגלותא, ואותו המשאב יופיא"ל השר, לא שאב ממעין התורה, ובני אדם נבוכים בה. ונרוץ הגלגל אל הבור, ומלאך המשחית ניתן לו רשות לחבל בכל יום.

[p. 25] וישוב העפר אל הארץ כשהיה. ויכלו כל הנשמות, והעולם יכלה, והעפר שהכל נהיה ממנו ישוב כבתחלה, ויהיה העולם חרב כשהיה.

והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, ויתחדש העולם כבתחלה. ובאותו זמן כתיב

(דניאל יב: 2) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו.

אתא ר' עזריה ורבי [סא ט"ד] מרינוס ונשקוהו ברישיה. קרא עליה (משלי יח: 15) לב

נבון יקנה דעת ואזן חכמים תבקש דעת.

מדרש הנעלם, רות

[זהר חדש, עה ט"א] [p. 26] ויהי בימי שפוט השופטים. רבנן פתרי קרא דכתיב (איוב לח: 7) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מאן ככבי בקר, אינון מלאכין קדישין דשלטין ביממא. מאן בני אלהים, אינון מלאכין דשלטין בליליא.

בא וראה, כל מה שברא הקב"ה לא ברא אלא ליקרא דיליה, שנאמר (ישעי' מג: 7) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. הקב"ה ברא בר נש בעלמא ויהיב ביה שמייה יהוה. וי' נקראת רוח, ה' נקראת נפש, ית, ה' נקראת נשמתא, יי' נשמתא לנשמתא. וקראם י"ה, אב ואם. וי"ה בן ובת.

[p. 27] ובדוגמא דברא רוח ונפשא דקדישא, כך ברא רוח ונפשא מסטרא דשמאלא. ובדוגמא דיהא היין בשמרין, כך הרוח והנפש השכלית על רוח ונפש הבהמית. ולמה נקראת בהמית, שהוא מסטרא דשמאלא ונחש, דאינון דכר ונוקבא. ועל דא אמר שלמה בחכמתו (קהל' ג: 21) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. ולסטרא דמסאבו לא יהיב קב"ה שמא דיליה, שנאמר (ישעי' מב: 8) אני יי הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. אני, רמז למה שנאמר (ויקרא כו: 28) ויסרתני [p. 28] אתכם אף אני. יי, רמז למדת הרחמים. מהו לאחר לא אתן. שנאמר לא תשתחוה לאל אחר, דהוא מסטרא דמסאבאו טמא.

פתח רבי ואמר ברזא דידוד. יי אקרי בדוגמא דא אלימלך. ה' אתקרי בדוגמא דא נעמי. ולמה נקראת שמה נעמי, שנאמר ויהי נועם יי' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה וכו'. וי"ה, כדוגמא דא רות ובעלה. רות, הפכה לשמה [עה ט"ב] תור, שנאמר ותור וגוזל. [p. 29] נעמי שנקראת נשמתא שני, יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראך נאווה.

פתח ר' ואמ' מהו דאמ' ומעשה ידינו כוננה עלינו. אמר ליה, דא עובדא דיעבד בר נש. עובדן טבין יתבן עליה יהוה, ואי לא, יסתלק מינה, שנאמר (משלי יד: 1) חכמת נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנה. חכמת נשים, הם נשמתא ונפשא. ואולת, נפשא דשמאלא שנקראת ערפה. פתח ואמר, מה הוא דאמר הראיני את מראיך. כד יתעביד בר נש מטיפה מגופא דבשרא בשלייתא דאמיה, כמה דאתרבי יעול קב"ה ביה זעיר זעיר רוחא ונפשא. ונר יתבת על רישיה

בליליא, שנאמר (איוב כט: 3) בהילו נרו עלי ראשי. ועמודא דנהורא ביממא, שנאמר ויסע עמוד הענן לנחותם הדרך, ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה. ונאמר כי נר מצוה ותורה אור. ואולפי ליה כל אורייתא ואולפי ליה כל פיקודוי.

[p. 30] וימרון ליה, חזי דדין הוא דרך עקלתון דאיתקרי לילה, ובאתרא הדין יעלון כל נפשתא דאינשא, שנאמר (איוב ג: 19) קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו. ואחזן ליה, בעמודא דאישתא דהיא על רישיה, כמה דובין ואריין ומלאכי חבלה דיתבן תמן, וכלבא תמן. על דא אמר דוד (תהלים כב: 21) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי. ודין אתרא הוא חושך ומלאכי חבלה קרון להון לילות, ועל דא אמר מפחד בלילות.

[p. 31] וימרון, אם תזכה למצות כל מצוה ומצוה [עה ט"ג] יעבדון לך מלאך טוב. וכל עידן דתייעול באתרא הדין ותזכה למצות יימרון סולו סולו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי ולא ישלטון עליך. ובדוגמא דא, ביומא, אם תזכה לאורייתא כל אות ואות יהיה מלאך דיעזרך באתרא הדין. ואורייתא, דאקרי אורחא, ימהך באורחא הדין דלא ישלטון עלך, ועל דא אמר לנחותם הדרך.

ובתר כן יחזון ליה גינתא דעדן וכל חלק וחלק שיש לצדיק בפני עצמו, ומשביע לה שתקיים כל התורה.

[p. 32] ובתר כן יימרון ליה, ויאמר יי' אל אברם לך לך וגוי ואעשך לגוי גדול וכו' ואברכה מברכך וכו' ויאמר יי' אל אברם, דא נשמתא דהיא אב לרוח ורס לגוף. מארצך, דא גנתא דעדן. וממולדתך, דא בטן דאימא של בשר ודם. ומבית, דא שכינתא. אביך, דא הקב"ה, אין אביך אלא הקב"ה, ואין אמו אלא כנסת ישראל. אל הארץ אשר אראך, זה העולם השפל. ויהבו ליה ז' ברכאן דאמירן לעיל, מזאעשך לגוי גדול עד כל משפחות האדמה ובזרעך. אם יזכה בר נש ויהיה צדיק והוא ידע שמא דהקב"ה, מה יימרון ליה כל מה אסתלק מעלמא. לא תירא מפחד לילה יפול מצדך אלף וגוי על כפים ישאונך פן תגוף באבן רגלך. מן האבן של דרך עקלתון, שאמרו רגליך על שחל ופתן תדרוך עד כי ידע שמי.

[p. 33] ואם בר נש לא יזכה לאורייתא ולעובדין טבן, כד יסתלק בר נש מעלמא יעול באורחא חשוכא דאמרנא, ואזדעזעו כל מאן דאית בההוא אתר, ויימרון הזאת נעמי, דאזלת באתרא הדין מלייא מכל טובא, מלייא מאורייתא. עמוד הענן דנהר לה באתרא הדין למיהך ביממא, ועמודא דאישתא למהך לה למיזל באתרא הדין בליליא, ועם בעלה, נשמתא לנשמתא. אתיבא איהי ואמרה, אל תקראן לי נעמי קראן לי מרה כי המר שדי לי מאד. דאעל לי בגופא בישא. אני מלאה הלכתי באתרא הדין, וריקם השיבני יי'. בההיא שעתא אמרה שובנה בנותי וגו', שנאמר ותאמר נעמי לכולתיה שובנה בנותי. אתיבת רות, נפשתא קדישא, ואמרת,

שני ותאמר רות אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחריך כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין עמי עמי ואלהיך אלהי.

ערפה, נפשתא דהיא מסטרָא דשמאלא, אזלת לגופא ואתאבלת עליה, שנאמר (איוב יד: 22) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. וכל זמן דאתאבל עליה, אמר הגוף לנפש הבהמית, בשביל האכילה והשתייה שנתת לי הנשמה בצער גדול, ובלא תורה ובלא מצות. טול מה שנתת לי.

[p. 34] אמר רבי אשרי משכיל אל דל וגוי. מהודל, איש נסתר. ויאמר למה לא תתן לי, וכי יותר אני רשע על אדם שבעולם. ויעשה מלחמה. מה אמר הפסוק, דכתיב (ישעי' כז: 5) אן יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. [ע"ה ט"ד] מעוזי, זה הדל. אמר הקב"ה אין דנין את האדם לפי צערו.

אמר רבי תנחום להקב"ה אמר איוב מקרא זה בשעתא דהוה איוב לפי צערו. מה אמר, (איוב כג: 3-4) מי יתן ידעתי ואמצאהו כו' אערכה לפניו משפט, עד שהטיח איוב דברים כלפי מעלה. ותו לא, והלא בכמה מקומות כפר בתחיית המתים והטיח דברים וסקל איקונין של מלך.

[p. 35] אלא אמר רבי נהוראי בההיא שעתא אמר המקטרג לפני הקב"ה, איוב שאמרת עליו איש תם וישר וירא אלהים וסר מרע, הרי כפר בתחיית המתים והטיח דברים וסקל איקונין של מלך. א"ל הקב"ה, איוב לא בדעת ידבר. בשעה שהתוכח איוב עם הקב"ה מה הוה א"ל, (שם י: 3) הטוב לך כי תעשוק. וכי הוא טוב זה העושק שתעשה לי. אבי ואמי יעשוני הגוף, ואת אתעבידת אריס עמהון ויהבת בי נשמתא. ואמרת למקטרג, גע ידך בכל אשר לו אך את נפשו שמור. וכי הוא טוב זה העושק שתעשה לי כי תמאס יגיע כפיך.

[ע"ה ט"ג] והיינו דאמר רבי נהוראי מ"ד או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. וכי עם מי יש לו קטטה לקב"ה, והלא השלום שלו ועשה שלום במרומיו. [p. 36] אלא שהעני בשעה שרואה עצמו בדוחק הוא עושה מריבה כלפי מעלה. והמחזיק ידו של עני ועושה עמו צדקה הוא עושה שלום בין העני ובין הב"ה, והעני חוזר ומבקש מחילה מהקב"ה. מי גרם זה השלום. אותו [ע"ה ט"ד] שהחזיק בידו של עני, ההוא דאמ' או יחזיק במעוזי, לפי שאין הקב"ה דן את העני.

איוב הכי נמי. וכיון שבא להקב"ה ונתווכח עמו מה אמר, (שם מ: 5) אחת דברתי ולא אענה ושתיים ולא אוסיף. אסכר פומיה קמי דיינא.

רבי פדת אמר כי לא דברתם אלי נכונה כעבדי איוב. כי לא דברתם נכונה לא כתי' אלא אלי לא דברתם נכונה. הוא עמד וצדק את הדין ובקש על עצמו על מה שאמר, והם לא בקשו על עצמם על מה שטענו במענה לשונם.

רבי יהושע דסכנין בשם רבי יהודה אמר כל החושד בכשרים ראוי ללקות בצרעת דכתיב אשר נואלנו ואשר חטאנו, וכתוב אל נא תהי כמת. חבריו של איוב חשדוהו במה שלא היה בו ולא בקשו על נפשם עד שביקש איוב עליהם רחמים. והקב"ה הודיע להם במה שחשדוהו ולפיכך ואיוב עבדי יתפלל עליכם.

[p. 37] רבי יוסי בן קסמא אמ' (שם מב: 8) כי אם פניו אשא לבלתי עשות עמכם נבלה.

מאי נבלה, זו צרעת דכתיב ואביה ירוק ירוק בפניה, ומתרגם מנבל ינבל באנפיה.

בא וראה כשנגלה הקב"ה אל איוב מה כתיב, ויען יי' את איוב מן הסערה. רבי יוסי בר חלפתא אמר השיב לו על מה שאמר דכתי' אשר בסערה ישופני. אמר איוב רבשי"ע, שמא רוח סערה עברה לפניך ונתחלף לך שמי ותחשבני לאויב לך. לפיכך השיבו מן הסערה.

[p. 38] רבנן אמ' מההוא צערא של שטן שהסעיר גופו של איוב. ומנלן דאיברי סערה,

דכתיב רוח סערה עושה דברו, שאין רשות לעשות שום דבר אלא במאמרו של הקב"ה.

רבי בון אומר כתיב בשי"ן וכת' בסמ"ך. כתי' בשי"ן אשר בשערה ישופני, וכתוב בסמך

דכתיב מן הסערה. כתיב בשי"ן אשר בשערה וכתוב התם לשעירים אשר הם זונים אחריהם.

והאי דכתיב בשערה, רבי רחומאי אמר פעם זכר ופעם נקיבה, [עו ט"א] דכתיב וישב

ביום ההוא עשו לדרכו שעירה. בסמך דכתיב מן הסערה. מ"ט, שמסעיר גופו של אדם.

והא כתיב ויעל אליהו בסערה השמים. רבי נחמיה ורבי יודאי אמרי [p. 39] כשהעלה

הקב"ה אליהו למרום עמד מלאך המות כנגדו. אמר ליה הקב"ה ע"מ כך בראתי שמים שיעלה

אליהו לשם. אמר ליה מלאך המות, רבשי"ע, עכשיו יהיה פתחון פה לבריות. אמר ליה הקב"ה,

אין זה כשאר כל הבריות ויכול הוא להעביר אותך מן העולם ואינך יודע כחו. אמר ליה, רבשי"ע,

תן לי רשות וארד אליו. אמר ליה רד, מיד ירד. כיון שראה אותו אליהו, המאיכו תחתיו וביקש

להעבירו מן העולם ולא נתן לו רשות. כפף אותו תחתיו ועלה למרום, דכתיב ויעל אליהו בסערה

השמים.

כיון שנגלה הקב"ה לאיוב בההוא סערה נגלה אליו, דכתיב מן הסערה. הנו"ן כפופה ולא

פשוטה. כפף אותו הקב"ה כנחש הולך על גחון, ודבר עמו. מה אמר ליה לאיוב. (שם לח: 1)

איפה היית ביסדי ארץ. מיד שתק ולא יכול לעמוד בתוכחתו, להורות שמעשיו של הקב"ה

באמת.

[p. 40] רבי אלכסנדר פתח ואמ' ברן יחד כוכבי בקר. כוכבים שבמרום שולטים בלילה חוץ מאותן ששולטין בבקר, וכלן משבחין ומפארין ההוא דאמר ברן יחד כוכבי בקר, ולא כוכבי לילה, אע"פ שממשלתן כרגע.

(שם) ויריעו כל בני אלהי. אמאי ויריעו, אמר רבי אלכסנדר בשעה שעולה עמוד השחר אותן בני אלהים מריעין בתרועה. וכל אותן המלאכים והכוכבים הממונים בלילה מעבירין אותם ממקומם ושולטים מלאכים אחרים במקומם, להיותם ממונים ביום. רבי חסדאי אומר כוכב אחד יש ברקיע והקב"ה מוציאו ממקומו וסילון שמו. והוא מכניס ומוציא שאר הכוכבים ומשמש כל הלילה. כיון שאותן כוכבי בוקר שולטין, נגזו ונבלע במקומו.

אמר רבי שמואל כתיב (שם ט: 6) המרגזי ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. כד הקב"ה בעי למרגז על עלמא ולארעשא סמכוהי, לא ארעיש ליה אלא ממקומו. מאן מקומו, דא נקודה דציון.

רבי רחומאי אומר מציון הושתת העולם, דכתיב מזמור לאסף אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו. וכתיב (תהלים נ: 1) מציון מכלל יופי אלהים הופיע.

[p. 41] ואמר רבי שמלאי, כד ברא הקב"ה את עלמא, אעיל נהורא בנהורא ואלביש דא בדא וברא שמים, דכתיב (שם קד: 2) עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה. והאי אור אקרי אור לבושו, אור קדמאה דאתלבש ביה הקב"ה. וההוא אור אתפשט בהוד והדר ואיברי עלמא.

רבי חידקא אמר כשהטיל הקב"ה השלג וזרק לתוך המים מתחת כסא כבודו, נטל כשיעור שעלו. [p. 42] רבי יודאי אמר כשיעור של זרת נטל, וזרק לתוך המים, דכתיב (ישעי' מ: 12) וכל בשליש עפר הארץ, וכתיב (איוב לו: 6) כי לשלג יאמר הוי ארץ. ומתחת המים נקפא מקום אחד בתחילה באמצע, [עו ט"ב] וההיא נקודה איהי מקומו של עולם, ומשם נתפשטה הארץ לכל רוחותיה. רבי חדקא אמר כעין ברייתו של אדם. בשעה שנקפאה הארץ מתחת המים מה כתיב, יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. כיון שראו המים היבשה, היו עולים ונגבהים לכסותה כבראשונה עד שגער בהם הקב"ה ונסו, דכתיב (תהלים קד: 7) מן גערתך ינוסון. ואע"פ שהיו נסין, לא היו משתככין. מאי טעמא, מפני שהיו מכסין עליה בתחילה, ועכשיו נסין מפניה. מה עשה הקב"ה. נטל כמין צרור של חרש, וחקק בו שמו של ע"ב שמות, והשליך לתוך המים, ועמדו מיד ונשתככו.

[p. 43] ובאיזה מקום עמדו, בציון, ומשמע דכתיב מציון מכלל יופי, זה שמו של הקב"ה. וכשהארץ מתמוטטת, אינה מתמוטטת אלא ממקום זה, שהוא מקום העולם.

[p. 44] רבי פדת אומר הנשבע באמת בשמו של הקב"ה, צרור זה שחתום בו שמו מסתלק למעלה בחדוה ומתקיים בו, והעולם מתקיים. והנשבע לשקר, אותו חותם עולה ומסתלק, ורואה שהוא שוא. ואז העולם מתמוטט ורוצה לחזור ותוהו ובוהו. שאין העולם מתקיים אלא על שמו החתום באמת. ועל דא כתיב לא תשא את שם יי' אלהיך לשוא.

רבי חזקיה בר' יהודה אומר מקום כל העולם והיא נקודה אחת. כעין זה, בכי"מ, ממקומו הוא ברוך. ואי זה מקומו, הוי אומי' זו נקודה אחת, אשר עליה עומד הכל, והכבוד אינו ברוך אלא ממקומו.

מאי ועמודיה יתפלצון, רבי פרחיא אומר אלו עמודים סמכין, דקיומא דעלמא עלייהו. וכמה אינון, ז', דכתיב (משלי ט: 1) חצבה עמודיה שבעה. יסוד דאינון סמכין צדיק אחד, דכתיב (שם י: 25) וצדיק יסוד עולם. עמוד לא כתיב אלא יסוד, יסודא דכולא קיימין עליה.

[p. 45] כנגד זה שבעה רקיעין הן ושבעה כוכבים רצין וחוזרין הן. שבעה ארצות, שבעה ימים, שבעה תהומות, וכולם תלויים במאמר ההוא, שנאמר (עמוס ט: 6) הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה הקרא למי הים וישפכם על פני הארץ יי' שמו. הבונה בשמים מעלותיו, הם ז' ספירות, מעלות גדולות, עמודים חקוקים בשמו הגדול, וכלם תלויים במאמר אחד, והם שמים העליונים.

ושבע ארצות קדושות שמזדווגין עמהן, ולא אית בהון פירודא, שנאמר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, יום שני, יום שלישי, יום רביעי, יום חמישי, יום הששי, עד יום השביעי, שנאמר כי ששת ימים עשה יי'.

[p. 46] וכנגדם שבעה עמודים חקוקים, שהם תלויים בשמים, ואינון שני עשר שבטים דאינון תלויין ממדת יעקב הנקרא שמים, שנאמר ואתה תשמע השמים מכון שבתך, שני שמע ישראל וגו'.

רבי רחומאי אומר השבעה עליונים הם שמו של הקב"ה. ואגודתו על ארץ יסדה. מאי אגודתו, הם שבע מעלות למטה מהם, שעומדים על העולם ומנהיגים אותה. על ארץ, זו ארץ התחתונה. יסדה, זו ארץ העליונה, הנקראת בינה, והיא תלויה בחכמה. ומאי איהו, תבל, שנאמר (ירמיי' י: 12) מכין תבל בחכמתו.

(עמוס ט: 6) הקורא למי הים, ים אחד והן שבעה. רבי כרוספדאי אומר הלא ים אחד בעולם הוא. [p. 47] א"ר רחומאי [עו ט"ג] ימים כתיב, דכתיב ולמקוה המים קרא ימים.

וכולן נכנסין בים הגדול, והם שבעה, וכולם נכנסים בו, זה למטה מזה עד התהום. עד שתמצא ים הגדול שבעה זה על זה, וכולם תלויים במאמר.
אמר רבי שמלאי אימתי העולם מתמוטט. בשעה שהקב"ה מביט ורואה בו, שנאמר (תהלים יד: 2) י' משמים השקיף על בני אדם וגו'.

רבי נהוראי ורבי יצחק קמו בנהורא כד נהר יממא למיהך באורחא. עד לא נפקי, זקף עינוהי רבי נהוראי חמא בכוכבי בקר דקא מרתתי. אמר ליה לר' יצחק, חזי אינון כוכביא דקא מרתתי בדחילא דמריהון. השתא מטי זמנייהו לזמרא בגין דאינון בני אלהים קיימו עלייהו. וכד מסיימו שאר חיילין דקא משבחין בליליא, אינון בני אלהים תוקעין תרועה ומתכנסין כל משריין דשלטין בליליא לאתרייהו. כדן אינון כוכביא דשלטין ביממא, בצפרא מרתתין ודחלי, וסלקי שירתא. והשתא מטא זמנייהו לשבחה למרייהו, בזמנא דא דשמעין ההיא תרועה, דכתיב (איוב לח: 7) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים.
אקדימו ואזלו, והוה נהיר יממא. כד נפק שמשא ואתגלי לעלמא, אמר ליה רבי יצחק לרבי נהוראי, תוהנא כד אסתכלנא בשמשא. דכי נפק נפיק סומקא, ולבתר הכי אתהדר חוורא. אמאי.

[p. 48] ודאי אדכרנא מלה דאמר רבי יוסי בן שלום אמר רבי יצחק בן יהודא, שמשא כד נפיק נפיק בתוקפא כגיבר תקיף, ובקע תליסר משקופי חלוני דרקיעא. ולית בכל אינון כוכבי שמיא ומזלי דאיקרי גבור כשמש.

מה גבורה עביד, אלא כד סיים יממא ועאל ליליא, אסתתמן כל אינון כוין ומשקופין דרקיעא. בשעתא דאתי יממא ושמשא נפק, אתעטר ואתגליף באתוון דרזא דשמא קדישא. ובתוקפא ובחילא דיליה בטש בכל אינון רקיעין, ובקע בכל אינון חלונין, ואתתוקדו שלהובו, ופתח לון ונפק לבר.

ומני"ל דאתקרי גבור, דכתיב (תהלים יט: 6) ישיש כגבור לרוץ אורח. וכתיב (שופטים ה: 31) כצאת השמש בגבורתו. כגבור שנכנס למלחמה ונוצח הוא אדום, כשינוח חוזר לגונו הראשון. כך השמש כשיוצא נדלקים בו שלהבותיו והוא אדום מרוב גבורתו, ואח"כ חוזר לגוון הראשון.

[p. 49] אזלו. כד מטו חד בי חקל, אמר רבי יצחק, לימא מר מאינון מילין דמעלייתא. פתח ואמר שמע ישראל י' אלהינו י' אחד. האי קרא תינח בשעתא דאמרו בנין דיעקב לאבוהון או משה לישראל, אבל השתא כ"ע אמרי שמע ישראל, למאן ישראל אמרין.

אלא הא תנינא יעקב אבינו לא מת, והקב"ה חתים ליה גו כורסא יקריה, למהוי תדיר
סהדא על בנוי דקא מיחדי שמיה בכל יומא תרין זמני. וכד אינון מיחדין שמיה דקב"ה, אמרי
שמע ישראל, סהיד עלן דאנן מיחדי שמיה דקב"ה כדקא חזי.

[p. 50] בההוא שעתא נטלי ליה ליעקב בארבע גדפין פרישן לארבע סיטרי עלמא, וסלקי
ליה לקמי קדישא עילאה, ומברך ליה בשבע ברכאן. פתח ואמר, זכאה איהו אבא דזרעא דא
אוליד בארעא. זכאין אינון בנין דקא מעטרין לאבוהון הכי. בההיא שעתא כל חילי דשמיא
פתחי ואמרי, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.
ויעקב מתעטר בתליסר נהרא אפרסמונא דכיא, וקאים תדיר, כקרתא מקפא שור, על
בנוי, קמיה דקב"ה, ולא שבק דינא תקיפא לשלטא עליהו. וכל בני עלמא [עו ט"ד] לא יכלין
לשצאה להון, הה"ד (ישעי' מד: 2) אל תירא עבדי יעקב.

[p. 51] פתח רבי ואמר, בדוגמא דאית י"ב שבטים לתתא, דאינון בני יעקב, כך איתא
יעקב עילאה בשמיא, ותרי עשר שבטין עילאין. ובדוגמא דמייחדי שמיה דקב"ה ישראל לתתא,
כך מייחדי מלאכי קדישין לעילא. וכולא בגוונא דלעילא.

פתח רבי ואמר (ישעי' כט: 22) כה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. וכי יעקב
פדה את אברהם, ויעקב לא אברי בעלמא. אלא ת"ח בשעתא דהוו מפלי לאברהם באור כשדים
הקב"ה אכניש לפמליא דיליה ואמר שזיבו לאברהם מקדם יקרא דיליה. אמרו להקב"ה הא
יפוק מיניה ישמעאל.

[p. 52] אמר הקב"ה הא יפוק מיניה יצחק.

אמרו ליה הא יפוק מיניה עשו.

אמר הקב"ה הא יפוק מיניה יעקב.

אמרו הא ודאי בזכות יעקב ישתזיב. ועל דא אמר אשר פדה את אברהם, דבזכותיה

אישתזיב אברהם.

אמר רבי בשעה דכפיתו לחנניה מישאל ועזריה דינפלון לגו אתון נורא יקידתא, חנניה

אמר יי' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. מישאל אמר (ירמ' ל: 11-10) ואתה אל תירא עבדי

יעקב ואל תחת ישראל כי אתך אני נאם יי'. עזריה אמר שמע ישראל וגו'.

אמר הקב"ה (ישעי' מד: 5) זה יאמר ליי' אני. זה שאמר יי' לי לא אירא, זה חנניה. וזה

יקרא בשם יעקב, זה מישאל שאמר ואתה אל תירא עבדי יעקב. ובשם ישראל יכנה, זה עזריה

שאמר שמע ישראל וכו'. לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו.

ולמה לא הוה דניאל בהון. אלא דניאל לימדינהו בלטשצר בשום אל שלו שנאמר (דניאל ד: 5) בלטשצר רב תכימיא. וקב"ה אמר לצלם תשרפון באש. אזל ולא הוה עמהון. [p. 53] מה ראו חנניה מישאל ועזריה דנפלו בנורא. אלא אמרו צפרדעים מפלין גופהון בנורא בשביל דאבאישו למצראי במאמר דהקב"ה. על אחת כמה וכמה בשביל יקרא דמארנא.

אמר רבי נהוראי נעבר מארחא ונסלק לטורא ונשתדל באורייתא ולא נדמוך. עד דהוו יתבי ומשתדלי באורייתא דא עם דא, שמעו חד קלא דהוה אמר עילאין קומו. תתאין דמיכין דשנתא בחוריהון איתערו. הא הקב"ה בעי למרגז עלמא ואינון סמכין [p. 54] קיימין דעלמא סמיך עליהון מרתתי. קל בכייה דחד עוזלא דאילתא דקא בכייה על חד ארייא, דאיתרשים תדירא בכורסייא קדישא.

אמר רבי נהוראי לרבי יצחק שמעת מידי. אמר שמענא, ועל דא אמינא שמעתי ותרגז בטני. אמר ר' נהוראי ודאי הקב"ה בעי למידן עלמא דיליה, ועד לא יתעבד דינא הא קלא איתער ואכריז תדיר בעלמא. ודאי רמי דרמין יסתלקון השתא בעלמא. וכולא בריר לן בר האי דאמר קל בכייה דחד עוזלא דאילתא דקא בכי על חד ארייא, לא ידענא מאי איהו. אמר רבי נחמיה לא ידעו לפום שעתא ליומין זעירין איתגלי בעלמא. ומאי איהו, בכייא דרבי ישמעאל בן אלישע כ"ג, דבכה על רישיה דרבן שמעון בן גמליאל, דההיא בכייה לא אתעבר מכורסיא דמלכא עד דיעביד הקב"ה נוקמין בשאר עמין. [p. 55] אמר רבי רחומאי בא וראה בשעה שהקב"ה דן את העולם למי [עז ט"א] דן תחלה. לגדולי הדור דן תחלה ואח"כ דן את העולם. מנלן, מהכא דכתיב ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב בארץ. רבי יוסי בר יהודה אמר מהכא (מ"א ח: 59) לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל, משפט עבדו תחלה ואח"כ משפט עמו ישראל.

וילך איש מבית לחם יהודה. רבי יהודה ורבנן דאמרי בזמן שהדין בא לעיר יסלק אדם עצמו מאותה עיר, שכיון שניתן רשות למלאך המשחית אינו חושש לכל אדם. ואיש שפגע בו יש לו רשות להזיקו. כיון שראה אלימלך שהדין בא [p. 56] לעולם מיד ברח להסתלק מן הדין. ועם כל דא לא ברח ממנו. רבי יהושע אמר מה כתיב בשונמית. (מ"ב ד: 13) ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. מכאן צריך אדם להכניס ראשו לתוך רבים ולא יהא נרשם לבד.

מה כתיב בתחלה, וילך איש סתם, רצה להחביא ולהסתיר עצמו שלא יכירו בו. מי הכירו, מדת הדין ואמר ושם האיש אלימלך, אדם ניכר ונרשם הוא להסתר, אינו ראוי להחביא. ולא איהו דא אלימלך פרנסא דעמא. ולא איהו דא אלימלך דהוה סתים עינוי מעובדי עמא. [p. 57] רבי פרחיא אמר באותה שעה היה הקב"ה דן את העולם ובית דין שלמעלה עומד, והקב"ה היה מסתירו ואומר וילך איש סתם. עמדה מדת הדין והזכירו ושם האיש אלימלך. מיד נגזר עליו הדין ועל בניו. מה כתיב וימת אלימלך וגו'.

[p. 58] רבי יהודה אמר אלימלך מה הוה ידע. אלא כיון שראה שהדור מבזין בגדוליהן אמר ודאי אלך מכאן ולא אהיה נתפס בתוכם. ואלימלך גדול הדור היה, והיה יכולת בידו למחות בהם והלך משם וברח. ולפיכך נזכר שמו ונענש. ויהי בימי שפוט השופטים. רבי יהושע אמר כל מקום שנאמר ויהי בימי לשון צער הוא. אלימלך הוא היה כדוגמת מלך. כיון שהכיר בדבר השמיט עצמו מישראל והלך לגור בין האומות, דסבר שלא נידון ביניהון. מדת הדין עמדה והזכירו ונתפש.

בימי שפוט השופטים. רבי חלקיה בר אליעזר פתח קרא דכתיב (ירמ' לא: 3) מרחוק יי' נראה לי וגו'. כשהקב"ה מדבר עם הנביאים אינו נגלה אליהם אלא מרחוק, ועל כן רואים דמות דברים, כאדם העומד [p. 59] ממרחק, חוץ ממש. דאמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא כל הנביאים כולם לא נתנבאו אלא מתוך אספקלריא שאינה מאירה, משה מתוך אספקלריא המאירה. שאר הנביאים מרחוק ומשה מקרוב שנאמר לא כן עבדי משה וגו', מהימנא בבית מלכא קריב הוא למלכא.

[p. 60] ואי תימא כל הנביאים נתנבאו מרחוק, אין אהבתו של מקום עליהם. והכתיב ואהבת עולם אהבתך על כן משכתיך חסד.

אמי ר' יש רחוק ונתקרב וקרוב ונתרחק. יש רחוק ונתקרב דכתי' ממרחק תביא לחמה. קרוב ונתרחק דכתיב מרחוק יי' נראה לי. זה קרוב לנביאים וזה רחוק למלכות. רבי אלעזר אומר איפכא, קרוב למלכות ורחוק מהנביאים, שרואין דמיונות של מעלה כמין גוף. רבי [עז ט"ב] חלקיה אמר כשרואין הנביאים, בציחצוח כידוע.

[p. 61] ויהי בימי. רבי בון כל יומי הוה בקסרין. יומא חד חמא עמא דסרחי, דהו מסכני אזלו ולא משגיחין עליהו. אמר ודאי דינא אתחזי הכא. קם ואזיל ליה.

יומא חד חליש דעתיה, פגע בכפר סיכנין, וכדמוך שמע חד קלא לחד תנינא דלעי ברננא דאורייתא, דאמר כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרחים או ביצים והאם רבצת על האפרחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים.

קן, זה תשובה.

בדרך, זה רחל שנאי (משלי ד: 18) ואורת צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. וצדיקים, תרין בנין יוסף ובנימין, והיא נקראת לבנה הולכת כל הלילה ומאיר להם, עד נכון היום, שהוא יעקב.

[p. 62] בכל עץ. כל, דא צדיק חי העולמים.

עץ, דא שכינה שנאמר עץ חיים היא למחזיקים בה.

על הארץ, דא ארץ התחתונה.

אפרוחים, דא שנים עשר שבטים דלעילא.

או בצים, דא ישראל דלתתא דאינון כמלבושא דגופא.

והאם רבצת על האפרוחים וכו' שלח תשלח את האם, שנאמר ובפשעכם שולחה אמכם.

[p. 63] ואת הבנים תקח לך. ארכין רבי בון אודנוי ושמע ההוא קלא דאמר חס על דא,

לא אמר ולא כלום. מאן דחס שבק אימא ובנהא ואזיל ליה.

ומה דאימא מתרכא מן הקן דילה, מה היא אומרת. אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את

היכלי והגליתי בני לבין האומות. ועל דא ירחם הקב"ה, דהא רחמנא לא אשתכח אלא הכי.

ועל דא שכינה צועקת על בני. והא כתיב שלח תשלח, תרין שלוחין. אי יהדר על גוזליה

גו רחימו דבנהא, שלח אפי' כמה זמנין, עד דאזל ליה וסתר גוזליה טול בנין טמירין דקוטרא

למיטל אגרא. הא רחמנא לא אשתכח אלא הכי.

[p. 64] והארכת ימים, שיאריך רוגז מן ששת ימים שנקראו בנים, יי' יי' אל רחום וחנון

א"א וגו'.

א"ר חדקא אמר רבי יוסי בן קיסמא אמר רבי שמואל כד ברא הקב"ה עלמא ברא ליה

בתלת קיטרין, ואינון חכמה ותבונה ודעת, דכתיב (משלי ג: 19-20) יי' בחכמה יסד ארץ כונן

שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו.

[p. 65] וכלהו קיטרין בבר נש וקוטרא דהימנא דפקע מינייהו אתפשט בשאר בריין,

ובכולהו אית סוכלתנו לפום אורחיה.

האי עופא כד פרח מגוזליה ואשתלח מעל בנהא, מצפצפא ואזלא ולא ידעה לאן אתר

מצפצפא אזלא, מנדרא למיבד גרמה. הקב"ה דכתיב ביה ורחמיו על כל מעשיו, אפילו יתושא

זעירא בעלמא, רחמין דיליה על כלא.

ההוא דממנא על עופא איתער לגבי הקב"ה והקב"ה אתער על בנוי. כדין קלא נפקא
ואמרה (שם כז: 8) כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו.
כדין איהו אתער על כל אינון דאזלי, מנדדי מאתר לאתר ומדוך לדוך אחרא, תבירי לבא
תבירי חילי. ואיתער רחמי על כל עלמין וחס עלייהו, ושביק חובי דמנדדן מאתרייהו וחס
עלייהו ועל כל עלמא.
אמר הקב"ה אשרי צפורה לבר והיא איתערת רחמין על כל עלמא. מאן גרים למיחס על
עלמא ולאיתער רחמין עלייהו. ההוא בר נש דשלח ההוא ציפור לצערה בתרין גוונין. הכי אתער
הקב"ה ואתמלי רחמין [עז ט"ג] על כל אינון מארי דצערא ועל כל אינון דמנדדי מדוכתייהו.
ובג"כ אגריה דהאי בר נש מה כתיב [p. 66] למען ייטב לך והארכת ימים.
ר' בון קם על רגלוהי וחדי ואמר, בריך רחמנא דשמענא להאי קלא. ואלמלא לא אתינא
לעלמא אלא למשמע דא די.

אהדר ההוא קלא כמלקדמין. פתח ואמר (תהלים קד: 24) מה רבו מעשיך יי כולם
בחכמה עשית וגו'. כל עלמא לא איתון אלא בחכמה, ובר נש אתמלי בכולא. שאר בריין
בטופסא דחכמתא דאשתאר בבר נש. ואע"ג דכולהו בריין הכי, לא הוה בריה קליל למירדף
בתר עובדא דבר נש כעופא. בר נש בני בניין לדיריה, עופא בני בניין לדיריה. עופא אתיא מזוני
לבניה, בר נש אתיא מזוני לבניה. בר נש אסי למרעין, עופא אסי בעשבא למסי למרעין. בר נש
אומנא ועביד ארביין בימא, עופא נטל גוזלא ואתקין ליה, ואזל ביה על ימא. בר נש משבח
ומרום למלכא עילאה, עופא מצפצפא ומשבחא למריה כולא.
ובג"כ למען ייטב לך. אטיב לך לא כתיב, אלא ייטב לך, ההוא שלוחא דציפורה דתשלח
דאתער רחמין על עלמא לאוטיב לך.
רבי בון קם ואזיל גביה, ואשכח דהוא רבי ינאי סבא דמן חבריא. עאל גבוי ונשיק ליה
[p. 67] ברישא. אמר כמה דמנחמת לבאי כך ינחם לך הקב"ה. יתיבו כחדא.

פתח ההוא סבא ואמר ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב בארץ. בזמן שהקב"ה דן את
העולם למי דן תחלה. לאותם שהם דנין את העולם. הם דנין את העולם. מי דן להם, הקב"ה.
מפני קלקול הדין רעב בא לעולם.
בכל זמן אינו בא אלא בעון ראשי העם, כי הא דאמר רבי יודאי, (משלי יג: 23) רב אוכל
ניר ראשים ויש נספה בלא משפט. כשיש סיפוק אוכל בעולם, ניר ראשים הם זורעים ואוכלים
לשובע. וכשאין אוכל בעולם, יש נספה בלא משפט. יש מי שעומד בשלוח ונספה מן העולם. על
איזה עון, על עון שמקלקלים את הדין ואת המשפט ומעוותין אותו.

ואי תימא אם הגדולים חוטאים בלא משפט שלא עשו משפט בעולם, הקב"ה בא להרוג העניים בשבילם. אלא העניים הם כליו של הקב"ה, והם קרובים אליו. וכשהרעב בא לעולם [p. 68] הם צועקים אליו והקב"ה שומע להם ומעיין על העולם. ודן לאותן שגרמו צער זה על העניים, ונספים מן העולם קודם זמנם, כדכתיב כי אם צעק יצעק אלי גוי ושמתתי כי חנון אני. וכתיב וחרה אפי והרגתי אתכם בחרב וגו'.

בודאי באותו זמן יש נספה, ומסתלק מן העולם קודם זמנו. בלא משפט, על שלא הוציאו המשפט לאורה, ועל שעוותו, וקילקלו המשפט. דאמר ר' יודן כל דיין שאינו מחמיר את הדין, מחמירין את דינו מלמעלה, ומסתלק מן העולם קודם זמנו. הה"ד יש נספה בלא משפט. יש מי שדן את הדין לאמיתו ומקבל שכר עליו מאת הקב"ה. הדן דין לאמיתו ונתפש כגון דיין שמדקדק דקדוקים לזכות לרשע דתניא בית דין מכין ועונשין שלא מן התורה כדי לעשות סייג לתורה. או מפני שהזמן גורם והדין מסלק עצמו ומלהענישו ומדקדק בענין הדין למצוא פתח לזכות אותו מן הדין ממש והוא דין, כשהקב"ה דן את העולם אותו הדין נתפש עליו ומסתלק מן העולם קודם זמנו. ואם לאו עליו הכתוב אומר (איוב יח: 19) לא נין לו ולא נכד בעמו. כשעצמו אינו נתפש נתפש זרעו.

יש מי שאינו דן את הדין לאמתו ומקבל עליו שכר כגון אבא שראה מחבר לאשת איש ומחבקה ומנשקה אפיק לו לקולפין וקטיל לון לאו דבני הריגה ניהו [p. 69] אלא לעשות סייג לתורה. דלא לימא דיינא אפיק לון בדין תורה וסגי לי. אלא דיינא דלא עביד סייג לתורה אין לו סייג בעולם הזה ובעולם הבא. סייג שלו נין ונכד ועצור ועזוב האי בעולם הזה. [עז ט"ד] ובעולם הבא מעבירין ממנו אותם מעשים טובים שהם סייג לאדם לעולם הבא. כי הא דאמר רבי נורי עשו סייג לתורה בגין דתורכון חיים בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

[p. 70] וילך איש בכל מקום שנאמר איש צדיק גדול בדורו שיוכל לעמוד על עצמו ועל אחרים. כענין זה לגנאי איש יודע ציד איש שדה רשע גדול ברשעו קטיל ומקפח בני נשא ולא דחיל. צדיק גדול בדורו ראוי לעמוד על עצמו ועל אחרים כיון שהיה הרעב מיד ברח. מבית לחם יהודה ממקום סנהדרי גדולה מנביעו דאורייתא דתמן כד"א מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער.

ודא עקר רגלוי מנביעו דאורייתא דבית לחם יהודה לגור בשדי מואב ובגין כך אתענשו. ואנת רבי גלית גרמך באתר דנבעין חברייתא מבועי דאורייתא הכא. אמר בריך רחמנא דשדרני הכא למשמע מילך.

[p. 71] רבי בון הוה אזיל יומא חד באורחא, פגע ביה חד ינוקא. אי"ל רבי תבעי דאיהך עמך באורחך ואשמש קמך בהאי אורחא.
 אי"ל זיל. אזל אבתריה.
 עד דהוה אזיל פגע ר' חייא בר' אבא ורבי יודא בר' יוסי. אמרו ליה את בלחודך ולית מאן דטעין בתרך.
 אמר לון חד ינוקא דאזיל אבתראי.
 אמר רבי חייא כדאי הוית לחוב בעצמך דלית עמך עם מאן דתשתעי במילי דאורייתא. יתבי בחקלא תחות אילן חד.

[p. 72] פתח ר' חייא ואמר (משלי ד: 18) ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. ההולך בדרך צריך להיות עמו מי שידבר עמו בדברי תורה, וכך דרכן של צדיקים. הולך ואור, הולך ועמו דברי תורה. עד שנתתקן עמו השכינה ולא תזוז ממנו. דתנינן בכל מקום שיש דברי תורה שכינה שם, שנאי בכל מקום אשר אזכיר את שמי וכו'. פתח רבי יהודה ואמר (שם ג: 8) רפאות תהי לשרך וגו'. התורה היא רפואה לאדם, לגוף ולעצמות, בעולם הזה ובעולם הבא, דאמר ר' נהוראי אמ' ר' נחמיה אסוותא לבר נש בהאי עלמא בכל יומא, מאן דקרי ק"ש על תיקוניה.

[p. 73] ואמר ר' נהוראי בק"ש יש רמ"ח תיבות כמנין רמ"ח אבריו של אדם. והקורא ק"ש כתיקונה כל אבר ואבר נוטל תיבה אחת לעצמו ומתרפא בו, ודא איהו רפאות תהי לשרך. אדהכי מטא ההוא ינוקא, לאי מאורחא, ויתיב קמייהו. שמע אלן מלין, קם על רגלוהי, ואמר והלא בקריאת שמע אין שם אלא רמ"ה תיבות.
 אי"ל רבי חייא תיב בני תיב. אמר בני שמעת בהאי מידי.
 אי"ל כך שמעתי מאבא דבק"ש רמ"ח תיבות חסר תלת למנין איבריו של אדם. מאי תקנתיה, תקינו דש"צ חוזר שלשה תיבות. ומאי נינהו, אגנ' יי' אלהיכם כדי להשלים רמ"ח תיבות על [p. 74] הקהל, וכדי שלא יפסיק לאמת לא פחות משלשה ולא יותר משלשה.

[p. 75] אדהכי אתי רבי יהודה בריה דר' פנחס ויתיב לגביהו, ואמר להו במאי עסקיתו. אמרו ליה במילי דק"ש, והכי אמר האי ינוקא.
 אמר ודאי הכי הוא והכי אמר ר' יוחנן בן נורי אמר רבי יוסי בן דורמסקית משמיה דר' עקיבא חסידים הראשונים תקנו קריאת שמע כנגד עשרת הדברות וכנגד מנין איבריו של אדם. והא חסרו מהם שלשה למנין איבריו של אדם, תקנו שיהא שליח צבור חוזר ומשלים אותם. ומאי נינהו, יי' אלהיכם אמת.

בתפלה תקנו ג' ברכות ראשונות וג' [עח ט"א] ברכות אחרונות. בקריאת שמע ג' שמות בראשונה, יי' אלהינו יי', ושלשה שמות באחרונה יי' אלהיכם אמת. וכל האומר ק"ש כהאי גוונא בידוע שאינו ניזוק באותו יום.

וכל האומר ק"ש שלא עם הצבור אינו משלים איבריו מפני שחיסר השלשה תיבות שש"צ חוזר. מאי תקנתיה, יכוון בט"ו ווי"ן דאמת ויציב. [p. 76] ועם כל זה היה קורא עליו אבא (קהלת א: 15) מעוות לא יוכל לתקן וגו'. אותן שלשה תיבות שבק"ש שש"צ חוזר אותם לא יכול להימנות אותם לתשלום רמ"ח כשאר הציבור. אמר להווא ינוקא אימא קראך.

[מח ט"א] פתח ינוקא ואמר עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתיך ענה בי. קב"ה [p. 77] בחביבותא דאית ליה עם ישראל, קרא להון עמי מה עשיתי לך. למה עשיתי לך, אלא דתזלין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ותסהידו בי דאנא אחד, הה"ד יי' אחד. תסהידו דאנא חד ומתעלה על שמא דמ"ב תיבין, דאינון בפרשת ק"ש מן ואהבת עד והיה. ותעבידו לי חד עלייכו, ואיהו שמא כדוגמא שמא דמ"ב שמהן.

[p. 78] ובשמא דע"ב תיבין דאית בפרשת ק"ש, מן והיה עד ושמתם. ובשמא דחמשין תיבין כחושבן שערי בינה. ובשמא דע"ב, מן ויאמר עד סוף הפרשה. ואינון ארבע פרשיין עם י"ב תיבין דאית בקריאת שמע עילאין יתעבידו כלהו מאתן וארבעין ותמניא, כחושבן רמ"ח אברים.

וכל אינש דיקרי ק"ש כדקא יאות, כל תיבה ותיבה משפיע בכל אבר ואבר דיליה. ואי אינש לא יקרי ק"ש ביממא ובליליא, כל אבר ואבר דיליה יתמלי מן רוח רעה ומכל מלין ומרעין בישין דעלמא.

אמר ינוקא תלת תיבין אינון דחסרין מן ק"ש מן רמ"ח תיבין, ובמה אשתלימו. אמר אנא שמענא מאבא עם יי' אלהיכם אמת.

[p. 79] פתח סבא דינוקא ואמר (קהלת ט: 14-15) עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו' ומצא בה ילד מסכן חכם וגו'. ת"ח עיר קטנה, דא תיבת נח. ואנשים בה מעט, אלו אשתו ובניו ונשי בניו וחיות ועופות ובהמות. ובא אליה מלך גדול וסבב אותה, זה יצר הרע. ומצא בה איש מסכן וחכם, דא נח, ומלט הוא את העיר בחכמתו.

[פ ט"ג] רבי חסדאי פתח עיר קטנה ואנשים בה מעט. עיר קטנה, כך אמר רבי יוסי משמיה דרבי יצחק דא גופו של אדם. ואנשים בה מעט, אלו האברים. ובא אליה מלך גדול, זה יצר הרע. ומצא בה איש מסכן חכם, זה יצר טוב שהוא מסכן ואין מאזין לו. חכם, שהוא

מחכים למאזין לו להנצל מעונשה של גיהנם. ומלט הוא את העיר בחכמתו, זו נשמתו של אדם שלא תחטא לפני בוראה. ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא, אין זוכר אליו, וישוב האדם לחטוא בהוא [פ ט"ד] יצר הרע.

[p. 80] אמר רבי בון ההוא ינוקא דהוה יתיב לגבן, מאי אמר בהאי קרא. אלא הכי פתח עיר קטנה, זו כנסת ישראל שנקראת עיר הקדש, קרתא קדישא לגבי הקב"ה. כד"א אחות לנו קטנה, שנאמר ושם הקטנה רחל. ואנשים בה מעט אלו האבות. בא אדם הראשון, ירדה עמו שכינה ושרתה בתוכו. חטא אדם הראשון ונסתלקה ממנו. בא נח והורידה לארץ. חטאו דור המבול ונסתלקה מן העולם. בא אברהם והורידה. באו אנשי סדום ונסתלקה.

[p. 81] ובא אליה מלך גדול וסבב אותה, דא פלוני. ומצא בה איש מסכן חכם, דא יעקב שבמסכנות היה בזמן שחטאו ישראל ונמנע השפע ממנו ונתפרשה מטרוניתא ממנו. ומלט הוא את העיר בחכמתו, דא משה. מהו וסבב אותה שמתעסק פלוני שיחטאו ישראל בגלות בשביל להתעכב המטרוניתא בגלות.

דבר אחר. עיר קטנה, דא ציון. ואנשים בה מעט, אלו ששת ימי בראשית. ובא אליה מלך גדול וסבב אותה, דא פלוני. ומצא בה איש מסכן וחכם, דא דוד שנאמר עני ורוכב על חמור, ונאמר הצדיק אבד. כל זמן שלא יבא עליו השפע אבד. ועליו נאמר ונהר יחרב ויבש. [p. 82] חמור דא סמאל. וחכם, דא שלמה, ועליו נאמר ומלט הוא את העיר בחכמתו, שיהיה גואלו, ועליו נאמי משיח בן דוד. ודא הוא פרוקא מלעילא.

דבר אחר. עיר קטנה, זו תיבת נח. ואנשים בה מעט, אלו נח ואשת נח ובניו. ובא אליה מלך גדול, דא יצר הרע שסיבב לה. ומצא בה איש מסכן חכם, דא נח. ומלט הוא את העיר בחכמתו, דא אברהם שבעבור אברהם שעתיד לבא מילט את התיבה ומלטו נח ובניו. דבר אחר. עיר קטנה, זו ירושלים שהיא בזמן הזה קטנה וחריבה. ואנשים בה מעט, מעטים הם היהודים שיש בה. ובא אליה מלך גדול וסבב אותה, הוא מלכא מבני עשו, דאתמר עליה בדניאל (דניאל ב: 33) דרעוהי די פרזל. מרעע כל אילין תדיק ותרוע. די מלכיא וגוי תדיק כל אילין מלכוותא. ובזמן שהוא סיבב בירושלים מצא בה איש מסכן חכם, דא משיח ראשון. ומלט הוא את העיר בחכמתו, דא משיח אחרון.

[p. 83] ממה שאמרנו מן שלמה דאתקין שרגא ואנהיר בנהירו. ומילט הוא את העיר
בחכמתו, דאיהו אתקין אזנים לתורה. דתנינן עד לא אתא שלמה הות אורייתא כקלחת דלית
לה אזנים, ומאן דקרב בהדה איתוקד. כיון דאתא שלמה ועבד לה אזנים ואשתזבון בני עלמא
בעצתיה. יהב בההיא עיר כביכול שזיבותא. ובמה, בחכמתו. וכל דא תיקונא דאתקין
ואשתדלותא דאשתדל אבתרה ההוא מסכן, דוד. דלא הוה [פא ט"א] ב"נ דאשתדל אבתרה
כדוד מלכא.

ותנינן יאות הוה דוד מלכא לאתקיימא בעלמא מאה שנין, דאלמלא אתקיים איהו מאה
שנין איהו הוה מתקן לבוצינא תקונא תקיף דלא אתעדי לעלמין, ולא אתחריב בי מקדשא. אבל
כמה גריעו אינון שני דלא אתקיימו.

ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא. אדה"ר, דיהיב ליה משנוי רק עי' שנין. ואדם לא
זכר ליה, משבא ס"מ ורכיב על גמל. [p. 84] וסבב אותו, שחטא. לא זכר את האיש,
שבמסכנותא להוי על זה העון, שנחש סבב לחוה וסמאל לאדם הראשון.
וסמאל לא הוה ליה כח דיהפוך לאדם, עד שבא נחש והפך לבה דחוה, וחוה הפכה לבן,
וחטאו השנים. ועל דא אמר, האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל. וסמאל לא
הוה ליה רשות דיהפך לביה דאדם עד שבאה חוה וגרמה ליה דאכיל מיניה, ועל דא אתתא היא
אתענשת. שני בכל מקום שגלו, שכינה עמהם. גלו לבבל, שכינה עמהם. גלו לאדום, שכינה
עמהם. ולא אמ' אחד מן המדות זכרים.

[p. 85] אדם הראשון כד יהיב ליה משנוי אינון שבעין שנין, לא אידכר מיניה בקדמיתא.
דאלמלי אידכר מיניה, מאה שנין ישאיר ליה משנוי, כמה דאתחזו ליה, בגין לאתתקפא בעלמא
ויתקן תקונא דבוצינא. אלא לא אידכר מיניה בר שבעין שנין ולא יתיר.
תלתין שנין הוו דהוה אזל מנהון במדברא ומנהון בענא ומנהון מקמי חמוי. ובההיא
זמנא, וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעין, מקמי שאול מלכא. הא דלא אשתארו ביה
אלא ארבעין חסר אחת, דהא שתא חדא הוה עריק מקמי בריה. ובג"כ נחתת תקונא דשרגא עד
דהוה כפשע בינו ובין המות.

וכל דא מקמי דאדם לא אידכר מיניה בקדמיתא, לאוספא ליה אינון תלתין שנין לתתא,
לאשלמא ליה למאה. ואתפגימו תלתין שנין לתתא מאינון שבעין שנין, דהוה חכמתו בזויה
ודבריו אינם נשמעין.

דשלמה מלכא כל כך משבח גרמיה וקרא איהו על נפשיה חכם. אי כהאי בג"כ אמר
איהו בקדמיתא, וגדולה היא אלי. מלה רברבא דאנא אתי לשבחא גרמאי. הואיל ולא אחרא
דיימא ליי.

אתו חברייה ונשקוהו. קרו עליה (ישעי' נד: 13) וכל בניך למודי יי' ורב שלום בניך.
[עח ט"א] רבי בון טעין יומא חד אבתרוי דרבי שמעון בן יוחאי. בסליקו דחד טינרא
ברמאה דטורא, חמו חד צפורה [p. 86] מנדדא מגוזלא. ואתיין אחרנין ואמרטון טופרהא.
וא"ל האי קרא עלה (משלי כז: 8) כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו.
עד דהוו אזלו חמו חוויא דקטיל בר נש ואזיל ליה. וחמו אריא דטריף אודנא ואכיל.
אמר רבי שמעון מאי אהני להאי חוויא דטריף למגנא.

פתח ואמר (איוב ט: 17) אשר בשערה ישופני והרבה פצעי חנם. אשר בשערה, דא שטן.
דאורחיה דחוויא טריף וקטיל למגנא ולא אתהני מיניה. ישופני, כתיב הכא ישופני וכתוב התם
הוא ישופך ראש. ובגין דבשערה ישופני הרבה פצעי חנם. דאורחיה לאבאשא חנם וטרף טרפא
למגנא.

ואי תימא בלא רשות קא עביד, והכתיב רוח סערה עושה דברו, וכתוב (קהלת י: 11) אם
ישך הנחש בלא לחש. חוויא לא נשיך עד דלחשין ליה מלעילא. ואמ' ר' שמעון אית דלחשין ליה
מלעילא ולא אשתמודע לגביה ההוא חוויא, וקטיל לאחרא. זכאה מאן דלא אשתמודע גביה ולא
אתרשים קמיה.

[p. 87] מה כתיב באלימלך, ושם האיש אלימלך. כיון דאתרשים לגביה אסטין עלוהי עד
דקטל ליה, דכתיב וימת אלימלך. כיון דשרי ביה שארי בבנוי, וכולא בעונשא דדיינא. די לא
יימא דיינא דאיהו אתענש בלחודו, אלא איהו ובנוי וכל ביתיה יתפסון בחובא דדינא.
דיינא אית ליה למירדף ולמדע בתר עובדי מתא דלא יימא דיינא אנא למידן דינא בין
גברא לחבריה ולא יתיר. אלא כל עובדי מתא תלוין על קודליה, ואי אטיס עינוי מעובדי מתא
איהו אתפיס בחובייהו.

אלימלך יכיל הוי למיקם ולמיגנא על דריה, וזכאה הוה. בשעתא דאיתער הקב"ה בדינא
על עלמא, אשגח בראשיה דעמא, ובעא לחפיא על אלימלך. בקדמיתא מה כתיב, וילך איש
סתם, ולא כתיב מאן הוא. מיד קם מקטרגא ואמר ושם האיש אלימלך, דאתרשים איהו
ואשתמודע הוא וכל בייתיה. מכאן אוליפנא דלית דיינא בכל דרא ודרא דלא אתרשים
ואשתמודע לגביה עילא. ובשעתא דאתער דינא על עלמא איהו איתדן בקדמיתא.

[p. 88] ושם שני בניו מחלון וכליון. רבי פדת ורבי פרחיא אמרו מחלון, שמחל לו
הקב"ה לאחר זמן, על שהיה מוחה בידו של אביו ומשתדל בו על המשפטים. כליון, על שנכלה
מן העולם.

ר' יוסי בן קיסמא אמר כשם שהיו הם, כך היו נשותיהם. ערפה, על שמה נידונת, קשיא קדל דלא בעאת למיהוי לה חולקא [עח ט"ב] עם ישראל. כמו דאת אמר כי פנו אלי עורף ולא פנים, על שהחזירה עורף לחמותה.

רות על שם תור, שהוא כשר על המזבח כך רות כשירה לבא בקהל. שכבר נתקיימה הלכה, עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית.

[p. 89] רות, שיצא ממנה בן שריווה להקב"ה בשירות ותושבחות.

רות, אשת מחלון, באתה בקהל. מחלון, שמחל לו הקב"ה לבוא בישראל, להיות נזכר שמו. ערפה, אשת כליון, שיכלה לו הקב"ה. ערפה לא באתה בקהל, לא נזכר שמו בישראל.

ועל דא, נעמי, נשמה. אלימלך, נשמתא לנשמתא. מחלון, רוח השכלית. רות, נפש השכלית. כליון רוח הבהמיות.

ועל דא אמר שלמה (קהלת ג: 21) ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. רוח האדם, דא מחלון. רוח הבהמה, דא כליון שהוא מסטרא דשמאלא. נפש הבהמית, דא ערפה שהיא קשיא קדל והיא מסיטרא דשמאלא. ועל דא כליון לא נזכר שמו בישראל.

ויקחו להם נשים מואביות. א"ר רחומאי בנות עגלון מלך מואב היו. ומפני מה זכה עגלון. א"ר רחומאי כשבא אהוד ואמי לו (שופטים ג: 20) דבר אלהים לי אליך, מיד ויקם מעל הכסא. אמר לו הקב"ה אתה קמת [p. 90] מכסאך בשביל כבודי, חייך ממך יצא מי שישב על כסאי, שנאמר (ד"ה א כט: 23) וישב שלמה על כסא יי'.

רבי בון אמר אלמלא הוינא התם כד אתקיימא הלכה מואבי ולא מואבית פליגנא עליו, ואמינא מואבית ולא מואבי. ומאן מה דכתיב בהו ויחל העם לזנות אל בנות מואב ותקראנה לעם לזבחי אלהיהן, הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם, ותהי המגפה בעדת יי'. אינון גרמין כולי האי וגוברין אסירי ואינון שריין.

[p. 91] ומיד אמר הדרי בי. ומה משה ואלעזר קבלון דכתיב אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם. מ"ט, דבהכרח עמדו בנות מואב באותו מעשה, דא"ר חלקיה אמר רבי אסיא בן גוריון האנשים באין ומביאין להם בעל כרחן, וההיא שלא קבלה הורגין אותה, עד שנמצאו עומדות כולן. ודאי האנשים אסורים והן מותרות.

על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים ואשר שכר עליך, עיקרא דמילתא גוברין

הוו.

אמר רבי חיסדאי והא תנינן דנחל שיטים מגדל ניאוף דנשים, ואת אמרת בעל כרחן עומדות שם. ואמר רבי אושעיא מאי דכתיב (יואל ד: 18) ומעין מבית יי' יצא והשקה את נחל השטים, אלא באותו זמן עתיד הקב"ה לרפאות את כל העולם, ומפני שנחל שטים מרבה ניאוף יצא מעין מבית יי' לרפאות אותו הנחל. א"כ הרי לך כי בשביל הניאוף באות מעצמן. [p. 92]

בפרהסיא, אלא הם הפקירו אותן בעל כרחן בעצת בלעם. א"ר יוסי בן קסמא תמיה אני אם מגילה זו לא באה אלא כדי ליחס זרע דוד שבא מרות המואבי' ולא יותר. ולמה לי כולי האי. ליכתוב יוחסא מבעוז כשנשא את רות, ויאמר אלה תולדות פרץ עד וישי הוליד את דוד. אלא כולא איצטריך בגין צדקת זו שבאה להתגייר ולחסות תחת כנפי השכינה, ולהודיע ענותנותי וצניעות שבה.

רבי אלעזר בר' יוסי אמר להודיע זרע דוד שהוא כסף צרוף בעליל לארץ. דהא כסף דעובד כסף צרוף הוא, ככסף זה שנצרף פעם ושתיים. וא"ת אם כן מפני מה באו מן האומות שלהן בענין זה. אלא כסף מזוקק מתוך סגים שבה, וזרע דוד צרוף מצד זה ומצד זה, דכתיב ואהבת את יי' אלהיך בכל לבבך וגו', [p. 93]

בשני יצריך ביצר הטוב וביצר הרע. הכל צריך כאחד, וזרע דוד איצטריך הכי.

פתח רבי ואמר אדם הראשון נשמתא לנשמתא. חוה נשמתא. קין והבל. הבל מזינא חדא עם אדם וחוה, ואתקרי רוח דקודשא. קין רוח דשמאלא אתקרי כלאים. והוי עירבוביא דלא אצטריך, סטרא אחרא דלא זיינא דאדם וחוה. ועל דא לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. [p. 94]

ועל דא לא תיעול ברית דקודשא ברשות אחריתי, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני.

ואדם, הוא דוגמא של מעלה. אלהים אחרים, דא חמור ואתון, זכר ונקבה. ועל דא מאן דעאיל ברית קדישא ברשות אחרא כתיב ביה (הושע ה: 7) בני בגדו כי בניס זרים ילדו. ולית קנאה להקב"ה בר מן דא דברית קדישא.

[p. 95] ברא הקב"ה באינש י"ה ו"ה דהוא שמא קדישא דיליה, נשמתא לנשמתא, ודא נקראת אדם. ומתפשטין נהורין בתשעה נהורין, והוא תלוי מן יי'. והוא אור אחד בלא פירודא. ועל דא גופא דאינש אתקרי לבושא דאדם.

ה' נקראת נשמה ותזדווג עם יי', ואתפשיט לכמה נהורין. והוא חד י"ה בלי פרודא. ועל דא ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו. זכר ונקבה בראם כו' ויקרא את שמם אדם.

ו' נקראת רוח ואתקרי בן י"ה. ה' אתקריאת נפשא ואתקריאת בת. ועל דא אב ואם בן [p. 96] ובת, ורזא גדולה יו"ד ה"א וא"ו ה"א איקרי אד"ם. ואתפשט נהורא דיליה לחמשה וארבעים נהורין, ודא הוא חושבן אדם, מ"ה. והשם יו"ד וא"ו ה"א, זכר ונקבה בראם כו', ויקרא את שם אדם.

ואח"כ יצר הגוף דכתיב ויצר י"י אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים. מאי אית בין אדם לאדם. הרי ית"וה נקרא אדם וגופא נקרא אדם. מאי בין האי להאי. אלא באתר דאקרי ויברא אלהים את האדם בצלמו, הוא ידו"ד. ובאתר דלא אקרי בצלמו, הוא גוף.

ובתר דאמר וייצר י"י אלהים, שיצר לאדם, עשאו. דכתיב ויעש י"י אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. כתנות אור, בדוגמא של מעלה. ובתר דחבו, כתנות עור. [p. 97] ועל דא אמר (ישעי' מג: 7) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בראתיו, דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. יצרתיו, דא כתנות אור. א"ף עשיתיו, דא כתנות עור משום דהאף סבב זה. למאן איתקרי רע, זה יצר הרע, דא נחש דעבד דאתגזר על אדם וחוה מותא ועל כל אינש.

ובדוגמא דאיתא שם דקודשא הכי אית שם דמסאבו שהוא טמא ועל דא לא יהיה לך אלהים אחרים על פני.

וכל הפוגם אחד מאיבריו מלמטה כאלו פוגם מלמעלה. ועל דא חרב בא לעולם ומותא אתי לעלמא. ועל דא ונתתי נשיכם אלמנות וגו', למאן דעאיל ברית קדישא ברשו אחרא. ועל דא שעטנו לא יעלה עליך, לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. ועל דא אמר (דברים כז: 21) ארור שוכב עם כל בהמה. מאן היא בהמה, גויה, שהיא מסטרא דבהמה אחרא דלעילא מסאבא.

[p. 98] ועל דא אמר (שם ל: 15) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. את החיים ואת הטוב, דא י"י. ואת המות ואת הרע, דא שמיה דסמאל, נשמתא לנשמתא מסטרא דשמאלא. [עח ט"ד] נשמה סיטרא דשמאלא ורוח ונפש מסיטרא דשמאלא שהיא בגופא דישראל אקרי אדם, וכל שאר עמין לאו אקרון אדם. ומה אמר, ובחרת בחיים.

[p. 99] ועל דא אית שידין יהודאין. ולא אתא פסוקא דאמר לא יהיה לך אלהים אחרים אלא לישמעאל ולעשו. ואלהים אחרים מן ישמעאל ועשו, מאן אתר נפקו. מן השמרים של שדים יהודאין. ועל דא (ישעי' יד: 29) כ"י משורש נחש יצא צפע. ועל דא אם אמר לך יצר הרע חטא ושכב עם הבהמה, ויעשה, אל תאמן בו.

וע"ד אית שדין יהודאין וישמעאלים ונוצרים, והגדולה לבני עשו וישמעאלים. ומאיזה מקום היא, מן הגופות שלהם, שהם אחים עמנו מן הגוף, ולא מנשמה ולא מן רוח ולא מנפש ולא מנשמתא לנשמתא.

ואני פותח לך פתח גדול, כל בני ישראל הם משתחווים להקב"ה. ואלהים של בני עשו הוא ישתחוה להם. מנלן, רמז שאמר הכתוב ויבא אלהים אל בלעם בחלום הלילה, אלהים שלו ישתחוה לו ויבא עד ביתו וידבר [p. 100] עמו בלעם מן החלום שלו. וזה למה, בשביל כבוד הגוף שהוא עיקר שלהם.

וע"ד כל גוי שיעשה תשובה ויתפרש מע"ז, יעול הקב"ה רוח קדישא ביה ונפשא קדישא. וע"ד יש לו חלק לעוה"ב, ולא עם בני ישראל אלא חלק בפני עצמו.

וכל זה למה, בשביל השמרים שיש בגופו שהם מן הטומאה. והרוח הקדושה ונפש הקדושה שישב עליהם השמרים בחזקה גדולה, יביאו לה לזה הגוף כמו האדם הדר באשפה. ומשימות נאבדים השמרים שלו.

ועל דא אמרו הגוף מן הגוי בחייו טמא ובמותו טהור. למה, בשביל שתתאבד נשמתא דיליה והגוף ישוב אל העפר כשהיה. היהודי בחייו טהור ובמותו טמא, בשביל שנשמתו עולה למקום גבוה ונשאר נפש הבהמית בגוף. ועל דא זה נקרא טמא במותו והגוי טהור. [p. 101] למה"ד, לתרין אילנין, חד קדישא וחד מסאבא. מה הוי קדישא ומה הוי מסאבא. מה דעביד איבא הוי קדישא, ומה דלא עביד איבא הוי מסאבא, ודין הוא דיעביד צל לע"ז. ועם כל דא הם נטועים בארץ. ולחד אילנא אית מיין ולאילנא אחרנא אית מיין, ועם כל דא אילנא חד יעביד איבא ואילנא חד לא יעביד איבא.

בדוגמא דא אינון ישראל ובני עשו, תרי אילנין דאינון נטיעין בארעא. דרוח דקדישא ורוח דמסאבא דא הוא האילנות ואינון בארעא חדא, דאינון מן גופא אחונא עמנא. ולחד אית מיין ועביד איבא, דא איהי אורייתא קדישא דישראל שנמשלה למים, שנאמר (ישעי' נה: 1) הוי כל צמא לכו למים, ואין מים אלא תורה.

ועל גופא דישראל אמר ועץ עושה פרי אשר זרעו בו על הארץ וגו'. וירית גינתא דעדן וירית גופא קדישא דלעילא, ונהניי נשמתו מאור השכינה.

[p. 102] ואת אמרת דלית איבא באילנא דמסאבא. למה הפסוק אמר עץ עושה פרי למינן. עיין באיבא דאילנא דיעביד צל לע"ז, שיאמרו עליו דיעביד איבא דלא אכלין מיניה וידפנו הרוח. ועל זה אמר לא כן הרשעים כי אם כמוץ וגו'. ואית לאילנא דא דמסאבא מיין ולא יעבד איבא אלא כמא דאמרנא, כמו"ץ אשר תדפנו רוח, דא אורייתא דלהון.

רבי הושעיא אמר בא וראה מעץ הדעת טוב ורע, זרע דוד [עט ט"א] כהאי גוונא. עה"ד
טו"ר, היה טוב מצד האבות, ורע מצד האמהות. ועם כל זה לאו מחציפות דלהון הוא.
[p. 103] כיון ששמע רבי אלעזר בר יוסי בא ונשקו בראשו.
אמר רבי חסדאי רות מצניעות שלהן היתה. ונכנסה תחת כנפי השכינה ויצא ממנה
המלוכה. והמלכים התחייבו להיות זרע דוד, כדי שיהיו רחמנים ואכזרים. רחמן מצד האב
וקשה מצד האם, וזה וזה צריך להיות כאחד. ולפיכך זרע דוד נוקם ונוטר בנחש ורחמן
לישאליו.
אמר רבי חלפתא ריח השושנה, אותה שיצאה מבין החוחים. רות, מזרע האומות יצאה
כשושנה, והעלתה ריח טוב לפני הקב"ה.

שאל רבי פדת לבריה של רבי יוסי איש סוכו, רות כיון שנתגיירה מפני מה לא קראוה
בשם אחר.
[p. 104] אמר ליה כך שמעתי, דשם אחר היה לה וכשנשאת למחלון קראו שמה רות,
ומשם עלתה בשם זה. דהא כשנשאת למחלון נתגיירה ולא לאחר זמן.
אמר לו והכתיב אח"כ ואלהיך אלהי באשר תליני אלין וכו'. הרבה התראות עשתה
נעמי, הכי תנינן, וכולן קבלה עליה. ואם קודם נתגיירה, למה לה השתא כולי האי.
אמר ח"י שנסאה מחלון והיא גויה. אלא כלקחה נתגיירה ובחזקת אימת בעלה עמדה
וערפה בענין זה. כיון שמתו בעליהן, ערפה חזרה לחסרונה, דכתיב הנה שבה יבמתך אל עמה
ואל אלהיה. דכתיב ורות דבקה בה, כמו שהיתה בתחילה. כיון שמת בעלה ברצונה דבקה
בתורה.
[p. 105] אמר לו שמעת מה שמה בתחילה.
אמר ליה גילית שמה, כשנשאה מחלון קרא לשמה רות. ערפה, הרפה שמה, וחזרה
לחסרונה ולשמה ולאליה, דכתיב הנה שבה יבמתך אל עמה. אל עמה, להקרא בשם הראשון,
ואל אלהיה, לעבוד ע"ז.

רבי רחומאי ורבי קיסמא בן גירי הוו שכיחי בהדי הדדי באונו משבת לשבת. יומא חד
הוו יתבי ורבי רחומאי הוה יתיב ודרש, ועמא יתבי קמיה.
פתח ואמר (ישעי' כד: 15) על כן באורים כבדו יי'. מאי באורים, אלו אורים ותומים.
[p. 106] באורים, בשתי אישות שהם בציון ובירושלים, דכתיב (שם לא: 9) נאם יי' אשר
אור לו בציון ותנור לו בירושלים. ואין בני אדם יודעין בהם.

בציון לבד סלקא דעתך. אלא כמון דציון וירושלים דא עם דא, הכא נמי אלין דא עם דא, והם כעין זכר ונקבה. והוא אש של זכר חלוש ושל נקבה חזק, זה אצל ציון וזה אצל ירושלים. ואין לך אדם בעולם יודע רמז שתי אישות אלו. והם נקראים יצה"ר ויצה"ט, והקב"ה נתנם לבני אדם כדי לנחותם בהם. והכתוב אמר על כן באורים כבדו יי', בהם האדם מכבד לקונו.

[p. 107] שער אחד יש תחת ציון, והוא מחלון תחת הארץ אלפים אמה, והוא התחלת האש, דק וחלוש. והשער ההוא נקראת צפונית, ומשם הולך ומתפשט עד ירושלים, מקום הר הבית, עד מקום שעומד כל זכר לראות את פני האדון יי' צבאות. מ"ט, מפני ששם תחת הר הבית, שעומד בפנים העזרה, מתחתיו [עט ט"ב] שיעור שלש מאות וששים וחמשה אמות כפלים האש. אבל למעלה האש אינו בוער כתנור חזק. ולמטה האש דוגמת הערלה החופפת על הברית והיא למטה. ועל כל זכר שיש לו ברית נרשם עומד עליו, לפני האדון יי'. ומפני כך על כן באורים כבדו יי', באור של ציון ואור של ירושלים.

[p. 108] שער התנור החזק נקרא ערל, וכשהזכרים עומדים עליו נשקע אותו האש עד תהום רבה, והוא אש של גיהנום.

ויש לו שבעה שמות ליצר הרע ואלו הן, רע טמא שטן שונא אבן מכשול ערל צפוני. ועל זה נאמי ויראה כל זכורך. ושבעה שמות לגיהנום ואלו הם, בור שחת דומה טיט היון שאול צלמות ארץ תחתית. שבעה פתחים יש לגיהנום כנגד ז' שמות שיש לו. ז' מדורות זו על זו, וכולן מדורות מזמונים לרשעים לידון שם. גופן כלה בקבר ונשמתן נשרפת והאש אוכלתן.

[p. 109] מדור הראשון בור, והוא מדור העליון, ושם כמה כתות של מלאכי חבלה, כעין הבור אשר אין בו מים אבל נחשים ועקרבים יש בו. כך המדור הזה, נקרא בור, בו כמה כיתות של מלאכי חבלה כעין נחשים השרפים אשר אין להם לחש. ושלושה ממונים שולטים בגיהנום מתחת ידי דומה, והם משחית אף חימה. וכל האחרים ממונים תחתם. וכל אותם המדורות, רצים ושבים, ודנין שם נפשות של רשעים. וכל אותם כתות של מלאכי חבלה כולם מרעישים גיהנום, ונשמע קולם לרקיע. וקולות הרשעים ביניהם צווחין ואומרים ווי ווי, ואין מרחם עליהם. ועל כל אלו השלושה ממונים, עם שאר כתות של מלאכי חבלה שמרעישים גיהנום, אמר קרא עליהו (ישעיי סו: 6) קול שאון מעיר, קול מהיכל, קול יי' משלם גמול לאויביו, כנגד ג' משחיתים הללו ששולטים כל ימי השבוע.

מזמן תפילת ערבית, כל הלילה דנין לאותן אשר היה במחשך מעשיהם וגו', ומהרהרים הרהורים על משכבותם. ועליהם אמר הכתוב (שם כט: 15) והיה במחשך מעשיהם וגו', (מיכה ב: 1) הוי חושבי און וחורשי רע על משכבותם וגו'. וכיון שהתחילו גומרים ביום על כולם, אבל התחלת הדין ברשעים [p. 110] בגיהנם משתחשך הלילה. ועל זה נקראים לילות, כמה דאת אמר מפתח בלילות. ואמר רבי אלכסנדראי מפחדה של גיהנם. ולפיכך תקנו בתפלת ערבית כל ימי השבוע והוא רחום, על כי מאותה שעה שתחשך דנין את הרשעים בגיהנם ע"י הג' שהם משחית אף וחימה. וכולם נכללים בהאי, והוא רחום. הה"ד ישחית, להשיב אפו, כל חמתו.

ולפיכך תקנו והוא רחום בימי החול ולא בשבת, שכיון שנכנס שבת מסתלק הדין מן העולם, והרשעים בגיהנם יש להם מנוחה, ומלאכי חבלה אינם שולטין עליהם משעה שקידש היום.

[p. 111] וע"כ אין אומרים בערב שבת והוא רחום, שלא יתעוררו מלאכי חבלה. ולפיכך הוא אסור, מפני כבודו של מלך המגין על הרשעים בשבת, להורות שכבר נסתלק הדין וכבר אין רשות למחבלים לחבל.

לסנטרא דהוה אלקי לחייבא. אתא מלכא לאגנא עלוי, ושויה קמיה. כיון דשווי קמי מלכא, מאן דאגזים ליה במלקיותא לאו קלנא של מלך הוא. כך מלכא איהו שבת. נטיל לחייבא דגיהנם קמיה ואגין עלייהו, וכל סנטירין מתעברין קדם מלכא. מאן דנטל רצועה קמי מלכא ואגזים להו, לאו קלנא דמלכא הוא. וה"ה שאין [עט ט"ג] לומר שומר עמו ישראל.

בהאי מדור דנין לאותן שקוטפין מלוח עלי שית, המפסיקים דברים שנתנו בלוחות עלי שיחה בטילה. ואותם שאינן נוהגין כבוד בתלמידי חכמים. [p. 112] ואין במקום הזה למבזה תלמיד חכם, דנין אותו בטיט היון.

ודנין בזה המדור המבזה ת"ח או חכם אע"פ שכבדוהו בפני אחרים, והמקלל חרש וכיוצא בהם, והעובר אחורי בית הכנסת בשעה שהציבור מתפללים, והמספר שבח חברו בפני מי ששונאו לרעה. כל אלה וכיוצא בהם נידונין במדור הראשון.

המדור השני נקרא שחת, והוא אש ירוקה. ואין שם כי אם חושך, ואין שם רחמים כלל. ושם דנין כל המספרין אחר מטתן של ת"ח, והמלבין פני חברו שלא ללמוד ממנו, והמתגאה שלא לשם שמים, והמתכבד בקלון חברו, והיודע בחברו שיכשל בדבר הלכה ואינו מודיעו קודם שיכשל וישמח הוא או אחרים, ומי שיש לו בהכ"נ בעירו ואינו נכנס להתפלל בה, ומי שאינו נח לחבירו בהלכה [p. 113] והם בעיר אחת, והאוכל מסעודה שאינה מספקת לבעליה.

והמגביה ידו על חברו אע"פ שלא הכהו, ומי שמקלל בשחוק לחברו בענין שיגיע לו בושת. כל אלו נדונים שם במדור זה, וכל כיוצא בהם.

המדור השלישי הוא נקרא דומה. ושם נדונים כל אותן גסי הרוח המתגאה לבם בהלכה לפני העם שלא לש"ש, והמספרים לשון הרע, והמגיס לבם בהלכה, והדן את חברו לכף חובה, והמלוה לחברו ברבית, והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה, ומי שאינו עונה אמן מפי המברך, ומי שעושה תפלתו פיסקי פיסקי. כגון המספר בתפלתו וחוזר ואומר דבר אחר, וחוזר ומפסיק, והוא פיסקי פיסקי. והמתלוצץ על חברו והמתלוצץ על [p. 114] הזקן ששכח תלמודו, והרואה דבר ערוה בחברו ואינו מודיעו בינו לבינו. כל אלה נדונים שם וכל כיוצא בהם.

המדור הרביעי הוא הנקרא טיט הין. ושם נידונין אותן גסי הרוח, וכל אותן העונים עזות לעני והמדוכאין, והרואה לעני בדוחק ואינו מלווהו עד שמבקש ממנו הנאתו, והעושק שכר שכיר, והמוציא זרע לבטלה, והבועל גויה ונדה, והממשכן לעני ואינו מחזיר לו משכנותיו כשאין לו דבר אחר, והמטה משפט, והלוקח שוחד. כולם נידונים במדור הזה. המדור החמישי הוא נקרא שאול. ושם נידונים המינים והמוסרים והכופרים בתורה והכופרים בתחיית המתים. על אלה נאמר (איוב ז: 9) כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה. ועל שאר החוטאים כתיב (ש"א ב: 6) י"י ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

[p. 115] המדור הששי נקרא צלמות, ושם נידונין כל אותן ששכבו עם גויה ונדה. המדור השביעי הוא הנקרא ארץ תחתית. היורד לשם שוב אינו עולה. ועליהם נאמר (מלאכי ג: 21) ועסותם רשעים וגו'.

וכל אלו המדורות אש אוכלה דולקת לילה ויום לנפשותם של רשעים. יש מי שנקרא רשע ונידון בגיהנם י"ב חדש. רשע גמו' שאין לו תשוב' נידון לעולם בגיהנם. רבנן אמרי רשע נידון בגיהנם ששה חדשים, רשע גמור שנים עשר חדש. והני מילי כשהרהרו תשובה ומתו, אבל אם לא הרהר לעשות תשובה או לא עשה תשובה עליו, עליהם [עט ט"ד] [p. 116] הפסוק אמר (ישעיה סו: 24) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו'.

ואמר רבי רחומאי כשגירש הקב"ה אדם הראשון מגן עדן נתיירא ממדור זה הנקרא ארץ תחתית, מפני שאין לו שיעור. ועל זה נאמר (איוב י: 22) ארץ עיפתה כמו אופל צלמות ולא סדרים ותופע כמו אופל. מה עשה. עשה תשובה ונכנס במי גיחון עד צוארו. והקב"ה חס עליו וסלקו למקום הנקרא אדמה, שהיא אחת משבעה ארצות. ושם הוליד הבל וקין. [p. 117] כשהרג קין להבל גזר עליו הקב"ה להיות נע ונד בארץ. מה כתיב, הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה וגו' והייתי נע ונד בארץ. והקב"ה קבלו בתשובה וסילקו לארקא.

כשנולד שת סילקו הקב"ה לאדם הראשון למעלה מכל הארצות בתבל, במקום אחד בחברון. ושם היתה קבורתו וקבורת אברהם יצחק ויעקב וזוגותיהם.

רבי קיסמא אמר מערת המכפלה סמוך לפתח גן עדן היא. בשעה שמתה חוה בא אדם וקברה שם. ושם הריח מריחות גן עדן, באותו הריח שהיה שם. רצה לחצוב יותר, יצתה בת קול ואמרה דיך. באותה שעה עמד ולא חצב יותר, ושם נקבר. מי נתעסק בו. שת בנו, שהוא היה בדמותו בצלמו.

אמר רבי רחומאי הקב"ה נתעסק בו כשנולד ונתעסק בו כשמת. ולא היה מי שיודע בו עד שבא אברהם [p. 118] אע"ה וראה אותו. והריח ריח בשמים של גן עדן, ושמע קול מלאכי השרת אומרים אדם הראשון קבור כאן, ואברהם יצחק ויעקב מוכנים יהיו במקום הזה. ראה הנר דולק ויצא. מיד היתה תאוותו על המקום הזה.

אמר רב הונא קודם שבא אברהם היו מבקשים ליקבר שם, ומלאכי השרת היו שומרים המקום. ורואים אש דולקת שם ולא יכלו, עד שבא אברהם ונכנס וקנה המקום.

רבי נחמיה פתח ויטע י"י אלהים גן בעדן מקדם וגו'. כשברא הקב"ה אדה"ר, מבית המקדש בראו, ומעפר בית המקדש נטל וברא אותו. כיון שברא אותו ועמד על רגליו, באו כל הבריות להשתחוות לו.

מה עשה הקב"ה. נטלו משם והכניסו לגן עדן. ועשה לו עשר חופות כדוגמת י' חופות שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים בגן עדן לעתיד לבא. [p. 119] ומלאכי השרת היו יורדין ועוליך ועושים שמחה לפניו, ונתן לו חכמה עליונה.

וכשירד סמאל משמי מרום, ראה מעלתו של אדם, ומלאכי השרת משמשין לפניו בחופתו, וירע בעיניו. מה עשה, נטל נחש כמין גמל ורכב עליו. וירד ופתה אותו עד שעבר מאמר יוצרו.

ומהו שעבר. רבי אלכסנדר אמר רוח זנונים נכנס בתוכו. רבי חזקיה אמר רוח הטומאה הוה, ובו עבר מאמר יוצרו. כיון שעבר, נגלה עליו הקב"ה וגרשו מגן עדן. וגזר עליו י' גזירות, ועל חוה עשר גזירות, ועל הנחש עשר, ועל האדמה י' חסר א' גזירות, נמצאו ארבעים חסר אחת מלקיות שנתחייב הרשע בב"ד.

לסוף עשה תשובה וקבלו הקב"ה בה היא שעתא. [p. 120] דאמר רבי יהודה בר שלום מאי דכתיב (תהלים לט: 13) שמעה תפלתי יי' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש כי גר אנכי עמך. דוד מלכא אמר דא, דאמר רבי בון בר חמא אמר דוד הקב"ה איהו קריב לכל מאן דקראן ליה.

פתח ואמר האי קרא מנא לן. דכתי' (שם קמה: 18) קרוב יי' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. דהא כל אינון דקראן באמת להקב"ה, קריב לון ומקבל לון. וקב"ה לבא בעי, ורעותא דבר נש חשיב קמיה מכל קרבנין ועלוון דכל עלמא. כיון דבר נש כוון דעתיה בתשובה, לית תרעא בכל אינון רקיעין דלא פתח. קרבנא דבר נש בלבא ורעותא תליא, דכתיב והתודה אשר חטא עליה, והתודה עליו. וכולא בלבא תלייא.

[p. 121] רבי נחוניא בן הקנה אמר לחכמים בני, חייכם, אין קרוב לפני המקום כלבו של אדם, וניחא ליה יותר מכל קרבנין ועלוון דכל עלמא. מאן דיתיב בתעניתא וישוי לביה ורעותיה, איהו מקריב קרבן שלם. דניחא ליה להקב"ה מקריב קמיה תרביה ודמיה וגופיה, ומקריב קמיה אישא וריחא דפומיה. ולבא ורעותא קרי מזבח כפרה. קרבן אתפליג לכמה סטרין, לכמה חולקין. תענית דבר נש אתפליג לכמה סטרין, לכמה חולקין, והקב"ה לא נטל מכולא, אלא לבא ורעותא. ותלתא מלכין אינון בגופא, מוחא ולבא וכבדא. מוחא אכיל מן כולא יהיב ללבא. לבא אכל מן כולא והוא יהיב לכבדא. הכבד הוא יהיב לכולא שנאמר כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא. והוא בדוגמת הים והקב"ה מקבל.

[p. 122] לית לך בכל עלמא דקיימי קמיה אלא תשובה וצלותא דבר נש. ואמר רבי יהודה תלת זיני תשובה הכא בהאי קרא, תפלה שועה דמעה. וכלהו בהאי קרא, תפלה, שמעה תפלתי יי'. שועה, ושועתי האזינה. דמעה, אל דמעתי אל תחרש. כלהו תלתא חשיבי לפני קב"ה, ומכולהו לא חשיב בדמעה, דהא בדמעין אזלא לבא ורעותא וכל גופא. תריסר תרעין עאלין דמעין קמי הקב"ה.

[p. 123] תפלה דכתיב ביה שמיעה, דכתיב שמעה תפלתי יי'. שועה, כת' בה ושועתי האזינה. דמעה לאו כהני אלא יתיר על כולא, דכתיב אל דמעתי אל תחרש. מאי בין האי להאי. רבנין דקיסרי ורבי אלעזר בר יוסי. תפלה, לזמנין דבר נש צלי צלותי' והקב"ה שומע, אבל לא בעי למעבד שאילתיה, ושתיק מניה, ולא אשגח ביה כל כך, והא איהו תפילה.

שועה איהו יתיר מתפלה דצווח ברעותא דלבא לקמיה מריה. ובגין דשוי רעותא יתיר כתיב ביה האזינה, כמאן דארכין אודניה גבי ההיא מלה. ועם כל דא שתיק ולא בעי רעותיה. דמעה איהי ברעותא ובלבא וכל גופא, ובגין כך כתיב ביה אל דמעתי אל תחרש.

ורבנן אמרי לאו כל דמעין עאלין קמיה מלכא. דמעין דרוגזא ודמעין דמוסר דין על חבירו לא עאלין קמיה דמלכא. אבל דצלותא ודתשובה ולמבעי בעותיה מגו עקתיה, כלהו בקעין רקיעין, ופתחי תרעין, ועאלין קמיה דמלכא. דתנינן ביומא דאתחרב בי מקדשא כל תרעין נעילו ותרעין דדמעין לא ננעלו. מה כתיב בחזקיהו. (ישעי' לח: 5) שמעתי את תפלתך ראיתי את דמעתך, ראייה ממש מתוך דמעין. [p. 124] ולזמנין דאתי מה כתיב (שם כה: 8) ומחה יי' אלהים דמעה מעל כל פנים. אית דמעין דטב ואית דמעין לביש. לטב דיצר הטוב. דביש דיצר הרע. הני דמעין דמעיקו ודמעין דצלותא כתיב (ירמיי' לא: 9) בבכי יבואו ובתחנונים אובילם.

[פ ט"ב] רבי כרוספדאי חלש. עאל לגביה ר' יוחנן בן קסמא ורבנן. ההוא יומא דשבתא הוה. חמוניה דהוה בכי ולבתר חיין, אדהכי דמיך, אמרו יום שבת הוא ואסור לטלטלן, וטירדא אוחרא לא אצטריך. שבקוהו. קס ר' יוחנן ודריש, וימת אלימלך איש נעמי ותשאר היא ושני בניה. מת אלימלך, נשאר בניה [p. 125] נחמה בהו. אשתארו בנוי תרין לאשלמא דוכתא דאלימלך, דהוה נשמתא לנשמתא. לבתר מה כתיב, וימותו גם שניהם מחלון וכליון, רוח דקודשא ורוח דבהמתא. השתא הוא תבירו על תבירו. נשמתא לנשמתא שהוא י' ורוח השכלית שהוא וא"ו, לא ימותון אלא אדם שיורך מגדולתו נקרא מת. אוף הכא, כד דמוך רבי אליעזר נחמתא ברבנן דאשתארו. מתו רבי יוחנן בן נורי וחביריו, והשתא חברנא רבי כרוספדאי. השתא תבירו על תבירו. עד דהוו יתבי, רבי חלקיה הוה גביה. חמא ליה דאהדרו דמעין על אנפוי וחוכא בפומיה. קרא ליה לרבי יוחנן ולחברייא, חמוניה בדמעין על אנפוי וחוכא בפומיא. אמרו ודאי לא מית. יתבו ולא שבקו בר נש למקרב גביה. ברמשא אפתח עינוי, שאל מיא למשתי. קריבון לגביה רבי יוחנן. אמר לון למחר תובו גבאי, ואימא לכון מאי דחמית. דהשתא צריכנא לאתקנא כל מילין דחמיי, ופקידו להודיע לחבירייא. ובהאי ליליא דאהוי תמן אמנא, ולא ידענא מאי הוא. אמרו לביתי דלא יקרבו גבאי ולא יהא בר נש הכא. אזלו כלהו, ורבי יוחנן אשתאר תמן, ולא קריב גביה כל ההוא ליליא. כד הוה נהיר יממא, חמוניה דהוה משתעי ובכי, ולא ידעי מידי. קס ויתבי וקרא ליה לרבי יוחנן. [p. 126] אמר ליה מאי חמית.

מעלמא אחרינא אתינא. ואעילנא תמן ולא יהבי לי רשותא לגלאה מידי, אלא לך ולחברך. ואמר לון מאי דחמא. אמר ליה לר' יוחנן אתקין מילך וזיל לכורסך דאתקינו לך, דהא תריסר מן חבריאי ייתון בגינך. זכאין אינון חבריאי דתלמודייהו אתקיים בידייהו.

וחמית בההוא אתר דמלכא משיחא תמן. כרוזא כריז בכל יומא זכאין אינון דמשתדלי באורייתא, ואינון דמזכאין לאוחרנין, ואינון דמעבירין על מדותייהו.

חמיתון כד הוינא בכי וחיידך. רשותא אתיהיב למי"ה והוה אתי, וחמית שכינתא לגבי ולא שבקי ליה. עד דנטלן לבי דינא דתמן וחמית כמה חיילין ומשריין תמן, כולהו מתעסקין בדינין דעלמא. ובראשיהן סנדלפו"ן מאריה דאנפין, דמקשר קשרין למאריה. וחד פרוכתא פריסא עלוי וכל חיליה שמיא תחות ידוי. ולא אתיהיב לי רשותא למיקרב למיחמיה.

[p. 127] וחמית בי דינא וכמה סרכין קמייהו, מנהון סניגורין על בני עלמא, ומנהון קטיגורין. נטלו וקריבו לי קמייהו. וחמית תמן סגיין מן חבריאי.

א"ל למלאך המות מה סטקורא דדין גבך.

אמ' די לא שביקו לי למיתני, וקריבנא ליה לדינא.

קמו תלת סהדין ואמרו תלת זמנא, מצאנו כופר, ואסהדנו עליה [פ ט"ג] דאעברנא תדיר על מדותי. אתעסקו בדיני כל ההוא זימנא דחמיתון דדמיכנא, ועבדו חשבון יומין ושנין, ואשתכחו שלימין. ועל דאעברנא על מדותי תדיר, שבקו דינא ולא יכלו למידן בהאי עד דסליקו דינאי לאתר אחרא, ולא ידענא לאן אתר.

[p. 128] ואתיא מן דינא לשבקא לי, ולמיהב לי זימנא לאשלמא תלמודאי בהאי עלמא, דעדיין לא גמירנא ליה. ולא שביק לי מלאך המות עד דיהבו ליה באתרי רבי כרוספדאי סבא דמלקדמין. כדן שבק לי.

כד חמיתון דמעין באנפי וחוכא בפומא, אינון דמעין דקא בכינא דמלאך המות, וחייכנא מחדוה דשכינתא. ועל דדמיכנא לי עד זימנא אחרא, בגין לאודעא לי מה דגלינא לכון. על יד מלאך המות, אלא שבקו בהדאי לרבי אושעיא, ועמיה אזלינא תמן.

[p. 129] תמהו חבריאי וקרו עליה עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה. עוברי בעמק הבכא, דא ר' כרוספדאי דעבר על דא. דמלאך המות דאיהו עמק הבכא, דאיהו גרים בכיה לכולי עלמא. מעין ישיתוהו, שמינוהו למיגמר ולמהוי מעיין דאורייתא. לפיכך גם ברכות יעטה מורה. אי אורייתא גרים ליה חיים, כל שכן מאן דגריס ליה גירסא ואוליף ליה.

קרא עליה ר' יוחנן (תהלים קיב: 4) זרח בחשך אור לישראל חנון ורחום וצדיק. זרח בחשך, מהו חושך. דא מלאך המות דאחשיך אנפי עלמא, כד"א וחושך על פני תהום. ואנהיר

הקב"ה בחשך דא לצדיק, דא רבי כרוספדאי, נהירו שליט, נהירו דאורייתא. ומאן עבד דא, הקב"ה, דאי קרי חנון ורחום וצדיק.

ותאמר נעמי לכלותיה וגו' כי שמעה בשדה מואב כי פקד יי' את עמו לתת להם לחם. א"ר ברכיה א"ר יצחק בא וראה מי שמעלים עיניו מן העניים בשני בצורת, הם יראו בנחמות העולם, והוא לא יראה. אלימלך עשיר היה, כיון שראה הרעב העלים עיניו מן הצדקה וברח לשדי מואב.

[p. 130] אמר להם רבי ברכיה וכי לא דרכן של צדיקים לברוח מפני הרעב. והלא גדולים מאלימלך אברהם יצחק ויעקב, עשירים ממנו, והלך זה למצרים מפני הרעב וזה לארץ פלשתים.

א"ר ברכיה אמר ר' יצחק הקב"ה גרם להם לצדיקים הללו לצאת מתוך הרשעים ולהודיע טבעם בעולם, ולפיכך הביא הרעב. אבל אלימלך לאו הכי, דהא במקומן הוה יתיב. וכשבא הרעב היו עניים באים אליו והעלים עינו מהם וברח. ועוד שראה הדין חל על כל העולם והלך בין האומות.

[פא ט"א] אמר רבי רחומאי דוד מלכא תלת שנין הוה כפנא ביומוהי. מ"ט, בגין לאודעא ליה דעל דינא תליא מלתא, הה"ד (ש"ב כא: 1) ויהי רעב בימי דוד וגו' ויבקש דוד, עד שאשתלים דינא. כיון דאשתלים דינא, מיד (שם: 14) ויעתר אלהים לארץ וכו'. [p. 131] דתני רבי חייא כל עלמא לא שתיין אלא מתמצית ארץ ישראל. כד אתפקיד עלמא איהי אתפקדת בקדמיתא, בגין דלא אשתכח מאן דישאב לה ויגין עליה בקדמיתא. אלימלך זכאה הוה ויכול לאגנא על דרי עלמא, ועריק ליה בין שאר האומות. ובגין כד אתענש, מת איהו. אתו בנוהי ונסיבו גרמיהו בנשיין נוכראן אוחרנין, ואתענשו.

רבי חנניה פתח ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו. ויראו בני האלהים, עז"א ועזא"ל תרין מלאכין הוו דקטרגו למאריהון, ואפיל לון הקב"ה מאתר קדישא דלעילא. וכד נחתו, אתגלימו באוירא ואתעבידו כבני אינשא.

[p. 132] ולית [פא ט"ב] לך בכל אינון מלאכין דאשלימו לאתערבא גו בני נשא כאינון דאקרון אישים וכאינון דאי קרון בני אלהים. כיון דאפיל לון הקב"ה אתגלימו מכל אינון יסודי דבני נשא מתלבשא בהו. שאר מלאכין, כד נחתו ואינון זמינין לאתבא לדוכתייהו, אתגלימו באוירא ומתפשטין מיניה, ואהדרו לדוכתייהו.

קיסמא בר' ינאי אמ' כת' (תהלים קד: 4) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט. אית מלאכין דאינון מרוח ואית מלאכין דאינון מאשא. דא יהיב מדיליה לחבריה בגין דאית שלמא [p. 133] בינייהו. וע"ד אינון דנחתין, מתרי יסודי אילין נחתי. וכד נחתי מתלבשין יתיר באוירא דהאי עלמא ואתגלימו.

אינון דאתערבו בהאי עלמא, ביסודי דהאי עלמא, ולא יכילו לפרחא ולאתבא לאתרייהו, ומתעכבו הכא. כיון דשבע יומין אתעכבו הכא, דא בתר דא, לא אתהדרו תמן. ועל דא ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו'.

מאי כי טובת הנה. דהוה נהיר שפירו דלהון כנהירו עילאה. כיון דאולידו בנין, נטל להון הקב"ה ואעל לון בטורא דחשוכא דאיקרון הררי קדם. וכפת לון בשלשלאות של ברזל, ואינון שלשלאין משוקעין עד גו תהומא רבא, ותמן אולפין חרשין לבני נשא. בלעם מתמן נטיל חרשוי ואוליף מינייהו דאינון טורין. הה"ד מן ארם ינחני בלק מהררי קדם. ותמן אתעטרו כל ידעי עלמא.

ומגו דהו קטיגורא דמריהון בקדמיתא ועד כען יומא אינון מקטרגין למריהון, כמה דאינון חרשין דמכחישין פמליא של מעלה, [p. 134] ואלמלא אינון שלשלאין משקעין גו תהומא ואחידן בהו בתפיסו סגי, מטשטשי עלמא הו ועלמא לא יכיל למיסבל. ותמן באינון טורין דחשך ינקין מסיטרא דצפון, דהא מההוא סיטרא כל אינון זייני מתגברין בעלמא.

אמר רבי נחמיה אמר רבי יהודה היתה נעמה בההוא זמן, וכל העולם טועים אחריה. רבי שלום אומר אימא של שדים היתה. כיון שדאו בני האלהים את בנות האדם טעו אחריהם, דבנות האדם הולכות ערומות, ובאין להם וילדו מהם. הה"ד וגם אחרי כן אשר יבאו בני האלהים וגו' אנשי שם.

מאי אנשי שם וגו'. דאלין נפילין אוליפן בעלמא שם בכל מלה ומלה לאשלמא חרשייהו. [p. 135] רבי יהודה ורבי יוסי אמרו אנשי שם ממש, כד"א ששים גבורים סביב לה. ר' יצחק אמ' מגבורי ישראל כתיב.

רבי עזריה שאל לרבי יוסי איש כפר אונו מ"ט חרשין אינון יתיר בנשייא ולא בגברייא, דכתיב מכשפה לא תחיה, ולא כתיב מכשף.

א"ל כתיב לא תאונה אליך רעה. דא סטרא דנוקבא ודאי הוא. ונגע לא יקרב באהליך, דא הוא דכורא. ומן נוקבא כל זינין דחרשין וכל עומקין בישינ אתיין לעלמא, הה"ד (קהלת ז: 26) ומוצא אני מר ממות את האשה וגו'.

[p. 136] ומאי אסורים ידיה. ר' ינאי ורבי יהושע. חד אמר כל הנוגע באשה או מקבל ממנה מידה לידו, לא ינקה מדינה של גיהנם, [פא ט"ג] שנאייד ליד לא ינקה רע, הה"ד אסורים ידיה ודאי. וחד אמר מן הנקיבות באות כל מיני נחש וכישוף, וכל הרהורים רעים. ואלמלא שאסורים ידיה ולא שבקין לה, היו הורגים וממיתין כל העולם בכל עת וזמן. ולא איתתקפא נוקבא אלא בחילא דדכורא. דכיון דהיא שארת בעומקין דיליה, יודעת לאומאה לבר נש לאשלמא רעותא. ובמה, בשם ובמילין עמיקין, בשמא מסאבו. וע"ד עובדא בה תלייא, ומלין בדכורא, ותרוייהו מנוקבא מתערי. ובג"כ זיני חרשין משתכחין בנוקבא ולא בדכורא.

[p. 137] תנן העובר בין שתי נשים, אם נדות הן נכפה, ולא תזוז מגופו אם לא יעשו לו מידי. סכנת דם או הריגה מזומנת לו. ואם אינן נדות עין הרע שולט בו בגופו או בממונו. כי הא דר' נחום ברבי שמלאי. זמנא חדא הוה בדון קסרין אעבר בין שתי נשים. אסתכלו ביה ואיסתכן מיד בגופיה ובממוניה. מאי טעמא, בגין דההוא רוחא בישא שראת עלון ויכיל לנוקא.

מאי תקנתיה. לימא הכי זיל, זיל, דומי, דומי, אעדי קטור, דקטרא לא לך ולא לי. ולבתר יתחיל באל ויסיים באל. כתי' אל מוציאם ממצרים כתועפות רעם לו, ויסיים באל כדכתי' כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. וזייל ליה ולא ישגח אבתריה.

[p. 138] רב הונא הוה סליק מבבל לארץ ישראל. והוה סליק להתם איערע בחד כפר, חמא ההיא אתתא דהוה אתיא אבתריה. ארמאת מיין אכתפוי ונטלא עפרא מרגלוי. אהדר רישיה ואמר לה עביד וטול ברתני, בהאי לא כלום גבאי, אבל גוזרני עליך בלבולא בדעתך. לבתר אמר לא בגיניי אלא בגין דלא תקטול בני אינשא אוחרנין. וכן הוה. איתבלבל דעתה ולא ידעה מידי, ומתה. ועל דא כתיב (תהלים צא: 10) לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך. תני ר' חייא (קהלת ז: 26) טוב לפני האלהים ימלט ממנה וחוטא ילכד בה. ממאן, מההוא אשה דכתיב בה אשר היא מצודים וחרמים כו'.

בא וראה, בזמן שהרעב בעיר לא יראה אדם את עצמו ולא יתהלך יחידי בעיר, מפני שמלאך המות נמצא שם, ויש לו רשות לחבל. וע"ד כתיב ויאמר יעקב לבניו למה תתראו. כיוצא בו בזמן שהדבר בעיר יסגור אדם עצמו ולא יתראה בשוק. דכיון שנתן רשות לחבל, מי שפגע בו ניזוק, ואיהו מתחייב בנפשו.

[p. 139] בא וראה, עשר שנים היתה נעמי בשדה מואב, לסוף כי שמעה בשדי מואב כו'. מפני מה נענשו מחלון וכליון. מפני שנשאו נשים מואביות.

אין לך בעולם נשים מתעסקות בנחש ובכישוף כמו מואביות. ממאי, כתיב ויצמד ישראל לבעל פעור, ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן. כיון דהוּו אכלי מידי בחרשייהו, מיד הוּו סגדין לטעוותהוּו.

ויצמד, רבי חייא אמר כהני צמידין תכשיטין הכי הוּו מתחברים בבעל פעור. בחרשיהוּו דנשיא מנלן. דכתיב הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם, אולפן לון מילין בפומא. דהא חרשין וקוסמין לא הוּו בעלמא כותייהו, אבל מילין בפומא [פא ט"ד] לאשלמא חרשייהו לא הוּו ידעי. וע"ד בדבר בלעם עבדו ואשלמו חרשייהו ויכילו להו. ר' יוחנן אמר רות כשירה היתה.

[p. 140] ותאמר נעמי לכלותיה לכנה שובנה אשה לבית אמה. יעשה כתיב. אמרה להוּו אם תזכו ליכנס תחת כנפי השכינה יעשה, ואם לאו יעש, חסר ה'. כי צר לי מאד מכם. עליכם מבעי ליה, כמד"א (ש"ב א: 26) צר לי עליך. מאי מכם, א"ר קרוניא אמר רב בזנא עאקו בלבאי מכם דאתון גרמתון לבניי דימותו, כמה דמתרעם מאחרא. ותשק ערפה לחמותה. ערפה, הרפה שמה. למה נקרא שמה ערפה. על שהחזירה עורף לחמותה. והלכה למקומה, לשדה מואב, זנתה ולא כבדוה. לארץ פלשתים, והכל דשים בה כהריפות. [p. 141] הרפה, שעשתה עצמה רפה, וילדה מזנות ששה בנים, וכולם נפלו ביד דוד ואנשיו.

(ש"ב כא: 16) וישבי בנוב אשר בילידי הרפה. וכי מי נתן אותנו בנוב. והלא סמוך לירושלים היא בארץ, והוא בארץ פלשתים. אלא הכי א"ר פנחס מלמד שבא על עסקי נוב. מפני שגרם עניין נוב עיר הכהנים, והקב"ה מדקדק עם הצדיקים אפ"י כחוט השערה. אמר לו הקב"ה, דוד גרמת כל כך בנוב עיר הכהנים, חייך או הדין יחול עצמך או על זרעך, לא ישאר אלא אחד.

[p. 142] תני ר' חייא (ש"א כב: 20) וימלט בן אחד לאחימלך וגו'. שלא נשאר לאחימלך מכל בית אביו זולתי אביתר לבדו. ועל עון זה מת שאול ובניו, וכמה אלפים ורבבות מישראל, ונגזר על דוד למות.

כיון שהלך לארץ פלשתים ראתה אותה הרפה, אמרה לבנה, האי מאן דקטיל אחוך. באותה שעה הגיע זמן מדת הדין להנקם מדוד על עסקי נוב, וזימן לישיבי להורגו. מיד וישבי בנוב, שבא על עסקי נוב.

אמר רבי יוחנן כך אמר דוד, רבש"ע זרעי יהיה נכון לפניך והריני מקבל עלי את הדין, מה עשה. נטלו ישיבי והגרים עצמו עליו ועל המטה. אמי לאו יקרא דילי. נטלו וארמי ליי לאורא ושוי סיפא סייפא דיתקטל בה דוד. הה"ד (שם) והוא חגור חדשה, ויאמר להכות את דוד. מיד הזכיר שם המפורש באויר ועמד. סוסו מיד נשמט והלך לירושלים.

הלך אבישי ושאל לסנהדרין, ואמר מהו לרכוב על סוסו של מלך. והתירוהו. מצאו לדוד עומד באויר, א"ל חזור תפלתך.

[p. 143] א"ל מה אשיב ליי כל תגמולוהי עלי, שכך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי וכו'. מיד חזר לתפלתו וקבל על זרעו הדין, דכתיב ויעזור לו אבישי בן צרויה ויך את הפלשתי וגו'.

מה כתיב (מלכים ב' יא: 1) ועתליהו אם אחזיה ראתה כי מת בנה ותקם ותאבד את כל זרע המלוכה, לבית דוד. כתיב ותאבד, וכתיב (ד"ה ב כב: 10) ותדבר. מהו ותדבר אמרה שעתידין זרעו של דוד ליאבד מן העולם.

ותאבד, ותקח יהושבע בת המלך יורם כו' את יואש כו'. מלמד שהקב"ה דן מדה כנגד מדה.

ועל כל זה מה כתי'. אע"פ שנגזרה גזירה זו וניתן רשות למדת הדין, על זה כתיב (ישע"י י: 32) עוד היום בנוב לעמוד. עדיין [פב ט"א] מדת הדין בנוב עומדת ותובעת דין מלפני הקב"ה. ומה בצדיקי' מדקדק הקב"ה, כל שכך ברשעים עאכ"ו.

[p. 144] ותאמר הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה. אמר ר' נחום אמר ר' יהודה מדקאמר שבה מלמד שגיורת היתה בתחלה. וכתיב ואל אלהיה, דהא אלוה אחד היה לה עם נעמי, ועכשיו לסרחונה הראשון, וטעת אחר ע"ז שלה.

ורות דבקה בה, כמה שקבלה עליה בחיי בעלה דבקה באמונתה. בא וראה שבחה של רות, שאע"פ שאימת בעלה לא היתה עליה, דבקה באמונתה. ועם כל דא נעמי חידשה לה כמתחלה, והתרתה בה התראות, וכלן קבלתן עליה.

רבי ברוקה אמר כתיב וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד. כיון דכתיב אל הגר, מהו שם על שכמה. אלא מלמד שהזהירה על עול האמונה, וללמד על מה שהיתה בתחלה עמו. כתיב הכא שם על שכמה, וכתיב שם לו חק ומשפט. מה להלן עול שכינה אף כאן עול שכינה. [p. 145] מה עשתה, כיון שראתה עצמה יוצאת מתחת רשותו של אברהם, חזרה לקלקולה. מה כתיב, ותלך ותת"ע. אחרי ע"ץ וגלולי בית אביה. וכתיב הבל המה מעשה תעתועים.

רבי חידקא ורבי שמעון בר יוסי הוו קאזלי באורחא. אמר ר' שמעון לרבי חדקא הא תנינן גוי ועוסק בתורה ככהן גדול הוי. האי ככהן גדול. מ"ט שקלו לכ"ג. והכתיב ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל. הקב"ה יהבה לישראל לקבל עליה אגרא לעלמא דאתי. גויים דלא קבלוה, לא מקבלה עלה אגרא. דהכי אמר ר' עקיבא ישראל שעמדו על הר סיני מקבלין עליה שבר. ואת אמרת גוי ועוסק בתורה הרי הוא ככ"ג.

[p. 146] א"ל ככ"ג תנינן. דאמר רבי יוסי בר' יהודה אמר רבי יוחנן מאי דכתיב (משלי ג: 15, ח: 11) יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה. אפי' ממזר ת"ח עדיף מכ"ג ע"ה המשמש לפני ולפנים. הואיל ואינו קורא בתורה אין עבודתו עבודה, ואין מקבל עליה שבר. ועליו כתיב (שם יט: 2) גם בלא דעת נפש לא טוב. כהן גדול שאינו יודע עיקר עבודה, אין עבודתו עבודה.

[p. 147] וא"ר יודא מנא לן שצריך כהן גדול להיות ת"ח. דכתיב (מלאכי ב: 7) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו. ואם הוא ע"ה, אין מקבל עליה שבר. כך גוי העוסק בתורה, הואיל והוא גוי אין עבודתו עבודה ואין מקבל עליה שבר. שכר כהן גדול עם הארץ וגוי בשיקולא שכיחי, שאין מקבלין עליה שבר.

פתח צו את אהרן ואת בניו לאמר. אהרן ובניו מצווין ושאר בנים אינם מצווים. אלא כל כהן שאינו יודע עיקר העבודה כאהרן ובניו אינו מצווה. ואם עובד עבודתו פסולה, דהא במה מכוין, שאינו יודע.

והכי א"ר חייא אמר ר' יצחק כהנים לויים וישראלים מעכבין את הקרבן. עיקרא דקרבן כהן, דאצטריך לכוונא שמא קדישא, ולסדרא ליה דרגין עילאין, ולייחדא ליה ביחודא שלים, ולמיהוי עילאין ותתאין ברעותא וכונה דלהון.

והכי א"ר חייא אמר ר' יצחק מאי דכתיב אשה ריח ניחוח ליי. אלא לקבל תלתא דרגין

אלין.

[p. 148] אשה, לקבל דא לויים דממונין על השיר, ולארמא קלא, והוא מסיטרא דאשה. ומכוני בגוונא בניגונא וחדוה בשיר.

ומגו כך כל זמנא דהוא סליק על הדוכן [פב ט"ב] בעוד דאיהו גבר ושלהובא דאשא תקיף ביה לארמא קלא בנעימותא דניגונא, איהו כשר לעבודה. כיון דאיתחלש שלהובא דבחרותא דיליה, וגומרין דנורא מתעממין בגויה, הוא דאיתחלש תוקפיה, וקלא לאתתברא. כדין כתיב ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה ולא יעבוד עוד, ופסול לעבודה. מכאן ולהלאה, ושרת את אחיו, ועבודה לא יעבוד עוד.

משמרות דרקיעא אוף הי"נ דנטון לנגנא קמי דמריהון, איקרון אישים. והכי שמענא משמיה דרבי שמעון בן יוחאי, דרגין אלין אית מנייהו תרעין דממנן על תרעין לבר, ומינייהו פנימאין לגו. אינון פנימאין אמרין שירתא וסלקין ועאלין בהאי שירתא חמשה דרגין, עד חמשין שנן, לקבל חמשין תרעין דיובלא.

[p. 149] כיון דסלקין תמן, נטיל לון רוחא דאשא מלהטא ותבר תוקפיהו. כיון דאתבר תוקפיהו דחיין להון ונחתין מאינון דרגין, וקיימין לבר, ממונין על תרעין. ואלין נטלין חולקיהון מתננא דאשא דקורבנא, בר אינון דנטלי לגו. דכל יום ויום מתחדשין אחרנין, דממנן על שירתא.

ריח, לקבל דא ישראל. דקא מצלו צלותא, חשיבא קמי הקב"ה כריח בוסמין דבגנתא דעדן.

ניחוח, דאיהו נחת רוח לגבוה. כהן דאיהו מכוין כגוונא ורעותא דשמא קדישא, ומייחד יחודא באתוון רשימין. וכל דרגין נהרין ומתלהטין ונצצי בנציצי עילאה, מגו דעומקא עילאה טמירתא.

[p. 150] ועל דא אצטריך כהנא למהוי חכימא בחכמה, ונאה בסוכלתנו, ושפיר בנהירו דאורייתא, וזריז ופקח יתיר מכל עלמא. ואם ע"ה הוא, עבודתו לאו עבודה, ועליה כתיב לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך.

ת"ח זוהמא דגוי, אע"ג דאתגייר, קשה לפרוש זוהמא עד תלתא דרין, כ"ש בעוד שהוא גוי. כשרה דבהו רות, ולא אשכחן בה שום דופי כלל. ודא הוא נפש השכלית. ערפה שהיא נפש הבהמית, מיד חזרה לסרחונה ולקלקולה.

אתא רבי חידקא ונשקיה. אמר ודאי דזעירין דמתעברן זוהמותיהו מינייהו.

רבי נחמיה אמר כתיב (מ"א ב: 19) וישם כסא לאם המלך, זו רות המואביה, דזכתה וראתה למלך שלמה על כסאו.

[p. 151] כשם שלבה היה שלם כך השלים הקב"ה ימיה ושנותיה. הה"ד ותהי משכורתך שלימה, שלמה ודאי. וכתי' וקרינן שלמה, מלמד שראתה למלך שלמה על כסאו. זאת ראתה שכרה בעה"ז ובעה"ב.
ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלתיה עמה. בתר דנפק נשמה ונפש השכלית ונפש הבהמית מן הגוף, מה אמרה נשמה. ותאמר נעמי לכלותיה שובנה בנותי כו'. ותאמר רות אל תפגעי בי לעזבך וגו'. ערפה שבה אל עמה ואל אלהיה. כך בודקין לגר בשביל שיתקיים תחת כנפי השכינה, רות בלבב שלם.

[פב ט"ג] [p. 152] רבי אלכסנדר פתח (מ"ב ד: 1) ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה אל אלישע וגו'. תמן תנינן דא אשת עובדיהו, ממונה היה מאחאב מלך ישראל. ובשעה שהלך עובדיהו אצל אליהו, הכיר בו אלישע.
ואי תימא אלישע לא שמש לפניו עדיין. כבר היה משמש ומוקדם ומאוחר. ועל כך כתיב ועובדיה היה ירא את יי' מאד, דודאי הכיר בו אלישע.
צעקה אל אלישע. באותה שעה שמת עובדיהו ומלך יהורם בא לקחת את שני ילדיו, מה עשתה. גועה ובוכה לבית הקברות. עמדה על קברו וצעקה, ירא אלהים, כך וכך עושים ליתומים.

[p. 153] אמרו ליה לעובדיהו הרי אתתך עומדת צועקת ובוכה על הדרך. מה עשה, הלך לו אצל חזקיהו. אמר ליה דיי בעולם הזה. הלך לו אצל האבות אמר כך וכך יש לי. אמרו לו כבר שמענו צעקותיה אצל אלישע הנביא. אדהכי חזרה, גועה צועקת על קברו, ואומי' ירא אלהים, כבתחילה. אמ' ליה לעובדיה הרי איתתך צועקת וגועה. אמר לה אי ענייה, לך אצל אלישע. עד כאן תנינן.

בא וראה, בקברותיהם היאך מספרים זה עם זה. והלא נפשותם במקום אחר עומדות. סוד יי' ליראיו וכו'.
נודמן ליה רבי בון. אי קשיא הכי קיימא, והשתא מלה בתרין משתוקא לא כלום. פתח ואמר (ישעי' כו: 9) נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. נפשי אויתיך, תרין קסרי כד יהב הקב"ה בבר נש לשמשא בהוא בהאי עלמא ואינון נפשא ורוחא. נפש [p. 154]

לקיומא בגופא במצות ויתער מניה. רוח דאורייתא לאיתערא ליה ולאנהגא ליה בהאי עלמא. אי נחתא, נחתא עליה רבו יתיר מלעילא, כפום אורחוי. ובתרין אלן אזיל בר נש בהאי עלמא לשמשא בהו. דההוא נפש לא אתקיים בגופא אלא באתערו דרוח דשריא עליה.

כד עייל בר נש לשמשא ולמפלח למאריה באלין תרין, איתער עליה מלעילא אתערו קדישא ושריא עליה דבר נש וסחרא ליה בכל סטרין. ואיתער ביה בחכמתא עילאה ולמהוי בהיכלא דמלכא.

וההוא אתערו דשרייתא עליה מאתר עילאה הוא, ומאי שמיה. נשמה. ומיניה יתער לבר נש תשובה. ואיהו חילא עילאה חילא דתשובה, אימא לרוח ורוח בן לה. [p. 155] ועל נשמתא אית ליה חילא מרחמא עילאה. ומאי שמיה. נשמתא לנשמתא, ואיהו איקרי אב לרוח. מיניה יתער לבר נש יראה. ואינון א"ב ואם בן ובת. א"ב י"ה אם, וא"ו בן, ה"א בת. ודא השם מלא.

בדוגמא דאית רוחא ונפשא דשמאלא ליצר הרע, ובימינא אית רוחא ונפשא ליצר טוב. ועל דא אמר ראה נתתי לפניך החיים והטוב ומות ורע. את החיים ואת הטוב, דקדושה. ואת המות ואת הרע, דשמאלא דיצר הרע. ועל דא רמז ומעץ הדעת טוב ורע. מן הטוב אכול, [פב ט"ד] ומן הרע לא אכיל. והמבין יבין.

[p. 156] ועל ה"א עילאה שהיא נשמתא, אם, ועל ה"א תתאה שהיא בת, איתקרי האי קרא, (משלי יד: 1) חכמות נשים בנתה ביתה. ואולת בידיה תהרסנה. דא נפש הבהמית דיצה"ר. בידיה תהרסנו, הגוף. דא רוח דקודשא יתב ליה הקב"ה לשמשא בהאי עלמא, נשמה לאתער' לשמושא דלעילא.

בר נש בהאי עלמא נאים בערסיה, רוח משטטא ואזלא, ורעותיה לסלקא בכל ליליא. וכמה ממנין קיימין בכל רקיע ורקיע. דאמר רבי נחוניא סח לי בן גאים, כשעליתי לזה הרקיע הראשון, מצאתי מלאכים, שרפים, כולם כמראה הלפידים, וגלגלי אש סובבים אותם, וגבותם כגחלי אש, ושיניהם ועיניהם שביבין דנור, כסותם אש לוחטת.

[p. 157] ועליהם ממונה אחד יהדומי שמו. כשראיתי אותו שם, אמרו מי נתן ילוד אשה בינינו במקום הזה. והזכרתי אותיות השם כשראיתי שמבקשים לשרוף אותי בהבל פיהם. ועמדו כולם. אמר לי אותו השר הגדול הממונה עליהם, מי אתה.

אמרתי לו שמי.

אמר לי אי ידיד. כל באי עולם עוברים ע"י בכל לילה ולילה בשעה שבאים לשכב על מטותיהם ומפקידים רוחם בידו של אדון עולם. מיד פורחות מהם ועולות לפניו. וכל הרוחות לפני ולא נתן לי רשות להכניס אלא הכתובים לפני, חוץ מאותם שעשו מצות ביום. ועדיין אנו מבקשים ומחפשים אחריהם.

נשאתי עיני ראיתי שס"ה היכלות, כמנין ימות החמה. וכולם לצד מזרח, וארבע שערים בכל היכל והיכל. ממונים ומשרתים עליהם, וכולם דמות אחד להם. וקוראים להם משרתי מזרח.

[p. 158] וכן לצד דרום, חוץ שראיתי לאותו צד שער גבוה עד מאוד מכל השערים. שאלתי על השער ההוא. אמר לי אי ידיד. בשער הזה עוברים כל בעלי צער, וכל בעלי דמעה מצער אומות העולם, וכל אותם בעלי תשובה, כולם נכנסים בשער זה. למעלה מזה השער נגלה לפני שער גדול וי' שערים סביביו. שאלתי עליו. אמר לי השער הזה אין לי רשות עליו, ולא יפתח אלא בר"ח ושבתות וי"ט. באותו זמן כשנכנס שבת או ר"ח או מועד, קול מתפוצץ בכל הני רקיעים ואומר, פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. מפני שכל הרוחות שבג"ע כל ימי השבוע עומדות שם ומטיילות.

ובאותו זמן באותו רקיע שע"ג ג"ע שבארץ נפתחו ד' חלונות, רשומות בד' אותיות של שם המפורש, המיוחד בגנזי מרומים. וכל אותם הרוחות מתלבשות בלבוש יקר באותו ג"ע, כדמות אותן עולם שהיו עומדות במלבוש בשר מטפה סרוחה. ובשעה שהחלונות נפתחים כולם פושטין מלבושיהם ופורחים למעלה באותן חלונות, ועולות במקום הזה.

[p. 159] וששה בעלי כנפים, וכמה ממונים עמהם, פותחים השער הזה. בכל אלו עשרה, והרוחות נכנסות שם בחדוה ועולות למעלה. וכן כל רקיע ורקיע בדרך זה.

[פג ט"א] בשעה שאלו הרוחות עולות, רוחות אחרות יורדות, שניתוסף בין החיים באותו העולם. אלו עולות ואלו יורדות. באותו מקום שירדו אלו משם, שם חנות האחרות, ואין המקום נשאר פנוי.

במוצאי שבת, בשעה שישראל אומריי ויהי נועם יי' אלהינו עלינו וגו', אותם הרוחות שירדו להם בשבת עולות. אלו עולות ואלו יורדות. אלו עולות במקומן. וכן תמיד בענין זה. אמר רבי אלכסנדר בשעה שנפטר אדם מזה העולם הנשמה והנפש אזלין כחדא שנאמר ותלכנה שתיהם עד באנה בית לחם.

[p. 160] ויהי כבואנה בית לחם ותהום כל העיר עליהם. ותאמרנה הזאת נעמי. דאזילתא באתרא הדין מלייא מכל טבא מליא דאורייתא. עמודא דעננא ברישא ביממא ויחמונ

לה גינתא דעדן. שרגא ברישא בליליא, ויחמוון לה אתר דרשיעיא דיינין ביה שנא' (איוב כט: 3) בהלו נרו עלי ראשי.

בההוא שעתא אמרה הנשמה אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרה כי המר שדי לי מאד. אני מלאה הלכתי וריקם השיבני יי'. באתרא הדין מליא מכל טבין, וכען ריקם השיבני יי' לזה העולם.

למה תקראנה לי נעמי ויי' ענה בי ושדי הרע לי. דעאל בי יצה"ר, רוח הבהמית ונפש הבהמית, שעליה נאמר חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנה. חכמות נשים, דא נשמה ונפש דקודשא. ואולת, דא נפש הבהמית דיצה"ר שתהרס הגוף באולתה. ודא היא שנשארת בגוף שנא' אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל דאשתתפו ביחד.

[p. 161] משל למה הדבר דומה. למלכא דיתמנא בגינתא דיליה תרין שומרין, האחד פיסח והאחד סומא. אמר להון אסתמרון דלא תיכלון מאיבא דגינתא הדא דאנא ידענא כל איבא דאית ביה. מה עבדו, אמ' הפיסח לסומא רעותן דניכלון מאיבא דאילנא מאינון. אמר הסומא אנא לא חזי. ואמ' הפיסח והא אנא לית אנא אזיל. מה עבדו, רכב הפסח על הסומא, ואכלו.

אתא מלכא וחזא דאכלו מאיבא דאילנא. אמ' לון מה אכיל מאיבא זה. אמ' הסומא אנא לא חזי. אמר הפיסח אנא הא לא יכיל למיזל.

מה עשה המלך, כמה דעבדתון ואכלתון מן האיבא כן יתעביד לכון. מה עבד מלכא אמר לעבדיו כי רכיב הפיסח על הסומא ויהבון להון פולסין באתרא הדין. כך נפש הבהמית מן יצר הרע עם הגוף.

רבי עזריה ורבי חזקיה הוו סלקו לרגל, הוה עמהון ההוא טייעא דהוה טעין אבתרייהו. אמר ר' עזריה לרבי חזקיה מידי שמעת בההוא קרא דכתיב (שיר ו: 1) אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל. דברי התורה נמשלים לאגוז, היאך.

[p. 162] אמר ליה מה אגוז אית ליה קליפין ממוחא לגו, אף דברי תורה אית בה מעשה מדרש אגדה, כלא דא לגו דא מן דא ודא לגו מן דא.

אמר ליה הכי שמענא בהאי. בההוא זימנא דהמלך שלמה גלי שיר השירים, זוהמא דההוא נחש קדמאה דאטיל באדם וחווה אתפסק מעלמא. בגין דכד נפקו תולדין [פג ט"ב] לעלמא מאדם וחווה מההוא זוהמא נפקי.

[p. 163] והכי שמענו מרבותינו ואינון שמעו עד פומא דאליהו דאמר הכי, מאי דכתיב והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי איש את יי'. והאדם דא אדם

קדמאה. כד אתא נחש על חוה אטיל בה זוהמא. וקין מההיא עסטורא דההוא נחש נפק, מה נחש דרכו להרוג ולהמית הכי נמי מיד קין נעשה הורג.

[p. 164] כד"א (ישעי' יד: 29) משורש נחש יצא צפע ופריו שרף מעופף. כי משורש נחש,

דא נחש הקדמוני. יצא צפע, דא קין שיצא משרשו ומעיקרו. ופריו שרף מעופף, שנעשה הורג משרף הזה, שאין למכתו לחש. מעופף, כפול, כבר נעשה הנחש במינו כפול.

ואי תימא מההוא זוהמא נפק. ואת אמרת והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את

קין ות' קניתי איש את יי', ודאי. מאדם הוה ולא מההוא זוהמא.

אלא ההוא נחש הטיל בה זוהמא בחוה, וההוא זוהמא דאשתאב בה, הוא מכשכשא

במעאה. ולא הוה גופא לאתכללא ביה [p. 165] ולנפקא ההוא רוחא לעלמא. כיון שבא אדם

הראשון עליה איתער ההוא זוהמא בההוא זרע ועבד גופא לההוא גופא בישא. וזוהמא דהוה

במעאה אתכלילא ביה, ונפק לעלמא בדיוקנא סומקא סגי מכל שאר בני נשי עלמא דהוה

בתרהא.

ועוד דההוא דאטיל אדם למיעבד גופא מההוא סיטרא בישא הוה. ואתתקף ההוא רוחא

בישא ואתגלים ביה לעלמא. כיון דחמת ליה אמרה קניתי איש את יי'.

וכד אייתי קרבניה, מההוא סטרא בישא אייתי ליה, דכתיב ויהי מקץ ימי"ם ולא כתי'

מקץ ימי"ן. שת, בסיס עלמא בצדיקים וחסידיים דנפקו לבתר מניה.

[p. 166] שת דא סיום דאלפ"א ביתא. ומיניה אהדרון אתיין למפרע, תשר"ק.

כיון דאסתיימו אינון צדיקים וחסידיים, עד דאתא נח, והווי אינון בני טופנא דיתמחון

כולהו, כיון דיתמחון כולהו ונפק נח ובנוהי מן תיבותא, כדין כתיב ומאלה נפצה כל הארץ,

כדין שריאו אתוון באלפא ביתא למפרע, תשר"ק. וכדין כתיב ומאלה נפצה כל הארץ.

ואזל כל עלמא בההוא זוהמא דנחש עד דקיימו ישראל על טורא דסיני, אהדרו אתוון

בארחא מישר. ומנהון למפרע, חד מכאן וחד מכאן. סרחו ואהדר בגופא אחרא. אתתקנו אהדרו

אתוון בגוונא אחרא.

[p. 167] וכך אזלא עלמא ברזין דאלפא ביתא עד דאתא שלמה. כיון דאתא שלמה

אשתכחין אתוון קיימין על קיומייהו. כדין כתיב (מ"א ה: 10) ותרב חכמת שלמה, וקיימא

סיהרא באשלמותא. באדין אתגלי שיר השירים בעלמא, וכדין אמר אל גינת אגוז ירדתי. מה

אגוז, מוחא לא אשתכח אלא לבסוף, כך עלמא הכי הוה, עד דאתקיימת קליפין וקיימא עלמא

במוחא בסיהרא באשלמותא.

אמר ההוא טייעא במאי קאמריתו ותוקימו האי קרא דכתיב ותלכנה שתיהן עד באנה בית לחם. לחם, דא תורה דכתי' לך אכול בשמחה לחמך. ויהי כבאנה בית לחם ותהום כל העיר עליהם. ותאמרנה הזא"ת נעמי, חד ולא יתיר.

[p. 168] אמר רבי עזריה אשריכם ישראל שאפי' הריקנים שבכם מלאים תורה ומעשים

טובים.

נחתו תרוייהו. אמרו ליה מידי שמיע לך בהאי קרא.

אמר הכי שמענא, בזמנא דבעי הקב"ה למיהב תורה לישראל הלוחות היו כתובים פנים

ואחור, שנאמר מזה ומזה [פג ט"ג] הם כתובים. והלוח אחד פנים ואחור. והלוח אחרת ימין

ושמאל. שנאמר והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות.

[p. 169] תרין, על מה אמר תרין זימנין והמכתב מכתב. וקודם שעשו ישראל העגל ובעא

הקב"ה למיהב תרין תורות אליו על ידא דמשה לישראל, היה כתו' בלוחות, והלוחות מעשה

אלהים המה וגו'. והלוחות היו בדוגמא ו"ה, לוח אחד. והמכתב, דא הוא ו"ה.

והלוחות ו"ה. מעשה אלהים המה, דא בינה עילאה.

ו"ה, אינון תרין דרועין.

ו"ה מכתב, דא יעקב ורחל שנקראו שמש וירח, ונקראו שני שדים, ונקראו חד.

ועל דא אמר מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות. מהו חרות, אלא חירו', ממלאך המות

ומשיעבוד מלכיות וכל מרעין בישין דעלמא.

[p. 170] וכיון דעבדו ית עגלא, פרחו אתון מתרין סטרין, פנים ואחור. ואני אפתח לך

הדרך הישר שתבין, אלימלך ונעמי ומחלון ורות בדוגמא דא, תרין. אלימלך ונעמי לוח אחד,

ימין ושמאל. מחלון ורות פנים ואחור, לוח אחר. וכיון דעבד ישראל ית עגלא, אסתלק אלימלך

ומחלון, נשאר נעמי ורות, תרין נקיבות.

ואזלו תרוייהו כי שמעו כי פקד יי' את עמו לתת להם לח"ם, דיהבו זימנא אחרא

אורייתא. ותלכנה שתיהן עד בואנה בית לחם.

ותהום כל העיר עליהן. כל דא צדיק. העיר דא ציון עיר דוד.

ותאמרנה הזאת נעמי. שבשעה דיהיבת אורייתא על טורא דסיני, וכל העם רואים את

הקולות ואת הלפידים. באדן צווחת אורייתא ואמר' אל תקראנה לי נעמי, אני מלאה הלכתי,

מכל חידו, מכל טבין דעלמא, משעבוד מלכיות. ותשאל למה תקראנה לי נעמי.

[p. 171] ודא הוא רזא דאמר הקב"ה לישראל וראית את אחורי ופני לא יראו. כשאני

רציתי למיהב אורייתא לישראל ימין ושמאל פנים ואחור הם לא רצו דעבדו ית עגלא וכען

כשהם רוצים אני לא ארצה.

אמר הכי שמענא, בזמנא דבעא הקב"ה למיהב אורייתא לישראל, נטל תורה שבכתב ותורה שבעל פה ואזיל בהו לגבי שאר עמין, ולא בעו לקבלא לון עד דנחית לון לישראל ע"ג טורא דסיני.

אמרו מלאכי השרת למאן בעי הקב"ה למיהב תרין תורות אלין. אמר לישראל. אמי הקב"ה אע"ג דבענן למיהב לישראל, ערבים דיליה [פג ט"ד] עוללים ויונקים, ובגיניהון יתערון תרין תורות אלין, דכתיב מפי עוללים ויונקים יסדת עוז. [p. 172] ומהכא נפקא, מהתם נפקא, דכתיב את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים.

את מי יורה דעה, דא תורה שבכתב. ואת מי יבין שמועה, דא תורה שבעל פה. גמולי מחלב עתיקי משדים, דבגיניהון נחתא אורייתא לישראל על טורא דסיני. ד"א, ותלכנה שתיהן עד בואנה בית לחם. לאן הלכו, לשאר עמין, עד דאתו על טורא דסיני, דקיימו ישראל על טורא דסיני. כיון דנחתו תורה שבכתב ותורה שבעל פה, מיד ותהום כל העיר עליהן, ותאמרנה הזאת נעמי. אזדעזע כולי עלמא. וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים, כדן אמרת הזאת נעמי, דא הוה נעימו דאורייתא. עד דאתו למרה דכתיב ויבאו מרתה, וכתיב שם שם לו חק ומשפט ושם נסוהו. באדין אמרה אורייתא קראן לי מרה.

[p. 173] וארכביה ג' פרסי. קראו עליי כפלח הרמון רקתך. אפיי הריקנין שבישראל מלאין תורה כרימון.

אמר לון כדן הוה מתעטרין באורייתא, מתעטרין בשמהן גליפין עילאין. כיון דעבדו ית עגלא וסרחו, והוה מייתי משה אורייתא כתיבא על לוחין אבנין עלאין, מלאין מכל טובא, חירו ממה"מ, חירו' משעבוד מלכיות, ומכל מרעין בישין דעלמא. כיון דחמא משה ית עגלא, פרחו אתוון וסליקו כלהו לעילא.

כדן צווחת אורייתא ואמרת אני מלאה הלכתי, מכמה טבין לישראל. והשתא אהדרית ריקם, למגנא, דלא מהנית להו. באדין [p. 174] צווחו עילאין ואמרו (הושע ז: 13) אוי להם כי נדדו ממני, ווי להון דלא אתקיימו במהימנותא דמאריהון.

רבי אלכסנדראי לטעמיה, דאמר ר' אלכסנדראי הנפש והגוף משותפין יחד הם, והולכים בזה העולם ביחד.

עד באנה בית לחם. ואמאי אקרי הכי, אלא בי דינא וקטרוגא וקרבא תמן. באדין ותהום כל העיר עליהן. כל שאר מתייא מרגישין עלייהו לקבל קרבן, דינא דקרבנא.

דתנן ההוא מלאך הממונה על בית הקברות נכנס לקבר בשעה שנפטר. עומד עליו ומביט ואומר, אוי לו לעני זה. ויי לידים ולרגלים שהלכו בהבלי העולם. אמר הגוף איני רואה. אמ' הגוף הנפש הוא המנהיג שלי. אומרת הנפש ואיני יודע לילך. והם השנים דוגמת הפסח והעור. מה עשה הכניס הנפש בתוך הגוף ודן לו ג' זה אחר זה. לאחר שלשה ימים נדון מפיו ומידיו ומרגליו.

[p. 175] לאחר כן הגוף [פד ט"א] נבקע ורימה ותולעה עולה עליו. והנפש מתאבלת עליו, דכתיב (איוב יד: 22) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. ואומרת אני מלאה הלכתי לאותו העולם, וריקם השיבני יי' לזה העולם, בלא מעשים ובלא תורה. ד"א, הנפש נמשלה לשכינה והגוף לישראל. ישראל שחטאו, למה הגלה השכינה לשם עמהם, שהיא לא תחטא. כל מי שיתן לון עושר וכבוד מאד ויהבא להון כל מה שירצו, והם יחטאו. ועל דא נאמר וישמן ישורון ויבעט שמנת עבית כשית ויטוש אלוה עשהו וינבל צור ישועתו, ועל דא גלה עמהם.

מה רימה ותולעה עולה על הגוף, בשעה שישראל הם רעים אומ' בני ישמעאל ועשו, שנקראים רמה ותולעה, שולטים עליהם, והגוף נבקע ויהרגו לישראל. ועל דא אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו. מהו, בשרו, יכאבו עליהם. ונפשו, על ישראל תאבל. וכדין איהי תואיבת לנשמה עליונה דאיתקריא נעמי.

[p. 176] ותלכנה שתיהן עד בואנה בית לחם, עד דיהב קב"ה אוריתא לישראל. ותהום כל העיר עליהם, וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים. בתר דעבדו ישראל ית עגלא, היא צועקת ואומרת אל תקראנה לי נעמי קראנה לי מרה, אני מליאה הלכתי וגו'.

אשרי מי שתלמודו בידו בזמן שהולך אדם לבית עולמו, שאפילו בקברו שפתותיו מרחשן. והם שושני"ם, אל תקרי שושנים אלא ששונים, מפני שתורתו מגינה עליו. הה"ד בשכבך תשמור עליך.

[p. 177] כי הא דרבי חסדא כשנפטר לעולמו. הלך רבי יוסי בריה ובת תמן לקבריה בליליא. שמע מגו קברא חדוה דכתות כתות דמתכנפי, והו אמרי ניזיל לחדווא הלולא דאורייתא דרבי חסדא. ואפי' מלאכי השרת מיכנפי למיחדי בהדיה. שמע דהו אמרין מה לחיי בחדוה דילן הכא, דילוף באורייתא בההוא עלמא. א"ל ברי זיל מהכא וקיים תלמודך, דזכאה איהו מאן דאתי הכא ותלמודו בידו, דהא אפילו מלאכי השרת לא יכלין לקרבא ליה. זיל ואימא ליה לרבי חגי דיגמור תלמודיה, דהא ביום פלוני ייתי הכא.

אדהכי דהוה משתעי בהדיה, סלקי לרבי חסדא למתיבתא עילאה. וקם רבי יוסי בריה ואזיל וחוי להון לחברייא.

א"ל רבי יודאי אלמלא רבי יוסי אתה כדי הות לאתענש' תמן.
א"ל בגין צערא דאבא אזלית ושמעית כל האי. [p. 178] קרא עליה על ר' חסדא ר' יונתן (משלי ג: 24) ושכבת וערבה שנתך, והא קרא אחרינא (קהלת ה: 11) מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל.

ולנעמי מודע לאשה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בועז.
רבי רחומאי פתח (תהלים קיב: 2) גבור בארץ יהיה זרעו זור ישרים יבורך. גבור בארץ היה זרעו, זכאה איהו מאן דיתברך בבנין בהאי עלמא, בגין דלא יהך יחידי בהאי עלמא. ואי לא, איהו אזיל מיד ליד, וכתביד ליד לא ינקה רע. סוד י"י ליראיו.
[p. 179] רבי נחמן אומר כד"א ולנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בועז, וכתביקרוב לנו האיש מגואלנו הוא.

ר' רחומאי אמר אי הכי מאי לא ינקה רע.
אמר ליה לסנטרא, דהוה אלקי לחייבא עד דיהבי ליה ערבא, ולא יהבין, לא שבקין סנטירא לאלקאה. א"ל לאו הכי ולאן אלא בשעתא דייתי ויתגלי מאן דאתחייא לבר נש תנדע האי.

[p. 180] רבי זמיראה נפק לחקל אונן. חמא באינון בקעי קרטוניא קומטרי שלהובי דסלקין. ארכין אודנוי ושמע קלין. א"ל ההוא ערבאה זיל בהדאי ואחמי לך פליאן טמירין מבני נשא.

אזל עמיה אחורי טינרא וחמא בקיעין אחרנין ושלחובין סליקו לעילא. שמעו קלין אחרנין. א"ל ארכין אודנד הכא. [פד ט"ג] ארכין אודני ושמע קלין דאמרין ווי ווי. אמר ודאי אתר חד מאינון דוכתי דגיהנס הכא. ועבר ההוא ערבא' ואשתאר הוא.

[p. 181] אדהכי גחין גו דוכתא אחרא וחמא חד בר נש דהוה רמי קלין. והו נטלין ליה ואעלין ליה לעומקא דמדורא ואכסאי, ולא חמא יתיר.
אדמיך וחמא בחלמא ההוא גברא. א"ל מאן את.
א"ל יודאי חייבא איהו, ולא שביק בישין חטאין בעלמא דלא עבדית.
והוה א"ל בגו חלמא, מה שמך.
א"ל לא ידענא, דחייבי גיהנס לא דכרין שמהון.
אמר ליה שמא דדוכתך ידעת.

א"ל בגלילא עילאה וקצבא הוינא. ומגו סגיאין בישינ דעבדנא התם, דיינין לההוא בר נש תלתא זמנין ביממא וב' זימנין בליליא.

נטל מתמן ואזל ליה בגלילא עילאה. שמע קול ינוקא דהוה אמר (משלי ב: 4-5) אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת יי'. אזל ליה לבי מדרשא אחרא שמע קול ינוקא אחרא דהוה אמר (צפניה ב: 3) בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו וגו'. אזל וחפש אבתריה דההוא גברא.

אמ' תיתי כך וכך לההוא רשע, דלא שבק בישינ וחטאין בעלמא דלא עבד. כך וכך תהא לההוא ולינוקא דיניקו ליה.
אמ' ברא שבק בעלמא.

א"ל הן. חד ברא שביק והוא רשע כאבוה, דהא ינוקא דאזיל בבי מטבחיא. [p. 182] חפש אבתריה ונטיל ליה ולעי ליה באורייתא עד דאוליף ליה מקרא וצלותא וקריאת שמע. לבתר אוליף ליה משנה תלמוד והלכות והגדות עד דאתחכם יתיר, והיינו ר' נחום הפקולי.

אמאי קרו ליה הפקולי. כמד"א פקו פליליה, דאפיק לאבוה מן דינא דההוא עלמא. וכמה חכימי דרא דנפקו מיניה אקרון פקולי.

ההוא אתי ליה בחלמיה. אמ' ליה רבי כמה נחמת לי כך ינחם לך קב"ה. דהא מן יומא דידע בני פסוק חד פקו לי מן דינא. כיון דקרא קריאת שמע סלקין דינאי בין יממא לליליא זימנא חד. יומא דקרא בי רב אעברו דינאי מכל וכל.

יומא דאתחכים וקרו ליה רבי אתקיננו כורסי בין צדיקייא בגינתא דעדן, דבכל יומא ויומא דאתחדשא אורייתא בפומא מעטרין ליה בעיטרא עילאה [p. 183] דצדיקים מתעטרין. בגינד ר' זכינא בכל האי יקר. זכאה איהו מאן דשבק ברא דלעי באורייתא בההוא עלמא. אמר ר' חייא בר אבא כהאי גוונא אירע ליה לרבי עקיבא.

רבי נתן שאל ליה לרבי יוסי ברבי חנינא יומא חד וא"ל אליהו הוה ליה ברא או לאו. א"ל מילתא אחרא הוה ביה וכתוב (ד"ה א טז: 22) אל תגענו במשיחי ובנביאי אל תרעו. מאי אל תרעו, אל תעשו עצמיכם רעים וחברים לעולם. הקב"ה בחר בהם והבדילם מישראל לעבודתו והכניסם בהיכלו, מן שהוא מלאך בשמים אתה שואל עליו. רבי יוחנן אומר משבט גד היה.

[p. 184] רבי נהוראי אמר אליהו מלה אחרא הוה ביה דכתיב (משלי ל: 4) מי עלה שמים

וירד.

מי עלה שמים אמר רבי אלעזר משמיה דרבי שמעון מי עלה שמים וירד, דא אליהו.

וירד, מקודם לכן. ובגין כך מילה אחרא הוה ביה.

וקשיא דרבי אלעזר דאמר ר"א אליהו דא פנחס. אי בשביל שקינא להקב"ה, זה קינא

וזה קינא. לאו הכי דאמר רבי אליעזר כתיב (מ"א יט: 10) קנא קנאתי, בשיטים וקנאתי הכא.

אמר ליה הקב"ה עד מתי אתה מקנא לשמי.

[p. 185] אמר רבי יהודה בר שלום מי עלה שמים, דא אליהו דכתיב [פד ט"ד] ויעל

אליהו בסערה השמימה. וירד, זה יונה דכתיב (יונה א: 5) ויונה ירד אל ירכתי הספינה וגו'.

לקצבי הרים ירדתי.

מי אסף רוח בחפניו, זה משה.

מי צרר מים בשמלה, זה אלישע שריפא המים ביריחו. בשמלה, בכח שמלתו של אליהו.

[p. 186] מי הקים כל אפסי ארץ, דא אברהם דכתיב אלה תולדות השמים והארץ

בהבראם, באברהם.

מה שמו של אותו אדון שהביא הללו לעבודתו, וי צבאות שמו. ומה שם בנו, ישראל

דכתיב בני בכורי ישראל.

ר' נחמן אומר כל האי בהקב"ה מדבר.

רבי נהוראי ורבי יודאי איערעו תחות אילנא חדא בחקלא והוו יתבי. אדהכי חמו חד

רווק דהוה אתי וטעי בחקלא. אמר רבי יודאי או טעי ההוא בר נש בחקלא, או לסטים הוא, או

דחיל מינן.

אמר רבי נהוראי מאן את.

א"ל מגו דלא שאילנא לכוון בשלמא לא ידעיתון לי. יודאי אנא וטעינא בחקלא, דהא כל

האי ליליא ערקנא דשבו לי שביא. ואישתמיטנא מינייהו וטעינא השתא בהאי חקלא. ולא

שאינא עלייכו דאמינא שמא גויים הם, וכתיב (ישעי' מח: 22) אין שלום אמר יי' לרשעים.

וכדין דלא אשתמודעי בכון עד דחמינא בכון כנפי מצוה וחדינא. השתא שלמא עלייכו רבנן.

[p. 187] יתבי תחות אילנא. אמר רבי יודאי נתעסק בפולחנא דמרנא ונפתח.

פתח רבי יודאי ואמר וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. מזוזת כתיב, מאי טעמא.

אלא אשריהם ישראל שהם מצויים תמיד במצות בשבתם ובקומם ובלכתם, דכתיב בשבתך

בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך. ושיהיו ישראל מעוטרים בתורה ובמצות כדי שידבקו

תמיד להקב"ה, שנא' ואתם הדבקים ביי' אלהיכם. וכל הדבק בקונו אינו ניזוק לעולם.

ולא עוד אלא ששני מלאכי השרת מלוין לו לאדם, אחד בימינו ואחד בשמאלו, דכתיב (תהלים צא: 11) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך. ולא עוד אלא שאם תמיד מצוי במצוה, כביכול שהקב"ה נעשה לו שומר שנאמר (שם קכא: 5) י' שומרך י' צלך על יד ימיניך.

[p. 188] מה עושה הקב"ה, נוטל מלאך ההולך בימינו ומעמידו לפניו והוא עומד במקומו. לשמאל ואותו המלאך הולך אחרי האדם, והקב"ה מימין ומשמאל. נמצא האדם נשמר מכל צדדיו, מי יוכל להזיק אותו.

ועל כן צריך שלא יהא האדם אפי' שעה אחת בלא מצוה. בביתו הקב"ה נמצא שומר מבחוץ והאדם מבפנים. ותנינן א"ר יהודה בר' יוסי פתח המצוייה במזוזה אין מזיק, לא שטן ולא פגע רע מתקרב לשם, מפני שהקב"ה שומר הפתח. אפילו בשעה שניתן רשות למלאך המשחית לחבל, זוקף עיניו ורואה ששם המקום עומד על הפתח כביכול, ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף. לפיכך צריך האדם שיהא תמיד במזוזה.

פתח רבי נהוראי בפרשת ציצית ודרש ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם. [p. 189] מאי הכא כתי' לדורותם ובשבת כתי' לדרתם. דכתיב לעשות את השבת, לדרתם חסר כתי'.

דתנינן תקנו קרית שמע ובריתו של אדם נמצא פרשת ק"ש. חוץ מפרשת ציצית שחסר משם. במה נשלם. אלא כשאדם מתעטף [פה ט"א] ציצית ויוצא בו לפתחו דירתו נשלם. והקב"ה שמח ומלאך המשחית זו משם. וניצול האדם מכל נזק ומכל משחית. והיינו לדורתם, שבשביל דירתם שיהא שלם. ויצא מפתח דירתו במצוה מלאך המשחית זו משם, וניצל האדם מכל נזק.

[p. 190] מנלן, ממאי דכתיב מזוזת. מאותיותיו משמע, ז"ז מו"ת, שלא ניתן רשות לחבל וזו מפתחו.

בשבת, דכתיב לדרתם, מ"ט. מפני שקידש היום דירתם של ישראל צריך שתהיה בנר דלוק ושלחן ערוך ודירתו מתוקן, כדירת חתן לקבל את הכלה. ומאי היא, שבת היא כלה. לעולם אין מכניסין אותה אלא בדירה מתוקן לכבודה כפי הראוי לה. וע"ד כתיב לעשות את השבת, וכתיב לדרתם, להכניס כלה קדושה לדירתם ולהיות בתוכם.

בשעה שקידש היום וכלה זו באה ואינה מוצאה בן דירה מתוקן ושולחן ערוך ונר דלוק, כלה זו אומרת אין דירה זו מישראל. בני ובני ישראל כתיב, אין זה מישראל, אין דירתו לקדושה. ע"כ צריך היכר קדושה לדירת ישראל. וע"ד כתיב לדרתם בשבת ובציצית.

א"ר נהוראי אסהדנא על מאן דנפק מתרע ביתיה בעיטופא דמצוה ותפילין ברישי, בשעתא דנפיק בין תרין תרעין אזדמנא שכינה עליוהי, ותרין מלאכין דקיימין עליה, חד מימינא

וחד משמאלא, וכולהון מלוין ליה עד בי כנישתא ומברכין ליה. וחד מקטרגא דאיהו קיימא
 קמי פתחא דבר נש אזיל מבתרייהו, ועל כרחיה אתיב ואמר אמן.

[p. 191] זכור ושמור כללא דכל אורייתא. זכור איהו פרשת מזוזה. ואיתימא מזוזה
 בנקיבה מדבר, הכי הוא ודאי. אבל פרשתא דא, פרש' זכור, כלול בנקיבה. שמור איהו ציצית.
 וכד נפק בר נש מתרע ביתיה נפיק בתפילין, דאינון לעילא, בכלל זכור. ציצית בהדיהו,
 דאיהו שמור. [p. 192] בתרע ביתיה כלל זכור, ציצית אשלים לי לכלל.
תנן זכור ושמור אמ' כחדא אינון. אלא מזוזה כללא בתרויהו, כלל דכר ונוקבא כחדא.
 תפילין לעילא מכלל זכור, תפילין דיד, שמור, כלל דא בדא. עשייה לא כתיב אלא בציצית,
 דאיהו שמור. וכולא כחדא אזלא.

אתא ההוא רווקא ואמר באתרא באדיין רישין אשתכחו, מאן יכיל למללא.
 פתח ואמר ולנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בועז. מגילה זו
 לא היה לה להתחיל אלא מפסוק זה.
 תנינן כשהקב"ה רצה לברוא העולם היה מפריש העולם לפניו ולא היה עומד עד שברא
 התשובה.

[p. 193] ברא את העולם והעמידו על עמוד א'. ומאי נינהו, הוא צדיק יסוד עולם.
כביכול העולם נתקיים.

מה עשה ברא את התשובה. כיון שברא את התשובה התנוצץ אור ממנה, וההוא אור
 הבהיק והאיר מסוף העולם ועד סופו, ובו נברא העולם. ראה הקב"ה ונסתכל ברשעים
 העתידים לבא בעולם הזה וגנוזו. ולמי גנוזו, לצדיקים לעתיד לבא.

[p. 194] וא"ת הואיל והוא עתיד לגנוזו, למה בראו. אלא כשברא הקב"ה אור זה לא
 בראו אלא לברא בו את עולמו. איהו נסתכל וראה שעתידים רשעים לבא וגנוזו. למי גנוזו,
לצדיקי לעתיד לבא.

ועדיין היום, אע"פ שהקב"ה גנוזו, בו העולם מתקיים. בו ס"ד, אלא אימא באור אחר
 היוצא [פה ט"ב] ממנו, והוא כמו חוט היוצא מאור גדול, והעולם בו מתקיים. והוא עמודו של
 עולם, שנאי (משלי י: 25) וצדיק יסוד עולם.

וממנו השתיל ויצא זרע דוד ע"ה, שנאי (תהלים כב: 31) זרע יעבדנו יסופר ליי לדור. וכל
 זרעו של דוד מצדיק זה יצא. כענין זה (משלי טז: 4) כל פעל יי למענהו.
כתיב ולנעמי מודע לאישה. מכאן היה ראוי להתחיל מגילה זו. לענין בריאת העולם,
כמו שאמרנו למעלה, היתה אחרת ולא עמד.

[p. 195] אמ' ליה רבי נהוראי פתח פיד, דהא מלין אלין חדתינ עתיקין אינון, מן יומא

דאברי עלמא. אי"ל מה שמך.

אי"ל לבתר אימא.

אמר רבי יודאי שכינה גבן, ומדחמינא אתערנא לך. אימא ברי אימא.

אמר לון רות ונעמי ובעז תלתיהון בדיוקנא דקומרין, דרגין עלאין קיימין. וזרע רות מגו

דיוקנא אילין אישתיל בעלמא.

מאן נעם, תשובה. לחזות בנועם יי', זו תשובה ועלמא דאתי. ולבקר בהיכלו, דא עלמא

אחרא לתתא.

[p. 196] רות בדיוקנא דעלמא תתאה דקא מרווה לקב"ה בשירין ובתושבחן תדיר. רות

על שם תור, מה תור דמשנייא בקלא מכל שאר קלין, אף כנסת ישראל משניא בקלא

בתושבחתא מכל שאר קלין, בשבחה תור.

תור דא יהבא תרין קלין כחדא, חד עילאה וחד תתאה, וכולא כחדא. אוף כנסת ישראל

אתערת לעילא ואתערת לתתא, וכלא בזמנא חדא ובקלא חדא, והיינו דכתיב (תהלים פג: 2)

אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. אל תחרש מלאתערא לעילא ואל תשקוט

מלאתערא לתתא, כלא כחדא.

בועיז בדיוקנא עילאה, צדיק נטר ברית. ואתתקף על יצריה ואתקרי גבור חיל, ודאי

צדיק הוה.

[p. 197] ואל תימה וכי מאן דקריב לגביה כנסת ישראל דא צדיק, והא כתיב יש גואל

קרוב ממני. ומאן איהו, אלא ודאי גואל קרוב ממני, טויב קדמאה דכל אורייתא, וירא אלהים

את האור כי טוב. דא הוא קרוב דאקדים ההוא לטוב דאיברי צדיק, דכתיב אמרו צדיק כי טוב.

ועי"ד אם יגאלך טוב יגאל, דהוא קרוב ממני הוא דשאר דאקדים איהו אתער לאתחבא

בקדמיתא. והא איהו קרוב.

ולנעמי מודע לאישה. לא תבעיה ליה, דהא מלך שהשלום שלו. תנינן מאן שלום שלו,

צדיק. [p. 198] אלא עלמא דאתי לא אתחדי ולא אתבריא אלא מההיא מחשבה עילאה

דקיימא עליה. אוף הכא צדיק בההוא גוונא ממש דההיא מחשבת. ומה שמיה, אלימלך, כגוונא

דמלך עילאה עלמא דאתי ושליט עליה אף הכא צדיק מודע ואשתמודע לגביה, למיחדי ולמהוי

לההוא מלך תתאה בההוא גוונא [פה ט"ג] ממש.

ודא אתקרי בועיז ביה תקיף לנטלא כל עינוגי גופא וכל שפר גופא עייל תמן. ומה דאעיל

תמן. כל זרעא דוי"ד וכל תיקוני מלכין ופקודי אורייתא. ועי"ד בה תקיף ולא חליש. חי לעלמין

למיהוי בועיז לנטלא תיאובתין וכל עינוגין וכל שפר גופא ויהיב לה.

השתא שריאת רות לאתכנשה בעלמא זעיר זעיר, עד דאתחברת ביה בבוועז. וכל קיימא
דמגילה זו נעמי ובוועז ורות אינון.

[p. 199] כתיב ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אותנו אלהים מגו עלמא דבני
נשא. ואיתמשך חנוך זעיר זעיר עד דאתעבד מה דאתעבד, ושאר בידוכתיה כדקא יאות,
מטטרוון רברבא, ממנא דאנפין. ומיניה אזדעזען שליטין ושמשין עילאין, וקרבי ליה לשלטאה
ולאפקא מיניה חילין ועטרין קדישין. אוף הכא כגוונא דא משיך הקב"ה רות אבתריה, ונטל לה
משאר עמין, וקרב לה לגביה לאפקא מינה חיילין ומשריין קדישין.
חנוך עביד ליה הקב"ה, בזימנא דנטיל ליה מארעא, תפקידו בדביקו, דחזי בעטורא רוח
עילאה. וקרא ליה נער, ובגיניה כל נערה כתיב נער.

[p. 200] וקיימא לגביה עילאה ותתאה, לגביה בההוא רוח עילאה, תתאה בההוא כלילו
ואתכליל מטטרא דחנוך דנטל מתתא. ועל דא שולטנו דיליה בתרין סטריין, אחידא לעילא
ואחידא לתתא.

כתיב (משלי כב: 6) חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה. חנוך לנער, דא הוא
מטטרוין דמשיך ליה הקב"ה מתתא, מנהיג ביה לגבי תתאי. ע"פ דרכו לפום אורחיה דלתתא.
גם כי יזקין, הינו דכתוי (תהלים לו: 25) נער הייתי גם זקנתי. ותנינן האי קרא שר
העולם אמרו. ועל דא גם כי יזקין לא יסור ממנה, לא יעדי מההוא אורח בגין לאתמשכא
לתתא.

עד כאן שמענא מרבי אלעזר ברבי שמעון דקא מפרש כולא בגוונא דא. ומהכא אשתמע
כולא.

בכו רבי נהוראי ורבי יודאי ואמרו מאן דחמי זנביה דאריה ודחיל, כ"ש מאן דחמי אריה
ממש. קמו ונשקוהו.

[p. 201] אמר להם שמי ייסא זעירא.

אמרו ודאי דא"ר ייסא דמתאבק תדיר מעפרא דבוסמין דרבי שמעון בן יוחאי.

פתח רבי נהוראי ודרש (שיר ז: 10) וחכך כין הטוב הולך לדודי למישרים. וחכך אלו
תלמידי חכמים שהם כין הטוב. מה יין הטוב עומד כאן וריחו הולך למרחוק, אף תלמידי
חכמים הם במקום אחד ותורתם הולכת בכל מקום. ואף כשהם בקבר, שפתותיהם רוחשות
תורתן, הה"ד (שם) דזנב שפתי ישנים. כל שכך במקום שעמודי עולם עומדים, עאכו"כ. דהא
אפילו מלאכי השרת אין להם כח לעמוד לפניהם.

דהא זימנא חדא דבר הוה בלוד. אתא רבי שמעון בן יוחאי למתא. אתו, אמרו ליה לרשב"י מאי נעביד. קם ואעבר במתא וחמא בני נשא שכיבן. אמר כל האי במתא ואנא הכא. גזרנא דליבטל.

שמעו חד קלא דהוה אמר, לאו הכא ולא עביתתא, דהא רבי שמעון בן יוחאי הכא, דקב"ה גוזר והוא מבטל.

[p. 202] הוה תמן ר' חנינא. אתא ואמר ליה לרבי [פה ט"ד] מאיר. אמר שבחא דיליה, מן יכול למיקם ביה. מי לאו גדול ממשה.

פתח ואמר ויאמר אל אהרן קח את המחיתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים עליה קטורת וגו'. וכתבי ויקח אהרן וגו'. וכתבי והנה החל הגוף וגו'. וכתבי ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה. כולי האי אצטריך ליה למשה למטרח, ורשב"י, הקב"ה גוזר והוא מבטל מותנא.

אמר לון ר' ייסא הואיל ואיתערית בהני מילין דחכמתא, והא רות כשירה היתה. א"ל רבי יודאי אע"ג דכשירה היתה, לא ניכר כשרותה עד שדבקה באותו צדיק. בוא וראה, כשירה מכל אומות רות. מה אמר לה בועז, אל תלכי בשדה אחר וכה תדבקין עם נערותי. מה אמרה היא, גם אמר לי עם הנערים אשר לי תדבקין. כיון שראתה חמותה כך, אמרה לה לאו הכי. טוב בתי שתלכי עם נערותי, ולא עם הנערים.

[p. 203] אמר רבי ייסא ח"ו לצדקת זו מדברי גנאי. כשירה היתה, דהכי אמר רבי שמעון כתיב הלא שמעת בתי אל תלכי ללקוט בשדה אחר. מאי כתיב למעלה, ותאמר רות אלכה נא השדה ואלקטה בשבלים. מלמד שנצנצה בה רוח הקודש. אלכה נא השדה. מאן שדה, דקדקה בהימנו סגיא, ומאן ניהו. הוא שדה אשר ברכו יי', והוא שדה של תפוחים.

מאי כתיב ויקר מקרה. בלעם, כתיב ויקר אלהים אל בלעם, בלשון קרי וטומאה. והכא שינה ואמר ויקר מקרה, הכא בלשון כבוד, כד"א מה יקר חסדך אלהים. [p. 204] ומה יקר נפגע בה חלקת השדה, חולקא חדא דההוא שדה צדיקיא. ותמן אזלת ואעלת בחולקא חדא, ואוליפת אורחיה, וידעת ביה מאינון קוצרים. ומאן, תלמידי חכמים מחצדי חקלא איקרו. אדהכי והנה בועז בא. הא צדיק אתי, טעין ברכן וכמה קדושין. ויאמר לקוצרים, מאן קוצרים, לעילי אינון בי דינא, סנהדרי גדולה דתמן. יי' עמכם, השתא יהיב ליה ברכאן דקדושים. ואינון אמרין יברכך יי'. יהבין ליה תוקפא לשאבא ממקורא דחיי, מגו הוה עלמא דאתי.

למי הנערה הזאת. תיאובתיה לשאלה עלה דרחימו.

[p. 205] והכי אמר בוצינא קדישא ר' שמעון, מגילה דא רמז תורה שבכתב ותורה שבעל פה ובעלמא דאתי. דהא אתעררת לצדיקיא רזא דתורה שבכתב לאתחברא בתורה שבעל פה. ובגין כך תקיננו למגילה זו בשבועות, זמן מתן תורה. הלא שמעת בתי אל תלכי ללקוט בשדה אחר. אלין אינון רתיכין קדישין דבריר לן יעקב קדישא, עדרין דלא מתערבן באחרנין. כד"א וישת לו עדריס לבדו ולא שתם על צאן לבן. ועל דא לא תלכי ללקוט בשדה אחר ולא תתערי במלכו אחרא וברתיכין אוחרנין. וגם לא תעבורי מזה עם אילין כתרין דילך, לא תזוזי לעלמין. מזה, לא תזוזי מבעליך. לא תזוזי מניה לעלמין. וכה תדבקין עם נערותי. סגי אין שמהן אינון לה, וחד מנהון כ"ה. וכה, כד"א וחסידיך יברכו"כה. וכה תדבקין, עם אלין רתיכין עולימתאן דאיתברירו לך לאתדבקא בהו.

[p. 206] מיד וימד שש שעורים וישת עליה. נטל חד קו המדה ועביד משחתא. ומדד שית סטרין דאיתחזון לה לאתאחדא ביחודא דילהו. ויהב לה נבזבזן ומתנן, דהא בלא אלין לא יכילת לאעלא לגבי עלמא דאתי. הה"ד שש השעורים האלה נתן לי כי אמר אל תבואי ריקם אל חמותך. שש שעורים, אלין שית סטרין עלאין דקיימא עליהו עלמא דאתי. שעורים, כד"א שאו שערים ראשיכם. וישת עליה, שוי עלה לאנהגא לה ולברכא לה. ועל דא היא כלה כלולה מכל שית סיטרין.

[p. 207] ובג"כ כד חמת לה עלמא דאתי בכל אינון שית סטרין, יהי מכירך ברוך. מאן ברוך, דא שלמה מלך שהשלום שלו. וע"ד והמלך שלמה ברוך. בשמא דא תהא מתברכא מכאן ולהלאה, כיון דקא מתברכא מכל אלין שית סיטרין. כדן איהי, עלמא דאתי, יהבת לה תוספת ברכאן על אינון דאית לה. הה"ד ותוצא ותתן לה את אשר הותירה משבעה, דא תוספת קדושן וברכאן.

גם כי אמר אלי עם הנערים אשר לי תדבקין. דהא תיאובתא דילה לאתדבקא תמיד עם הנערים, אלין אינון כרובין קדישין, דכל תיאובתא דילה בהו. מלה דא ברזא קדישא איהו. [p. 208] ואי תימא מלה כדיבא אמרת, והא איהו אמר עם נערותי ולא אמר עם הנערים, אלא שמא דאיקרין כה לאו איהו אלא כד אתקנת על תרין כרובים לקבלא ברכאן ברזא דכ"ה אתוון דיחודא, דאינון שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד. הא חמש ועשרים אתוון דיחודא בתקונא דכרובים דכיון דאתקנת בהו כדן אתקרי כ"ה, וכדן אמרו כ"ה תדבקון. ועם כל דא, עם נערותי, דכולא אצטריך דלא לשבקא לון דוכרין ונוקבין.

וגם לא תעבורי מזה. רב ייבא סבא אמר הכי מלמד שהראה לה כרובים. ואית בספרא דאדם דאע"ג דאתחרב בי מקדשא דלא תזוזי מחד כרוב לעלמין. כגוונא עלאה, דמדאתחריב בי מקדשא לא אתחזי אלא כרוב א', אופ היא כגוונא דא. הה"ד וגם לא תעבורי מזה, לא תזוזי

מחד מנהוון לעלמין. ועל דא איהי אמרתעם הנערים, אינון ב' כרובים תדבקין ודאי. וכן באינון
רתיכין נוקבי, כד"א עיניך בשדה אשר יקצרון והלכת אחריהן.

[p. 209] האי קרא לדרשא הוא דאתא. אבל עיניך, הס עיני יי משוטטות בכל הארץ,

בשדה אשר יקצרון. דהואיל דמשטטי בכל עלמא, והלכת אחריהן למנדע.

דהא צויתי את הנערים לבלתי נגעך, דהא כרובים לא משתככי לעלמין בגין לינקא מינה.

כד"א (ישעי' סו: 11) למען תמוצו והתענגתם מזיז כבודה. ובהווא זימנא דאיהי אזלת בתר

עיינין למחמי כל עובדין דעלמא, אינון כרובין לא קרבין בהדה ולא מתערין למינקא מיניה.

וצמית והלכת אל הכלים. וצמית, כד תיאובתיך לינקא מרזא דעלמא עילאה, באתער

דאינון כרובין בהדה, דהא לית אתער דאתערת לגבי עילא אלא באינון כרובים. ובגינהוון איהי

משתקיא משקיין עילאה, הה"ד ושתית מאש"ר ישאבון הנערים, אינון כרובים.

אל הכלים אינון מקורין עילאין דאתמליין בקדמיתא. ושתית, כד אתערן כרובין

דלתתא. מאשר ישאבון הנערים, מגו כרובין עלאין דאיקרין אנפי רברבי.

[p. 210] עד כאן הוא דעתין דמילין סתימין [פו ט"ב] וקדושה עילאה סתימין בהאי

מגילה. וכולא בדיוקנא עלאה ורזין סתימין.

קמו ונשקוהו. אמרו זכאה דרא דזכי לכל האי למנדע מגו בוצינא קדישא מלין קדישין,

מלין דחכמתא עילאה. ועל דא כתיב (משלי ג: 13) אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה.

אמרו ליה האי קרא אחרא שמעת ביה עיקרא דחכמתא, דהא אן ידענא למדרש ביה

דרשא.

אמר לון מאי היא.

אמרו כתיב ויאמר לה בעז לעת האוכל גשי הלום ואכלת מן הלחם וטבלת פתך בחומץ.

אמר לון שמענא.

פתח ואמר (ישעי' סו: 5) שמעו דבר יי החרדים אל דברו, אמרו אחיכם שונאיכם

מנדיכם למען שמי יכבד יי. ונראה בשמחתכם והם יבושו. האי קרא אוקים ליה ר"א, שמעו

דבר יי. מהו החרדים אל דברו.

אלא דבר יי בכל אתר דרגא דמהימנותא איהו, בר בכל אתר דכתיב שמעו דבר יי. איהו

מלה דנפיק [p. 211] מגו דרגא ההוא דאקרי ליה דבר יי, והוא דרגא דשרייה עליה. שמעו דבר

יי, מלה דנפיק מניה כגון (ירמיי לא: 10) שמעו דבר יי גוים, מלה דנפיק מההיא דרגא.

החרדים אל דברו, ההוא דרגא ממש. מאן חרדים, אלו ישראל דאינון חרדים תדיר על

ההוא דבר. חרדים, בכמה חרדות בין העמים. חרדים, בכמה חרדות לתקנא ליה לההוא דבר.

אמרו אחיכם שונאיכם, אלו בני עשו ובני ישמעאל. מנדיכם, מאן מנדי למאן. אלא אינון בנידוי מנייכו דלא תיכלון בהדיהו, ולא תישתון בהדיהו, ולא תקרבון בהדיהו. ועל דא אינון מנייכו בנידוי.

דבר אחר. מנדיכם, בגלותכון כד"א סורו טמא קראו למו. ומדקא אמרינן למען שמי יכבד יי, בגינן ובגינן נפשאן יכבד יי. וכל יקרא דיליה בגינן הוא. וכד ישראל מתערי ומחכן בכל יומא חדוה דפורקנא דקב"ה, אינון לא מהימני כלל, ואמר ונראה בשמחתכם, בזמנא [p. 212] דנחית ההוא חדוה דילכון. והם יבושו, כמאן דתלי סורחניה באוחרן.

בדיורא דבי אדרא הוי חד עתירא מסטרא דדרדייא דחמרא. ואיהו חד ואינון תרין, וכחדא הוו וכל עטורן ושמהן דמהימנותא קדישא. אוף הכי לון כלא בהיפוכא דביש דקיימין תדיר קמי פתחא דבי מלכא, לבר מרזא דמהימנותא. ההוא דבר יי איקרי שם טוב, כד"א טוב שם. יי איהו טוב.

ההוא סטרא בישא אינון תרין, דכרא ונוקבא, ואינון חוברן חדא. ושמהן דילהון בהפוכא דביש, אלהים אחרים, אל אחר, שם רע. ההיא נוקבא הכי אתקריא בחבורא דדכורא דאתחבר בהדה, דלא מתפרשן.

וממנן על שאר עמין, ולא בגין שם דילהון, אע"ג דאיהי מנדדא ומרחקא מיניה, עמהון בגלותהון. [p. 213] ולא ידעי בשם קדישא אינון מתתקפין, דאיהי אתזנת ואתקיף לההוא שם רע בחוביהון דישראל. כד"א שמוני נוטרה את הכרמים. ואפי' בזמנא דשלטי ההוא דקדושא דמהימנותא, נטיל ויהיב חולק גרמא לכלבא, מיניה אתזנו רשעים.

מה כתיב, ויאמר לה בועז לעת האוכל. בזמנא דאיהי אתתקנא מגו תתאי ועילאי. מתתאי, בקורבנין ועלוון וצלותין ורעו דרעווא סלקא מתתאי. מעילאי, בתיקונין רתיכין וכרובין, במאכלה בחדוה, ורעו. דדין איהו לעת האוכל.

ורעו דצדיק חן לגבה, ואתתקנת על רתיכהא. ומה אמר לה, גשי הל"ם [פו ט"ג] בקישוטי מלכותא דמלך עילאה. ואכלת מן הלחם. תקבל מזונא, ורעו, ומיכלא קדישא לפלגא לאוכלוסיך קדישין, לעילא ותתא.

ועם כל דא, וטבלת פתך בחומץ. אית לעילא טבול מההוא חומץ דסטר שמאלה, לינקא לההוא סטרא בישא, למיתזן שאר עמין, ולאזנא מיניה. ויצבט לה קלי. מיכלא דנפקא מאשא דסטר שמאלא בגין למיהב מזונא וטרפא לכולא, ואפי' לכלבים, כל אינון דנפקי ומתפשטי [p. 214] מההוא סטרא אחרא דמסאבו. וכדין ותאכל ותשבע ותותר. ותאכל ותשבע, מההוא מיכלא קדישא. ותותר, מההוא מיכלא אחרא דאיהו אתיא שוירין שוירין מיכלא דאתי על שובע. ותותר, עבד לה שוירין לההוא מיכלא לסטרא אוחרא.

חדו ר' נהוראי ורבי יודאי. אמרן אלמלי לא אתינא לעלמא אלא למשמע מילין אלין דיני.

ויאכל בועז וישת וייטב לבו. מהו וייטב לבו. א"ר חזקיה מלמד שבירך על מזונו, דברין להאי אתר דאקרי לב.

רבי נחמיה פתח ואכלת ושבעת וברכת את יי' אלהיך. ואכלת ושבעת, כל האוכל ושותה ואינו מברך ברכת המזון נקרא משחית וגזלן, שני גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע. דהכי תנינן כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גוזל להקב"ה ולכנסת [p. 215] ישראל, שנאמר גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע, חבר הוא לאיש משחית.

ואמ' ר' יהודה חבר הוא לירבעם ב"נ שהשחית את ישראל לאביהם שבשמים.
ואמר ר' יודאי גדול ברכת המזון שמוסיף כח של מעלה.
א"ר חנינא גדול ברכת המזון שמוסיף ברכה במעשה ידיו של אדם.

רבי בון ור' יוסי בר' חנינא הוו אזלין באורחא לפדיון שבויים. אערעו בההוא אתרא,
דמכו תמן בהדי אושפיזא. ובפלגו לילא קמו למלעי באורייתא. קמת ההיא אתתא דביתא
ואדלקת לון שרגא עד דהוו יתבי יתיבת היא אבתרייהו למשמע מלין דאורייתא. ר' בון אשגח
אבתריה דאיתתא דא דבייתתה דאושפיזא, הוא אשגח בה.

[p. 216] פתח חד ואמר (משלי כ: 27) נר יי' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן. נר יי' נשמת
אדם ודאי. מה תנך מאירה האפילה, אף נשמתו של אדם מאירה לגוף. הדר ואמר בג' דברים
האשה זוכה, בנדה, בחלה ובהדלקת הנר, וכלהו תנינן.

[p. 217] אדהכי אהדר רישיה וחמא לההיא אתתא דקא בכיא. קם אבוה ויתיב בינייהו.
א"ל רבי אמאי קא בכיא ברתיך.

אמר דלא זכתה לבעלא דילעי באורייתא. ואיהו רבייא בר תמניסרי שנין, ואפי' ברכת
המזון לא ידע. ולא יכילנא עמיה דיוליף ליה.

א"ל אי הכי איעבר ליה, ואמאי יהבת ליה ברתיך.

אמר איהו לא ידענא עד דחמינא יומא חד דהא למשמע חד קדיש דליג מאיגרא לתתא.
נדרנא עלי לנסבא ברתי. נפקנא מבי כנישתא ויהיבנא ליה ברתי, ולא חיישינא למילי אחריתא
ולא אשכחנא יתיר. והשתא אשתכח דאפילו מלה דאורייתא לא ידע, ולא בעי למילף מידי.
אמר ליה ר' בון דילמא יזכה לבר דיוליף ליה אורייתא [פוט"ד] סגי.

[p. 218] אדהכי קם ההוא רבייא מערסיה ודליג עלייהו, ויתיב בינייהו. איסתכל ביה ר'

בון אמר אנא חמינא באנפוי דנהירו סגי דאורייתא יפוק מהאי עולימא.

פתח ההוא רווק ואמי' (איוב לב: 6) צעיר אני לימים ואתם ישישי' על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם. עד דפתח ואמר בברכת המזון. ואמר השתא דאמריתו דאפי' ברכת המזון לא ידענא, בברכת המזון אית מילין ידיעין.

חד, לתקוני פתורא כפום ההוא מזונא, ומאן דלא אית ליה מזונא כל כך ויסדר פתורא, איהו משובח, בגין דיתב למיכל קמי מלכא, דכתיב ואכלת לפני יי'.

תניינא, נטילת ידיים קודם אכילה. מאן דאכיל בלא נטילת ידיים כאילו אכיל טומאה.

תליתא, נטילת ידיים, דיטול ימינא לשמאלא וישמש שמאלא לימינא. ויטול עד

שיעורא דפרקא דגזרו רבנן.

[p. 219] רביעא, דצריך להגביה ידיו לאחר נטילה בשעה דמברך, ויזדווג בשנים

זרועים כאחד בשעת הגבהת ידו.

חמישא, דצריך למברך ברכה לנטילה זו.

ששיית, למיהב פיתו לעניים.

שביעית, לברך ברכת המוציא ולדקדק ביי'. ואסור לאכול בלא ברכה.

שמיניית, האוכל על שלחנו צריך שלא יהא גרגרן ובלען, אלא כאוכל לפני המלך.

תשיעית, שצריך להיות על שולחנו דברי תורה. ויחיד שאין לו עם מי לעסוק בתורה די

לו ברכותיו.

עשירית, מים אחרונים חובה ולא איצטריכו. ברכה, ידיו מזוהמות מגו מאכל, מברך

על רחיצת ידיים.

[p. 220] כל הני עשרה איצטריכו קודם ברכת המזון, וכל חד וחד אית ביה טעמא מגו

מתיבתא עלילא. ואנא אהדר עליהו.

חד, לתיקונא פתורא על ההוא מזונא של אדם בגין יקרא דמלכא דיהיב ליה מזונא

לגופיה. דתנינן קשין מזונותיו של אדם מקמי הב"ה כקריעת ים סוף. אמאי קשין, אלא בגין

דמזוני דעלמא לא אתיין אלא מגו דינא, והקב"ה אעבר על דינא וזן לרשעים הגונים ולשאינן

מהוגנים. והקב"ה זן לכולם מקרני ראם עד ביצי כנים.

ושכינה קודמת ורואה על כאו"א מישראל, כמה דכתיב (יחזקאל מא: 22) זה השולחן

אשר לפני יי'. לפני יי' ודאי. וכתיב ואכלת לפני יי' אלהיך. [p. 221] לפיכך שולחנו בחול ערוך

ולא ערוך. וביום שבת צריך תוספת שינוי אחר למעלותא.

תניינא, נטילת ידיים קודם אכילה, מ"ט. בגין דאכילה אצטריך נקיות כגוונא דמלאכי

השרת לעילא. דהכי אמר רב המנונא סבא מאי דכתיב (תהלים עח: 25) לחם אבירים אכל איש.

לחם דמלאכי השרת אוכלים. למאי נפקא מניה, אלא מה מלאכי השרת אוכלים בקדושה

ובטהרה ובנקיות, אף ישראל כן צריכין לאכול בקדושה ובנקיות. דכתיב והתקדשתם, אלו מים ראשונים. והייתם קדושים, אלו מים אחרונים. כי קדוש, זה שמן טוב. אני יי, זו ברכת המזון. וכל האוכל בלא נטילת ידים, ההיא מידה של הפורענות שורה עליו והיא אכילתו, [פז ט"א] טמא. ושכינתא, מה היא אומרת. אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו. מהו רע עין. זה יצר הרע, וכל האוכל בלא נטילת ידים אותו המאכל לחם רע עין.

[p. 222] דהכי אמר רב המנונא סבא, שתי מדות עומדות על שולחנו של אדם, אחת מדת טוב ואחת מדת רע. האדם מקדש ידיו ומברך, מדת טוב אומרת זהו שולחנו של הקב"ה, ומנחא ידיה על ראשו ואומרת לו עבדי אתה, עבדו של מקום אתה, כד"א (ישעי' מט: 3) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר. וכשאין אדם מקדש את ידיו ואוכל, מדת רע אומרת זה שלי הוא. מיד שורה עליו ומטמאה אותו, ומאכלו נקרא לחם רע עין.

עובדא הוה בחך בר נש דזמין לההוא מסכינא למיכל. חמא ליה דלא נטל ידוי ואכיל. ההוא מסכינא קם מפתורא ואזיל ליה. קרייה וא"ל תיב לקיומך ואכיל. א"ל ח"ו דאכיל אנא עמך דעליך כתיב (משלי כג: 6) אל תלחם את לחם רע עין וכו' ולא עוד אלא שמאכלך טמא. וכתיב אל תטמאו בהם ונטמתם בהם. בלא אלף. על מאן דשרייה עליה רוח רע עין, מקבל טומאה סתומה דלית לה פתיחו כלל. אתא עובדא קמי רבנן ויהבו ליה לההוא מסכינא מאה זוזי.

[p. 223] בכה רבי חגי ואמר ישראל אשריכם עוסקים בתורה ובמצות. ומה מסכינא דהוה כפין מעוי ונטר גרמיה ולא חייש אלא ליקרא דמריה, כמה אגר טב זמין למאן דלען באורייתא.

תליתאה, לנטלא ימינא בשמאלא. בגין דימינא שבחא ליה על שמאלא בכלא ואצטריך לנטלא לימינא ולשמשא ליה. דהא ימינא דבר נש כגוונא עילאה, למהוי ליה שבחא על שמאלא. דאורייתא בימינא אתייהבית, וכתיב (תהלים קיח: 16) ימין יי רוממה ימין יי עושה חיל. ועל דא כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל.

[p. 224] לקדשא ידיו אצטריך שמאלא לקדשא לימינא. כהן שעולה לדוכן, ממי נוטל ידיו. הוי אומר מלוי דאיהו מסטר שמאלא, דאיהו משמש לכהן העולה על הדוכן. למהוי ימינא כדקא יאות ולא תקדשא מגו שמאלא. אוף הי"נ הכא ימינא, לא בעי לאתקדשא אלא מגו שמאלא.

יי אצטריך לנטלא, כל מאן דאקרי יי. ארבע סרי פרקין אינון דאיקרון יי, ודא איהו כי יד על כס יי. כמה דאוקמיה רב המנונא סבא באתוון דאלפא ביתא, רישא וסיפא, דאקרי אי"ת ב"ש, מגו הי"א ולעילא. וכל אינון ארבע סרי פרקין ברזא דאלפ"א בית"א מגו ה'

ולעילא, ואיקרי י"ד פרקין. וי"ד פלחין לי"ד למיהוי כלא דימינא בשמאלא ושמאלא בימינא. ועל דא נטילת ידים לאכללא דא בדא.

רביעיאה, דצריך להגביה ידיו בשעה דמברך לאחר נטילה, ויקדש ידיו, דכתיב (תהלים קלד: 2) שאו ידיכם קדש וברכו את יי'. מ"ט, בגין דאצבען אינון דיוקנא עילאה. אצבען אינון חמש, ד' אצבען דאינון מחוברים כחדא אית בהו תלת פרקין, ואינון רזא דדיוקנא דרתיכא עילאה. דהא רתיכא קדישא איהי ארבע, ואיהו תריסר פרקין. [p. 225] ועל דא שם המפורש דארבע אתוון, תריסר אתוון איהו. ודא הוא שם המפורש באותיותיו, אינון תריסר פרקין, כל פרק ופרק אות אקרי.

אצבע יתירה אית דאיהו [פז ט"ב] חוץ מינייהו ואית ביה תרין פרקין. אינון תרין פרקין, תרין אתוון טמירין ותרי דרגין עילאין טמירין, שבחא דכולהו. תריסר עלין בחושבנא, ולא עלין, דהא שבחא דכולהו אינון. ומפתחא דכולהו לעילא לגבי ההוא דטמיר דלא אתגלייא. ואלין פרקין כולהו זקיפין לגבי ההוא טמירא לבתר דאתקדשי, בגין דכולהו אתברכאן מיניה. והשתא כיון דאתקדשי, אצבען לזקפא לון לעילא לאתערא אינון פרקין עילאין קדישין דאיתטמרן. ועל דא בזרוע ימין ה' אצבען וי"ד פרקין דאית בהון, הרי י"ט, וב' פרקין עילאין, הרי כ"א בזרוע ימין, כנגד אהיה שחשבונו כ"א. וב' שמאל כ"א כנגד אהייה. ועי"ד אהיה אשר אהיה. אהיה רא"ש אהיה. ועל דא אמר ראשיכם שבטיכם, ראשיכם זרוע ימין, שבטיכם זרוע שמאל.

[p. 226] חמישאה, דצריך לברכא כמה דאמרן, בגין לאתערא ברכאן לעילא בדיוקנא דא דאצבען.

שתיתאה, למיהב מההוא מיכלא למסכנא, דדא איהו כדקא יאות. ומצוה מן המובחר דאיהו אכיל מכל שפר דאיהו תאיב, דהא מיי, מההיא מזונא דאיהו יחיב, בגין דההוא מיכלא דקא יחיב עביד נייחא למיסכנא דא וחדי ליה.

שביעאה, לברכא ברכת המוציא על נהמא. דהכי אמר רב המנונא סבא, ז' ארצות נינהו וכולהו מדורין לתתא. ומכלהו לא אתרעי קמיה דקב"ה אלא בתבל דא. ובכולהו לא הוה מאינון שבעה מינין אלא בתבל דא. יחיב הקב"ה כל עשבין וכל יבולי ארעא, בר מאלין שבעת המינין, נהמא דמיכלא דבני נשא. ובגיני כך אצטריך לדקדק בהן, דהא נהמא בידיה אתמסר ולא בידא דממנן, ואיהו דאפיק ליה ולא אחרא. ועל דא המוציא ולא מוציא.

[p. 227] תמינאה, דלא יהא גרגרן ובלען, אלא כמאן דאכיל קמי מלכא. דברכתא לא

שרה במעוי דההוא דאשתכח בלען, אלא דלא אשתכח בלען. כעשו, דכתיב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה, אורח הלעטה. מ"ט, בגין דחוייא בישא שריא במעוי ולא נשבע. ולא עוד

אלא דאיקרי רשע, דכתיב (משלי יג: 25) ובטן רשעים תחסר. מאן לשבעה בלא בלענו שפיר הוי, דאכיל כמאן דיתיב קמי מלכא.

תשיעאה, למיהוי על פתוריה דברי תורה. דהא תנינן שולחן דלית ליה דברי תורה הוי כמאן דאכל זבחי מתים. דא ע"ז, דכתיב כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום. איקרי קיא צואה בגין דהקב"ה פליג חולקין בכל יומא ובכל ליליא, מזונני לעילאי ולתתאי. בליליא לאינון מלאכין דממנן על דוכתייהו ושליטי בליליא, אכלי בליליא. כד"א (שם לא: 15) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה. ביממא, אינון [p. 228] מלאכין דממנן על דוכתייהו ושליטי ביממא, פליג לון הקב"ה מזונא ביממא. כיון דפליג לון לבתרייהו פליג מזוני לכל בני עלמא. כל אינון מלאכין דלעילא, בעוד דאכלי מזונייהו, כולהו משבחן ומודן למאריהון אוף הכי. כגוונא דאכלי מזונייהו, ישראל לתתא אצטריך לון בהאי גוונא ממש למהוי חברים בהדייהו.

עשיראה, מים אחרונים. דאינון חובה לאעברא זוהמא בישא מיניה ולמיהב חולקא מהאי, בגין דלא ישתכח מקטרגא לגביה. דתנינן מדה טובה נטלה ההוא רעותא וכוונה [פז ט"ג] וברכת מזונא. מדה רעה נטלה ההוא זוהמא דידיה במים אחרונים, ובדא מתפרש מיניה ולא מקטרגא עליה. וכלא נטלא חולקיה.

ועל דא כתיב ויאכל בועז וישת וייטב לבו, דבריד על מזוניה. והרי דכר ליה לההוא אתר דאקרי לב, ההוא לב דבעי לבא ורעותא דאיניש. ומים אחרונים חובה, וקביל לון ההוא דאקרי חובה, ובאינון מים נייחא דעתיה. בגין דתרין דרגין אליון, חד איקרי זכות וחד איקרי חובה. וכל מלין דדא פתחין לזכות, וכל מילין דדא פתחין לחובה, ואתער לחובה. ועל דא מים אחרונים אינון חולקין דחובה דאתהני מהאי. ורזא שפיר.

[p. 229] כוס של ברכה צריך יי דברים, כמה דאתערו בהו רבנן. ברכת המזון בגי צריך כוס, שלא בגי אין צריך כוס. מ"ט, דכוס של ברכה אינו מתברך אלא בגי ומגי ולמעלה, הא פחות מגי לא. בגי רבנן אמרי דהוא אומר נברך שאכלנו משלו. הכא לא אמרי למאן מברך. אע"ג דגי אינון לא אמרי למי שאכלנו או לשם, אלא שאכלנו, ולא אמרי למאן.

והכא איתערו רבנן דהאי כוס של ברכה קיימא קמיה, ועינוי מסתכלין ביה. בגין דכתי עיני יי' אלהיך בה. וההוא כוס של ברכה נטל ברכן ומזונא מגו אבהאן תלתא ומההוא מזונא דאיהי נטלא וכד נחתא כל עלמין מההוא מזונא דאיהו נטל אכלי. ועל דא מסתכלין ביה ואמרי

נבר"ך שאכלנו משלו. נסכי"ם דעתא לברכא בגין דאכלנו משלו, מההוא מזונא דנטלא למיזון עלמא.

[p. 230] ואינון ענין ואמרין לגבי עילאה ברוך שאכלנו משלו. והשתא רשימו ואמרי דרגא ידיע דכל מזונא מיניה נפקא, ודא איהו נברך. מנא לן, דכתיב (מ"א ב: 45) והמלך שלמה ברוך. מלך שהשלוש שלו. ועל דא אינון אמרי רשימא דדוכתא מה דאיהו לא אמר. מ"ט, בגין דהאי עלמא עילאה שהיא בינה אריק ברכאן בקדמיתא לתרין כרובין דתחותה, ואינון ימינא ושמאלא. ועל דא אתרשימו תרין למיעבד רשימו דההוא דרגא עילאה. כיון דאינון מסתכמי כחדא לתרין עשר שבטין, ההוא דמברך, דאיהו אמצעיתא בינייהו, נטיל כולא מבין תרין סטרין ואיהו מברך מכאן ולהלאה, וארשים דוכתא ודרגא. כיון דאינון תרין מסתכמין כחדא בשלמא לגבי עלמא עילאה, ובטובו חיינו. ובטובו, ולא מטובו, ההוא עלמא תתאה, ונפיק ממדת הטוב עצמה. דדא אתקרי טובו כד"א (הושע ג: 5) ונהרו [p. 231] אל יי ואל טובו. אל יי, דא עלמא תתאה. ואל טובו, דא אילנא דחיי. (ירמיה לא: 12) ונהרו אל טוב יי. דעל ידיה איתון ואתנהירו כל עלמין. בעשרה דהא כלא בהסכמה חדא מרישא עילאה ועד סופא דכל דרגין, ההוא דמברך אמר וארשים נברך לאלהינו. וכן מתמן ולהלאה. כיון דמברך ברכת הזן על מזונא, משמע דנפק מגו עלמא עילאה דאיהו מקור דכלא, אהדר לבתר [פז ט"ד] על ארץ, רזא דעלמא תתאה. מ"ט, בגין דכל ברכאן אצטריך בקדמיתא לגבי עלמא עילאה, דאיהו מקור דכולא, ולבתר לגבי עלמא תתאה קדישא. כגוונא דא קדיש, דהא קידושה וברכה בקדמיתא לגבי עלמא עילאה ולבתר לגבי עלמא תתאה. יתגדל ויתקדש שמיה רבא, ההוא שם רבא עילאה על כולא, מקורא דחיי דמיניה נפקין כל ברכאן וכל קדושן, ודא עלמא דאתי. ולבתר משיכו מניה, בעלמא די ברא כרעותיה, [p. 232] עלמא תתאה. בגוונא דא בברכאן, חוץ מתפלה בברכה שאדם שוחה בה, דקא מתחיל מתתא לעילא. ברכת הארץ, דא עלמא תתאה דאישתכלל ברזא דברית ותורה. ברית, דא אילנא דחיי. ותורה, עמודא דאמצעיתא. חיים ומזון, דנפקי מעלמא דאתי, ומזון בההוא אילנא. נשים ועבדים וקטנים חייבין בברכת המזון, אבל הן אינם מברכות דהא תנין אוי לו לאדם שאשתו ובניו מברכין לו. ואמר רבי אבא נשים חייבות במקרא מגילה אבל הם אינן קוראות מקרא מגילה. אבל חייבות לשמוע מפי הקורא והמברך. כעין זה נשים חייבות בברכת המזון לשמוע מפי המברך וחייבת האשה לשבת ולשמוע את הברכה מפי בעלה. וחייב בעלה להמתין לה על השולחן כדי לשמוע מפי המברך.

[p. 233] אין שם זכר קוראים לה למי שמברך להו. היו נשים הרבה המברך עליהן אינו

מברך בשם, דתנינן נשים אינן מצטרפות, והואיל ואינן מצטרפות לזימון אין מברכין בשם המברך עליהן. דעיקר ברכת המזון בזכר הוא ולא בנקבה, אבל מחויבות לשמוע ברכת המזון. ומחויבות במקרא מגילה, לשמוע מפי הקורא.

בנין ירושלים בברכת המזון דהא אנו מברכי עד השתא למעלה, ויש לברך למטה. ולברך על עניין בית המקדש דהא משם מזון יוצא לכל העולם, ושאר כל בני העולם אינן ניזונים אלא משם.

הכל הוא ברכת המזון ברכה אחרונה עד הכא ברכת הזימון. מאן דמברך ברכת המזון חדי לעילא וחדי לתתא, ואצטריך לחדווא בברכה וברעותא בגין למחדי מדת הטוב דכתיב (משלי טו: 15) וטוב לב משתה תמיד.

[p. 234] אתו חברייה ונשקו ליה, ועבדו הילולא אחרא, וזמינו לכל בני דוכתא, ושוייהו רישא על כולהו.

ויבא לשכב בקצה הערימה. רבי נהוראי ורבי יהודאי אתו לטבריה, שמעו לרבי שמעון דאמר להאי קרא ויאכל בועז וישת כו'. וייטב לבו, אכילת חיים של מעלה, ומאינון חייך חדי ללבו. וכיון דחדי ליה מיד ויבא לשכב בקצה הערימה. אלן אבנין טבין ומרגלין טבין עילאין דסחרין כורסייא קדישא, כד"א (שיר ז: 3) בטנך ערימת חטים סוגה בשושנים.
מה דכתיב ותבא [פח ט"א] בלט ותגל מרגלותיו ותשכב. שכיבת לרגליו, ולא שכיבת לקיבליה ולא לגביה. מכאן דעד חצי לילה לא ידע. ואין הקב"ה נכנס בגן עדן עם הצדיקים עד אחר חצי הלילה.

דהא בראשיתא דליליא כל נשמתא סלקין וערימת חטין מתתקני. כד אתפליג ליליא, כדן קלא איתער וקרי. וההוא קלא איתער מסטרא דצפון, וההוא שלהובי מטי לההוא דאיברי גבר. כדן קרי בחילא ואיקרי קריאת הגבר. ומאן איהו, גבריא"ל. בטש ההוא שלהובא בגדפוי וקרא. כדן עילא ותתא בקיומא [p. 235] דדינא דשמאלא קיימא. וכדן כתיב ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת והנה אשה שוכבת מרגלותיו.

ויהי בחצי הלילה. תנן תלת משמרות הן הלילה, ובכל משמרה יושב הקב"ה ושואג כארי. וכל משמרה ומשמרה מלאכין ידיעין ממנן בליליא באילין תלת משמרות.

במשמרה הראשונה משמרין אינון מלאכין דאמרין שירתא בריש ליליא. ומאי קאמרי,
לדוד מזמור ליי' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה כי הוא על ימים יסדה. מי יעלה בהר יי' וכו'.
נקי כפים ובר לבב וגו'. בגין דכל נשמתין דבני נשא נפקא ובעאן לסלקא.
כד סלקין לדוכתא דאלין ממנן דמשמרה ראשונה קיימין תמן תלת מאה ושיתין וחמש
היכלין, כחושבן יומי שתא, וממנן תריסין עלייהו. אינון נשמתין פתחין להון פתחין עילאין. ואי
לאו דחיין לון לבר, ואזלין ומשטטי בכל עלמא, ופגעי באינון רוחין בישיין ואודעין להון מילין
מנהון כדיבין ומנהון קשוט.

[p. 236] אי זכאן לאעלא, יאות. פתחין להון פתחא ועאלין וסלקין לדוכתא דאינון
משמרה שנייה. תמן אינון ממנין אחרנין, איקרון אבלי ציון, דקא מתאבלי על חורבן בית
המקדש.

ובההוא שעתא דקריאת הגבר דאיתער ההוא שלהובא דסטר צפון, מההוא אתערו
דההוא שלהובא, נחתא להאי עלמא עד גדפי תרנגולא דהאי עלמא. קרי בחיל ואמר אתערו
לבכיא דבמקדשא כל אינון מארי שלום.

כל מאן דלא חמא בכיא ומאן דחמא יתכנשוון לבכיא דבמקדשא. מאן חמי ערבוביא דכל
חילי שמיא, וכל רתיכין קדישין געי ובכי בתלת מאה ושבעין רקיעין.
וכדין בההיא שעתא כתיב ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת. האיש, דא הקב"ה דגלי
ויהיב קלא על בכית דבי מקדשא, הה"ד (ירמ' כה: 30) יי' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו
וגומ'. וילפת, כד"א ילפתו ארחות דרכם. כדין איהו בעט ברקיעין כולהו וכל חיילין ורתיכין בכין
ומתאבלן בההוא שעתא. מאי קאמרי, אלהים באו גויים בנחלתך וגו', נתנו את נבלת עבדיך וגו',
על נהרות בבל וגו'.

[p. 237] וילפת, אמאי. בגין דהא והנה אשה שוכבת מרגלותיו, שכיבת לעפרא מהדקא
בין רגלין, דא כנסת ישראל. כדין בההיא שעתא איהי איתערת לגביה והוא שאיל ליה ויאמר
בת, מי את בגלותא. מי את בשעתא דא.
ותאמר אנכי רות אמתך. מרוות בצערין, מרוות מכאובין על בני בגלותא, על פלטירין
קדישין דאתחרבנא מהכלי מנייהו. ולא די דאתתריכנא, אלא דמחרפין ומקללין בכל יומא
עלייהו, ולית לי פומא בגלותא לאהדרא לון.

[פח ט"ב] ויאמר ברוכה את ליי' בתי הטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת
אחרי הבחורים אם דל אם עשיר. אמר לה הקב"ה ברתי, אדכר קדמי כד דוד אתתרך מירושלם

והוא אתא עד בחורים. ונפיק שמעי מן הימיני לגביה משיחא וגדיף וקילל לגביה, שתיק. לא הוה כההוא גידופא, ולא חייש לאתבא ליה ושתיק.

[p. 238] והשתא בגלותא אוף הכי טיבו וקשוט סגי עבדת עמי. ואוטיבת, דא טיבו בתראה מההוא קדמאה דהוה מבחורים. ולא חיישא למיהך בתר חירופין וגידופין דשאר עמין באינון דהון מבחורים. אם דל, אספסינוס דהא לא בר מלכא הוה. ואם עשיר, נבוכדנצר מלכא בר מלכא רישא דדהבא.

וחכמתא דשלמה לגבי שמעי מאי כתיב ביה. (ש"ב טז: 7) צא צא איש הדמים ואיש הבליעל. פוק פוק תרי זימני, פוק מירושלים, פוק מביתך. אמר ליה שלמה לאו הכי, אלא (מ"א ב: 36-37) בנה לך בית בירושלים וגו', והיה ביום צאתך וגו'.

[p. 239] ועל דא אמ' קב"ה הטבת חסדך האחרון מן הראשון, דאת בקיומא לגבאי ולא חיישת לגידופין וחרופין דשאר עמין. אבל ליני הלילה. ליני הלילה, הוי השתא בגלותא ואנהיגי לבניך תמן באוריי ובעובדין טבין. ואם יסעדון לך עובדין טבין למפרוק לך, יפרוק. ואם לאו, וגאלתיך אנכי חי יי שכבי עד הבקר, דייתי צפרא ונהירו דפורקנא שכבי עד הבקר. ד"א ליני הלילה שכבי עד הבקר, בשעא דפלגות ליליא איהי איתערת לגביה. כדין הקב"ה אעיל בגינתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא באורייתא בגינתא דעדן, עד דאנהיר יומא. כדין אתי גואל. אימתי, בזמנא דישראל מצלן צלותא וסמכין גאולה לתפלה. וישראל שריי על ארעא קדישא. כלא סמיד דא לדא ובזמנא דגלותא.

[p. 240] והנה הגואל עובר אשר דבר בו. דא איהו גואל קרוב, יתיר קרוב לפורקן סגי, לעלמא דאתי וימינא עילאה. ויאמר סורה שבה פה פלוני אלמוני. אמאי פלוני אלמוני, דהא כתיב השיב אחר ימינו. אמאי, אלא בגין דהא עד קץ הימין שכיבת לארעא, כדין הוא אלמוני. פלוני, מכוסה גנוז מיומא דאתברי עלמא.

[p. 241] לא אוכל לגאול פן אשחית את נחלתי. פלוני אלמוני, מכאן דתריך משיחין אינון, גואל קרוב וגואל רחוק. גואל קרוב, מסטרא דימינא. גואל אחרא, דא משיחא בן יוסף. ומאן איהו, יוסף דאיקרי צדיק, ודא איהו משיחא דאתי ראשון. לא אוכל לגאול לי, דהא ימינא דאיהו לאחורא כתיב ביה הושיעה ימינך וענני. ועד דאתושע דא לא אוכל לגאל לי.

גאל לך אתה את גאולתי, דהא בן יוסף אתי ויפרוק קדמאה, ולבתר אתער ימינא גניזא דאיהו גנוז לצדיקי. לתרין צדיקים הללו, צדיק וצדיק. ועל דא תנינן דאיהו גניז לצדיקים. וביה יקומון ויתחברון בתיאובתא בגניזו למיעבד איבין ופירין בעלמא. וכדין ימין יי רוממה. [p. 242] ויאמר הגואל לבועז קנה לך וישלוף נעלו. איש, זה משה, איתערנו דברית משתעי, ובלשון כבוד. דכיון דאיתער ימינא לגבי צדיק מיד וישלף נעלו, אתערני דיליה [פח ט"ג] לגבי עלמא תתאה.

כדין איתער למעבד איבין בעלמא בחילא דההוא גואל קרוב, ואתער ליה לגבי עלמא, ואמר קנה לך. ע"כ רזין דמגילה זו.

אתו רבי נהוראי ורבי יהודאי ונשקו ראשיה וידוי. אמרו ודאי נהירו דסיני הכי נמי קמיה. בוצינא דנהורא איהו.

וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו וזאת התעודה בישראל. רבנן פתרי קרא ואמ' לפנים הארץ יסדת. כשברא הקב"ה את עולמו לא ברא אותו אלא על התורה. והתורה היתה אלפים שנה קודם שנברא העולם, שני ואהיה אצלן אמון ואהיה שעשועים יום יום.

דתנינן כשברא הקב"ה את עולמו הכין את התורה, וראה וספרה וחקרה, שני (איוב כח: 27) אז ראה ויספרה [p. 243] הכינה וגם חקרה. וברא בה העולם, ואח"כ גנזה עד שברא אדה"ר ולימדה לו, דכתיב ויאמר לאדם וגו'.

באותה שעה עמדו כל האותיות לפניו. זאת אומרת בי יברא הקב"ה את העולם, וזאת אומרת בי יברא. עמדו לפניו כל האותיות למפרע, באת תש"ר.

[p. 244] אמרה תי"ן לפני הקב"ה, רבש"ע רצונך לברא בי את העולם שאני חתימת כל הבריות. ועוד ששמך הוא אמת בי נחתם.

א"ל, לא אינך כדאי לברוא בך את עולמי, שבך עתידין צדיקים מבני למות, דכתיב (יחזקאל ט: 4) והתוית ת"ו על מצחות האנשים וגו'. ומיד יצאה לפניו בפחי נפש.

עמדה ש"ן לפני הקב"ה. רבש"ע רצונך לברוא בי את עולמך ששמך שהוא שדי מתחיל בי.

אמר לה לא איברי בך את עולמי.

עד שבאו ק"ר מחוברים יחד, אמר לא איברי בהם את עולמי.

[p. 245] וכן קמו לפניו כולם עד כ"ף. כיון שירדה כ"ף מעל הכתר נזדעזע הכתר ונזדעזעו שמונים אלף רבוא מרגליות הקבועים בכתר. אמר להם הקב"ה למה אתם מזדעזעים.

אמרו רבש"ע כל טובינו וכל כבודינו אינו אלא באות כ"ף, ועכשיו ירדה מעלינו.
אמרה לפניו, רבש"ע רצונך לברוא בי את עולמך שאני אות של כבודך.
גער בה הקב"ה, אמר כ"ף חזור למקומך ולא ישאר הכתר שלי גרוע. ולא אברא בך
את עולמי שבך עתידין ליכשל כמה אלפים מישראל. מיד חזרה מלפניו בפחי נפש.
וכן כולם, עד שבאה בי"ת ואמרה לפניו, רבש"ע רצונך לברוא בי את עולמך שאני אות
של ברכה ובי מברכין אותך בניך ישראל העתידים לבא בעולם, ואומרים בא"י.
אמר לה בך ודאי איברי את עולמי, ואת ראויה לך.
עמדה אות אלף ולא נכנסה לפניו. א"ל הקב"ה אל"ף, אל"ף, למה לא תכנסי כשאר
האותיות שנכנסו לפני.

אמרה לפניו רבש"ע מפני שראיתי כל האותיות שנכנסו לפניך שיצאו בפחי נפש. וכבר
נתת לאות בי"ת רשות שתברא בה את עולמך, ואין ראוי למלך הכבוד למי שנתן מתנה
להעבירה ממנו. ולפיכך עמדתי במקומי.
אמר לה הקב"ה הואיל וכך הוא את תהא ראשונה לכל האותיות. בך אני מתעלה
להקרא בי שמי אחד.

ובתורה היה משגיח ובורא את העולם. [p. 246] והא אמרת באות ב' בלבד ברא הקב"ה
את עולמו, ואת אמרת בתורה כולה ברא הק' את עולמו. אלא מלמד שעשה הקב"ה לאות בית
כמין קומטרא דאסקופא זו וכל האותיות באות ומראות בה כחן, וכל האותיות [פח ט"ד]
עמדו בה. לפיכך בתורה משגיח ממש וברא הקב"ה את עולמו.
רב הונא אמר, בא וראה שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה. אע"פ שהאותיות נכנסו
לפניו למפרע, תש"ר, והדיחן מלפניו, ונתן הכבוד הזה לאות ב', כשבא לברא את עולמו בא
וצרפן באות ב', דכתיב בראשית. הרי לך תש"ר, אותיות באות ונצרפות באות ב'. ואות ב' נטלה
כל האותיות עמה והקב"ה ברא בהם את עולמו.
והאותיות כולם נקראו לפנים. מ"ט, מפני שנבראו אלפים שנה קודם שנברא העולם.
ובתורה, שנקראה לפנים, ברא הקב"ה את עולמו, הה"ד (תהלים קב: 26) לפנים הארץ יסדת
ומעשה ידיך שמים.

[p. 247] רבי חנינא אמ' מאותו דברים שעלו במחשבה קודם שברא הקב"ה את עולמו,
ישראל עלה במחשבה מפני שהוא ראוי לקבל את התורה, וכל האותיות נכתרו בראשו. כיון
שעלה במחשבה כביכול עמד הקב"ה וחקק בו את התורה, וכל האותיות נכתרו בראשו.
ועליו נתקיימה, הה"ד וזאת לפנים בישראל. ואין זאת אלא התורה שהיא קודם
לישראל. לפנים, אלו האותיות י"ת. והכל היה חקוק ונרשם בישראל.

על התעודה, זו תלמוד ירושלמי דכתיב צור תעודה חתום תורה בלימודי. בא"י שם נקראו למודי י"י ושם היו, ולא בח"ל. וכתוב לתורה ולתעודה. ועל התמורה, זו תלמוד בבלי שחלפו הלשון והדת. והכל היה לפני הקב"ה קודם שברא העולם.

[p. 248] לקיים כל דבר, זה ברית מילה שהוא קיום כל התורה.

שלף איש נעלו, זו מצות חליצה. ונתן לרעהו, זו מצות יבום. מכאן אמר רבי עקיבא מצות חליצה קודמת למצות ייבום. וזאת התעודה בישראל, דאמי' רבי עקיבא מיום שחרב בית המקדש נגדעו אלופי עצה, והדעות משובשות, והלב אינו קיים על בוריו, והולך אחר מראית העין.

[p. 249] אמר רבי יודאי מצות יבום משובחת, והמקיים מצות ייבום נעשה שותף

להקב"ה. והמקיים מצות ייבום לשמה, גדול הוא מיחזקאל הנביא, דכתיב ויהי קול כהנבאי והנה רעש, שנבואתו היתה ברעש ולא בנחת.

ר' חדקא אמר גדולה מצות יבום שהמקיים מצות יבום לשמה נעשה שותף להקב"ה,

דכתיב ולא יכרת שם המת, וכתוב התם ולא יכרת כל בשר.

רבי חנינא לטעמי' ונתן לרעהו, זו מצות יבום. מאי ונתן לרעהו. אמר רבי חנינא משל

לאדם שהיה טועה במדבר במקום לסטים וחיות. כיון שראוהו לסטים טועה, עמדו עליו והכוהו וקפחו כל שכרו וכל עמלו.

[p. 250] שמע חבירו, זיין עצמו, והלך והוציאו מידם, ערום מכל. מה עשה, בנה לו בית

ונתן לו. עשה לו מלבושים אחרים ונתן לו. בא ולבש אותם המלבושים, וישב באותו הבית,

והתחיל להרויח כבתחלה. ודא ונתן לרעהו ודאי.

וזאת התעודה בישראל, ולא בשאור האומות שלא נתן להם מצוה זו. ועליהם כתיב

(ירמיי' י: 11) יאבדו מארעא ומן תחות שמיא אלה. שלא נתן להם תקומה לא בעוה"ז ולא

בעוה"ב, דכתיב (ישעי' כו: 14) מתים בל יחיו רפאים בל יקומו וגו'.

ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים. יתן יי' את האשה הבאה אל ביתך כרחל

וכלאה. מכאן דאין [פט ע"א] מברכין שבע ברכות אלא לבתולה שנקראת כלה. אבל לא למן

ואלמנה כענין בועז ורות, אלמן ואלמנה הו, וברכו להם כעין שבעה ברכות. דשבח בתולה על

בעולה בברכות ובמתנות. זו נקראת כלה וזו לא נקראת כלה, דכתיב (שם סב: 5) כי יבעל בחור

בתולה וגומ'. [p. 251] כגון שבעה ברכות שברכו לבועז, מאן אינון. הה"ד ויאמר כל העם אשר

בשער, א'. יתן יי' את האשה הבאה אל ביתך, ב'. כרחל וכלאה אשר בנו שתיהן את בית ישראל, ה'. ועשה חיל באפרתה, ו'. וקרא שם בבית לחם, ז'.

ובגין יקרא מברכין בורא פרי הגפן לאלמן ולאלמנה כבתולה, וכוללין ברכה זו באמצע. ולבסוף חותם המברך אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה וגו', משום יקרא דילהו, דאית בית עשרה אמונים כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם.

[p. 252] רבי יהודה אומר שבע. ששון ושמחה, חד. תרי, חתן. וכלה תלת. אהבה ואחווה.

חמש. שלום וריעות שבע.

רבי חנינא פריש כל חד וחד על קיומיה. ששון חד. שמחה ב'. חתן ג'. וכלה ד'. ומוסיף גילה דיצה ו'. אהבה ז'. ואחווה ח'. שלום ט'. ורעות י'. דהא אינון עשרה כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם.

ואית בברכה זו ה' קולות שבהן נתנה התורה. וכולן יורשת כלה בברכותיה, דהא היא ראויה ואלמנה אינה ראויה.

כל העם אשר בשער, אלו הן סנהדרי גדולה שהיו שם, כמד"א (ש"ב כג: 15) מי ישקני

מים מבור בית לחם אשר בשער. והזקנים, ת"ח והפרנסים. וכולן ברכו ברכה זו להם, דהא פרנס הדור היה. ומנא לן, אבצן מבית לחם.

[p. 253] נתן להם ותקראנה השכינות שם לאמור יולד בן לנעמי. רבנן פתרון קרא

בהאי, דתנן דכתיב אם חבול תחבול שלמת רעך וגו'. האי קרא בנשמתו של אדם מדבר בזה העולם, ובגופו כשהולך לבית עולמו. בנשמה בזה העולם. מלמד שנשמתו של אדם יוצאת בכל לילה ולילה והקב"ה ממשכן אותה, ולמחרתה משיב אותה לחיקו של אדם. לפיכך צריך האדם לתת נשמתו בפקדון ליוצרו והוא פסוק חד דרחמי, כגון בידך אפקיד רוחי וגו'. והואיל והיא בפקדון, אע"פ שהיא מחוייבת בכמה חובות, הקב"ה משיב אותה לחיקו של אדם.

כענין זה צריך להתנהג במידותיו דכתיב והלכת בדרכיו. [פט ט"ב]

כשהגיע עתו של אדם מרוב חובותיו לקונו, חובל את שלו ונוטל נשמתו.

[p. 254] לפיכך כתיב לא תחבול בגד אלמנה. מ"ט, הואיל ומשכונתו בידו של מקום אין

צריך למשכן אותה פעם אחרת, דכתיב (נחום א: 9) לא תקום פעמים צרה.

כל הנפשות בידו של הקב"ה, אם זכו, נכנסות במחיצתו של הצדיקים בגן עדן, לא זכו

נכנסו בגיהנם.

רבי נחוניא בר יוסי אמר מקום נתבצר להם לנפשותם של רשעים בגיהנם ומשם יוצאות ומשוטטות בעולם. ואין להם מנוחה וחוזרות לגיהנם, ובאות לאחרי כן ודוחות להם משערי חיים וחוזרות לעולם. ומאן אינון, אותם שהפגינו את בריתם ולא נתעסקו בפריה ורביה עד שבא הקב"ה ובונה אותם ומשתיל ונוטע אותם בעולם.

משל לאדם שנטע אילן. ראה שלא הצליח, עוקרו ושותלו במקום אחר. וכן פעמים רבות דכתיב (איוב לג: 29) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.

[p. 255] (עמוס ב: 6) ועל ארבעה לא אשיבנו. ד' פתחים בשמים ובכל פתח ופתח ממונים. הראשונים רחמנים, עקרים ושתלים במקום אחר. אם שב בתשובה, הראשונים הרחמנים אומרים לו צא ונעזור לך שתצא. בזו דוגמא השניים והשלישים, אם תב בתשובה וירויח כבתחלה הרי הראשונים שניים ושלישים נעשו כולם רחמנים ויוציאוהו. אם יבא לפתח הרביעי לא יצא שנאמר על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא. אותם שהפגינו בריתן.

מ"ט, דתנינן א"ר יוסי א"ר יהודה מפני שממעט את הדמות. מנדין מקומן בעה"ב ומתמעטין מעשיהם לפני המקום. ועליהם כתיב (ישעי' סו: 24) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות, שכל הפוגם בריתו כביכול כאלו פוגם במקום אחר.

[p. 256] רבי יוסי פתח (תהלים קכז: 5) אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם וגו', במתעסק בפריה ורביה הכתוב מדבר. מאיל לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער. אלא בזמן שהאדם יוצא מן העולם הזה ונפשו באה ליכנס במקום הראוי לה, כמה מלאכי חבלה עומדים מצד זה ומצד זה, וכמה מלאכי שלום עומדים מצד זה ומצד זה. זכה, מלאכי שלום מקדימים לו ואומרים לו שלום בואך. לא זכה, מלאכי חבלה עומדים ומקדימין לו ואומרים (ישעי' ג: 11) אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו.

אוי לרשע רע. ומאן איהו, מי שלא נתעסק להניח בן בעה"ז, שכל המניח בן בעה"ז ומלמדו תורה ומעשים טובים אין מלאכי חבלה וגיהנם שולטין בו. הה"ד לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער, אלו מלאכי חבלה שאינם יכולים לשלוט עליו. דלא יימא בר נש הרי תורתו ומעשיו מגינים עלי ולא נתעסק בפריה ורביה. אלא אעי"פ שיש בידו [p. 257] תורה ומע"ט אינו נכנס במחיצתו של הקב"ה ואין לו חלק לעולם הבא.

כגון חד מחברנא דאפקוה מתליסר תרעין דההוא עלמא. דאלמלא קליה דרבי יהודה חסידא אתטרוד מתרין עלמין. שהרי אין לך אדם בעל תורה ומעשים טובים כחזקיה מלך יהודה, וכתיב (ישעי' לח: 1) כה אמר יי' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה, מת אתה בעולם הזה ולא תחיה בעולם הבא.

[פט ט"ג] רבי יוחנן הוה דרש (קהלת יא: 6) בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך וגו'. צריך אדם להתעסק בפריה ורביה בבחרותו ובזקנותו, דלא ישתביק מיניה. אע"פ שהוא סבא, לא יסלק גרמיה מהאי. מאי טעמא, כי לא תדע איזה יכשר הזה או זה לפני השם. רבי יוחנן קשישו יומיו, חזורי לאסתכלא, וחולשא תקיף עלוי. קם ואמר מת אנא לעלמא דאתי, דהא הו לי בנין ומיתו. [p. 258] אמרו ליה, רבינו מימד אנו שותים, כמה בנין אישתביקן דאתקיפו לך לעלמא דאתי.

לא נח דעתיה עד שהאיר הב"ה את עינוי דסבא חד. קם ואמר, עליך רבי יוחנן, דאת סבא וחולשא תקיף עליך, ועל רבי חזקיה דאיהו עקר, אמר קרא (ישעי' נו: 4-5) כה אמר יי לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי ומחזיקים בבריתי, ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות. נח דעתיה דרבי יוחנן. אמר ליה תנוח דעתך כמו שהנחת את דעתך.

רבי ברוקא אמר כתיב ונכרתה הנפש ההיא מלפני. אי הנפש תכרת, הגוף ההוא מה תהא ממנו. אי הכי כמה קברות בריקניא, כמה ציונין למגנא. דהא אי לבתר הקב"ה בני לההוא נפש כמלקדמין, בהאי עלמא גופא דשביק אתאביד, האי קברא בריקניא. אי הכי כמה גרמין אתאבידו וכמה קברין למגנא. [p. 259] אלא הקב"ה לא ישוצי עובדי ידוי אלא מארעא ומתחות שמיא אלה. ויחתון לתתא ויתבנון בקיומא אחרא גו אינון תתאי, בדיורא דאקרי נשיה, ותמן איתכנסון לדרי דרין. שבע ארעין לתתא ואלו הן, ארץ אדמה ארקע גיא נשיה ציה תבל. תבל דיורא דילן. נשיה, דיורא נשיה אמאי. אלא אינהו אנשי קיומא מלא פשטא בעלמא אינשי איהו גו נשיה. ולעולם לית קברא למגנא ולית ציונא בריקניא.

ובההוא דיורא דנשיה לא הוי אלא אינון דאקרון גופי מגאן, גופי דלמגן נחתין תמן. ולא עבדין תולדין, דהא נשין לאו בינייהו, וזרעי ואכלי ואנשי כל מה דעבדין. [p. 260] נפשין, עד לא יתבנון בהאי עלמא, אתדחין מכמה תרעי ואזלי ומשטטי בהאי עלמא עד פרוקא. ואלין איתקרון שכינות, הה"ד ותקראנה לו השכינות וגו'. והאי גופא אתבני לאתקיימא בתבל ארצו.

רבי יודאי הוה קמיה דרבי עזריה בר סימאי. אמר ליה, צדיקים דאזדמן לון חובה מאינון כריתות דאורייתא וחישי תשובה ומיתו, מיתה מיכפרא עלייהו או לאו.

אמר ליה אין, ולזמנין דאתענשו בההוא עלמא ואתכפר להון.
חמא אנפוי ירוקי. אמר ליה אימא מה דתימא. אוריית' הוא דלא מקבלה טומאה,
(ירמ' כג: 29) הלא כה דברי כאש נאם יי' דכתי' הרהורים בלבבך.
סוד יי' ליראיו. עשרה סבי קטולי מלכות על מכירת יוסף.
[p. 261] אמר ליה פנחס הוא אליהו.
אמר ליה רבי עקיבא לית [פ"ט ט"ד] ליה זכות אבות.
[p. 262] אמר (ד"ה א יב: 33) ומבני יששכר יודעי בינה לעיתים.

פתח ואמר ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבא כי שכר
שכרתיך. שכר, לבתר זימנא. יששכר, יש, השתא. לבתר זמנא, נקין למלכות שמים. גופא דלהון
ישתארוון בדוכתייהו בהאי עלמא וכלא אתהדר כמלקדמין. איש אשר כברכתו ברך אותם
כתיב.

נפל על אנפוי רבי יודאי, ואדמוך. אחזו ליה בחלמיה, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.
נכנסת, סתום. מההוא יומא לא אשתעי בהאי. אמר (תהלים לו: 8) מה יקר חסדך [p. 263]
אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון. ולית למשתעי בנוי דילהון, דהא חסד יי' בכולא אשתכח.
אמר רבי עזריא האי הכי הוא, דהא כתיב אל תגעו במשיחי, וכתיב אשר בידו נפש כל חי
ורוח כל בשר איש. בכבשין סתימאין דיליה לית למשתעי כלל, דהא מאן דבידיה רוחין ונשמתין
דצדיקייא, מילין סתימאין דאיהו עביד, לית לאעלא לון.

יולד בן לנעמי מאי אשכחת, אבידה דאבדת. מכאן ההוא נפש דנד, דגופא דקיק לית ליה
רשו לאנהרא ולאתפשט' למיחזי חילא, דכתיב (איוב לג: 25) ישוב לימי עלומיו.
בההיא שעתא דגופא דא אתבני, מיד ותקראנה לו השכנות שם. את מוצא בכל אחד
דכתיב הכא שם, כד"א ולא יכרת שם המת, דא איהו נפש. [p. 264] והכא, ותקראנה לו
השכנות שם. אינון שכינות קרו לההוא גופא דאתבני השתא שם. קרו לההוא לנפש לאשתכללא
בההוא גופא, דהא לזימנין זמינא תמן נפשא, ולזמנין לא זמינא בגין דאזלא ומשטטא בעלמא,
וכדין קרון לה לגבי ההוא גופא.
ובשעתא דרעותא אתער, לאן אזלת. לגבי קברי דאבהן, לגבי קברי דחסידי. עד דאיתער
בועז הכא, ושאר נשמתין קרון לה, ואתת ואשתכללת באתר חד. והא כתיב (איוב לד: 14) אם
ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף. שאני הוא דהוה גואל קרוב דהא תועלתא יתיר ההוא
גואל דאיקר קרוב דאיתער למהוי [צ"ט"א] זמינא תמן מיד דאתער לגביה. והכא דהוה רחיק

אצטריכו למיקרי לה דהא מחשבה רחיקא הוה. במחשבה קריבא לא אצטריך אלא היא אתת בההוא אתערותא לאתבנאה תמן. על דא ותקראנה לההוא גופא שם ההוא נפש לאתבנאה תמן. [p. 265] רבי סימאי אמר בכמה דוכתי עביד חסד קב"ה באינון נפשאן דלא אשכחין נייחא בגין דלא יתאבידו. בר אינון דכתיב והאבדתי את הנפש ההוא. מה אתעביד מיניה. רבי סימאי ורבי יוסי חד אמר נחית ליה הקב"ה לארץ התחתונה, וחד אמר באבדון. מאן דנחית תמן אתאביד מכל וכל, ועליהם כתיב והאבדתי אה הנפש ההיא.

רבי יהודה בר סימון אמר זכאה מאן דאשתדל למנדע בההוא עולם דנשמתי תמן. מאן דידע ביה ואשתדל למנדע ביה, לית שעורא לחכמתיה. רבי פרחיה דהוא אמר כל זמנא דגופא לא נח בדוכתיה נפשא דיליה אוף הכי. ואיהו הוה משתדיל תדיר למנדע בההיא עלמא דנשמתי. יומא חד הוה אזיל בחקלא ואשתכח חד גופא תחות אילן חריב, מית. אשגח ביה ואשכח דהוא יהודאי, ואשכח ביה כריכין דמצוה וספרא דאגדתא בהדיה. אמר ודאי ת"ח הוה. אשתדל בקבריה, גנזיה, ואזיל למתא, ואתקין ליה תכריכין וקברא. וזמין בני נשא, ובכה עליה ואשתדל עליה, ואפיק כל מאי דהוי בידוי.

[p. 266] כיון דאתגניז ואתקבר ההוא גופא, נפש דליה אעלת לגו מתיבתא עילאה. אמרו לה לית לך הכא השתא בדוך דטנרא עילאה. זילי ואשלים טיבו למאן דאשלים לך. יומא חד רבי פרחיה הוה אבבא דפתחא דלוד והוה עציב, דדחיקא ליה שעתא. אתא חד ב"נ לגביה, אמר ליה רבי, תיבעי למיהך בדוך פלוני בהדאי ואתן לך מאני כסף בגין דנשתדל באורייתא כחדא באורחא. אמר ליה ניזיל.

אמר ליה רבי, מאי דכתיב (קהלת ט: 5) כי החיים יודעים שימותו והמתים אינם יודעים

מאומה.

החיים אלו הצדיקים, והמתים אלו הרשעים.

חיך רבי, אפי' הרשעים ידעי בהאי עלמא, ידעין בצערא דלהו וידעין ביקרא דצדיקייא

ובדינהון דרשיעייא.

אמר ליה אי הכי, מאי והמתים אינן יודעין מאומה.

[p. 267] אמר [צ ט"ב] ליה בהאי עלמא כתיב. דהא צדיקייא דאיקרון חיים מסתכלין

וידעין דימותון, וזמינין למיהב דינא. דאית דין ואית דיין, כד"א (שם ז: 2) והחי יתן אל לבו.

אבל חייבא, דאיקרון מתים, לא ידעין בעובדי דההוא עלמא. איקרי מית בגין דהאי עלמא לא מבני חייא כי ההוא עלמא דאתי הוא.

וההוא עלמא דנשמתין ורוחין איהו, והאי עלמא דגופא הוא. ההוא עלמא דדיירי ביה רוחיהון דבני נשא. ודמיין בדיוקנין, אשתמודען דא לדא, וידעין במה דזמין למיהוי בעלמא, ומשתדלין למנדע ביקרא דמאריהון תמן, בההוא מלבושא דההוא עלמא.

[p. 268] כד מטא לההוא חקל אמר ליה נתעכב השתא. אתנח.

א"ל אמאי קא מתנחת.

אמר ליה אבידא קא אביד לי בהאי דוכתא.

אמר קב"ה יזמנינה לך.

אשכחו חד מערתא. אמר ההוא גברא, ר' ניעול הכא דהא ידענא דאשתמודעני הכא. אעלו, נחתין בדרגין עד דמטו לגבי חד פרדס. וחמו תמן אילנין משניין דא מן דא, ומשאר אילני עלמא, וחד אילן משנייא משאר אילנין. סליקו תמן שמעו חד קלא דמשריין סגיאיין דהווא אמרין בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני יי' עושנו.

תנוה רבי פרחיא. אמר מאי האי.

אמר ליה שתוק.

אמר רבי פרחיא, האלהים, כד מטינא עמיה לאמצע דהאי פרדיסא וחמינא תרין ארחין, ומשריין מסטרא דא ומסטרא דא, ואמרי ליה, מאי האי. ואמר לי, הכא מתפרשין אורחין דנפשין, מאן דאזלין לגי'ע ומאן דאזלין לגיהנם. מאן דאזל לגי'ע, אלין אזלי בהדיה ואשלימו ליה שלמא. ומאן דאזל לגיהנם, אלין נטלין ליה למידן ליה בגיהנם.

[p. 269] אעברנא ההוא פרדס ומטינא לשורין ומגדלין ותרעין. כד מטינא לתרעא חד,

דאיקרי שער המזרח, קרא ההוא גברא, פתחו לי שערי צדק. א"ל אמאי.

אמר לון בשליחותא דמאריה דעלמא קא אתינא.

פתחו ואמרו כולהו מאן יהב לילוד אשה באתרא דא.

אמר להו דא איהו רבי פרחיא.

אמר דא הוא דאשלים לך חסד בההוא עלמא.

אמר אין.

פתחו ליה ואמרו אפשיטו ליה דלית רשו למיעל הכא בגופא דההוא עלמא. מיד אפשיטו ליה ואתלבש באוירין דגנתא דלגו. ועאל וחמי ההוא רקיעא דעל גבי ההוא גנתא, דההוא רקיעא אתפרש מההוא דקאים על שאר בני עלמא. רקיע דא אתתחם בתחומא מכל גוונין דעלמא. ארבע חלוני משקופין פתיחין ביה בארבע סיטרי עלמא, וחד באמצעיתא.

חלון חד דבסטר מזרח ביה קיימין ארבע משקופין, מרקמן ברזא דארבע אתוון יהו"ה, סלקין לתריסר, תלת אתוון לכל חד וחד. תלת זמני ביומא מתחברן אינון משקופין ואתוון, כולהו מתחברן לשמא קדישא.

[p. 270] חד ממנא קיימא לההוא סטרא, יעזריאל שמיה. וארבע מפתחין בידיה דאיהו פתח בהו ארבעה תרעין, דאינון על גביה דההוא רקיעא. ולית מאן דידע בהו בר בריש ירחי ושבת דאתיין אינון נפשן דמשתתפן עם גופא בקברי למכרע ולמסגד קמי אינון תרעין למארי כולא. כד"א (ישעי' סו: 23) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני כל, לאסגאה אינון נפשאן דדיירי עם גופא ואתיקרון כל בשר.

חלון אחר' דבסטר דרום ביה קיימין שית משקופין [צ ט"ג] לאעלין להאי אתר לאינון דלען קריאת שמע ברעותא ובכונה בכל יומא.

אמר רבי פרחיא, האלהים, כד אסתכלנא בההוא חלונא דפלגא קריב ההוא ממנא, וענאל שמיה, די ממונה על תרעא דסטר דרום. אמר לי קום בקיומך וחמי האי חלון, דלית רשו לאעלא תמן ולא למחמי ביה בר אינון דלען בקריאת שמע כדקא יאות. וכל אינון דלעאן בקריאת שמע כדקא יאות, שתין ממנן עאלין קמיה ומכתירנן ליה בכתרין קדישין, ואמרין ליה דא הוא כתרא דפלוני דלעא בק"ש כדקא יאות.

[p. 271] שאילנא ליה ואמרי ליה, מארי האי קריאת שמע כדקא יאות, מה הוא. אמר לי אי חסידא, רזא עילאה איהו הכא. בקריאת שמע אית בה ארבע פרשיין. פרשה קדמאה דיחודא, דאיהו תרנן יחודין בתריסר תיבין, שית תיבין ביחודא עילאה, ושית תיבין ביחודא אחרא.

פרשה תניינא, ואהבת, במ"ב תיבין, ברזא דשם דמ"ב אתוון. [p. 272] פרשה תליתאה, והיה אם שמוע, דאתכליל ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא. ואיהו ברזא וסתרא דרתיכא קדישא, עד ושמתם. דאיהו פרשתא דשלטא על כולא. איהי ברזא דע"ב תיבין גו רזא דע"ב שמהן דרתיכא קדישא.

פרשה רביעאה, ושמתם, דאיהי חמשין תיבין, דאיהו לקביל חמשין תרעין דבינה. פרשה דציצית כלילא מכולהו, וסלקין פרשיין למניינא דאדם. וכל שאר דוכתין, בין בפקודי דאורייתא בין כל שאר דוכתי דאורייתא, דכורא לחוד ונוקבא לחוד. והכא דאיהו ייחודא דאתיחד ביה קב"ה, דכר ונוקבא אתכנישו כחדא וסלקין בשעורא חדא. דכורא אשתלים בה מה דלאו הכי בכל שאר דוכתי דאורייתא. ודא שבחא דמהימנותא עילאה, למנדע דהא יי' הוא האלהים, דכורא אשתלים בנוקבא, ואתכלל חד בחד, דכורא אתבני בנוקבא. ודא איהו ייחודא שלים, ולא אית שלימו אלא דכורא ונוקבא כחדא.

[p. 273] ותא חזי כל מאן דאשלים ייחודא כדקא יאות ומכוין בפרשיות אלין בכל יומא זכי לאלין משקופין וחלונין, למהו שלים הכא. ולית מאן דיעכב על ידוי, ובלבד דיקרי כדקא יאות ויכוין בהני רזין עילאין.

ואחיד בימינא דילי וא"ל אי חסידא, תא חמי יקר דאינון דמיחדי שמא קדישא כדקא יאות ולעאן בק"ש כגוונא דא.

אעילנא בחד היכלא, ובההוא היכלא הוו שס"ה היכלים כחושבן יומי שתא. אברהם יצחק ויעקב שליטין בההוא היכלא, ואדם הראשון בגוייהו. וחמינא כמה חבילו נשמתין, מתלבשין ברקימו דאילנא דחיי וכמה גוונין דיקרא עילאה, ועיילין גו היכלא. ויפיאל רב ממנא על כולא, רב ממנא דאורייתא בהדיהו.

פתח ואמר אתער קדישי עלמא. הא בניכון קדישין דקא מייחדי שמא קדישא ומכווני ברעותא דפרשיין דק"ש.

ואדם הראשון חמינא דמשתדל בהו. ובשעתא דעאלת קריאת שמע [צ"ט"ד] דקרי בר נש סליקא בקדמיתא להאי היכלא. וארח בה אדם הראשון, אי חסר אות אחת מקרית שמע לא מקבל לה. דהא חסר בניינא דאדם, דאיהו רמ"ח באינון תיבין דחוזר ש"צ. ואי אשכח יתה כדקא יאות, מקבל לה ונטלין אברהם יצחק ויעקב מניה ונשקין לה. מאן חמי חדוה. מאן חמי ערבוביא בכל אינון צדיקייא דבגינתא דעדן דקא אתיין בההוא חדוה.

[p. 274] ובשעתא דייתי לההוא עלמא, מאן יחמי חדוה דילי"ה, דאותבין לי"ה אבהו לגבייהו תרי זימני ביומא. ובכל יומא נחית עלי"ה טלא מרישא דמלכא.

ובההוא טלא ידעי ואכלי מיכלא די מלאכי עילאין אכלין. וידעין מה דהוה, ומה דיהוי, ומה דזמין למהוי, עד זמנא דקב"ה יוקים לגופי דסריחן בהאי עלמא, ויוקים לון הקב"ה בבניינא מתתקנא כדקא יאות.

בחלון דבסטר דרום הוו רשומין ש, דבסטר דא ו, ובסטר אחרא ו, ובסטר אחרא ו. שאילנא לההוא גברא ואמינא, מאי הני אתוון.

אמר לא ידענא.

עד דאתא ההוא ממנא ואמר לי, אי חסידא. אינון אתוון סימנן דפרשייתא דקרית שמע. זכאה חולקיה דמאן דאמר לון בכל יומא ברעותא דלכא.

חלון אחרא דבסטר צפון, ביה קיימן תרין משקופין וחמש אתוון מלהטין ומתנצצין בגוייהו. תרין אתוון בסטרא דא ותרון [p. 275] אתוון בסטרא דא, וחד לעילא מנייהו, תליא עלייהו, ואינון ברזא דשמא קדישא איקרי אלהים. בחלון דא ובאינון משקופין שריין תרין ממנן בההוא רקיעא, ואינון צורטק וגזריאל, די ממנן תמן בההוא סטרא דלא אתפתח.

ותמן אית חד היכלא מרקמא בכמה גוונין וכמה ציורין. וביה קיימין כל אינון דמקדשי שמא דמאריהון באמירה בכל יומא. לבתר דמברכין ליה ואומרין ברוך יי' המבורך לעולם ועד, ומקדישים ליה לבתר בקדושה משולשת.

וההוא היכלא איקרי משולש כד"א (ירמיה ז: 4) היכל יי' היכל יי' היכל יי' המה. וההוא היכלא איהו משולש. ושאינא מאי האי.

[p. 276] אמר ההוא גברא אלין אינון דלא אכלי כל יומיהון על דמהון, בגין דנשמתא דבר נש דההוא עלמא נפקת מיניה בכל ליליא וליליא. בצפרא אתהדרא ליה ושרייה בחוטמא דבר נש, ולא עאלת ולא אתיישבא במעווי עד דמברך להקב"ה ומצלי על דמיה. כדן מתיישבא בדוכתה, וע"ד כתיב (ישעי' ב: 22) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו.

מאי אשר נשמה באפו. בגין דנחתא בצפרא ואומר לה הקב"ה, זילי, שרי ליה בחוטמוי על מנת דיצלי צלותיה. אי מברך הוא כדקא יאות, תשרי בגויה. ואי לא, פרחא וסליקת. ואשתכח בר נש דחסרא מיניה ההוא קדושתא דנשמתא וכיון דנשמתיה חסרא מיניה במה נחשב הוא, לא אתחשב לכלום, כאלו לא הוה בעלמא.

ועל דא אסיר ליה לאיניש לברכא לחבריה עד דמברך למאריה בשירותא דצלותא. [צא ט"א] והחזן אומר ברכו את יי', והוא אומר ברוך יי' המבורך לעולם ועד. וכיון דמברך למאריה, מתמן שרותא דצלותא לצלאה, וע"ד שריאן קדושאן. זכאין אינון דמברכי ומקדשי למאריהון בכל יומא ברעותא דלבא.

[p. 277] בההיא שעתא אוליפנא דלית רשו לצלאה צלותא בעשרה עד דמברכין לקב"ה בשירותא דכולא. וכיון דמברכין ליה, צלו צלותהון.

אמר ההוא גברא, רבי, ההוא ברכה לאו איהו אלא לאתקנא שבחא למאריהון דאהדר לון נשמתהון, דאיתקריא בה' שמהן. וברכתא בה' תיבין, ברוך יי' המבורך כו'. ועל ברכה דא שרייא צלותא. וקדושה לא שריא אלא על ברכה, לאתקפא למאריהון בכולא. וברכה דא וקדושה דא לאו איהו אלא בעשרה.

שאינא ליה אמאי היכלא לסטר צפון.

[p. 278] אמר לי בהאי היכלא אתכפיין כל סטרין בישיין [צא ט"ב] דלא ישלטון

בעלמא.

חלון דא איקרי חלון דנוגה, ולית רשו לאסתכלא ביה בר אינון דדיוריהון תמן. וכלא אינון חמאן ומסתכלין, ויכלין לאסתכלא. כל אינון דתמן אזלי במלבושין בדיוקנין דהאי עלמא. ותמן חמינא סגיאין מן חברייהא, ולא אתיהיב לי רשו לאתקרבא לגבייהו. וכולהו אשתמודען דא לדא, ואכלי מיכלא דתקיפי עליונים.

[p. 279] רקיעא דא נטיל בכל יומא לארבע סטרי עלמא, וכד נטיל ארעיף טלא דחיי לגו גנתא. ואתיין כולהו צדיקיא דתמן ואסתחין בההוא טלא, ואזהרן כזוהר הרקיע. ואעלין קמי משיחא ולקמי אבהן ואדה"ר, ולא אתיהיב לי רשו למנדע בהו. חלון דבסטר מערב משניא מכל שאר חלונין בגוונין ובנהרין. מתתחמא בארבע אתוון דשמא קדישא דזהרין ונצצין על גבי ההוא חלונא, זימנין אתגליין זימנין אתטמרן. ואחזי לי באתר חד כתות של צדיקים בדרגין יתיר על כולהו.

[מו ט"ד] ת"ח בשעתא דאתבריאו אתלבשו בדיוקנא קדישא עילאה דנהורא בגנתא דעדן דלעילא, ובדיוקנא קדישא אחרא בגנתא דעדן דלתתא. ויהבין לון אחסנתא עילאה ויהבו להון חולקא עילאה. ובתר דיהבין להון דא אמר להון מלאכא, אתא זימנא דתיפקו, דקב"ה אמר די תפקון מכאן. תווהו, ואמרו לאן. א"ל תרין מלאכין, קב"ה אמר לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. מארצך, דא גנתא דעדן דלתתא. ומבית [p. 280] אביך, דא גנתא דעדן דלעילא. אל הארץ אשר אראך, דא ארעא חשוכא שפלה. ואחזיאו ליה כל גנתא דעדן, ואחזיאו ליה היכלין וביתין, מדורין עילאין, וכמה היכלין דכסיפין, וכמה ביתין וכמה מדורין וכמה דרגין, וכל חלק וחלק שיש לו לצדיק בפ"ע. אמר מה אינון היכלין. אמרו ליה תרין מלאכין, תרין וארבעין היכלין אינון, מרקמן מכמה גוונין נאים. וכל איניש דקרי ק"ש שמא דמ"ב שמהן כדקא יאות יירת לון. עאל ליה לשבעין דרגין, ובהון ע"ב חלונות ומרקמן בכמה גוונין. אמר מאן אינון. אמרו ליה כל איניש דקרי ק"ש שמא דע"ב תיבין כדקא יאות יירת דא. עאל ליה להלן ואחזי ליה חמשין מדורין אחרנין מרקמן בכמה גוונין אמר למאן אינון אמרי ליה לכל ב"נ דקרי ק"ש שמא דחמשין תיבין כדקא יאות יירת דא. עאל ליה להלן אחזי ליה שבעין ותרין מדורין אחרנין מרקמן בכמה גוונין. אמר למאן אינון.

[p. 281] א"ל לכל בר נש דקרי ק"ש שמא דע"ב תיבין דאית בפרשתא רביעאה. אמר להון ובמה אנא ארווח דא. אמרו ליה בעצבון תאכלנה. אמר להון ומהו העצבון. אמרו ליה נעשה ונשמע, עשייה בעובדין טבין ושמיעה באורייתא.

אפיקו ליה מגנתא דעדן ואזלו עמיה לגיהנס, ועמודא דעננא למהך בהו ביממא על רישיה, ועמודא דאשתא למיהך בליליא. אמרו ליה ת"ח אתרא דא איהו חשוכא ביממא ובליליא. אחזיאו ליה כל מדורין דגיהנס, ואחזיאו ליה להט החרב המתהפכת, ואחזיאו ליה הכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה.

אמר לון מאן אינון.

אמרו ליה אינון ארבעין ותרין היכלין חשוכין וכמה גוברין בשלשלין בצואריהון, ואסורין מן ידיהון ומן רגליהון, ואינון צווחין ואמרין ווי ווי. ווי לנא דאזילנא בהבלי עלמא ולא אזילנא לבתי כנסיות. ולא קרינא שמא דארבעין ותרין שמהן, דלא [p. 282] אוליפנא ליה. ווי לנא, ווי לנפשנא. ובעל האסורין ממונה עליהם.

עאלו ליה להלן, אחזיאו ליה ע"ב חלונין חשוכין, ובהון הוו עאלין השלשלאין מן צואריהון. עאלו ליה להלן ואחזיאו ליה חמשין שערין, וכולהו נוקבין, ורגליהון מן חייביא הוו עאלין באינון נוקבין. ואינון צווחין ואמרין ווי לרגלנא דאזילו בהבלי העולם ולא אזילנא לבית הכנסת. ולא למדנא שמא דחמשין תיבין מן ק"ש.

עאלו ליה להלן ע"ב מדורין וידיהון אסירין בנוקבין מן מזוזיין דמן ביתא. ואינון אמרין ווי לנא, ווי לידנא דלא אקשרו תפילין בידנא.

עאלו ליה להלן ואחזיאו ליה כל מדורין דגיהנס. אמרו כל בר נש דעלמא ייעול באתרא דין, ואפילו מאן דאיהו חפשי, הה"ד קטן גדול שם הוא ועבד חפשי מאדוני. אלא כל גבר דידיע שמא דקב"ה כדקא יאות, הה"ד אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו.

[מז ט"א] תא חזי כל גברא דעביד עובדין טבין דאיהו מצות עשה, כל מצוה ומצוה דייעביד אסתלק לעילא וקיימא קמי קב"ה, ואמר אנא מפלנייא דעבד לי. [p. 283] ויהב ליה קב"ה מלאך אחד דיעזרוניה באתר חשוכא דגיהנס דאתקרי ליליא דאיהו באתרא הדין. וכל פתגמא דאורייתא דשמע, כל מלה ומלה, יהב ליה קב"ה מלאך אחד לכל מלה ומלה דיעזרוניה. וע"ד והגית בו יומם ולילה למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו. כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל. ואם את תעביד דא דקב"ה פקדך, דתתעסק באורייתא ביממא וליליא, ותיטר ותעביד כל מה דאית בה לא תדחל מאתרא דא. הה"ד הלא צויתך חזק ואמץ אל תערזץ ואל תחת וגו'. קב"ה יהא עמך בשעתא דתתעסק באורייתא ביממא ובליליא, וקב"ה יהא עמך בשעתא דתשמור לעשות ככל הכתוב בו. קב"ה יהא עמך בשעתא דתתפטרא מעלמא ותיעול הכא.

ואי לא תתעסק באורייתא ולא תיטר ותעביד פקודי אורייתא, קב"ה יסתלק מינד.
מלאכיו לא יצוה לך לשמרך בכל דרכיך. הה"ד ואם תלכו עמי קרי והלכתי עמכם בקרי.
בתר דיחזי ליה כל דא ויימא ליה כל דא, אמר ליה מלאכא חד מן התרין דאיהו יצר
הטוב, קב"ה אמר לי דאזילנא [p. 284] עמד אנא ויצר הרע. אומי לי דתקיים אורייתא כלה
ללמוד וללמד לשמור ולעשות. אומי ליה. ולבתר אמר לך לך מארצך וממולדתך, לגוף שפל כמא
דאמרנא.

ובשעתא דיפוק מבטן אימיה, יתקיף מלאך בידיה בצואריה וישכח ליה אורייתא,
וארשים ליה באצבעיה על פומיה, לא תשכח האומאה דנשבעת לי.
ואם גברא יעביד ואתקיים השבועה, יהבו ליה כל מה דאחזיאו ליה, ואם יותר ירויח
יותר יתנו. הדא הוא דתנן למוד תורה הרבה ויתנו לך שכר הרבה.
ואם לאו, ת"ח. בב"נ אית ביה יהו"ה, י"ה העה"ב, ו"ה העולם הזה. י"ה אתלבש
בדיוקנא עילאה מן גינתא דעדן דלעילא. ו"ה אתלבש בדיוקנא דעדן דלתתא. ואינון כדוגמא
דא, י' אלימלך, ה' נעמי, ו' מחלון, ה' רות.

ואם ההוא גברא אזיל בארחין טבין ויקיים האומאה דאומי, יהבו ליה כל טיבו
דאחזיאו ליה. וכל מה דרווח בעלמא דין. ואם לאו מה אמרת שמא קדישא. ערום יצאתי מבטן
אמי [p. 285] וערום אשוב שמה. ומאי איהו, משמא קדישא, יהו"ה דאמינא.
ת"ח בשעתא דאיהו ב"נ בעלמא יהב ביה קב"ה שמיה בב"נ. ושמא אחרא מן שד יהודאי
דאיתקרי חול, ושמא אחרא דאתקרי חשך. הה"ד ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב
ואת המות ואת הרע. החיים, דא יהו"ה דקב"ה. ואת הטוב, זה השד יהודאי דיהב ליה עושר
בעלמא דין. ואת המות ואת הרע, אלין תרין מקטרגין רשעים, טמאים מסטרא דסמאל ונחש.
מן שרו של ישמעאל ועשו.

אם ב"נ יקיים האומאה דאומי, טוב, ואם לאו יסתלק מניה י"ו, אשתארת ה' ה'. ובהאי
שעתא ה' עילאה מה אמרת. שובו שובו מדרכיכם הרעים, שהם הרשעים שאמרנו.
ואם תבו, הרי טב. ואם לאו יסתלק ה' עילאה עם ו"י ואתעביד הו"י. ומה היא אומרת,
הוי גוי חוטא וגו'. ואם [p. 286] תבו, מדאשתארת ביה ה' תתאה הרי טב. ואם לאו יתעביד
הו"י, הה"ד [מז ט"ב] השיב אחור ימינו מפני אויב, ויתעבידו הרשעים חד עליהם.
ובההוא זמנא יתעבידו הרשעים אדונים להון ומתעלה הטמא, דאיהו מסטרא דשרו של
עשו על אלימלך ונעמי, ושרו של ישמעאל על מחלון ורות. ובהאי שעתא אמרו י"י אלהינו
בעלונו אדונים זולתך.

ובההיא שעתא, ויהי רעב בארץ. הארץ, דא גופא. ובההיא שעתא אם יתעסק בתורה, הרי טב. ואם לאו, ייתי סמא"ל רכיב על נחש לאלימלך. וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו. אזיל לאתתא נעמי, יהפך לה ויעביד לה דתיחוב ותהא בישא.

אם אדם אתפרש מינה, הרי טב, כמא דאמר איוב כדבר אחת הנבלות תדברי. גם את הטוב נקבל מאת האלהים והרע לא נקבל. העצה דיהב לך הטמא לא נקבל. ואם יקום עצת החטא, כמו שאמרה היא, ויגנוב או יעשה כל העבירות שבעולם, אח"כ יתלוהו על העץ וימות. הה"ד [p. 287] וימותו גם שניהם מחלון וכליון, ונשאר ה"ה אלמנות.

ותאמר נעמי. ומה היא אומרת, וי"י וי"י ו"ה. ועכ"ז נעמי אומרת שובנה בנותי. שובו שובו בתשובה. העוד לי בנים במעי והיו לכם לאנשים, י"ו דאסלקו. ערפה מסטרא דמסאבו תשוב אל עמה ואל אלהיה. ורות דבקה עם נעמי, הה"ד אל אשר תלכי אלך. ואם תבו בתיובתא, ייתי אלימלך וייתי מחלון. ואם תבו כולהו, ייתי שמא קדישא עילאה. ואם לא, ימותו. הה"ד ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלותיה עמה, נפקו מגופא.

בההיא שעתא איהי אזלת לנטרי גי"ע, תיעול בגנתא דעדן, דחיין לה לבר ואזלת באתר דחשוכא. ותהום כל העיר עליה ותאמרנה הזאת נעמי. בההיא שעתא אמרת אני מלאה הלכתי וריקם השיבני יי, שמא קדישא דהוה בי. הה"ד ויי ענה בי, שמא קדישא דיהו"ה אסהיד בי כל חובין דעבידנא. בההיא שעתא ייתי נחש ונסיב לה לשפחה. בההיא שעתא אמרת איכה היתה לזונה קריה נאמנה. מלאתי משפט צדק ילין בה, ועתה מרצחים.

[p. 288] י"ו נשאר עני ודל, עני ורוכב על חמור. דל, עליה אתמר אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטו יי. אם ישאר לו בן דאזיל בארחוהי דקב"ה ואתעסק באורייתא, אפיק לו מן רעה, שהם מתפרדים בדי פנות העולם.

כתיב כה אמר יי אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. יעקב לא הוה בעלמא ואת אמר אשר פדה את אברהם.

אלא ת"ח, בשעתא דאפילו לאברהם בנורא יקידתא, בקדמיתא הוה דיינין ליה לעילא. אמר קב"ה, כרסיא דילי, זילי ושזיבי לאברהם מן אור כשדים שבשביל כבודי עביד מה דעביד. אמרו ליה מלאכי השרת, רבש"ע גברא דיפוק מיניה ישמעאל, דיעבדין להן מה דיעבדין.

[p. 289] אמר להו כן יפוק מיניה יצחק דיושיט קדליה ע"ג מדבחא.

אמרו ליה הא עשו דנפיק מיניה דיחריב בי מקדשא.

אמר הא נפיק מיניה יעקב דאיהו כורסיא שלימא.

אמרו הא ודאי בזכותא דיעקב ישתזיב, הה"ד כה אמר יי אל בית יעקב אשר פדה את אברהם.

ובשעתא דכפיתו לחנניה מישאל ועזריה למרמי לגו אתון?? נורא יקידתא, פתח חנניה ואמר יי לי לא אירא, מה יעשה לי אדם. יי לי בעוזרי ואני אראה בשונאי. פתח מישאל ואמר כה אמר יי [מז ט"ג] אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. כי בראותי ילדיו מעשה ידי וגו'. ובההיא שעתא דנו דינן לעילא. אמר הקב"ה זה יאמר ליי אני, זה חנניה שאמר יי לי בעוזרי ואני אראה בשונאי. וזה יקרא בשם יעקב, זה מישאל שאמר כה אמר יי אל בית יעקב וגו'. ובשם ישראל יכנה, זה עזריה שאמר שמע ישראל.

[p. 290] ת"ח בשעתא דאמר מישאל כה אמר יי אל בית יעקב אשר פדה את אברהם עבדו ליצנות בלישניהון. אמר קב"ה, כורסייא דילי, ההוא ליצנותא דעבדו שזיב לון בדרגא דא, כמה דשזיבת לאברהם, ולא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. בההיא שעתא כל אינון דכפיתו לון קטל לון שביבא דנורא. דניאל אמאי לא הוה עמהון. אמר בלביה הא עבדו מיניה צלמא, ומלכא אמר שמיה כשם אלוה דיליה. הה"ד די שמיה בלטשאצר כשם אלהי. וכתיב פסילי אלהים תשרפון באש. וע"ד אתכסי מינייהו.

וכי אדם יברח מן המלכות. אלא מלאכין הוו מכסין ליה. מה ראו חנניה מישאל ועזריה דיהבו גרמייהו לנורא. אלא ת"ח יומא חד הוה דוד נחית להנות גופו לפני הנהר, והוה אמר שמרה נפשי כי חסיד אני. [p. 291] אמרו ליה ואתה חסיד.

אמר להו, ולא חסיד אני. שידי מלוכלכות בשפיר ובשליא ומטהר את הטהור ומטמא את הטמא. ואני קם בחדוה בגי משמרות, כד"א חצות לילה אקום להודות לך. ואנא נאים כסוסיא בהבל א', ובחצות לילה אקום להתעסק בתורה. ובמשמרה שלישיית אני מנגן עם המלאכים להקב"ה, הה"ד ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים. מאן אינון, מלאכין קדישין דאמרן שירה עמי בלילה. הה"ד ובלילה שירה עמי תפלה לאל חיי. אמרו הצפרדעים אנחנא עבידנא יתיר מינך בדיל קב"ה. אמר לון דוד, ומה עבדתון אתון יתיר מיני. אמרו ליה דהוינן מוקדין גופנא בנורא בתנור' במצרי'. [p. 292] ובשעתא דהוו מכפתין חנניה מישאל ועזריה אמרו בלבייהו דנעביד כצפרדעים.

תניא שלש משמורות הוי הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי. ת"ח שלש משמורות אינון י"ב שעותי, ואתפלגון ד' לכל משמר. ובכל משמר יושב הקב"ה ושואג כארי, ואומר אוי שהחרבתי את ביתי וכו'.

ת"ח כדוגמא דאית משמרות ברקיעא כך אית משמרות בארעא. ומאן אינון, משמרה שניה כלבים צועקים, הה"ד לעלוקה שתי בנות הב הב. והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה. ראשוני חמור נוער, הה"ד לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. ועל דא בלעם בזה החמור ובאשתו היה מתנבא. הה"ד ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. אבל באוה"ע קם. [p. 293] וכי מטונף מן הטנופת אתה מזכיר עם הטהור. אלא משה בטהרה, ובלעם בטומאה. וע"ז היה עושה מעשה אישות עם האתון.

כתיב כי יקרא קן צפור לפניך וגו'. ת"ח קן, דא הוא גופא. בדרך, דאזיל באורחין טבין. בכל עץ, [מז ט"ד] דא תורה, כד"א עץ חיים היא למחזיקים בה. או על הארץ, אלן אינון ישראל דאתקרון ארץ, דמלמד להון אורייתא. אפרוחים, אלן אינון נערים גדולים דיתעסקון באורייתא. או ביצים, אלן זעירין דיוליף לון אליף ביי"ת.

והאם רובצת, אין אם אלא תורה, הה"ד ואל תטוש תורת אמך. אם תרצה שתקח הבנים, שלח תשלח את האם, ואח"כ ואת הבנים תקח לך והארכת ימים. ד"א כי יקרא, כד"א ואם תלכו עמי קרי, והלכתי עמכם בקרי. ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם. מאן איהי שבע, דא שכניתא. בדרך, דא קבורת רחל דאיהי קיימא בפרשת דרכים. ויבשר לה [p. 294] וינחם לה, ולא צביאת לקבלא תנחומין, הה"ד מאנה להנחם על בניה. ובשביל דאזלו עמו בקרי גלה לון ושכינתא גלת' עמהון. בכל עץ, דא יריחו. או על הארץ, דא ירושלם. אפרוחים, אלן כרובים דלעילא, או ביצים, אלן כרובים דלתתא, אנפי רברבי ואנפי זוטרי. [p. 295] והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים.

לא תקח האם על הבנים שלח תשלח את האם, הה"ד ובפשעיהם שולחה אמכם. ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים, בשביל דאיהי אזלא ומנדדא מגוזלה ומקינה. אריכו דאנפין, שית יומין דלעילא דירחמו על עלמא. הה"ד יי' יי' ארך אפים. ואריך רוגזא מן אפין דאסתלקו בחוביהון דישראל, הה"ד וראית את אחורי ופני לא יראו. ד"א דודי ירד לגנו לערוגת הבושם לרעות בגנים וללקוט שושנים. ת"ח כל השירים קדש ושה"ש קדש קדשים. כנסת ישראל משבח ליה לקב"ה ואומר דודי, הה"ד דודי צח ואדום.

ת"ח בשעתא דיהא פלגות ליליא, איתער שלהובא חדא ויעול תחות גדפי דתרנגולא וקארי. ובההוא שעתא קב"ה ירד אל גנו, דאיהו ג"ע עילאה דאית ליה לקב"ה. ובההיא שעתא אתער תרנגולא דלעילא ואמר קומו כל אינון דשינתא בחוריהון. הא שעתא איהי לאתחברא איילתא בבעלה.

[p. 296] זכאה איהו כל ב"נ דיקום בפלגות ליליא לאתעסקא באורייתא, דקב"ה וכל צדיקיא אציתו לקליה. הה"ד היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. ובהאי שעתא מאן דאתעסק באורייתא איתרק עליה חד חוטא דחסד.

ובהאי שעתא ירד לגנו. למי ירד, לערוגות הבושם. ומאן אינון ערוגות הבושם, הה"ד בשמים ראש. ומאן אינון, צדיקים. לרעות בגנים, בגן עדן דלעילא וגן עדן דלתתא, דאיברי העולם הזה והעולם הבא.

ללקוט שושנים, מאן אינון שושנים. אלן צדיקיא דאתעסקו באורייתא, ואינון דמרחשן אורייתא בשפוותייהו, הה"ד שושנים. אל תקרי שושנים, אלא שושנים, שאפי בקבר רוחשות תורה.

[p. 297] א"ל וכי לאינון דאתעסקי באורייתא קטיל לון קודם זמנם, ואינון צדיקים דלא חבו.

ת"ח ירבעם בשעתא דהוה ינוקא הוה זכאי ולא הוה ליה חובה. אמר הקב"ה למלאך המות זיל ואייתי לירבעם בן נבט.

בההוא שעתא אמרו מלאכי השרת יי אדונינו מה אדיר [מח ט"א] שמך בכל הארץ. מה דאיהו שמך איהו אדיר ביה והוא צדיק, ועל זכותא דיליה ייתי שפע לנא. אמר להון היא רעוא דילכון דשביק ליה אנא שביק ליה.

ובתר כן נפק לתרבות רעה ועביד תרי עגלי דדהבא, וחטא והחטיא את ישראל. אמר להון קב"ה כל שפע דהוה יהיב לכון אתהפך לכון בזוהמא. הוה טב לכון דתייתי ליה הכא בשעתא דהוה זכאי. והוה אוליף ליה מטטרוין אורייתא.

בשעתא ההיא פתחו כלהו ואמרו צדיק אתה יי וישר משפטיך. וע"ד קב"ה ירד לגנו ללקוט שושנים.

מדרש הנעלם, איכה

[זהר חדש, צא ט"א] [p. 298] שלחו להו בני בבל לבני ארעא קדישא, לן יאות למעבד הספדא על חורבן בית אלהנא על דאתבדרנא ביני עממיא, כמאן דפלח טעוון אחרנין. ואית לן למיפתח הספידא ולפרשא אלפי"א ביתא דשלח מארי עלמא להספידא דחורבן ביתיה.

[p. 299] שלחו להו בני ארץ ישראל, יאות דאתון ביני עממיא ואתון לבר מארעא קדישא. ויאות לכו למבכי עלייכו ועל גרמייכו, דנפקתון מנהורא לחשוכא, כעבדא דנפיק מקמי מאריה. אבל אנן אית לן [p. 300] למבכי ולמעבד הספידא. ולן שדר קב"ה ספרא דהספידא דאנן בנהא דמטרוניתא, ואנן מבני ביתה, וידעין יקרא דמארי עלמא. ולן יאות למבכי ולפרשא אינון אלפי"א ביתיין. ואנן יתמין בלא אבא ואמא. ומסתכלין עיינין לכותלי ביתא דאימנא, והא אתחרב, ולא אשכחנא לה, דהות ינקא לן בכל יומא ביומין קדמאין בין שפירו דמעא. והות נחימת לן וממללת על לבנא כאמא לברה, כד"א (ישעי' סו: 13) כאיש אשר אמו תנחמנו וגו'.

[p. 301] והשתא אסתכלן עיינין לכל סטר. ואתר בית מותבא דאמא אתבלבל, והא אתחרב. נבטש רישא לכותלי ביתא ומותבה. מאן ינחם לן, ומאן ימלל על לבנא, ויגין עלנא קמי מלכא.

כד הוינן חטאן קמי אבונא וסליק רצועא לאלקאה לן איהי קיימת לקמן ומקבלת מלקיותא דמלכא בגין לאגנא עלנא. כד"א (שם נג: 5) והוא מדוכה מפשעינו ומחולל מעונותינו. והשתא אימא לית לן. ווי לן. ווי לכו לבתר. לן יאות למבכי, לן יאות למספד. לן יאות לפרשא אינון מילין דמרירו, לאודעא להו לאינון דידעין [צא ט"ב] למבכי מלין דהספידא.

[p. 302] נקרב בכל יומא לגבי ערסא דאימנא, ולא נשכח לה תמן. נשאל עלה, לא אית מאן דישגח עלן. נשאל לערסא דילה, באתבלבלותא. נשאל לכורסייא, נפלת. נשאל להיכלין דילה, אומאן אינון דלא ידעין מינה. נשאל לעפרא, רשימו דעקבתא לית תמן.

נשאל לאיגרא, הא איגרא אתיב לן דתמן יתבה מבכה ומייללת. ואזלת מבכה, צווחת בקול מרירו עלן מאיגרא לאיגרא. כד"א (שם כב: 1) מה לך איפוא כי עלית כלך לגנות. נשאל לאורחין ושבילין, כלהו אמרין דשמעו קל מרירו דבכיה, דמבכה על בנהא, ולא ידעין לאן אסתלקת.

לן יאות למבכי, לן יאות למיספד. נשק עפרא דרגלהא, נשק אתר בי מותבה, נשק כותלי היכלא, ונבכי במרירו. אנן נפתח בהספידא בחמי בכל יומא כל האי. נבכי תדיר ולא איתנשי מרירו דבכיה מינן.

[p. 303] פתחו אינהו ואמרי איכה ישבה בדד העיר. כתיב (שם כב: 5) כי יום מהומה ומבוסה ומבוכה ליי אלהים צבאות בגיא חזיון מקרקר ושוע אל ההר. כי יום, חד יומא איהו לקב"ה, רחימא דנפשיה, כלילא מכל שאר יומין. שית יומין כלילן ביה והוא כללא דכלהו. ועל דאסגיא חובין, אסתלק לעילא לבי עלמא דחיין.

כדין מתחות שפולי משכנא קם יומא דמרירו, יומא דבכיה, יומא דצערא, יומא דאיקר י מהומה ומבוכה. ועאל בגו משכנא ושיצי וסאיב. ורבונא דמשכנא אזל וערק ואתתרך מגו מותביה לגו טורא דלבר, ולגו טורא דחרוב, ומשכנא שיצי ואתחרב.

לבתר נחת ההוא יומא עילאה דאסתלק, שאל על משכניה, והא אתחרב. עאל ואשגח על מארי דמשכנא, [p. 304] מטרוניתא, רחימתא דנפשיה, והיא אתתרכת וכל בניינה סתיר. כדין שארי למגעיי, גועא בתר גועא, כנהי [צא ט"ג] דתרנגולא על נוקביה. הה"ד (שם) מקרקר, נהימו כתרנגולא. קיר, שליטא.

ושוע אל ההר, עביד שועה וצווח לגבי טורא דערקת תמן מטרוניתא. עביד שוע, צווח וקרי בנהימו דבכיה, איכה. איכה רחימתא דנפשיה. איכה שפנינתי שלימתי. איכה יחידתא דיילי דאתיחדא עמי ביחודא. איכה דהוית נטלא בכל יומא חמש ועשרים אתוון דיחודא, ואתקריאת כ"ה על דא. אחתי ברתי אמי, לאן אזלת. לאן פנית למיהך.

[p. 305] אן דשמעין בכל יומא קרקורא דא דרבונא, לן יאות למבכי. לן יאות למספד. לן יאות למפתח איכה ישבה בדד וגו'.

רבי לויטס חוזאה פתח, ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעה. דבבו סגי הוה מן יומא דאתברי עלמא על עילה דעיטא דנחש. מההיא שעתא דאתלטייא, אתדחייא מקמי תרעא דמלכא, והוא כמין תדיר בין גדרין דעלמא, בין אינון גדרין דאורייתא. כל אינון דדשין בעקב באינון גדרין, נשיך לון. ווי דאשכח. ווי דנשיך. ווי על דבבו בישא דאתנטיר, על דבבו בישא דהוות ליה בהאי אשה דאתקריא אשת חיל. דבבו ביש נטר לה מן יומא דאתברי עלמא עד דתבר לה בתבירו למשכב לעפרא.

[p. 306] הה"ד "איכה" "ישבה" "בדד" "העיר" "רבתי" "עם" "היתה". אסתכל ברישי תיבין כל תיבה ותיבה ותשכח נטירו דבבו בישא דאתנטירא, על דאתחרב בי מקדשא. איבה רע"ה, ברישי תיבין, להאי אשת חיל, לאתברא בי מקדשא, למשכב בעפרא. הה"ד "כאלמנה" "רבתי" "בגוים" "שרתי" "במדינות" "היתה" "למס". למפרע ראשי אתוון ל"ה בשבר"ך. תבירו דבי מקדשא, תבירו

דכנישתא דישראל, דבבו בישא אדביק ל"ה בשבר"ך. איכה, דאתדבקת לההיא איבה רעה, דא נחש.

[p. 307] קל מרירו דבכיה ברקיעין. אלין קראן איכה, ומסטרא דא קרא איבה. הה"ד ואיבה אשית בינך ובין האשה, בין סטרא דא ובין סטרא דא, אשתכח תמן בחרבן בי מקדשא. ובקרא קדמאה אתרשים כלא למנדע דהאי כ"ה אדביק איב"ה רעה דנטיר ביה מיומא דאתברי עלמא.

איכה ישבה בדד. רבי הרכינס פתח ויגרש את האדם וישכן מקדם לג"ע את הכרובי ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים. ויגרש את, דא כנסת ישראל בחרבן בי מקדשא, דאיתרכת בתירוכין, דאשתלחת בשלוחין מכרסייא דמלכא דנפלת. ויגרש את, דא כרסייא דמלכא. ווי דאתתרכת. ווי דנפלת.

[p. 308] האדם, ההוא דשליט על כורסייא, דכתיב ביה (יחזקאל א: 26) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. נפל כרסייא נפל כלא.

וישכן, ההוא דתריך לדא אשכין ואשרי יישובא אחרא, בהיפוכא. בשעתא דאתחריב בי מקדשא סליק כבוד עילאה לעילא, ואזעיר דיוקנא מכמה דהוות. וכורסייא נטיל מניה, ואתפרש. כביכול, אשרי לג"ע עם כרובים לתתא ואתפרש [צא ט"ד] מההוא כבוד עילאה. ואשרי לההיא להט החרב המתהפכת למיקם בדוכתא דרבנותיה, לינטר ולמשתי לההוא אורח דאנגיד מעץ החיים.

ושלמה מלכא צווח ואמר (משלי ל: 23-21) תחת שלש רגזה ארץ כו', תחת עבד כי ימלוך כו', ושפחה כי תירש גברתה. שפחה לגו, גבירתה לבר. בדד, מאי בדד, כד"א בדד ישב מחוץ למחנה מושבו.

[p. 309] איכה ישבה בדד. ר' חנינאי ורבנן פתחי קרא באדה"ר, ויקח יי אלהים את האדם ויניחיהו בגן עדן לעבדה ולשמרה. במה לקחו. ר' חנינאי אמר לקחו בדברים, כד"א קח את אהרן. ורבנן אמרו לקחו ברוח, כד"א (מלכים ב ב: 5) הנה יי לוקח את אדוניך מעל ראשך. ויניחיהו בגן עדן, כדי להיות לו הנחה לדעת ולהכיר החכמה והתורה. דא"ר חנינאי התורה לימדה הקב"ה לאדם הראשון, הה"ד (איוב כח: 27) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה, ובתר כן ויאמר לאדם.

והיו מלאכי השרת מקלסין לפניו עד שראה סמאל בשמים וקנא לו. וירד מן השמים

[p. 310] כדמות צל של נחש. לא היה נראה אלא צל נחש עליו, תקפא וחילא דיליה.

קריב ההוא נחש לגבי איתתא, דדעתה קלה מן האיש. מכאן דאתתא לא אתפתת אלא באתתא אחרא. ויאמר אל האשה אף כי אמר אלהים, מיד פתח באף. מהכא דבתחלת דבריו של אדם ניכר מי הוא. כך הוא פתח באף להודיע מי הוא.

נטל סימן זה אם תקבל ואם לא תקבל. והמשיכה בדברים עד שפתחה באות מ"ם ואמרה מכל עץ הגן אכל נאכל. מיד נטל הנחש האות ושמה על זרועו השמאלית. והיה ממתין וא"ו תי"ו מפיה כדי להיות מו"ת נכון לפנייהם.

[p. 311] התחיל לפתותה עד דכתיב ותרא האשה בטעמא סגי ותקיף. מלמד שפרחו האותיות וא"ו תי"ו וסלקו מלהתחבר עם אות מ"ם. ואות מ"ם היתה עולה ויורדת ולא היתה מתחברת עמהם.

עד שנפתת ויהבת וא"ו תי"ו ד' זמנין. ואקיפו לאות מ"ם לד' סטרין, דכתיב ותקח מפריו, ותאכל, ותתן גם לאישה, ותפקחנה, הא ד' זמנין ו' ת'. מלמד שסבבו לאות מ"ם לארבע צדדין והמ"ם באמצע. מות בכל סטרין, כמד"א (ירמ"ו ט: 20) כי עלה מות בחלונינו. דא סמאל דאיהו חד מחלוני שמיא. ועל דא מי גבר יחיה ולא יראה מות.

מיד שלט בה והטיל בה זוהמא. נחת קב"ה למחמי, מיד ויתחבא האדם ואשתו. [p. 312] תא חזי קודם שחטאו היתה השכינה עטרה על ראשיהם, להיות בשבילם שורה על העולם. כיון שחטאו כביכול תש כחה ואסתלקת. וקב"ה שארי לקונן ואמר איכה מה תהא מינה, שלטנותא אעדו מינה. [p. 313] אוף הכא בחורבן בי מקדשא, שולטנותא אעדו וקב"ה שארי למיספד ואמר איכה מה תהא עליה.

[צב ט"א] איכה, רבי פנחס פתח (ירמ"ו לא: 15) כה אמר יי' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים וגו'. בשעתא דאתחרב בי מקדשא ואתוקד אתא קלא ואיתער על קברי אבהן קדמאי. ואמר אבהן קדמאי אתון דמיכין בשינתא ולא ידעיתון צערא דעלמא. בניכון דגדלתון בצערא, ואעילתון בהימנות' סגי דקב"ה, הא מיתו והא אתקטלו והא אזלו בגלותא בין שנאיהון, ידיהון מהדקן לאחורא. מייתין בכפנא, בתיהון אתוקד. אן רחמין דילכון. אן מהימנות' דילכון. קומו איתערו לגבייהו.

מיד אתערו אבהן ואמהן ואזלו לגבי משה. אמרו ליה משה רעיא מהימנא, אן אינון ענא, אן שבקת לון. מיד איתער משה ואזל עמהון לגבי יהושע. אמר ליה בני אבהן אלין, בני ישראל דפקדני קב"ה עליהון, ושבקית לון בידך, אן אינון. אתיב יהושע ואמר רבוני משה, בארעה קדישא שבקית לון ופליגית לון ארעא על פום עדבא כמה דפקדתני. וכלהו שבקית, גבר על אחסנתיה ועל עדביה.

[p. 314] ומיד אזלו כולו לארעא דישראל ואשכחו לה חרבה ושממה, ולא אשתמע בה קלא. עאלו לבי מקדשא וחמו דאתוקד. עבדו ביה הספידא, עד דאשתמע קל מרירו דבכיה לרום שמיא, וכל מלאכי עילאי בכו עמהון לעילא. איתער קבי"ה ואתא לגביהון ואשכח לון ממררין בקל בכיה גו עפרא דמקדשא. אמר לון רחימין דנפשאי, מה אתון הכא, (ירמיי' יא: 15) מה לידידי בביתי. קם אברהם סבא בקדמיתא, אמר קמיה מארי דעלמא את ידעת דאזלית קמך באורח קשוט. עשר זמנין נסית לי וקיימית בכלא. בני, אן אינון. לא שמענא קל מליהון בארעא דאומית לי לקיימא לון. אמר ליה קבי"ה אי אברהם רחימא דנפשאי, (שם) ובשר קדש יעברו מעליך. בטילו ברית מבשריהון דיהבית לך ופלחו לעי"ז. ועל דא איתקפת רוגזא בהון, ובגינד אוריכית לון כמה זמנין ולא תבו קדמי.

[p. 315] כיון דשמע אברהם כך אמר ימחו על קדושת שמך כל אינון חוביהון ביני עממיא, עד דיהא רעווא קדמך, לאתבא לון לגבך. וכגוונא דא אמרי כולהו, ואזלו להו. אשתארת תמן רחל וארימת קל בכיה במרירו דתמרורים. אמר לה קבי"ה רחל מה את בבכיה.

אמרה קמיה ולא אבכה. בני אן אינון, ומה חטאן קמך. אמר לה עאלו צרתי לקמי ואעילו לה לביתי. מיד אמרה וכי לא עבדית אנא יתיר, דאעילנא צרתי בביתי. דתניא דכתיב ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא. אמר הזדווגי לגבאי. אמרה ליה אין, אבל אחתא אית לי קשישא מינאי ומסתפינא מאבא דרמאה איהו. מיד ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא, ברמאותא. מיד יהב לה סימנין. כיון דעאלת לאה בההוא ליליא, אמרה רחל השתא מתכספא אחתי, אזלת ומסרה לה סימנין.

[p. 316] ועל דא אמרה לגבי קבי"ה ואנא לא עבדית יתיר, דאעילנא צרתי בביתי. ואת דכתיב בך רחום וחנון ארך אפים, הוה לך לאעברא על חוביהון. ובכל מה דאמר לה לא קבילת תנחומין, הה"ד (ירמיי' לא: 15) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על וגומ'. לא בעאת לקבלא תנחומין, מ"ט. מפני כי אינון כיומין קדמאין לאשרא' בינייהו, והא אסתלק לעילא. ובגין דכי אינון בגו בנהא לא קבילת תנחומין עד דאומי לה ואומי לה [צב ט"ב] (שם: 16) מנע קולך מבכי ועיניך מדמעה.

כמה דעבדת רחל אוף הכי שכינתא לעילא, כתרגומו קול ברום שמייא אשתמע, שכינתא מבכה על בנהא. בההיא שעתא דאיהי הות מבכה, אתערו לגבה שתין רבוא משריין עילאין וכלהו איתערו בכיה לגבה.

[p. 317] בההוא שעתא אשתמע קלא לרקיע ערבות, ואזדעזעו מאתן אלף עלמין דהו גניזי מן יומא דאתברי עלמא עד דאשתמע ההוא קלא לרום שמייא. ומאן איהו, דא רקיע כעין הקרח הנורא, דאיהו על גבי החיות. עד דאתגלית אימא לברתא ואמרה לה מנעי קולך, כדין אתפרשת מתמן ואזלת היא וכל אוכלוסה' בגלותא. ואצטריכו לאתבדרא לכמה סטרין למהוי גלותא לכולא. והיא ישבה בדד.

רבי נחומיא אמר איכה, מאן אמר דא. ההוא רוח עילאה פנימאה, עלמא דאתי. וע"ד תיבה דא רוחני איהו, ולא אית בה שותפו כלל, לאו לישן ושיניין ולאן שפוון כלל. אימא שאלה על בריתה, דא קרקורא דקיר, אדון רב ושליט. ישבה ולא עומדת. בתחלת עומדת וכל אוכלוסיה עומדים, השתא יושבת ושוממה. בדד כד"א בדד ישב מחוץ למחנה מושבו, כמאן דמסאיב במסאבו, ושפחה כי תירש גברתה, ההיא דהוות מסאבא יתבא בדוכתהא.

[p. 318] שלחו להו בני בבל לבני ארעא קדישא, יאות דאתון צריכין למבכי, ולכון יאות למספד ולמעבד אבלא במחזיכון היכלין דאימא חריבין, ואתר ערסה דאתהפך באבלא. והיא לית תמן, ופרחא מנכון, ולא ידעתון מינה. תימרון דאיהי עמנא גו גלותא ונחתת דיורה בגוונא. אי הכי אן צריכין למחדי, דהא יחזקאל נביאה חמא לה הכא וכל אוכלוסהא. ודאי על דא אנו צריכין למבכי ולמספד כתנינא וכיעני מדברא. דאיהי אתתרכת לבר מהיכלא ואן בגלותא. והיא אתת עלנא במרירו, וחמאת לנא בכל יומין בכמה עאקו, בכמה נימוסין, כמה גזרין עלנא בכל זמן, ולא יכלא לאעדאה מינן עאקין, וכל אינון מכתשין דאן סבלין.

[p. 319] שלחו להו בני ארעא קדישא יאות דאימנא ערקת ואתתרכת מגו היכלהא ונחתת לגבייכו במרירו ובקל עציב, כאיתתא דיתבא בלא דעתא, וכגברא דלא יכיל לשיזבא. ויאות לכון למספד. אבל אן אית לן למבכי ולמספד בנהי ומרירו, דאן בכל יומא חזאן היכלא חריב ותעלין דמדברא עאלין ונפקין ושרקין יענים בגויה. ואן חמאן ובכאן. ובעדן דאן שכיבן אן שמעין קל נעימו דרגלהא בתלת משמרותא דליליא, דאתת וחמאת להיכלאה, איך יתבן מתוקדן. ואעלת מהיכלא להיכלא, מדודך לדודך, וגעת ומייללת ובכת עלנא ועל נפשנא. ואן

מתערין לקל נעימו דבכייתה ויללותה. ורוחנא אזלת אבתרה ופרח לגבה, ולפוס שעתא פרכת ואזלת. ולא שמענא ולא ידעין מידי לאן אזלת. ואשתארנא נבוכין, דמיכין בלא רוחא, בלא דעתא. צעקין ואמרין איכה.

[p. 320] תנינן בכל ליליא וליליא קל מרירות דכאיבא דציון אשתמע מרום רקיעא לתתא, ומתתא לרקיעא, כד"א (שם כה: 30) י' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו.

בשירותא דליליא היא אתכוונת בבכיה ושאגת מרום רקיעא לעילא. נחתת [צב ט"ג]

לתתא מדבח החיצון וחמת דוכתה חריב, מסאב במסאבו, וכל אתר לא אשתכח ביה. געת ומיללת, צווחת בקל מרירו, ואמרת מדבחי, מדבחי. פרנסתי, דמרוית לי בכמה ניסוכין, בכמה עלוון דכין קדישין. כל גברין קדישין רברבן ממנן הוו מרוון וחדאן מינד, אכלין עידונין ופלגין חולקיהון ברומי רקיעא.

יהבו בך ניבלת חסידים קדושים, בני דאתדבחו עלך. רוו לך מדמיהון.

כל גברין ממנן נפלו מדוכתיהון לקל צווחיהון. יתבין לבר, צווחין ובכאן, אינון אראלים

קדישין דאת שמא קדישא הוה מתעטר עליהו, ובה אינון חדאן [p. 321] וקיימין. לקל בכיותהון את דא פרחא מנייהו וסלקא לרומי מרומים, ואשתארו כנוקבא דבכיה ומיללת. הה"ד (ישעי' לג: 7) הן אראלם צעקו, בלא יו"ד.

מדבחי, מדבחי. לבתר דמרוית לי בניבלות בנין חסידין קדישין דמסרו נשמתהון עלך,

איתגניזת. אן אשכח לך. אן אשתא דעלך. געת ומייללת ובוכה בקל עציב.

שתא אלפי גברי קדישין בכל סטרא דארבע סטרי עלמא, אינון דהוו אכלי קרבנא בכל

יומא, נחתי בהדה ומייללין ובכין על מדבח דעלוון. ויתיר הוו, אלא אתמעטו. ואפי' אינון

דקיימין לבר ברוח אחרא דמרוון מאינון אימרין ופדרין בשירותא דליליא, צוחין, געאן,

ומייללין על מדבח, ווי לחמרא דאביד אבוסה, אתר דמתרוה מניה. מאן חמי נהימו לתתא כהני נהימו דגברין קדישין במטרוניתא, מתתא לעילא ומעילא לתתא.

[p. 322] בפלגו ליליא עאל לגו ההיא נקודה דציון, אתר דבית קדש הקדשים. חמת ליה

דאתחריב ואסתאב אתר בית מותבה וערסה. געת ומייללת, סלקא מתתא לעילא, ומעילא

לתתא. אסתכל באתר דכרובים, צווחא בקל מרירו, וארימת קלא ואמרה ערסי, ערסי, אתר

בית מותבי.

על האי דוכתא כתיב משכבי בלילות. משכבי, ערסא דמטרוניתא. געת בבכיה ואמרה

ערסי, אתר [p. 323] מקדשי, אתר דמרגלאין טבאן, בי פרוכתא וכפורתא דהוו סמכין עלוהי

שתין אלפין רבוון אבני יקר, סדרין סדרין, שורין שורין מסתכלאן דא לדא. סדרין דרמונין מתצען עלך לד' סטרין. עלמא קיימא בגינד. בד הוינא רבון עלמא.

בעלי הוה אתי לגבי והוא שכב בין דרועי, וכל מה דבעינא מניה, וכל בעותי עביד בעידנא. כד הוה אתי לגבי ושביק בי מדוריה ומשתעשע בין שדי.

ערסי, ערסי לית את דכיר כד הוינא אתא לגבך בחדוה ובשפירו דלבא. ואינון רביין עולמין הוון לקדמותי, בטשי בגדפייהו בחדוה לקבלא לי. עפרא הוה קס מדוכתיה. וחזו איך איתנשית מני ארונא דאורייתא דהות הכא. מהכא נפקא מזונא לכל עלמא ונהורא וברכאן לכלא. אשגח על בעלי, לית הכא. אשגח לכל סטר.

[p. 324] בעידנא דא, כד הוה אתי בעלי וסחרניה כמה בנין חסידין, וכל אינון עולמתאן זמינין לקבלא ליה. והוינא שמעין מרחיק קל זוגין דפעמוניי מכשכשין בין רגלוי, בגין דאשמע קליה עד דלא יעול לגבי. כל עולימתאן דיילי משבחן ואודן קמיה. לבתר אזלין כל חד על בי מותביה, והוינין יחידאין, מחבקן בנישוקין ברחימו.

בעלי, בעלי, אן פנית. השתא הוא עדנא דהוינא אשגח בד, אסתכלנא לכל סטר ולית אנת. אן אשכת לך. לאן אבעי בגינד. דא הוא אתרך בעידנא דא, למיתי לגבי. הא אנא זמינא הכא. הא אתנשית מנאי.

לית אנת דכיר יומי דרחימין כד הוינא שכבת [צב ט"ד] בתוקפך, ומחקקא בדיוקנד, ודיוקני הוות מחקקא בד. כהאי חותם דשביק דיוקניי בגליפו דכתבא, הכי שבקנא דיוקני בד בגין דתשתעשע בדיוקני בעוד דאנא בתוך חילי.

[p. 325] געת בבכיה וצוחת, בעלי, בעלי. נהירו דעיניי הא איתחשך. לית אנת דכיר כד הוית אושיט שמלאך מתחות רישי, ואנא מתענגא על סגיא דשלם, וימינד מחבקא בחדוא ובנשיקין. ונדרת לי דלא תשבוק רחימותא דיילי לעלמין, ואומית לי אם אשכתך ירושלים תשכח ימיני, הא איתנשינא מנד.

לית אנת דכיר כד קאימנא לגבך בטורא דסיני, שלימין שתין רבו דקבילו לך עליהו. ואתערנא לך בהו יתיר מכל עממיא, והוינא אזלין אבתרך לכל רעותך. וההיא שפחה קטלא בהו לאלפים ורבוון, ולא אשגחנא. ואתאבידו כלהו במדברא, ושבקנן לון תמן. ואעילנא בבניהון, ענפין זעירין, לקיימא קמד בארעא דא, ובדילנא לון לקיימא קמד בגין רעותך.

[p. 326] בעלי, הוי דכיר בכמה בנין קדישין קאימנא קמד בכל דרא ודרא, ביומי דוד ושלמה בריה. לית אנת דכיר כמה טבאן דעבדו קמד. יאות לך למידכר חובין ולא תדכר זכוון. אן אתהפכי עלך.

בעינא עלך, לית אנת. בעינא על בנאי, לית אינון. בעינא על קדושתא דאתר דא, הא אסתאב. כל עלמא הוה בשלם בגין אתר דא. כלבין לא נבחין בעידנא דא, כולחו הוה בשלם. געה ומייללת, וכל אינון אכלוסין לעילא, וכלבים צווחין לתתא. בשרותא דמשמורה תליתאה, נפקת ואתת קיימא על אתר דמדבחא קטורת בוסמין, געת ומייללת. וסלקא לעילא ואשכחא חד כרוב מאינון תרין כרובין דהוה לה. דהא מההוא זמנא לא הוה לה אלא חד. וההוא רבייא, עולימא דאשתאר, ינקא מינה, בכייה ויללותא. [p. 327] כדין קב"ה זמין לגבה ונחיס לה ומליל עמה, ועל דא כתיב (ירמ"י לא: 16-17) כה אמר יי' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש תקוה לאחרייתך. ועל דא תנינן תינוק יונק משדי אמו ואשה מספרת עם בעלה.

איכה ישבה בדד. רבנן פתרי האי קרא (קהלת יב: 1) וזכור את בוראיך בימי בחורותיך עד אשר לא יבואו ימי הרעה, והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ. האי קרא אוקימנא ליה בישראל כד הוה בארעא קדישא. וזכור את בוראיך, הוי דכיר כל אינון טבאן וכל אינון אתין ונסין דעבד לך קב"ה ביומין קדמאין, כד הוית רביא במהימנותא, כד"א (הושע יא: 1) כי נער ישראל ואהבהו.

[p. 328] בימי בחורותיך, בזמנא דאיהו איתרעי בך מכל עמין דעלמא. עד אשר לא יבאו ימי הרעה, וימי הזקנה, ימין דשלטין בך שאר עמין ויבדרון לך בכל עממא. בימי בחורותיך, יומין דשתא דאינון ברירין לך, ונטירו דלעילא עלך. ואינון ד' ירחי שתא, אדר ניסן אייר סיון. אלן אינון יומין דבחר קב"ה בישראל ועבד עמהון ניסין, וכנסת ישראל מתעטרא בבעלה ואתקריבת בהדיה. עד אשר לא יבאו ימי הרעה, ימי הזקנה, ימי הרעה ממש. ואינון תמוז אב טבת שבט, אעיג דלא איתגלייא כל כך. וסיי (משלי י: 13) ושבט לגו חסר לב.

והגיעו שנים, שנים דגלותא דאזלין ישראל מטולטלין ומנדדין. ולית בהו חפץ, דתנינן זמינין [p. 329] ביומא דגלותא דלא ישתכח בידא דבר נש חפץ למיזבן בשוקא, וכדין תכלה פרוטה מן הכיס. עד אשר [צג ט"א] לא תחשך השמש, זה קלסתר פני שכינה מלעילא ומתתא. מתתא, מאן אינון. מארי מתניי דהוה בארעא דישראל, פטישי דפרזלא מהדקין טנרין ותלשין טורין רמאין.

והאור, זה התלמוד ירושלמי דנהיר נהירו דאורייתא. מבתר דאתבטל דא, כביכול, אשתארו בחשוכא. דכתיב במחשכים הושיבני כמתי עולם, דא תלמוד בבלי, דאזלין ביה בני עלמא במחשכים.

[p. 330] והירח, הברייתות, כגון ברייתות דהוו נהירין נהירו דחכמה סתימאה. והככבים, אלין אינון משכילים דהוו בארעא דישראל, כל אינון תנאים ואמוראים דכל עלמא קיימא בגינייהו. דכד הוו קיימי כחדא הוה אמר בר נש לחבריה, מגו מלה דא דפרח מפומוי אנא חמא מה דיהא יומא דא או למחר כך וכך. עד אשר לא תחשך השמש, נהירו דקלסתר פני שכינה, דהוה נהיר לה בכל יומא. ומהוה נהירו, עלמא אתקיים וישראל שראן לרוחצנו על ארעא.

[p. 331] והאור, אור שברא הקב"ה במעשה בראשית דהוה נהיר מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא, ואתגניז. והקב"ה הוה נהיר ואפיק מיניה חד חוטא דימינא דקב"ה, ואחיד לסיהרא. ובהוה זימנא כתיב (איכה ב: 3) השיב אחור ימינו. והירח, דכתיב (ישעי' א: 21) צדק ילין בה.

והככבים, מלאכי השרת שהיו באים בה, וידועים אצלה, ובטלו מקיומיהו. ואלין איקרון מלאכי שלום. [p. 332] ושבו העבים אחר הגשם, דכתיב מלאכי שלום מר יבכיון. ביום שיזועו שומרי הבית, אלין תלת ב"ד דהוו אולפי תורה בלשכת הגזית. והתעוותו אנשי החיל, אלו סנהדרי גדולה וסנהדרי קטנה. ובטלו הטוחנות, אלו כהנים ולוים, וכלהו משמרות דהוו קיימי בירושלים. [p. 333] וחשכו הרואות בארובות, אלין נביאים וצופים דהוו חמאן ברוח נבואה. וסגרו דלתים בשוק, דבני נשא צווחין ולית מאן דיתבי עלייהו, דהא כל תרעין ננעלו מיומא דחריב בי מקדשא ובטילת עבידת בית אלהנא.

בשפל קול הטחנה, אלין אינון כותשי קטורת דהוו יהבי קלא בכל יומא בכתישו דיליה. ד"א, קול הטחנה, קול השכינה צווחת בכל יומא, שובו בני שובבים, ולית מאן דיסגח בה.

וישחו כל בנות השיר, אלין אינון סלקי על דוכתאי בכל יומא ומנגני ניגונא דשיר. כל, לאסגאה מלאכי עילאה לעילא דהוו מתחלקי משמרות לקבל אינון משמרות לתתא. ישחו, אלין, כביכול אף אלין דלעילא שחו. גם מגבוה ייראו, ואע"ג דמגבוה הוו, ננסא הוו דחלין. [p. 334] שחו, אינון בנות שיר, דהא פ' אלף לויים הוו ידיהון מהדקן לאחורא. כד מטו לנהרות בבל כנוריהון הוו תליין על אילנין דתמן. הוו שאלין לון לנגנא, ואמרי איך נשיר את שיר יי'. נשכו בשניהון בוהני ידיהון וכרתו לון ולא יכילו לנגנא. וקטלו לון.

וחתחתים בדרך, דהא הוּוּ אזלין בריחיין על צואריהון תקיפי הוּוּ, נפלו אצבעותייהוּ באורחא. וירמיה הוּוּ לקיט לון בטליתיה, ונשיק לון, ובכי עלייהוּ, והוּוּ אמר להוּ בני ולא אמרית לכו (ירמיהו יג: 16) תנו כבוד ליי אלהים בטרם יחשיך וגו'. ועל דא כתיב (שם ט: 9) על ההרים אשא בכי ונהי.

וינאץ השקד, מן יומא דנציץ אילנא לבלבין עד יומא דעביד איבא חד ועשרים יומא נינהו. כך מייז בתמוז עד ט' באב, כ"א יום נינהו. הה"ד [צג ט"ב] (שם א: 11) מקל שקד אני רואה.

[p. 335] ויסתבל החגב, דאתיהב מטולא על כתפוי דזרעא דדוד.

ותפר האביונה, דאתבטל עבדת בית אלהנא.

כי הולך האדם לבית עולמו, הוא כבוד דאסתלק לעילא, ובני נשא צווחין ולית מאן

דישגח בהו.

עד אשר לא ירתק חבל הכסף, אתר דכהנא מקטיר קטורת על מדבחא דלגאו.

[p. 336] ותרוץ גלת הזהב, דא הוא בית קדש הקדשים, דתמן כרובים של זהב.

ותשבר כד על המבוע, דא מלכות בית דוד דאיתבר.

וישוב העפר על הארץ כשהיה, יתחרב בי מקדשא, ויהא כעפרא.

והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, דא שכינתא ואסתלקותא דרוח נבואה מן עלמא.

רבי יודאי פתח ביום שיזועו שומרי הבית, אלו תנאים ואמוראים דהוּוּ נטרי עלמא

בארעא דישראל ואזדעזעון מדוכתייהוּ.

והתעוותו אנשי חיל, כד"א ואם ידעת ויש בם אנשי חיל. חובא דבני יעקב דהוּוּ אנשי

חיל וסבלי עוות דינא, כד"א (איוב ח: 3) האל יעות משפט. קבילו עוות דינא, אינון אנשי

[p. 337] חיל. דכך אורחוי דנחש, לבתר דקטיל לבר נש, אהדר ונשיך ליה נשיכו בלא רחמין. דא

איהו עוות דינא.

שלחו להו בני ארעא ישראל, יאות דאתון אית לכון למבכי כמאן דבכי מרחיק. דהא

אבלא ובכיה ומספדא בנהי ומרירו לא מטא לכו. דהא רחצתון רגליכון ולא בעיתו לטנפא לון

כמלקדמין, כד"א (שיר ה: 3) רחצתי את רגלי, איככה אטנפם.

אבל אן דשכינין בין גזרי נחש וכמין לן, בכל יומא קטיל ונשיך, ואן חמיין בעינא עוות

הדין דאתעביד ביננא. באינון אנשי חיל די ביומיהון שתיק ולא [p. 338] בעא דינא, דדחיל

מינייהו דחילו סגי ולא יכלא לקיימא קמייהו. וכיון דעברו לההוא עלמא בתיובתא, קיימא קמי קב"ה ותבע דינא.

ודייק קרא דכתיב וגונב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת.

אמר קב"ה לנחש יוסף לא היה איש.

ונמצא בידו וגו'.

הא בידיהון לא אשתכח.

אהדר קמיה ואמר כי ימצא איש גונב נפש מאחיו מישראל והתעמר בו ומכרו ומת הגנב

ההוא.

תמני מאה שנין הוה קיימא ותבע דינא. ואנן תנינן מאן דאתחייב בתרי דינין אתדן

בחמירא. [p. 339] ווי מאן דקביל עונשא על חובוי, דהא מיתה מכפרה על חובין. ואהדר לקבל

עונשא אוחרא. ווי די התעותו אנשי החיל, וסמאל ונחש קיימו.

על דא לן יאות למבכי ולמספד, דקרתא קדישא אשתארת בדד מכל טבין דבה.

בההיא שעתא נחת סמאל ובלבל עלמא. ואעיל רוחא דא במעוי דההוא רשע מלכא

דרומי, ותבע דינא מתקיפי עלמא. ווי לדרא. ווי לעלמא. עוות דינא לא אשתכח מן יומא דעלמא

אתברי כדא.

איכה. בניך עמודים דעלמא, קיימין סמכין דעלמא קיימא עליהון, ואנת מתעטר' עליהון

בכל יומא. היך התעותו ע"י דנחש. היך התעותו רוחין קדישין לאתלבשא בלבושין אחרנין

נוכראין לאקרעא למידן לון בקלנא סגי. ווי לדא. ווי לעוותא דא.

[p. 340] מאן חמא גו גנתא דעדן בשעתא דאתמסר דינא לעילא. עשר מרגלאן שפיראן,

נהירו דכל גנתא בין כל אילנין, מתפשטין ונפקין כלהו לבר. וכל אילנין דגנתא צווחין ואמרין ווי

דהתעותו אנשי החיל, ונטורי תרעא דעדן מזדעזען. אינון כרובים [צג ט"ג] סלקין ונחתין,

ולא יהבי דוכתא לאפקא אלין נהורין כד אתפשטו מגו נהורין דלבושיהון. ועילאין ותתאין

צווחין לקדמותהון, ואינון נטורי חומות לעילא מזדעזעין בכל רום חיילי שמייא, בכאן ומייללן.

מאן חמא לאימנא געת ומייללא. נחתת לגבי כרובים, נטורי תרעין דבגנתא, ואינון

מזדעזעין. סלקת אימנא וחד כרוב בהדה.

וכדין להט החרב המתהפכת, שננא סגי, בטש לגו תרעין ונפקו אינון עשר נהורין. עילאין

ותתאין צווחין, ווי לעלמא, ווי לדרא.

[p. 341] אַן יאות לן למספד כתנים. כד נחתת אימא ולא אשכחת לון בגנתא וכל אינון נהורין ובוסינן געאן ומייללן, כדין געת ומייללת. אינון כרובים, נטורי תרעין, בכאן ומייללן פתחין בבכ״י, אַן עאכ״ו לן יאות למבכי על כולא ועל עוות דינא.

פתחו ואמרו ויצו אל יוסף לאמר, ונג׳ אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמלוד. ועתה שא נא לפשע עבדי אלהי אביך, ויבך יוסף בדברם אליו. חובא ליה עבדו והוא מכפר כולא ומכפר על חובייהו. כיון דאיהו מחיל, מאן אית ליה לתבעא על חובייהו. הוי והתעוותו אנשי החיל. [צג ט״ד] עוות דינא סגי הוה לאינון אנשי החיל. ווי לן. מאן ינחם לן. מאן ימלל על ליבנא. מאן ינחם לן.

כמה הות עות דינא דא. בגין דהא אימנא אתתרכת וערקת ואזלת לה, ובגין דא עוית דינא אשתכח. ואשתכחת בלחודהא ההוא דאסטיתנא עלנא, ולא הוה מאן דימחי בידיה, ויטעון עלנא טענתא. על דא אתמסרו בידהא כל תיקוני דאימנא. דאלו אימנא אשתכחת תמן, לגו משורת הדין אעלת לון.

על דא היא בכאת, [p. 342] על דא היא מייללא, על בנהא דלמגן אשתיציאן, ובדינייהו לא אשתכחת. ועביד ההוא נחש רעותיה בהו, ועל דא כתיב (ישעי נ: 1) ובפשעיכם שולחה אמכם. שולחה, דלא תהא זמינת בדיניכון. איכה ישבה בדד. בההוא שעתא דאיהי הות נסבה טענת בנהא ובגינה אתקרע דינא.

כד אינון מרגלן י׳ נפקו מגן עדן לאתלבשא בלבושין אחרנין, כלהו לבושין אתמסרו בידא דנחש, בר חד, דכתיב וישב ראובן אל הבור. ועל דיהב עיטא למרמי לבירא, איתפס איהו בבירא ואשתזיב, תפיסת ר׳ אליעזר.

זהר, שיר השירים

[זהר חדש, סא ט"ד] [p. 345] פתח ואמר שיר השירים אשר לשלמה. זכאה דרא דחכמתא דלעילא שריא בגויה. בשעתא דקב"ה בעי לגלאה בארעא מה דלא אתגלי למלאכי עילאי, ומאי איהו, רזין דחכמתא דשמא גליפא עילאה, דשמהן קדישין לא אתמסרו לון ואתמסרו לחכימין בארעא, ומשבחן ואמרי יי' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים.

[p. 346] מה אדיר שמך בכל הארץ, אילין רזין גליפין דשמהן קדישין דאתגליין בארעא ותושבחתא דהאי על השמים, דכל אינון אוכלוסין אודן ומשבחן עובדא דא דאתגלי בארעא מה דלא אתגלי לון.

הא הכא רזין דרתיקא עילאה דארבע שמהן גליפן והא איהו רזא דרזין רתיכא עילאה דשמהן. אדניי צבאוית יהו"ה אהי"ה רזא דארבע שמהן גליפן דארבע זהורין. וכל זהרא אתכליל חד בחבריה ותיאובתא דהאי לעאלא בהאי ולא תכללא האי בהאי.

[p. 347] ואלין ארבע זהורין אתפרשן בשמהן ידיען, חד איקרי זוה"ר חשוך ולא חשוך. באסתכלותא דיליה מיד ארים חשוך, מסתכלאן ביה יתיר נציץ ולהיט בנהירו ושפירו עילאה, ונהוריה קמיט בגויה עד דבטש ביה זהרא אחרא דכרי בהאי נהורא ואנקיב לה כדין אתמליא מההוא זהרא ונציץ לכל סטר.

זהר"א דא אתגליף בשבעין ותריין נציצין דאינון שבעין ותריין שמהן גליפן דשבעין סנהדרין ותריין סהדין כדין האי זוהרא כלילא בשתי שמהן ומתעטרא בשמא דא אדניי כדין איהו שר דכל עלמין וכל חילין ומשריין דעלאין ותתאין כלהו אמרי תושבחתא דהאי דקא משבחן ליה ואמרין תושבחתא ומשבחים לעילא. ודא זהרא כד אשתלים איהו שי"ר אדון שר רבון. י שלימו דאשתלים מכולא. שי"ר המעלות, רב רבון ממנא על כל חילין ומשריין דרגין דלתתא.

[p. 348] זהר"א תניינא הוא זוהר דכל גוונין כניש לגביה, ונהוא זוהר נציץ לעיינין דלא יכילו לאסתכלא ביה, והאי איקרי זוהר חי. ובגין דאיהו חי נטיל כל זהירין עלאין סתימין וזריק זהירין נציצין לתתא ועביד פירין ואיבין בזניה, ודא זוהר חי איקרי חי העולמים. ודא איהו כללא דעילאי ותתאי, ועל דאפיק זהרין נציצין ועביד איבין לזניה איקרי האי זוהר צבאו"ת.

[p. 349] ודא איהו דתיאובתתי תדיר לשבחא תדיר בהאי זוהר קדמאה דאקרי שיר. וכד כלילן כחדא בחבורא חדא בלא פירודא גו תיאובתא, כדין איקרי כלא השירים. ואפילו איהו

בלחודוהי דאיהו כללא דכלא, איקרי כללא דסגיאין כללא דכל זוהרין עילאה ותתאה. כל קרינן ליה כללא דכולא, חייים איהו. עליה כתיב ועץ החיים בתוך הגן, כל חיים ביה תליין, מיניה פרחין חייין וזהורין לכל סטר.

האי שיר דקאמרן איקרי בא"ר [סב ט"א] ואינון חיים עאלין בגויה, וההוא זהרא דאקרי חיים נבעין ביה, וע"ד כתיב באר מים חיים. וכתיב באר חפרוה שרים השרים על שמא דאינון רברבין עילאין זהרין טמירין דאתכנשו בהאי זהרא, ואינון לא חפרוה אלא על ידא דדא. [p. 350] זהר"א תליתאה האי איהו זהרא כללא דתלת זהרין, רזא דתלת אתוון. בהאי זהרא אבהן אתדבוקו. האי איהו רצוא ושוב, לית מאן דיכול לאתישבא בנציצו דיליה, על האי כתיב (יחזקאל א: 14) והחיות רצוא ושוב.

דא ירית אחסנתא, ירותא בזהרין טמירין דלא אתגליין ברזא דשמא קדישא, דתלת אתוון תליין בהו יה"ו, את רביעאה לקיט ונקיט, והכי אתסדר בסידורא שלים. דא זיהר"א איהו רצוא ושוב ברזא דאת ו', ואיהו קאים באמצעיתא בין עילא ותתא, אתה מסטרא דא לעילא ואתה מסטרא דא לתתא, והחיות דאינון ו באמצעיתא. ועל דא רצוא ושוב, רצוא לגביה עילאה לאסתלקא לגבה בתאובתא שלים, ושוב לגביה תתאה למיהב לה כמא דלקיט מעילא.

[p. 351] זהרא דא איהו כגלגולא דעינא באורח סתים דזהרא דיליה רצוא ושוב, תיאובתיה לאסתלקא לעילא ומיד אהדר, ורזא דא אשר קאים הכא והכא. זהר"א רביעאה הוא זהרא סתים דלא אתחזי כלל דהא מהאי זהרא סתימא נפקו שאר זהירין ואתפשטן ואתכלילן חד בחברי. האי זהרא לא אתגלי כלל אבל קאים [p. 352] בסוכלתנו דלבא, דלבא ידע ואסתכל ביה אע"ג דלא אתחזי כלל, ודא בגין דכל אינון זהרין נפקי מיניה.

תיאובתא דזהרא תתאה לשבחא שבחא לאסתלקה בגו אינון זהירין לאתכללא בגוייהו, לאסתלקא למחמי בההוא נועם עילאה. ועל דא אמר דוד מלכא אחת שאלתי מאת יי' אותה אבקש וגו' לחזות בנועם יי' ולבקר בהיכלו. ורזא דא לשלמה, למלכא דשלמא דיליה.

כתיב (זכרי' ד: 2) ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגולה על ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה. זכריה אתגלי ליה רזא דמנרתי דכייין חד [p. 353] מתסדרא וחד דנהרא.

ראיתי והנה מנורה, דא מנרתא מתסדרא בשבחי דגוויין גליפאן בשמא אדניי, בשמא דא מנהרא לתתאי וזן ומפרנס לון כדקא יאות.

זהב כלה, רזא דבי דינא בשמא אלהי"ם למידן כל עלמא, דהא בדינא קאים ואתון ועל שמא דא אתברי וכלא ברזא דשמאלא. כלה, כד אשתלים בסטרא דימינא דאתקיף בה ברזא דשמא ידו"ד דהא כדן איהי כלה בחופה דעלמין כולהו ברחמי בחדוה ברחימו בחבורא חדא, דהא כדן וגולה על ראשה. [p. 354] כתיב גלה, דא איהו מקורא דצדיק דאתעביד נהר פלגין דחדאן עיר אלהים, ועביד פירין ואיבין בשמא דאתקרי צבאו"ת, מתתחמא בתריסר תחומין לארבע סטרי עלמא.

ושבעה נרותיה עליה, דא רזא דשמא עילאה גליפא ברזא דשבעין שמהן דאתקרי בהו קב"ה. ואינון שבעה קיימין דעלמא קאים עלייהו. שבעה ושבעה אלן תתאי דקיימין לקבליהון דעלאי, וכלהו אחיד לנרות אשר על ראשה. שבעה ושבעה [סב ט"ב] מוצקות, אלן שבעת ימים ושבעת ימים, אלן עילאי ואלן תתאי, דמתחבראן כחדא. [p. 355] תו, שבעה ושבעה כולהו לעילא בגין דכליל חד בחבריה. שבעה אינון וכל חד כליל בחבריה, ואי תימא שיתא איהו שפיר דכליל כד בחבריה, חד דאשתאר במאן אתכליל. אלא כד סלקין כלהו לתריסר ההוא דקאים עלייהו דאשלים תליסר אתכליל בחד דקיימא עליה דאיהו דרגא דכלהו כלילן ביה, ודא איהו נקודה עילאה דכלא נפקא מיניה. תו, תרין דרגין אינון וכל חד איקרי שבעה. חד איהו עלמא דאתי דאיהו שבעה, ואקרי שבעה דכתיב ויבנהו שבע שנים. וחד איהו צדיק דאקרי שבעה ואיהו שבע דכתיב (משלי כד) כי שבע יפול צדיק וקם. ואלן תרין כתרין מוצקות לנרות חד מסטרא דא וחד מסטרא דא, ואע"ג דאינון במניינא דאינון נרות, ועם כל דא שבחא מאלן תרין דאינון שבעה ושבעה דמוצקות לגבייהו דאינון נרות דקא נהרין על רישא דההוא מנורה. [p. 356] וההוא מנורא קא מנהרא מחילא דילהון לסלקא לגביה עילא, וכד סלקא סלקא מדרגא לדרגא ומכתרא לכתרא דאתאחדא כלא לעילא. ורזא דאשיר השירים אשר לשלמה.

שיר השירים על פומא דאליהו אתגזר ברשו עילאה. שיר, שבחא דשבחין למלכא דשלמא דיליה בגין דאיהו אתר דבעי חדוה, דלא אית תמן רוגזא ודינא, דהא עלמא דאתי כולא איהו חדוה ואיהו חדי לכולא ובגין כך משדר חדו וחדוה לכל דרגין. כמא דאצטריך אתעררו דחדוה לאתערא מהאי עלמא לעילא, הכי אצטריך לאתערא חדוה וחידו מעלמא דסיהרא לגבי עלמא עילאה, ובגין כך עלמין קיימין בדוגמא חדא, ואתעררו לא סלקא אלא מתתא לעילא. [p. 357] שיר תתרי"ו סימן, באתוון גליפאן דשמא קדישא זעו לכל עלמין ורתותא דכל נוקבין דתהומא רבא. עד דהאי פשיטו דרוחא עאל לגבי תרעא קדמאה דלסטר ההוא מארי

דעינין בחמש מאה מפתחאן דהיכלין. והא איהו בגליפו דשמא קדישא דתריסר אתוון דטאסינ ביה תשע סרי משריין מלהטן דנורא.

[p. 358] וההוא מארי דעינין לקיט גרמין דאשא שייפי דנורא ועאלין גו ההוא היכלא דאיקרי היכלא זבול, דתמן כל שבחין אתבררו לסלקא לעילא. וע"ד כתיב בנה בניתי בית זבול לך. ואיהו היכלא דאית בה תתר"ו דרגין דסלקן בשבחי דתושבחן, ובגו כולהו אית חד דרגא פנימאה מכולהו דתמן אתבריר רחימו דהאי תושבחתא, ברירו דנקודא תתאה. וכד אתבריר מגו כולהו סלקא לעילא ברזא דשיר ואיקרי שיר השירים, וסלקא מכל אינון שבחין 7 ואתבריר מכולהו.

כתיב (מ"א ו: 7) והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע. והבית בהבנותו, כד הו דכר ונוקבא כחדא מתחברו, כדן אבן שלימה אשתלימת כמה דאצטריך. ולא אשתלימת עד דהות מסע, דנסר לה קב"ה ואייתי לה לגבי דאדם, וכדן נבנה ואשתלימת מכולא.

[p. 359] וכד אתחברו דא עם דא כל רוחין אוחרנין וכל זינין בישין אתעברו מתמן ולא אתקריבו למקדשא, הה"ד ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא [סב ט"ג] נשמע בבית בהבנותו. דהא כולהו עאלו גו נוקבא דתהומא רבא. כיון דאתבני בי מקדשא לתתא ואתתקן היכלא על בורייה, כדן אתגלי שיר השירים דאצטריך לאתחברא מקדשא במקדשא. כד הוה משה במדברא בגין חוביהון דישראל זווגא דמשה הות מתחברא ביה באחורא, והו דכר ונוקבא מתחבראן כחדא, כדן והבית בהבנותו, בהבנותו זעיר זעיר. כד עברו ית ירדנא ומשה אתכניש נסר לה קב"ה ואתקין לה במשכן שילה עד דאשתלימת בבי עלמין ואתחברת למלך שלמה והו עלמין אפין באפין.

[p. 360] כדן אבן שלימה מסע נבנה. מסע, דלא הות באתר חד קביע אלא אתעקר ואשתיל וכדן נבנה כדקא יאות.

וכל זיינין בישין וכל רוחין בישין כדן אתעברו מעלמא ולא שליטו כלל, הה"ד ומקבות והגרזן. בההיא שעתא כד אתעבר מעלמא ואשתארת אתתא בבעלה אפין באפין כדן אתגלי שיר השירים, ודא איהו שיר השירים אשר לשלמה בלא ערבוביא כלל. אשר לשלמה אפין באפין, אשר לשלמה דאתעקר ואשתיל באתר דשלמא כולא דיליה.

חדי ר' שמעון. אמר ליה אליהו רבי אימא מילך ואנא אבתרך דהא מיני ומינד תסתיים מלתא. ורשו אתיהיב לך מעם עתיקא דכולא דיתגלו רזין אלן מתתא ומעילא, אנת לקביל תתאי ואנא לקביל עילאי. ובחייך רבי רבו יתיר אית לך דכל מילך יכתבון לעילא קמי עתיק

יומין ומיליי לא יכתבון לעילא אלא בהאי עלמא יכתבין מיליי על ידך. מילך יהון כתיבין לעילא ומיליי כתיבין לתתא. זכאין אתון צדיקייא בהאי עלמא וזכאין אתון בעלמא דאתי.

[p. 361] פתח רבי שמעון ואמר שיר השירים אשר לשלמה. כתיב הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלמתינו. בכמה זמנין אוכח הקב"ה לון לישראל לאהדרא לון בתיובתא לגביה למהך באורח מישר בגין לאסתלקא בגוייהו, דהא כד ישראל זכאין כביכול סילוקא איהו לקב"ה עמהון דכל עמין דעלמא. כד ישראל זכאין ואזלין באורח מישר קב"ה סליק לון על כל בני עלמא וכולהו אודן ומשבחן ליה, ולאזו אינון בלחודיהו אלא אפילו עילאין לעילא כולהו אודן ליה בגינייהו דישראל. ולא דא בלחודוי אלא איהו אסתלק ביקריה בגינייהו דישראל ממש. ולא דא בלחודוי אלא אפילו ישראל ממש מסתלקי ביקריה דקב"ה לעילא ותתא.

[p. 362] תא חזי בשעתא דישראל זכאין כורסא יקרא דלעילא אסתליק לעילא לעילא בכמה חדוון בכמה רחימו ומתחברן עלמין בחדווא, וכולהו אתברכן מעמיקא דנחלין ועלמין כולהו אשתקיין ואתברכאן ואתקדשאן בכמה ברכאן בכמה קדושין, וקב"ה חדי עמהון בחדווא בשלימו.

ובשעתא דישראל לאזו אינון זכאין כולא איהו בהפוכא. ועם כל דא רחימו דקב"ה לא אתמנע מנייהו וכורסייא דיליה יתבא עלייהו כאמא על בנין, ולא אתמנעת מלמתבע עלייהו רחמי. ובהאי קלא סלקא לעילא בגין דרעותא דיליה מאן דאוליף סניגוריא על בנוי. מנא לן, ממשה, דאסתלק בסליקו על דאוליף זכו עלייהו דישראל, הה"ד ומשה לא ידע כי קרן עור פניו. אימתי אסתליק ביקרא דא, כד חאבו [סב ט"ד] ישראל ואוליף עלייהו זכו. כגונא דא כתיב הלוך ילך ובכה, על חוביהון דישראל.

מאן נשא משך הזרע, דא רזא דכורסייא דיקרא דאיהו נטיל משיכו דזרע קודשא עילאה למיעבד פירין ואיבין בהאי עלמא. וכד אסתליק בקלא דישראל אע"ג דלאזו אינון [p. 363] זכאין, עם כל דא קב"ה אמלי לה ואשקי לה משקין דנחלא עמיקא ואשתלים מכל סטרין, כדין בא יבא ברנה מגו ההוא שלימו וברכאן וקדושין דאשתלים. בקדמיתא הלוך ילך ובכה על חוביהון דישראל, כד תב בא יבא ברנה.

בשעתא דבנה שלמה בי מקדשא ואשתלים עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה, ישראל כולהו הוו זכאין ואסתלקו בכמה דרגין עילאין. בדן אסתלק כורסייא דיקרא בחדווא בכמה חדוון בכמה עילוין. וכדין שיר השירים אשר לשלמה, סליקו בחדווא ונחיתו בחדווא, חבורא בחדווא, עלמין כלהו בחדווא. שיר, לקב"ה. השירים, לעילאין ותתאין. אשר לשלמה, חבורא דעלמין כולהו בחדווא למלכא דשלמא כלא דיליה.

על פומא דאליהו אתגזר, שיר השירים. כתיב יפתח יי' לך את אוצרו הטוב את השמים. בשעתא דברא קב"ה עלמא ברא בקדמיתא שיתין עילאין דאינון מקורי לנחתא בהון גשמים דברכן וקדושין עילאין דלעילא, ואינון נטלו בקדמיתא ממקורא דחיי מאתר עילאה דנפקו מתמן.

[p. 364] דהא בקדמיתא עד לא איתברי עלמא סליק ואתגלי חד רעותא דאיקר מחשבה סתימא, ושוי כולא בההיא מחשבה סתימא וכל מה דהוה ויהוי. ומההוא מחשבה סליק רעותא למברי עלמא ונפק נביעו דקיק כליל סתימו דמחשבה, ודא לא אשתמע לבר ולא אתגליא. ואית ביה אסתכלותא דחכמתא לחכימי לבא אתמסר ולא אתמסר בגין דלא אתגליא לבר.

מהאי נפקי חמש מקורין, וחד סתימא וחד דכניש כולא. ואינון מקורין הוו כד אתברי עלמא כד"א בראשית ברא אלהים. בראשית, בר"א שי"ת, דא שית מקורא דכניש כל מקורין למיזן עלמין. את השמים, אלן אינון ו' מקורין עילאין דלעילא למיהב להאי שית. מיומא דאתברי עלמא עד דאתבני בי מקדשא הוו סתימין ולא אתפתחו כלל. ואיתימא אברהם הוה בעלמא, הא כתיב ויהי רעב בארץ. יצחק, ויהי רעב בארץ מלבד הרעב וגו'. ויעקב, הא כתיב ויהי רעב בכל הארצות. משה, הא בכמה דוכתין כתיב מי יאכילנו, ויצמא שם העם למים, ולא היה מים לעדה. [p. 365] יהושע אע"ג דעאלו לארעא, כתיב וישבות המן ויאכלו מעבור הארץ. בימי השופטים, כתיב ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב בארץ. דוד, כתיב ויהי רעב בימי דוד.

מאי טעמא כל דא, בגין דאינון שיתין לא אתפתחו ועלמא לא אתזון אלא מתמציתא דחיק בלא פתיחה כלל, אלא בזיע דזיע מגו אילנא ונחית לתתא או מגו אבנא. בשעתא דאתא שלמה ואתבני בי מקדשא והוו עלמין כולהו בשיקולא חדא עילא ותתא, כדן ההוא שית דמקבל וכניש כל אינון שיתין עילאין אתפתח. אימתי אתפתח, [סג ט"א] בשעתא דאינון שיתין עילאין אתפתחו. כיון דאתפתח האי שית נפקו ברכאן לעלמא. אימתי אתפתח, כד אעדינו מני' חד עקימו דיתב לרגליה. כיון דההוא אתעבר שית אתעביד שיר.

אתפתח אוצר הטוב [p. 366] בחילא דמאן, את השמים. אינון שאר שיתין והיינו השירים דכולהו אתפתחו ואתקינו למיהב מזונא לכל עלמין. כדן כתיב (מ"א ה: 5) וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו, וכתב (שם ד: 20) אוכלים ושותים ושמחים, דהא שית ושיתין אתפתחו.

וכל עידונין עילאין הוו נחתין לעלמין כולהו וכלהו הוו חדאן לסלקא לגבי עלמא עילאה למלקט ברכאן ועדונין לעלמין. כדין חביבו אתער מנייהו לגבי מלכא עילאה למהוי כולא חד בלא פירודא, כדין שבחא דסלקא על כל שבחין למלכא דשלמא דיליה למהוי כולא חדא עילא ותתא.

כתיב (תהילים סה: 1-2) שיר לך דומיה תהלה וגו'. דוד מלכא הוה ידע ברוח קודשא דאזדמן שיר דא לאתגליא בעלמא ואמר שיר, דאזדמן לאתגלי. לך דומיה, איהו בחשאי, דלית רשו לאתגלאה תושבחתא דא. אלא תהלה ותושבחתא דא אלהים בציון כד אתבני בי מקדשא דאיהו לקביל מקדשא עילאה, כדין לך ישולם נדר.

[p. 367] פתח רבי שמעון, אז ישיר ישראל את השירה הזאת. אז ישיר משה את השירה הזאת. התם תושבחתא דנוקבא, הכא תושבחתא דסליק לעלמא דדכורא ותושבחתא דדכורא איהו.

הכא איהו רזא דגופא ורוחא מתחבראן כחדא, גופא בגופא רוחא ברוחא. שיר השירים אתדבקותא דגופא בגופא, ישקני מנשיקות פיהו אתדבקותא דרוחא ברוחא, וכלא איהו ברזא דרחימו עילאה למהוי כולא חד בייחודא חדא.

[p. 368] ורזא דייחודא הכא שיר, דא איהו ישראל דממנא בסהדן דייחודא. השירים, יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ וכולא חד בייחודא חד. ואוקימנא ייחודא דא והכא ייחודא דעלמין כלהו. אשך לשלמה, רזא דאיהו דאחד. ודא הוא דאצטריך שלמה מלכא לייחדא ברזא דרוח קודשא לאתחברא כולא בייחודא חדא ברעותא לאתדבקא דא בדא למהוי כולא חד, דהא שלמה איהו מלכא דשלמא כולא דילה.

מאי כולא הכא, וכי סגיאין שלמין נינהו. אלא חד שלמא איהו, ותרין נינהו. חד שלמא איהו דאיהו שלמא דביתא דבגיניה אשתמודע דכורא דכר. וחד שלמא אחרא דאיהו שלמא דתרין סטרין. ואחיד חד דעאל באמצעיתא באינון תרין סטרין ועביד שלמא בינייהו, איהו שלום אחרא.

אבל שלום דדכורא אשתמודע דכר בגיניה איהו צדיק. ואקרי מלכא עילאה בגיניה, מלך שהשלום שלו. ובג"כ כל תושבחתא דשיר השירים למלכא דשלמא כולא דיליה, וייחודא דקא מתייחד כולא באתר דא איהו. בגין דאיהו נטיל כל תיאובתא דכל שייפין וכל עינוגין וכל כיסופין עילאין וכניש כולא לגביה, ועל דא איקרי איהו אחד.

[p. 369] שלמה מלכא ברזא דרוח קודשא, כד שרא עליה ההוא רוח קודשא בעא לחברא כולא ברעותא שלים כדקא יאות ולייחדא כולא בחביבו ברעותא למהוי חד עילא ותתא. ועל דא אמר (זכר"י יד: 9) יהיה יי' אח"ד ושמי' אח"ד.

[סג ט"ב] ישקני מנשיקות פיהו. כתיב (יחזקאל א: 15) וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות לארבעת פניו. האי קרא בקיטורא דרבי אלעזר אתמר. וארא החיות, רזא דישראל סבא קפטירא בגליפוי בימינא ובשמאלא. תלת רשימין קטורין דא עם דא, דרום מזרח וצפון, יה"ו. אפיין סתימין לא שליט עינא למחמי. והכא, וארא. אלא הוה מסתכל מגו נהורא דלא נהרא, כמאן דחמי בעששיתא גו עיינין סתימין כד מנצצן גו ההוא עששיתא. להיט להיטו לפום שעתא ולא קאים בקיומא, מתגלגלין נצצין לפום ההיא שעתא ועאל נציצו דא בדא.

[p. 370] חד סליק ונחית ואתתקף בסטר דרום ברזא דאת יו"ד. אתתקף ועאל בסטר צפון ומתגלגל בקוטרוי ועאל וסליק ברזא דאת ט' ואתגניז. הה"ד וירא אלהים את האור כי טוב, דנציץ ולהיט בגלופיה באת ט' וגניז ליה.

[p. 371] רזא דאת דא סתימא בסתימו, נפיק מיניה כל ניצוצן וזהרא דנהיר ונציץ. זכאה איהו מאן דחמי לה בחלמיה, דא אכסדרה דמינה נצצין נציצין פשיט וכניש. וחד סליק ונחית ואתתקף בסטר מזרח ברזא ט' ואת יו"ד. אתפשיט מתרין סטרין ומתגלגל בארבע, תרין לעילא כירותא דאבא ואימא. תרין מתרין סיטרין מסטר דרום וצפון. מתיישבא בכולהו ואיהו רתיכא עילאה בארבע סטרין.

אופן אחד בארץ אצל החיות, דא איהו רתיכא תתאה כלילא בארבע סטרין. רתיכא עילאה דאיהו רזא בארבע סטרין פשיט נהירו מתלת סטרין. חד דיליה, דאתחברו ביה ירותא דאבא ואימא דהוו תרין ומתחברן לחד, ותרין מתרין סטרין. פשיט נהירו דמזרח, האי רתיכא תתאה גלי פן חד לגבי דההוא נהירו ומקבלא ליה ואתנהיר מיניה. וכד אתנהיר ההוא פן מההוא נהירו כדין ההוא פן איקרי אדני. ואיהו שליט ורבון בשלטנו דנהירו רב. וההוא פן כיון דמקבל ההוא נהירו אתעביד ליה היכלא וגניז ליה בגויה, ובגיניה אתעביד אדון רבון ושליט.

[p. 372] פשיט נהירן דדרום, האי רתיכא תתאה גלי פן חד לגבי דההוא נהירו ומקבלה ליה ואתנהיר מניה, וכד אתנהיר ההוא פן מההוא נהירו כדין ההוא פן אקרי אל. ואיהו שליט לאוטבא לעלמא ברחמי ולמיהב מזונא לכלא, לכל חד וחד כדקא יאות. פשיט נהירו דצפון, האי רתיכא תיתאה גלי פן חד לגבי דההוא נהירו ומקבלא ליה ואנהיר מניה. וכד ההוא פן אתנהיר

מניה כדין ההוא פן איקרי אלהים. ואיהו שליט רבון למידן עלמא בדינא ולמיהב דינא לכל מאן דאצטריך ולאנתהגא כולא בדינא.

עד הכא אנפין עילאין ואנפין תתאין ברזא דתלת, תלת מתחבראן ואתכלילו אלין באלין. פן חד דאשתאר מרתיכא תתאה, כולא שאלין עליה אופן, אן איהו פן חד דאשתאר. הדר ואמר באן אתר הוא, בארץ, בגין דלא ישתארו תתאין בלא אשגחותא אפיי רגעא חדא. ההוא פן, כד אתכלילו כולהו תלתא אחרנין, האי פן נטיל מכולהו ואתכליל בכלהו ואיהו בלחודוי בכלהו, בגין לאשגחא בטובו על כל עלמא. והאי פן משבח תדיר ואתער תדיר אתערו לגבי אינון דלעילא דעלה.

ואינון [סג ט"ג] דלעילא דעלה מתערי לגבי אינון עילאין דלעילא. ואינון עילאין דלעילא מתערין לגבי עילא ואתקשרי דא בדא עד אין סוף. והאי כד אתער באתערו דאינון פנים באינון נשיקין עילאין למהוי דביקי ברזא עילאה ולאשלמא ולמיון כל עלמין למהוי כלא בחידו, כד"א ישקני מנשיקות פיהו.

[p. 373] ישקני מנשיקות פיהו. על פומא דאליהו אתגזר, כתיב והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי איש את יי'. והאדם, דא אדם קדמאה, טסירא דגליפי דקיקין עילאין. ידע, מה דלא אשתמודע בה מקדמת דנא, ידע למהוי אנפין באנפין. כד אסתכלן אנפין באנפין לשימושא כדין כתיב ידע. ידע לאשקאה לה למיזרע בה זרעא למעבד תולדין. האי לטב באתערו דאשגחותא לתתא.

מדאתא נחש על חוה אטיל בה זוהמא וקין נפק מההוא זוהמא. ואי תימא איך נפיק מתמן, והא כתיב והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין, דמשמע דמאדם הוה ולא מסטרא אחרא, ואת אמרת דאטיל נחש בה זוהמא ונפיק מיניה קין. אלא ודאי ההוא נחש אטיל בה זוהמא ומההוא זוהמא דאשתאיב בה ההוא רוח בישא הוה מכשכשא במעהא, ולא הוה ליה גופא לאתכללא ביה ולמיפק לעלמא. וכיון דאתא אדם באתערו [p. 374] דההוא זוהמא ואתחבר באתתיה, עבד ליה גופא לההוא רוחא בישא דהוה במעהא ואתכליל בגויה ונפק לעלמא בדיוקנא שניו דאמי מעילא ותתא. וחוה אשגחת בהאי ואמרת קניתי איש את יי', עס יי'.

ובגין כך כל עובדוי דקין הו מההוא סטרא אחרא בישא. וכד אייתי קורבניה מההוא סטרא אייתי ליה, הה"ד ויהי מקץ ימים ולא כתיב ויהי מקץ ימין.

[p. 375] ותוסף ללדת את אחיו את הבל, דודאי ההוא רוחא בישא אתתקף ואתגבר בעובדא דקין ואתבר חילא ותוקפא דהבל ולא הוה לגביה כלום. עד הכא הוה בסטרא דזוהמא כולא.

כיון דאתא לבתר ואתייליד שת, אתבסם עלמא בצדיקי וחסידי דהוּ לבתר בעלמא. ש"ת, דא איהו סיומא דאלפא ביתא. ואע"ג דאתבסם לא אעדיאו עקימו בישא מעלמא אלא אתכפיא מקמי סטרא מהימנותא סיומא דאתוון. דהא עד הכא אתברי עלמא באתוון דאורייתא ולא אשתלימו אתוון עד דאתייליד שת. כיון דאתייליד שת אשתלימו כל עובדא דלעילא ותתא ברזא דאתוון, כדין אתבסם עלמא דאשתלים תיקוני.

מכאן ולהלאה שארי עלמא לאתנהגא כפום מישר אורחוי. שירותא דקא שארי מאינן אתוון דאשתבקו בקדמיתא. אדם שארי [p. 376] באל"ף וסיים במ"ם ולבתר דסיים אלפא ביתא בשת אתהדרו אתוון. אנ"ש, אל"ף כמלקדמין. נ', דאיהו בתר מ' דאשתביק מאדם. ש', שירותא דאתוון דש"ת נטיל אתוון מהאי ומהאי. ו', דיוקנא דאדם, לאתחזאה דהא משת אתיחסו דרין בעלמא באורח מישר כדקא יאות.

וברזא דאתוון אתבני כולא. ואזלו תלתין ותריין אלפא ביתות עד דקיימו ישראל על טורא דסיני. כיון דקיימו ישראל על טורא דסיני [סג ט"ד] אתכנישו אתוון ואסתומו בהפוכא דאלפא ביתות. ונפקאת אורייתא כלילא בתלתין ותריין שבילין דרזא דחכמתא עילאה. ואתרשימת אלפא ביתא בתריסר תחומין, תריסר שבטין, בר תריין דאסתלקו מנהון. ואינן ח"ט דלא אתחזו בהו כלל עד דאעלו לארעא בשירותא והוה חרם בינייהו בחובא דעכן. וכדין אתהדרו אינון תריין אתוון דהוּ מסתלקי מנייהו, ואינון מכרזי ואמרי חטא ישראל.

[p. 377] ואלין אתוון לא אסתלקו מנייהו אע"ג דהוּ בארעא קדישא בכל דרא ודרא עד דאתא שלמה ובנה בי מקדשא ואתיישבו עלמין עילא ותתא בדיוקנא חדא. כדין אתיישרו אתוון כולהו ואינון תריין אתוון דהוּ רשימין בינייהו אתהפיכו לטב, אתהדרו טח דכתיב וישב יהודה וישראל לבט"ח.

כולהו אתוון הוּ שלמין בינייהו בלא קטרוגא כלל. ואתוון דאלפא ביתא כולהו הוּ שלימי עילא ותתא, אתוון עילאין הוּ שלימין לעילא אתוון דקיקין הוּ שלימין לתתא. בשעתא דכרובים הוּ פרסי גדפיהו מתתא לעילא ואתוון פרחין מתתא לעילא ואתוון מעילא לתתא ועאלין אלין באלין ואתכלילו אלין באלין בנשיקין דרחימו. כיון דאתוון מתחברן כל דרגין תתאין ודרגין עילאין ועלמין כולהו מתחבראן כחדא ונשקי אלין באלין בנשיקו דרחימו, עד דהוּ כולהו חד וקב"ה חד בלא פירודא כלל. כל נשיקין דרחימו לאו אינון אלא

למהוי כללא חדא לאתכללא דא בדא בלא פירודא, ובג"כ נשיקין אלין בכולא אינון למהוי כולא חד בכללא חדא, אתוון באתוון עלמין בעלמין דרגין בדרגין אתתא בבעלה למהוי כולא חד.

פיהו, אמאי *פיהו*, פיו מיבעי ליה. אלא לאכללא תרוייהו כחדא. *פיהו*, [p. 378]
לאתחזאה דהא איהי זמינית לגביה כאתתא דתקינת פומה לקבלה נשיקו בעלה, בגין כך אתחזי זמינו דפומה *פיהו*.

הכא אית לאסתכלא. אי תימא דנשיקין אינון לעילא לעילא באין סוף בגין דאמר באורח סתים *ישקני פיהו* ולבתר אהדר באתגליא *דודיק*. לאו הכי דהא נשיקין לא תליין תמן לעילא אלא אתתא בבעלה. אלא עד לא אתקריבו דא בדא אמר באורח סתים, כיון דקריבו ונשיקין בדביקו דרחימו דא בדא, איהי אמרה באתגליא *דודיק*. ולא כתיב דודיו דהא כלילן כחדא ברחימו בקירובא חדא, בלא פירודא כלל.

[p. 379] *כי טובים דודיק מיינ*. טוב, לאו איהו אלא מסטר דאור קדמאה דכתיב *וירא אלהים את האור כי טוב*. והשתא דאת בשלימו דאתכליל ימינא בשמאלא, *טובים דודיק מיינ*. דא יינא דאורייתא דאיהו חדוה דשמאלא, *טובים* מסטרא דשמאלא.
חדו רבי שמעון ואמר ודאי דא איהו חדוה דזכינא בכל הני מלין עילאין. א"ל אליהו רבי אפתח פומך כמא דאמינא, דמילך כתיבין לעילא ומילי לתתא. זכאין אתון צדיקיא קמי עתיק יומין בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

פתח ר' שמעון ואמר *ישקני מנשיקות פיהו*. אורייתא דבעל פה איהי אמרה לגבי אורייתא דבכתב דאיהי אזלת בתר אינון נשיקין דתורה דבכתב, [סד ט"א] בתר מתיקו דיליה לאתחברא דא עם דא באינון נשיקין.

וכד איהי בפלוגתא בעולימתהא לאתתקנא בהדה למהוי כולהו קשיטין לגבי תורה שבכתב, וכד אתחברת ואתכלילת בתורה שבכתב בחדוה בחבורא חדא ונשיק דא לדא ברחימו, אתקפת ביה ואמרה ליה בחביבו, כמה יקירין חביבותיך מחמרא דילך דאתקיף בי רחימו דילך עד דרוי לי חמר דרחימו לאתתקפא בד.

[p. 380] קישוטא דאתקשטת אורייתא דעל פה בעולימתהא לאתחברא באורייתא דבכתב. משנה איהי שרותא דרישא ברזא דתיקונא דאתחזי לה. ברייתא איהי ברזא דתיקונא ירכין ורגלין. גופא בתיקונא דאתחזי לה. אתאן עולימתהא מקרבין לתקנא לה, דא אמר מותר ודא אמר אסור, דדא איהו קישוטא דכלה כד מקשטי לה. דא אמר, הכי אזלא קישוטא דא. ודא אמר, לאו הכי, אלא קישוטא דרישא הכי אסור ומהדק כיפה דרישא. ודא אמר, כיפה

דרישא מותר בסטרא דא ואסור ומהדק בסטרא דא. דא אמרה, קישוטא דדהבא דא בלבושא דגופא דא איהו פסול למהוי קישוטא לגבי דא. ודא אמר, כשר ויאות הוא לאתחזאה דא בדא. וכל דא איהו תיקונא וקישוטא דכלה.

ועם כל דא בעוד דאינון מקשטן ורמיא קטרוגא בקישוטא היא אוסיפת חילא ונוי וגוון ותיקון בהו ויתבא ביקרא בינייהו ואתחשבת בנפשה יתיר מכמה דהות מאה זמנין. כיון דאתקשטת בהו כולהו אחדין לה בקישוטהא ובתיקון שפירתא ועאלין לה לגבי מלכא אורייתא דבכתב. כד יתבא מטרוניתא במלכא בתיקון שפירא ומלכא חזי לה מתקשטא בשפירו, ההוא קישוטא מכריז ואמר למלכא לנשקא לה, דדא איהו דבקותא דרחימו לאתכללא דא בדא. [p. 381] מאן גרים באינון נשיקין ובההוא רחימו, אינון עולימתאן דקשיטו לה. כד

בעיא לאוטבא לעולימתהא היא ומלכא למיהב לון נבזבזן לכולהו, יהיב כחדא לכולהו דמקטרגי דא בדא על קישוטהא, יהבי מלכא ומטרוניתא נבזבזן ומתנן ברעו בחביבו למיחסן לון ירותא באלף עלמין דכסיפין לעלמא דאתי. וכ"ש אינון דידיעי ברזין דחכמתא לקשטא קישוטהא, דלית שיעורא לאחסנת ירותא דלהון בעלמא דאתי, עלייהו כתיב (משלי ח: 21) להנחיל אוהבי י"ש מאוצרותיהם אמלא.

ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין. הא שבעה תיבין הכא לקביל ז' דרגין שייפין דעלה, ולקבלייהו ז' הנערות הראויות לתת לה דקא מקשטי לה לאעלא לה לגבי מלכא. ישקני, לגבי חי העולמים. מנשיקות, לגבי חסדי דוד. פיהו, לגבי ישראל סבא. כי טובים, לגבי אור קדמאה. דודיך לגבי יצחק ידיד מבטן. מיין, לגבי יין עילאה דמנטרא תדיר. שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך אינון מיכא"ל גבריא"ל רפא"ל אוריא"ל צדקיא"ל רזיא"ל יופיא"ל. וכמה אלף ורבען [p. 382] משריין עמהון כד"א ועלמות אין מספר. תלת קראי אינון הכא דכולהו בחושבנא על רזין דלהון. חד, שיר השירים דאיהו רזא דרתיכא כד"א. תרין, ישקני דאיהו רזא דשבע תיבין בז' דרגין כמא דאתמר. תלת, לריח שמנין טובים דאיהו [סד ט"ב] רזא דעשר תיבין, עשר אמירן, ודא איהו רזא דתושבחתא דא לכללא חדא קדמאה. ועל רזא דא תושבחתא דשבת מתייסדא, בר תריסר בתראי דאינון בתושבחתא אחרא.

הכא בשיר השירים נר"ד וכרכם וגו'. ז' נשיקין אינון בשבע דרגין דהאי קרא דנשיקין שבע אינון מכל דרגא חד נשיקה. וכן נשיקין דיעקב בז' תיבין כליל נשיקוי, דכתיב וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך. [p. 383] בכיה דחדוה דרחימו לקבל תיבה זיין דאיהו רחימו דחדוה לאתחזאה דנשיקין ברזא דשבע אינון, כמא דאיהי בת שבע הכי כל מילוי בשבע. וע"ד שובע שמחות. אי"ת שובע אלא שבע, שבע שמחות.

בכל נשיקין דרחימו לית נשיקין כאינון דאתערא הכא כנסת ישראל, ישקני מנשיקות פיהו. אע"ג דאינון ז' נשיקין כד"א תלת נשיקין אתחזון הכא. והני תלת נשיקי דאתחזון בקרא, ישקני חד, מנשיקות דאינון תרין, הא תלת. והשתא איהי תבעת מאינון נשיקות. ומה דאמרת מנשיקות, חד נשיקא, דכתיב מנשיקות ולא כתיב נשיקות דהא נשיקות דאינון תרין, מאינון נשיקות לאו איהו אלא חדא.

[p. 384] ונדא אצטריך, מאן דשאל לא אצטריך לשאלה סגי אלא זעיר, דהא כיון דשאר יטול מאן דיטול. קב"ה שאלין ליה זעיר והוא יהיב סגי. אברהם שאל זעיר וקב"ה יהיב ליה סגי. הוא שאל ברא חדא, מה כתיב ושמתי את זרעך כחול היס, בגין דכך אורחוי דקב"ה, ועל דא אמרת מנשיקות ולא נשיקות.

ישקני דביקו דרחימו רוח ברוח, דהא ד' רוחין מתחברן ואתעבידו כחדא, דא יהיב רוחא לחבריה ונטיל ההוא רוח דחבריה דאתדבק ביה. משתכחי רוחא דיליה ורוחא דחבריה הא תרין, אוף הכי חבריה. משתכחי ד' רוחין דמתחברן כחדא באינון נשיקין. מנשיקות, מאינון נשיקין עילאין דקא הוה נשיק מקדמת דנא, דהא רחימו דחדא לאו איהו אלא מגו נשיקין דרוחא עילאה בתתאה. פיהו ולא כתיב פיו. מאי פיהו, אלא זמינו דעלמא דאתי מלך דשלמא כולא דיליה. ודא איהו תוספת ה' דאתוסף על דא בגין דכל רחימו דעלמא תתאה לאו איהו אלא לאתחברא בעלמא עילאה, עלמא דאתי. וע"ד כל תושבחן אתער עלמא תתאה לגבי עלמא עילאה.

[p. 385] כי טובים, דליקו ונציצו דבוסינן עילאין וכל שרגין מתתקן ודלקין ונהרין כדקא יאות. ודא הוא דודיק, אינון בוסינן רחימן עילאין כולהו נהרין ונציצין בנציצו כדקא יאות. מיין, מחדוה דחמרא טבא עילאה דנהיר אנפין ויהיב חדוה ללבא וכל עלמין בחולקהוון חדאן בההוא חדוה.

ת"ח ישראל נטלין חולקהוון וחדאן בההוא חדוה דחמב טב דנהיר וזכיד ושכיד וקיימא על דורדייה. שאר עמין כולהו לא נטלי אלא מגו אינון שמרים דתחות חמרא, וע"ד זמין קב"ה למעבד לון משתה שמרים, דהא אינון שמרים דורדיין כולהו חולקא דשאר עמין. וע"ד ישראל חדוה דילהוון בההוא יין דמנטרא ונפקא מעלמא דאתי ומנטרא בענבוי.

[סד ט"ג] תנן, מאן דחמי ענבין בחלמא אי חווראן אינון סימן טב ליה. ואי אוכמי בעיין

רחמי דהא ודאי [p. 386] בדינא קיימא. מ"ט, בגין דאינון ענבין חווראין אינון ענבי דנטרי ההוא חמרא עילאה ואינון גוון חיוור רחמי. ואינון ענבין סומקייין אינון סטר דינא גוון סומק. אכלן, כדאי איהו לעלמא דאתי. מ"ט, בגין דעבר על דינא ויכיל לשצאה ליה. וחמרא טבא

דעלמא דאתי אית ליה ביה חולקא. שתי חמרא חיורא סימן טב ליה וחדוה. סומקא איהו דינא דשריא עליה.

יעקב כד קריב לגבי יצחק אבוהי יהב ליה מההוא חמרא טבא דמנטר מעלמא דאתי, דחדוה ורחימו לאו איהו אלא כד אתער מגו חמרא טבא. ועי"ד יצחק דהוה מסטרא דדינא קשיא, אצטריך למחדי ליה בההוא חמרא טבא דאתי מרחוק. הה"ד ויבא ל"ו, יין מרחוק מדוכתא עילאה משיך עליה מההוא חדוה למחדי ליה. כדין אתבסס רוגזא ודינא תקיפא אתכליל ברחמי למהוי כולא כדקא יאות.

ובגין כך אינון דודים רחימין עילאין, בוסנין קדישין, לא נהרין אלא מגו ההוא יי"ן. ומאן איהו, דא שמא גליפא מפרש דשבעין אתוון. דאינון בוסנין קדישין שמא גליפא קדישא דשבעין שמהן. דא איהו רזא דאינון ענבין דנטרין יין עילאה כללא דאינון שבעין. ובגין כך חדוה ורעו באינון נשיקין לאתערא רחימו מיין עילאה איהי. ועל דא בוסנין נהרין ונצצין מההוא יין דכתיב כי טובים דודים מדין.

[p. 387] לריח שמניך טובים. ר' שמעון אמר האי קרא אסתכלנא ביה ואיהו סתים ברזא עילאה. ריח. אית ריח ואית ריח וכמה ריחין אינון. אית ריח דסליק מתתא לעילא כגון ריחא דקורבנא דהאי איהו ריחא דסליק וקשר קשרין דא בגו דא ומשתלשל דא בדא עד דאתעביד כולא קשרא חדא ונהירו חד ריח.

[p. 388] אית ריח אחרא ודא איהו מלכא משיחא דאקרי ריח, דכתיב והריחו ביראת ד'. ודא אקרי ריח ומתקשרא ברזא דריח קורבנא, ורזא דא אשה ריח נוח ליי. אשה. לבר קישורא ומזונא ונהירו דחילין ומשריין דאשא בטהרונא קמיטין. ריח. לגו מיניה ודא איהו דאתקשר לגו ונהיר ברזא דברית קדישא. ודא אתקרי מלכא משיחא דאיהו ריח מאינון בוסמין עילאין דכתיב כריח בשמים. ניחות. נהירו דכל גוונין עילאין תפארת ישראל ושפירו דכלא. ודא איהו נייחא דרוחא עילאה דשריא עליה ונהיר לגביה.

[p. 389] ליי. למלכא דכולא, וכולא אתקשר דא בדא ואנהיר דא בדא, למהוי חד

בחדוה דכולא ברזא דקורבנא.

ואי תימא הא אשה דאיהו לבר בקמיטון, דא איהו אשה דמההוא אשה מתקמטן כמה חיילין וכמה משריין אלין באלין מלהטן בכמה זיינין לכמה סטרין. וכולוהו ברזא דקורבנא אתקמיטו ותאבו ועאלו בההוא אשא בגין דכולוהו מארי תריסין מארי דדינין. וכד תבין כמא דתב רוגזא דנפיק מנחירין כדין הוי נייחא לדוכתיה.

כמא דאלין חיילין ומשריין מלהטן קמטין באתרייהו, הכי נמי חיילין ומשריין עילאין קדישין מארי דנייחא ורעו נהרין ותבין [סד ט"ד] בנהירו לאתקשרא גו האי ה. וכלהו אלין באלין ודא בדא בחבורא חדא אקרי אשה, רזא דנייחא ומזונא ונהירו דכל סטריין. ריח. נקודא דלגו רזא דברית קדישא. אמאי אקרי ריח, בגין דאיהו ריחא דבוסמין עילאין טמירין דלא אתגליין. וכד שריין בה ארח לון בהאי מאן דארח ודאי ריח בהדס, איהו ריח נפיק מהדס. ודא נקודה אקרי ריח דנפיק מהדס.

[p. 390] ניחוח. אתר דנחת רוח עילאה ושראת עליה למהוי רתיכא עילאה ברזא דע"ב שמהן. ורתיכא עילאה כלא קישורא חד. לני. למהוי כולא בנהירו חדא ועל דא אקרי ריח ניחוח.

ובכל אתר ריח מסליקו דקאים על דרגא אחרא תתאה מניה והאי איהו ריח מההוא עילאה. לריח דא איהו נקודה עילאה דקיימא בסתימו מגו ההוא דסתים בכל סתימו דכל סתימין דלא אתידע כלל. והאי נקודה איהו ריח מההוא סתימא דכולא. ובגין האי ריח כל אינון שמנין ובוסמין כולהו נהירין ואקרון טובים בגין דהאי קיים לון למהוי כולהו חד קישורא נהיר כחדא. ואי לאו לא אקרון טובים בגין דכד האי ריח עילאה עאל בסתימו לגו נחלא עמיקא ואמלי ליה כדקא יאות, כולהו דרגין אקרון טובים. מאי טובים נהירין.

[p. 391] רב המנונא סבא אמר הכי, אלין אינון ימים דאקרון טובים דאינון תפילין דרישא, דאינון תפילין דקב"ה מנח לון. וע"ד אקרון טובים בגין דאינון נהרין ברישא דקודשא עילאה. ובכל אתר ימים טובים אינון תפילין דרישא דקב"ה מנח לון. חולו של מועד דלא אקרי י"ט, אלין תפילין דדרועא דהא לית לה לסיהרא כלום אלא מנהירו דיי"ט. תפילין דדרועא דאיהו תפלה של יד לא נהירא אלא מגו נהירו דתפילין של ראש. תפילין דרישא ימים טובים. תפילין של יד חולו של מועד. ושפיר קאמר והכי הוא.

[p. 392] וע"ד חולו של מועד איהו לענין עבידתא כגוונא דיי"ט ואצטריך חדוה כגוונא דיליה. ובגין כך באלין יומין דאינון תפילין דמארי עלמא אסור לאנחא שאר תפילין דהא אלין יומין דאינון תפילין עילאין שריין על רישיהון דישראל קדישין. רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוי, א"ל תינח תפילין דרישא דשריין על רישיהון דעמא קדישא ביי"ט. תפילין של יד דאיהו חולו של מועד, איך אנון אחדין ואיהו יד כהה. אסור למיעבד עבידתא בסטרא דיליה אצטרך למיעבד חדוה בסטרא דתפילין דרישא ועמא קדישא אחדין תפילין ושריין עלייהו ביי"ט ובחולו של מועד. ואסור לאעברא תפילין דמארי עלמא מעל רישיא לאנחא תפילין אחרנין דאינון דוגמא ודיוקנא לתתא.

[p. 393] למלכא דבעי לנטרא ליה לעבדיה. א"ל עביד כדיוקנא דחותמא דילי כל זמנא דההוא דיוקנא יתחזי עלך כלא יזועון וידחלון מינך. לבתר מגו רחימו עילאה דקא רחים [סה ט"א] ליה מלכא, יהב בידיה חותמא דגושפנקא עילאה דיליה. כיון דאחיד חותמא עילאה דמלכא בידיה שביק מניה ההוא דיוקנא דאיהו עבד. אי ההוא עבד דחי חותמא עילאה דמלכא בגין ההוא חותמא דאיהו עביד, ודאי בר קטולא איהו ההוא עבדא בגין דעביד קלנא בחותמא דמלכא ולא חייש ליקריה. ובג"כ אסור לעמא קדישא לדחיא חותמא דמלכא עילאה דשרי עלייהו בגין דיוקנא דא דאנן עבדין. האי במועד ובחולו של מועד וכ"ש בשבת דכלא שריא עלן. שבת דמעלי שבתא תפלה של יד. שבת דיומא תפילין דרישא. והכי קא מסדר קב"ה לעמא קדישא רחימא דיליה. בחול אינון תפילין דעבדו דיוקנא דחותמא דמלכא למהוי נטירין בכל סטריין. בשבת ומועד דאינון יומין ותפילין דמארי עלמא ממש מעברן ההיא דיוקנא ומנחי תפילין דמארי עלמא. זכאין עמא דאחידן חותמא עילאה דמלכא. מאן דמנח תפילין אצטריך למחדי ועל דא כתיב ושמחת בחגך. בתפילין דמארי עלמא אצטריך למחדי וחדוה דא במועד ובחולו של מועד בתפילין דרישא ובתפילין דדרועא. ביום טוב מההוא ריחא עילאה. שמניך טובים תפילין דרישא. בחולו של מועד שמן תורק שמך, תפלה של יד דקא סלקא לאתאחדא באורח סתים בתפילין דרישא.

[p. 394] על כן עלמות אהבוך. ביום טוב בתראה דחג דהא תפלה של יד אשתלים ואתנהיר בשלימו ולפלגא חולקא לכולא לכל אינון משריין וחילין דלעילא ולכל אינון משריין וחילין דלתתא. וע"ד עלמות אהבוך אינון משריין וחילין דלעילא עולמות ומשריין וחילין דלתתא.

פתח ר' שמעון ואמר וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יהוה. מה חמא יצחק, דאע"ג דההוא מיכלא ומשתיא קא אייתי ליה יעקב לא ברכיה עד זמנא דארח באינון לבושין. הכא אית לאסתכלא, דהא אינון לבושין לא הוו דידיה דיעקב, דהא אורייתא אסהידת דכתיב את בגדי עשו בנה הגדול, והכא כתיב את ריח בגדיו. וכי בגדיו הוו. ריח הבגדים מיבעי ליה, מאי בגדיו. אלא בגדיו ודאי הוו לבושין אינון, ולאן דעשו. ואע"ג דכתיב בגדי עשו בטופסא הוו גביה.

[p. 395] כגוונא דא ההוא באר דיתבי עליה יעקב ויתבי עליה משה, בטופסא הוה לגבי אחרנין. כיון דאתא יעקב אשתמודע בירא למאריה וסליקו מיא לגביה, וכן לגבי משה. כגוונא דא אינון לבושין בטופסא הוו לגבי דעשו. כיון דאלביש לון יעקב אשתמודעו מאנין למאריהון. מיומא דעביד לון קב"ה לא סליקו ריחין דילהון עד זמנא דא דאלביש לון

יעקב. דהא אהדרו לבושין לדיוקנייהו. יעקב דיוקנא דאדם ודאי הוה ושפירו דיליה. בשעתא
 דחמו לבושין דיוקנא דאדם סליקו ריחא.

תלת ריחין אסתלקו הכא, חד ריח בגדיו, ב' ריח בני, ג' ריח שדה אשר ברכו יי. וכולהו
 תלת סליקו לגבי דיצחק בשעת' דעאל יעקב לגביה וכולהו כתיב בהאי קרא, ריח בגדיו היינו על
 כן עלמות אהבוך. ריח בני היינו שמניך טובים. ריח שדה היינו שמן תורק שמך. [סה ט"ב]
 ודאי כולא קישורא חדא.

ורזא דקורבנא דקא אתערנא ביה כד"א. אשה, דהיינו עלמות אהבוך וכלא רזא חדא.
 ריח, שמן תורק שמך. ניחוח, שמניך טובים, וכולא חד. ליי, [p. 396] היינו לריח. וכולא מלה
 חדא ורזא חדא בקישורא חדא כד"א.

משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו וגו'. כתיב ונתתי משכני בתוככם. תי"ח קב"ה
 יהב שכינתיה בנייהון דישראל למהוי רביעא עלייהו כאימא על בנין ולאגנא עלייהו בכל סטרין
 וכל זמנא. דההיא אימא קדישא יתבא עלייהו קב"ה אתי לדיירא עמהון, בגין דהא קב"ה לא
 שביק לה לעלמין וכל חביבו דלעילא עלה איהו. ובגין כך יהב לה משכונא בגוייהו דישראל
 למנדע דלא ינשי לון ולא ישבוק לון לעלמין. מ"ט, בגין דההוא משכונא בגוייהו. והיא אמרת
 משכונא הויתי בתתאי, אהא משכונא לגבך ולסלקא לקבלך, ואנא ובני אחריך נרוצה.
 [p. 397] משכני, אהדרנא לקישורא דמילין קדמאין, על רזא דאיהו אשה ריח ניחוח.
 דהא בשעתא דרעותא סליק מתתא ברזא דקורבנא, איהי סלקת ואמרת לגבי רחימא דילה
 משכני, אושיט ימינך לגבאי לקבלני ולסלקא לי בסטרא דאתערותא דשמאלא. וימינא לחבקא
 לי, ודא איהי משכני. ודא אשה אמר לגבי ריח, ריח לגבי ניחוח, ניחוח ליי, וכדין אחריך נרוצה.
 מאי נרוצה, נהא ברעותא כד"א ונרצה לו לכפר עליו. ודא איהי דכתיב ויריצוהו מן
 הבור. מאי ויריצוהו, דארצו ליה במלין טבין, במלין דרעוא טבא דהוה עציב מההוא בור. ועל
 דא נרוצה, נהא ברעוא ברעותא שלים כדקא יאות. אחריך נרוצה, טול את רעוא בקדמיתא
 ולבתר דתטול אנת, אנא. וכל אינון עולימתאי נהא ברעוא, ועל דא אמרת משכני.
 מכאן דרעואן וברכאן לא אשתכחו אלא באתר דכר ונוקבא אתחברו כחדא. ובג"כ
 משכני לגבך בקדמיתא, בגין [p. 398] דאקבל רעוא מאתר דכל רעוין אשתכחו. ולבתר אחריך
 נרוצה, נהא ברעוא. ואי לא תמשכני לגבך רעותא ורעוא עילאה לא ישרון עלך, דהא דכר בלא
 נוקבא לא שריין ביה ברכאן.

וכל דא בדיוקנא דקא אתערנא, ברזא דאלף דהא תמן אשתכחו רזין אלין. אשה ריח
 ניחוח ליי, ואיהו רזא דלעילא ותתא, וכל רזא דמהימנותא ביה תליא. ועי"ד סלקא באחד, וכלא
 איהי א.

בשעתא דאת דא פרח באוירא אסתליקו אלף ומאה עלמין ואתכלילו בגויה. ואתרשימו אתוון אחרנין ואתגליפו אבתריה. ואיהו אתעטר בעטורא גליפא דכליל כל עלמין. ואיהי חד, א, אשה ריח נוח לני. אשה, דא קוצא דתליא לתתא, רזא דכל חיילין ומשיריין אלין ואלין. ריח, רזא דעל ההוא קוצא דאתאחדא באמצעיתא. נוח, [p. 399] רתיכא דפשיטו דאמצעיתא דשריא עליה רוח עילאה. לני, נקודה עילאה דעל גבי אמצעיתא, דאיהו מקיים כולא וכולא קישורא חדא.

ודא דאחורי אמצעיתא אמר, משכני עמך לאתחברא עמך ליטול ברכאן מעם נקודה עילאה דעלך. וכד נהא דכר ונוקבא כחדא, כיון דתטול ברכאן ורעוא, אנא וקוצא דתליא לתתא מיני אחריק נרוצה. נתרעי אבתרך למהוי חד, שלימו עילא ותתא, ולמהוי א, כל אחד [סה ט"ג] בכל שלימו דיליה.

הביאני המלך חדריו וגו'. בכה רבי שמעון כמלקדמין ואמר, הלואי דלא יהא בידן לגלאה רזין עילאין חדוא יהא. והואיל ורעותיה לגלאה רזין עילאין בדרא דא. אית למנדע דהא קישורא דמלין לא אשתכחו בקרא, דכיון דאמר משכני מהו הביאני המלך חדריו. תביאני לחדריך מבעי ליה, ועל דא נגילה ונשמחה בך. אלא ברזא דאתוון תלין עילאין ותתאין ועלמין כולהו. וקישורא דמלין הכי הוא, קישורא דתושבחתא לגבי נהורא דעלה, אמרה לגבי בעלה, אמצעיתא דאלי'ף. משכני עמך, כד"א. [p. 400] ואעי'ג דאמרת דא בעאת לאשתבחא לגביה. דאעי'ג דאיהי תחותוי בשחותא לגבי אמצעיתא דאלי'ף ושכיבת תחותיה, אמרת לאו אנא בכך. ואעי'ג דאנא לגבך הכי, הביאני המלך חדריו. אנא בעילויא וחביבו לגבי מלכא עילאה בלא שחותא דהא הביאני חדריו. באן אתר, באת ה', דהא אתפשטותא דלעילא רזא דמלכא עילאה איהו. וההוא דעאל לגביה, אנא איהי. ובגין כך אנא בתושבחתא סגי ובעילויא יקירא, אעי'ג דאנא בשחותא לגבך. ואנא לא חיישנא אלא למהוי גבך בשחותא ואת דתשלוט עלי. ועל דא, אעי'ג דאהא יתיר בשחותא לגבך, אנא וחיילי נגילה ונשמחה בך. חדווא ורעוא אית לן למהוי לגבך, ולא לאתפרשא מינך, דהא כל חדוא ורעוא לאו איהי אלא בך. לית חדוא ורעו לאתתא אלא בבעלה באמא ואבוה. הביאני המלך חדריו, ולא קבילנא רעו וחדוא אלא בך.

[p. 401] הביאני המלך חדריו, אלן אינון חדרי ג"ע. וא"ת חדרי ג"ע. איהי גן עדן, ואיהי אמרת. אלא אינון חדרים, חדרים דגן עדן אתזנת מנייהו ואתקרי בהו. חדרא קדמאה י"ה. דא חדרא ואידרא עילאה, דלית ביה חיזו ולא גוון כלל אלא כמא דאצטבע לפום שעתא במדידו דבוצינא דקרדינותא, והדר סלקא לאין סוף בסתירו דגניזו. האי

חדרא קדמאה כד סלקא משחתא, אתעברא צביעו דגוונא ואתטמר, ולא אתחזי ביה גוון. כדן בארבע סטרין, אתחזיין בטמירו ואתכסיין באתגליא, ארבע אתוון, ואינון אהיה.

[p. 402] על מה אתקרי הכי, דזמין לאתגלייא מגו ריחא דעלה. ובגין דעד לא אתמלי

לנהרא לתתא אתקרי אהי"ה. וסימנא דא שירותא דנבואה דמשה. דעד כאן לא נפקת סיהרא מכסויה לאתנהרא מגו שמשא. וכיון דסיהרא הות בחשוכא, עד כען שמשא לא נהיר לגבה, ואידרא עילאה דא לא אתגלייא לאנהרא. דהא ההוא ריחא עילאה סלקא לגו סתימא דכל סתימין דלא אתידע כלל, וכדן אהי"ה.

[p. 403] וכד תב לאתריה, כדן קיימא ודאי לאנהרא לכולא. וכדן אשר אהיה, דהא

כדן אתתקנן לאתמליא מגו שביל חד דקיק דעייל ביה בסתימו. ועם כל דא בשמהן אלן, עד כען לא אתגלייא לאנהרא בوسیנין. לבתר, אהיה תליתאה, דהא זמינת לאתגליא ולאפשטא נהורין לכל סטר. ודא איהו אהי"ה, הא אנא זמין לאתגלייא. ודא תליתאה, [סה ט"ד] תיקונא דשופר לאפקא קלא.

וכיון דנפק ההוא קלא בתקיפו דשירותא דקלא, כד נפיק בתוקפא דההוא דתקע ליה, ההוא שירותא דקלא איקרי יהוה. בגין דההוא תוקפא דשירותא תב לאתריה, ולא אתגלייא כשאר שמהן. לבתר כד אתפשט קלא בפשיטו, דנייחא כדן איקרי יהוה שמא דאתגליא. הכא רזא דרזין לידעי חכמתא עילאה, וזעירין אינון דהא שמא דא.

[p. 404] ואע"ג דהא אוקימנא ברזא דאתוון והכי איהו, אבל נקודי ותנועי קבלה למשה

מסיני באורח סתים לחכימי לבא. ורזא דא, ובלב כל חכם לב נתתי חכמה. דהא מרזא דנקודי ותנועי דטעמי הוו ידעין לאנהרא ציורין דלעילא. דהא נקודי דאתוון מתנהגן בהו הוו ידעין, וברזא דילהון הוו ידעין, ואשתמודען לקיימא ההוא ציורא ברזא עילאה. בגין דכוונה ורעותא איצטריך לכל אינון עובדין וציורין עילאין דלעילא. ואינון ידעי מגו רזא דציורא דנקודי לשוואה רעותא ולבא בכל עובדא ועובדא.

[p. 405] כל אינון ציורין דמשכנא לא הוין אלא רזא דאתוון דקיקין, בגין דאית אתוון

עילאין רברבין, ואית אתוון זעירין דקיקין. אתוון זעירין דקיקין אינון עובדא דמשכנא. אתוון עילאין רברבין עובדא דבי מקדשא דבית ראשון. והני לא אתעבידו לאתקדשא לעילא אלא בציורא, דרזא דנקודי דאתוון דקיקין אינון מסטרא דשמאלא. ונקודי דאתוון עילאין רברבין, אינון מסטרא דימינא. ואלין כגוונא דאלין, ואתנשו מעלמא, בר דאתו חכימי דקבילו נהירו דחכמתא מקדמאי, ואקימו לון על אתוון לנטלא אתוון מטלנון בגינייהו. וע"ד עבידתא דמשכנא ועבידתא דבי מקדשא בציורא דנקודי הוו שלמין ברעותא וכונה.

[p. 406] תנועי דטעמי קיימו כולא על ידא דמשה. וע"ד, ויביאו את המשכן אל משה, דאיהו קיים כולא ברזא דלהון. בתנועי דטעמי אית בהו תנועי ברזא דלתתא, לאנהגא ולקיימא עובדא דמשכנא, ואית בהו תנועי ברזא דלעילא, לאנהגא ולקיימא עובדא דבי מקדשא. שלמה מלכא לא אצטריך לנקודי וטעמי, אלא אינון הוו אתיין בסתימו ולחישו, ומתציירין בגליפן ציורי מקדשא, הה"ד והבית בהבנותו אבן שלמה וגו'. בהבנותו ודאי. אבן שלימה מסע נבנה, [p. 407] אבן שלמה, ולא חסרה באתון דקיקין כעובדא דמשכנא. ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו. לא נשמע ודאי, דהא אתריה גרם דאיהו בלחישו. ועל דא, ספר תורה, דיוקנא דבי מקדשא, לית ביה דיוקנא דטעמי ונקודי, דכולא סתים בגויה. כגוונא דדיוקנא דרזא דבי מקדשא קדמאה דטעמי ונקודי הוו סתימין בגויה. ודחיקו דתוקפא דשירותא דקלא אהדר לאתריה, ונקודי דיליה באתון ידו"ד אינון, ברזא דשמא אלהים. ובגינייהו איקרי בשמא לאתגליא אלהים חיים. וע"ד נקודי מתתא לעילא, ומעילא לתתא, כניש ונטיל ואהדר לאתריה. לבתר [p. 408] אתפשיט בפשיטו בניחא, ואתהדרו נקודי כגוונא [סו ט"א] דרזא עילאה, למהוי כולא רזא חדא, כדקא יאות. אתון ונקודי כגוונא חדא. נקודי בתלת אתון קדמאין. ה בתראה לית לה נהורא מגרמה כלום. י איהו אתנהיר ביה נהירו דנקודא, בההוא גוונא ממש, וההוא דיוקנא ממש. ה נהירו דנקודא בההוא גוונא, ורזא חדא. ו דאיהו אמצעייתא ברזא דיליה, למהוי כולא גופא ורוחא בדיוקנא ונהירו שלים, כדקא יאות. ועל דא, שמא דא שמא דרחמי, דאתון ונקודי בדיוקנא ורזא חדא, באורח מישר.

כד אתון ונקודי בעקימו דא מן דא, כדין לאו איהו באורח דרחמי, דהא בהפוכא קיימא, ורזא דא ויבא בין מחנה מצרים כו'. ברזא דאתון גליפן דקב"ה אתחזי באינון תלת סטריין. וההוא דהפוכא, לאו איהו באורח דרחמי בגין דמתהפכן אתון, וכ"ש אתון דאינון כגוונא אחרא.

[p. 409] ה בתראה לית לה מגרמה כלום, ובגין כך לית לה נקודה מגרמה, בר כד עבדא שליחותא, דאוזפין לה חד נקודה לאעלא ולמעבד חילין ותוקפא. כמה דאוזפין לה נקודה לאעלא, אוף הכי אוזפין לה אתון דאינון רזא עילאה, לאשלמא בההו שליחותא. חדרא תניינא, אל. דא חדרא ואדרא דימינא, דאית ביה חיזו דאתטמר ואתגניז. כיון דנפיק ונהיר לפום שעתא אתגניז.

אל, אמאי איקרי הכי. א איהו רזא דנהורא קדמאה דכליל בתרין נהורין. ועל דא אי איהו חד, מתמן שירותא לאתנהרא ולאנתפשטא נהורין לכל סטר. ועל דא איהו קדמאה לכל אתון, שירותא דכלהו.

כללא דתלת דאינון חד. תלת נהורין אינון כלילין באות א', בדוועא חדא בחד סטרא, ודרוועא חדא בחד סטרא. ו באמצעיתא, דכליל תרין דרועין. ואצטריך שיעורא דאמצעיתא בתרין דרועין [p. 410] דתרין סטריין. בגין דאיהו נטיל לון ואיהו בלחודוי בתרוייהו. א, אש מסטרא דא, מים מסטרא דא. רוח פסיק באמצעיתא, ונטיל בתרין סטריין, וכולא איהו חד. תו, א דא אתפשט ואתכליל בכלל דכלהו. וכיון דאיהו כליל בשלימו דתרין סטריין באתערן דלתתא, אתער לגבי נוקביה, ואתהפך א ברזא אחרא, ונטיל נוקביה לתתא מיניה ומתחבראן כחדא. וכדין נקודה עילאה שריא עליה, לאחזאה דנהורי עילאה, נקודה קמייתא ברזא דשכינתא עילאה, לא שריא אלא באתר דאיהו דכר ונוקב' מתחברן כחדא.

בראשית ברא אלהים את. הא הכא ארבע אלפין מתחברן כחדא. דכר ונוקבא בארבע תיבין, בכל תיבה ותיבה א' דאיהו דכר, ובכל תיבה את חד דאיהו נוקבא.

ובספרא דרב המנונא סבא בראשית, אדם ואתתיה. ברא, אברהם ונוקביה. אלהים, יצחק ונוקביה. את, יעקב ונוקביה.

[p. 411] ואי תימא את נוקבא בכל אתר. ת"ח, ת נוקבא, א דכר, כלילן תרוייהו כחדא. ונוקבא אתחזי בשלימו כלילא ברזא דכל אתוון. ובג"כ את, אע"ג דנוקבא איהו, אבל ברזא דכללא דדכורא.

וע"ד ארבעה זווגין אינון הכא. ובכל אתר א דכר, דמתחברא בנוקביה באת אחרא. קרית ארבע על דאתחברו ארבע רברבן ממנן דעלמא תמן.

ל, דא מגדל [סו ט"ב] דפרח באוירא דאיהו מלך גדול. ובגין כן איקרי אל עילא ואמצעיתא כחדא. עילא ורישא דאשגחותא, רישא דכל אתוון כחדא. אל נטיל אל"ף סיועא דההוא מגדלא דפרח באוירא לגביה, ועליה סליק בשמא.

[p. 412] תלתין ותרין שבילין אינון דנפקי מאורייתא, ואינון רזא דעשר אמירן, ועשרין ותרין אתוון דאורייתא, וכלהו נפקי מרזא דנקודה עילאה. עשר אמירן כלהו כלילן ברזא דאורייתא, דאיהו מלך עילאה, רזא דתורה שבכתב, עלמא דאתי. ועשרין ותרין אתוון מתפשטין ושריין לאתנהרא מרישא דנהורא קדמאה, ברזא דיחודא, דתמן אתוון לאתגליא ומתמן נהרין אתוון וסלקין. א' רזא דכל אתוון ברזא דאחד.

חדרא תליתאה, אלהים. דא איהו זהרא סומקא, נציץ כדהבא. זהרא דלזמנין תאיב וטב, ולזמנין אתחשך בחשוכא, דלית נציצו כמה דהוה.

[p. 413] אלהים, רזא דאתערותא לגבי נוקבא בההוא סטרא. שמא דא איהו ברזא דרזין לידעי חכמתא, דשמא דא איהו דכר ואתערן לגבי נוקבא בשמא דא כלא אתער.

ואלמלא אתערו דשמא דא, צדייק לא איתער. ואעיג דכולא איהו דינא וצדיק מסטרא דימינא איהו, אבל אתערו דיליה לאו איהו אלא מסטרא דשמאלא.
אדם שבק סטרא דא ואתער בההוא טופסרא דדהבא, מה דנפיק מלכלוכא דהתוכא
דיליה.

אלהים, א' דכר, להי"ם אתערותא דצדייק, ואיהו מיל"ה בפריעו, בלא סטר ערלה כלל. ודא איהו כד אדכר שמא דא לטב, כגון ויזכור אלהים את בריתו, דאתער ברית. ברזא דא ואלהים פקוד פקוד.

[p. 414] בסטרא אחרא, אורייתא אסהידת על דינוי, דהא תמן ערלה נפקת. לזמנין שמא דא נוקבא ירתא ליה, בגין לאתדנא עלמא בההוא רזא דערלה. כד אתתקף האי אלהים לעילא ואתקשי ההוא ערלה, ופריעה לא אשתכח. ועל דא לטב בפריעו איהו, דהא אתפרע ערלה ואתעבר ואתגליא רזא דברית קדישא. וכולא ברזא דאלהים איהו, דהא גוון דא אתהפך לכמה גוונין, לזמנין הכי ולזמנין הכי. ודא איהו ברזא דאלהים.
אלהים תלת שמהן אינון. חדא אלהים חיים דאיהו מלך עולם. אלהים דפחד יצחק. אלהים בתראה, ומתמן מתפשטין.

אלהים דפחד יצחק, אשגחותא דיליה חציו אל היס הקדמוני, וחציו אל היס האחרון. אל היס האחרון, דייקא, דאתקרי בשמא דא.

[p. 415] ובגין מה דנטיל מלעילא אית ליה רשן לאכללא ימינא בגויה. וכד אתכלילא ימינא בגויה, כדין איהי בחדוא, ואחיד בגו ימא תתאה תחות רישא, דכתיב שמאלו תחת לראשי. כדין אתקרי אלהי"ם, דהא אזיל אל היס האחרון.
ודא איהו חדרא מההוא מלך עילאה.
חדרא רביעאה, דיוקנא דיעקב סבא. ברזא יהו, דנטיל ירותא דאבא ואמא, ואיהו אתרבי בגוייהו ואזל לקמייהו.

אורח דצניעו דכל עלמא הכי אתחזי. כגוונא דסידורא דאתוון דמארי כולא, כמא דאינון מסתדרן יהוה, אורחיה דדכורא לשואה תדיר נוקביה לקמיה, [סו ט"ג] לאשגחא בה ולאסתלקא מינה חשדא וקנאה, ולא יהיב עינוי באנתו אחרא. יי דכר, ה' נוקבא, י"ה הא נוקבא לקמי דכורא בגין לאסתכלא בה תדיר. ברא אזיל לקמיה אמיה לחפיא לה מעינא, בגין יקרא דילה ויקרא דאבוי.

[p. 416] וסימנך בן פורת יוסף, דכתיב ואחר נגש יוסף ורחל, יוסף לקמי אמייה. נטיל נוקביה ושוי לה לקמיה, לאשגחא בה ולא באחרא, הה"ד תמיד עיני יי' אלהיך בה. דלא תסתלק מעינא רגעא חדא. ודא איהו סדרא דאתוון קדישין, למהוי סידורא דא עילא ותתא. אתוון אלן אתרשימו ברשימו דלהון. כד נפקו לבר מחילא ותוקפא דשופר. כדין בשעתא דנפקי מחילא ותוקפא דשופר, מגו דחיקו דאעביד קלא, כלילא באש ורוח ומיס. אתוון אתגלימו ואתרשימו בפרצופין דלהון, כל חד וחד כדקא חזי ליה, ואתיישב בדוכתייהו. גניזין הו אתוון גו שופר, בלא רשימו דאתחזי כלל. כיון דנפקי, אתגלימו כולהו ואתרשימו בדיוקנייהו, כל חד וחד כדקא חזי ליה, כמא דאתחזי גו רזא דנקודין.

[p. 417] חדרין, חדרין טמירין. הביאני, גו אינון אתוון למהוי בינייהו, גופטרא, בחבורא חדא. וכל דא למה, נגילה ונשמחה בך, בגין דיהא לן חדווא בך.

על פומא דאליהו אתגזר. משכני אחריך נרוצה. כתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו וגו'. כד ברא קב"ה לאדם, כמא דאמרו חברייא זכאין אינון, דו פרצופין אתבריאו, באתוון עילאין רברבין ובאתוון זעירין תתאין.

אתוון עילאין רברבין הו באורח מישור [p. 418] לגבי דכר. אתוון זעירין תתאין הו בהיפוכא לגבי נוקבא. אתוון עילאין רברבין הו באורח מישר לגבי דכר אב גד. וכן כולהו כמא דאתחזי, למיהך אתוון באורח מישר לגבי דכר. אתוון זעירין תתאין הו בהפוכא למפרע גו נוקבא תשרק. וכן כולהו כמא דאתחזי. גבי נוקבא דהוות מאחורא, קשר דתפילין דאיקרי אחור, כד"א אחור וקדם צרתני. אחור לגבי נוקבא, וקדם לגבי דכורא, ודא איהו דכתיב וראית את אחורי, דא נוקבא דהות מאחורא.

וכד אתקשטת נוקבא, דקשיט לה מלכא עילאה לאתיישבא אתוון בדוכתייהו כדקא חזי, אעיל לון לאדרוי לאתקנא, ואתתקנו אתוון. וכל את דנוקבא קרי לכל את דדכורא, ואתתקנו כל את ואת דכר ונוקבא. וכל את קרי ואמר, משכני אחריך נרוצה.

כד אתתקנו לאתחברא, ברזא דא"ת ב"ש אתתקנו, ואתיישבו אנפין באנפין. ונוקבא כד בעא לאתחזאה לגביה, היא אומרת דהא אתקשטא ברעו דאימא וכל אתוון אתתקנו, וע"ד הביאני המלך חדרין. הביאני המלך חדרין, לאתתקנא ולאקשט' כדקא יאות.

[p. 419] וכל דא בגין דנגילה ונשמחה ב"ך, עשרין ותרין אתוון רשימין עילאין. ודא איהו ב"ך, ורזא דא אשר נשבעת להם בך.

נזכירה זודיך, כיון דנתחבר כחדא בההוא חדוא דילן, ניהב חלקא לכל חד וחד מההוא
חדוא דילן. ונרווי לון כד"א יזכור כל מנחותיך. מיינ, מחדוא דילן, מסטרא דההוא יין דחדי
כולא.

מישרים אהבוך. מישרים, אינון שאר אתוון דאשתארו. ומאן אינון, מנצפ"ך דלית בכל
אתוון דאיקרין מישרים בר אלין. [סו ט"ד] אינון דאתכפלו מישרים אלין באלין, מי בס' נ' בן'
צ' בץ' פ' בף' כ' בד'. אלין מישרים, אלין באלין ודא בדא.

[p. 420] דהא עשרין ותרין אתוון כלילן ב"ך. אינון דאשתארו, דאינון מישרים, אהבוך,
לאתכללא עמך באינון עשרין ותרין אתוון. אילין מישרים אינון אתוון טמירין גניזין גו עלמא
עילאה. וכד אתגניזו אור קדמאה, אתגניזו אתוון אלין, והוה ידע לון אדם. בתר דחטא אדם,
אתגניזו כמלקדמין עד דאתא אברהם וידע לון ברוח קודשא דשראת עליה. לבתר אורית לין
ליצחק דכתיב ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. יצחק אורית לון ליעקב. יעקב אורית לון
ליוסף. כיון דמית יוסף ובני ישראל הוּו בגלותא, אתגניזו אתוון ואסתלקו כמלקדמין, עד
דקיימו ישראל על טורא דסיני. ואתמסרת אורייתא לישראל, אתגלו אתוון והוּו ישראל ידעין
לון על ברירו דלהון, ברזא דשמהן גליפין.

עד דחטאו. כיון דחטאו כתיב ויתנצלו בני ישראל את עדים. והוה ידע לון משה ויהושע
ואינון זקנים, ובהו עאלו לארעא. כיון דאתבני בי מקדשא ואתגלי שיר דא, אתגליפו אלין אתוון
בעשרין ותרין אתוון, רזא ב"ך, והיינו משרים אהבוך.

[p. 421] וכתיב אתה כוננת משרים. וחכך כיון הטוב הולך לדודי למשרים. כלהו ברזא
דאלין אתוון, אינון דאקרין משרים. ואלין אתוון כתרין גניזין גו עלמא דאתי אינון. וכולהו
נביעו בתר נביעו גו מחשבה, בגליפו דרזין דשמהן קדישין. בגליפו דכר בנוקבא, לאסתכמא
כחדא. דהא לית בכל אתוון אסכמותא, אלין באלין למהוי דא בדא, בר אלין.

תו, משרים, אלין יה דרחימו דלהון לגבי ו', ואינון אסכמותא דכלא וברעותא חדא לגבי
ו. ועל דא משכני לגביך, למהוי עמך. דהא אתוון קדישין עילאין אינון יה, אתחבר עמהון ו',
ואיהו שמא קדישא עילאה יהו. תחותיה, ולית מגרמה כלום. תיאובתה דידה לסלקא לגביה,
לאתחבר בהדיה. ולא סלקא אלא ברשו. ואיהי אמרת, משכני, למהוי בהדך בחיבורא חדא.
הביאני המלך חדריו, ואתקין לי בכל זיני תיקונין, בשפירו עילאה, בגין למהוי לגביך.
ועי"ד נגילה ונשמחה בך, אנא וכל תיקוני, כד אהא לגבך בחיבורא חדא.

נזכירה דודיק, כמה דאיתמר נרווי לכל חד ונחדי לון, מההוא יין דחדי כולא. ולא נפסיק מלמחדי לון דהא משרים אהבונד, ולא יפסקון למיתן לך, הואיל והם אהבונד, למיתן לך ולא רקא בך ולאנהרא לך.

[p. 422] א"ר שמעון אי ניחא קמי דמר, הא כתיב אתה כוננת משרים. אי אינון יה, מאן יכיל לאתקנא לון בר עתיקא דכל עתיקין דלא ידיע כלל. וההוא דלא אתידיע טמיר וגניז לא אקרי אתה. אתה כוננת משרים.

אמר ליה הא אתמר דלית דיוקנא לאתוון בגלימו דלהון עד דנפקי לבר. כיון דנפקי, אגלימו ואתקנו לאתקרי בהו באינון אתוון קב"ה. ובגין כך אתה כוננת משרים. כיון דמטו ליההוא אתר דאקרי אתה, כדין אתקנו משרים.

ועל דא תיאובתא לאתחברא באינון אתוון, למהוי כולא שמא שלים. ועד דאתקנו אינון סטרין דילה, לא אתחברת עם שאר אתוון למהוי כולא שמא שלים. ועל דא [סז ט"א] איהי אמרת בתיקוני שפירהא, משכני אחריך נרוצה, הא היא וסטרעהא. הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה, הא היא וסטרעהא, בגין דאיהי אתתקנת בשפירו תיקונהא, לאתחברא למהוי שמא שלי, בחיבורא חדא. דכד סלקא כדין איהו שמא שלים, רזא דשמא ידו"ד אלהים. [p. 423] ואי תימא הא כד סלקא לאתחברא, כדין היא שמא שלים, ידו"ד ולא יתיר. אן הוא רזא דאלהים. אלא כד הוי שמא בשלימו, כדין אתכלילת עילא ותתא, עילא בשמא ידו"ד לתתא בשמא דאלהים, וכדין אשתלימת בכולא.

כתיב (מ"א ב: 45) והמלך שלמה ברוך. אמאי איקרי הכי. והמלך שלמה, מלכא דשלמה דיליה. דהא בכמה אתרי כתיב המלך סתם ולא כתיב המלך שלמה. אלא המלך סתם על בית דוד קאמר, המלך שלמה על מלכא דשלמה דיליה קאמר.

ברוך, דהא כדין נביעו דברכאן לא הוו פסקין עילא ותתא. ברוך, דכל ברכאן נבעין מתמן, לאתברכא כל עלמין. וכל אתוון אתנהרין, כלהו בחבורא חדא, בשלימו חד.

[p. 424] וכדין ירתא שמא דא את בתראה דבשמא קדישא לאתקרי אוף הכי ברוך דכתיב (מ"א ח: 15) ברוך יי אלהי כו' דוד אבי. דכד אתקרי ברוך, כדין כולא איהו שמא שלים כדקא יאות, וכל עלמין אתברכאן גו מקורא דחיי. ושמא דא איהי עילא ותתא, לזמנין לעילא לזמנין לתתא.

זכאין אתון עמא קדישא, דרזין קדישין עילאין אתגליין לכו.

כד מתחברן אתוון דשמא קדישא, כדין ו' נחית לאמשכא ה' מתתא לעילא, למהוי חיבורא חדא. וכדין אתוון דאלפא ביתא נחתין וסלקין. א נחתא לגבי ת לאמשכא לה לגביה, לאתחברא אליון גו אליון. ב סלקא לגבי ש מתתא לעילא, דהא אתמשכת מתתא ובעיא

לאתעטרא בבעלה. א רזא דאת ו, דבעי לאקמא לכלה באלין שירין דאיהי אתערת מתתא, כד איהי מתקשטת. ויהיב לה ידא לאמשכא לה לגביה, ואתוון חדאן דא לגבי דא.

בשעתא דאיהי אמרת לגביה משכני, כדין א' דאיהו ו', נחית לגבי ת' לאמשכא לה לגביה. ובשעתא דאיהי אמרת אחריך נרוצה, סלקא ב' ומרהטא בתר ש' דאיהו ו', וכדין עיילא איהי גו חדרי מלכא דאינון תלת נקודין, וחדרין ואכסדרין לגו חדרין. דא איהו את ש', תלת נקודין ואכסדרין לגו.

[p. 425] ובשעתא דאמרת נגילה ונשמחה בכ, אתיא ג' לאתדבקא באת ר', דהא כדין חדווא ורעוא בעשרין ותרין אתוון דאשתלימו באת ג'. ואת ר' אתפרעא לגביה, לנטלא מניה בלא כיסופא כלל. ואיהו לאתדבקא בה, ולארקא בה ברעוא.

בשעתא דאיהי אמרת נזכירה דודיק מיינ, איזכרת דהא ערלה אתיאי גו אינון אוכלוסין לערבבא חדווא, בגין למיטל חולקא בחדווא דקודשא. וכד איהי חמת ליה, דאחיד מסאבא בשיפולי מקדשא, כדין איהי אזעירת גרמה, בגין למיהב ליה תמצית דחיק וסתים, כמה דנביע מגו אבנא. וכדין ד' יהיב לאת ק'. ק' אתפשט בחדווא, לנטלא חולקא גו מקדשא.

[p. 426] ועל דכלה דא קדישא אית למיהב למסאבו, עבידת גרמה ד', כמאן דלא נטיל בגוי כל כך, ואיהי מסכנא, והכי אצטריך. וסימניך ויאמר יעקב לבניו למה תתראו דאתון בשבעא ובעותרא, הא חייבי ארעא גבייכו, אחזו גרמייכו מסכנין וכפינין. ועל דא אחזיאת גרמה בחדוה.

כד חמא חייבא ד', את ק', אתפשט נחש, פשיט זנביה ואתקיף ליה בחדווא לינקא מן מקדשא, דכדין איהו אזדמן לערבבא חדווא בכל אתר דחמי לה. ועי"ד בכל אתר דחדווא אית לאסגאה חילין, בגין דלא יכיל לקטרגא. וכן בכל אתר דאבלא אית לאסגאה חילין, דהא איהו תמן ולא יכיל לקטרגא, ויתברון חיליה.

[p. 427] בשעתא דאיהי אמרת משרים ואזכרת את חד מאינון משרים, כדין נפקת את תקיף, זנבא פשיט לתתא חמשיין אמין. כגוונא דההוא אתר דהמן אזדקיף ביה, ודא איהי את י'. כיון דזקיף נחש עינוי וחמא להאי זקפא דאתי, כדין אתפרש מגו מקדשא ועריק. וכלה נפקת לגביה ואתעברת מאת ד' ועיילא באת ה', ונפקת לגביה, וחדוה אתשלים מכל סטרין בלא קטרוגא אחרא ובלא ערבוביא.

הכא אית לאסתכלא. בשעתא דאמרת משכני, איהו א' ואיהי ת'. ובשעתא דאמרת אחריך נרוצה, איהי ב' ואיהו ש'. ובשעתא דאמרת נגילה ונשמחה בכ, איהו ג' ואיהי ר'. ובשעתא דאתיא נחש, כד אמרה נזכירה דודיק מיינ, איהי ד' וההוא מקטרגא ק'. כל דא, אמאי מתחלפי אתוון מאתר לאתר, איהו אתחלף באתוון אחרנין ואיהי מתחלפא באתוון אחרנין.

[p. 428] אלא בשעתא דאמרת משכני, לית את דאמשיך לה בר דא, דאיהי את דנהרא בסטרא דאור קדמאה, רזא דימינא. דהא ימינא מקרב תדיר, ואתקיף בה לאמשכא לה לעילא. ובגין כך איהו א' ואיהי ת', דאיהי מתקשטא בכל סטרין, בגין לסלקא לעילא, משבחת ומהדרת לאתערא לעילא.

ובשעתא דאמרת אחריך נרוצה, הא כל אינון אוכלוסין פנימאן דילה, דאינון גופא, נטלה לגבה. ואיהי ביתא לקבלא אוכלוסהא ולעאלא לון לגבי מלכא, כד"א (תהלים מה: 15) בתולות אחריה רעותיה מובאות לך. ועל דא איהי ב' ואיהו אתעטר. ופתח היכלין דאינון חדרי מלכא, לקבלא לה ולאעלא לה לגבייהו.

ובשעתא דאמרת נגילה ונשמחה בך, הא חדוא דצדיק דאזדמן למחדי לה. ועל דא איהו ג' ואיהו ר'. אתתקנת איהי בלחודהא ואתפרעא לגביה לנטלא חדווא. דההוא אתר כאתתא דאתפרעא לאשתמשא בבעלה.

[p. 429] ובשעתא דאמרת נזכירה דודיק מיין, אתקריב ההוא מקטרגא. וכיון דחמת ליה, אתעבידת מסכנא ברזא דאת ד', בגין דלא יסתאב מקדשא. וההוא מקטרגא פשיט זנביה בחידו, לקבלא מעינוגי דחדוא. וע"ד ק'.
עד דאמרת משרים ואתגלייא א', וההוא מקטרגא ערק. ואיהי אתייה ומתעברא מאת ד' ועיילת באת ה'. וכדין אתגליין משרים, ה"ץ, הא משרים. ו"ף, הא משרים. ועל דא מתחלפי אתוון מאתר לאתר, ומדרגא לדרגא, וכולא ברזא דאתוון דאורייתא. זכאין עמא קדישא דאינון מתדבקי במלכא עילאה, וכולא אתתקן בגינייהו .

[סז ט"ג] חדי רבי שמעון. אמר ליה אליהו ר' אפתח פומך וינהרון מילך קמי עתיק

יומין.

פתח רבי שמעון ואמר נחא קמי דמר דאשאל מיניה חד שאילתא. אמר ליה ר' קוטרא דהורמנותא בגליפין טהירין מהו.
א"ל הה"ד משכני אחריך נרוצה, דהא באתר דהורמנותא דמלכא עילאה אזיל תמן אזלי כולהו ואתמשכן אבתריה. השתא ר' אימא מילך וסדר זינך.

[p. 430] פתח ואמר משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו. כתיב (תהלים סג: 1) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. ת"יח דוד מלכא קב"ה אתרעי ביה יתיר מכל מלכין דעלמא כד"א (מ"א ח: 16) ואבחר בדוד להיות על עמי ישראל. מ"ט בגין דדוד מן יומא דהוה אזיל בתר עאנא במדברא הוה מסתכל התם במדברא עובד אומנותא דקב"ה, והוה משבח ואמר (תהלים ח: 10) כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננתה.

מ"ט, בגין דהא בליליא כל בני עלמא שכבי ניימין על ערסייהו ואיהו הוה יתיב במדברא ומסתכל בשמיא בסיהרא וכוכביא ובמזלי ובעובדי דשמיא. והוה אמר כי אראה שמך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננתה, וכתבי יי' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. ותדיר הוה דחיל ומשבח ומרומם לקב"ה.

לבתר הוה עריק מקמי חמוי ובכל עאקו דהוה ליה, הוה משבח ומצלי קמי קב"ה. והשתא בהיותו במדבר יהודה דהוה שאול מלכא רדיף ליה הוה אמר שירה, דכתיב מזמור לדוד. וכן באבשלום כתיב מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו הוה אמר שירה, והשתא אמר שירה בהיותו במדבר יהודה באתר דהוה רדפין אבתריה. [p. 431] ומה אמר, אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי כמה לך בשרי.

אלהים אלי אתה, תלת שמהן אינון. אלהים, דא איהו דרגא דיליה, כתרא דמלכותא. אלי, דא רישא דכתרא דא דקיימא עליה ואיהו חד עמודא דכל עלמא עליה קיימא, דכתיב וצדיק יסוד עולם. אתה, דא ימינא עילאה דכתיב אתה כהן לעולם. וע"ד תלת דרגין הכא אלהיים אל"י את"ה.

אשחרך ואבקר לגבך בכל יומא תדיר. צמאה לך נפשי כמאן דצחי למשתי אוף הכי אנא צחי נפשי לגבך תאיבא לגבך בשרא דילי, למהוי נפשא ובשרא דבקה לגבך. בארץ ציה ועיף בלי מים. מאי בלי מים, דלית תמן נהירו דאורייתא נהירו דנהורא עילאה. כן בקדש חזיתך. מאי טעמא, אלא כן בקדש חזיתך אע"ג דאנא במדברא דא באתר דאיהו הכי אנא חמי לך לאתדבקה בך ותאיב אבתרך למחמי עוזך וכבודך. ודא איהו כמא דכתיב משכני אחריך נרוצה, בזמנא דתמשכני אבתרך כלא נטרעי עמך. הביאני המלך חדריו, אלן חדרי דגנתא דעדן. דתנין כד ברא קב"ה לאדם הראשון מעפרא דבי מקדשא נטיל ומתמן אתברי ונפח באנפוי נשמתא דחיי. ומתמן פתח ליה פתחא דגן עדן ועייל לה בשבעין אדרין היכלין קדישין. ועבד עשר חופות כגוונא דאינון חופות דזמין קב"ה למעבד לצדיקים בגי"ע, ומלאכי עילאי הוו מרקדן קמיה והוה חדי תמן.

[p. 432] ותמן אעבר קמיה קב"ה כל אינון רוחין ונשמתין דזמינין ומתעתדן למהוי בבני **[סז ט"ד]** נשא דיפקון מיניה. כיון דמטא למלך דוד חמא ליה דלא הוי ליה חייך כלל. אמר קמיה רבשי"ע מאן הוא דנא דלא חמינא ליה חייך. עד דאמר ליה קב"ה דוד מלכא איהו. כיון דחמא אדם הראשון כך יהיב ליה משנוי שבעין שנין ואינון ע' שנין דחיי דוד מלכא. וכל שייפא ושייפא מכל שייפוי יהב ליה מדיליה. וחסרו מאדם קדמאה שבעין שנין מאינון אלף שנין דיליה.

כתיב משכני אחרִיך נרוצה. אתוון דרזא דשמא קדישא הוּ גליפין עילא ותתא. בשעתא דאינון אתוון בלטין וסלקין [p. 433] לגבי אתוון אחרנין כל אינון משריין קדישין נטלין במטלנון בכסופא ואימתא בגין דלית תקיפו לעילאי. מהכא כל אינון בני עלמא דלית בהו כיסיפא לית להו חולקא לעלמא דאתי. כל אינון תקיפא מצחא דהוי בהו בישראל כד הוּ מסתכלין באתוון דשמא קדישא בציצא נזרא דקודשא דכהן גדול הוּ מתברי לבייהו ומסתכלאן בעובדיהוּן. בגין דציץ על את הוּ קאים דכל מאן דאסתכל ביה הוּ מכסיף בעובדוּי.

אתוון דרזא דשמא קדישא דידוּ"ד דהוּ גליף על ציצא הוּ נהרין ובלטין ונצצין. כל מאן דהוּ מסתכל בהוּ נציצו חמי אתוון בלטין ואנפוי נפלין מאימתא דמאריה ותבר לביה לגבי קב"ה.

כגוונא דא קטורת. כל מאן דארח בהוּ תננא כד סליק הוּ עמודא מהוּ מעלה עשן הוּ מברר לביה בברירו ונהירו בחדווא ורעותא למפלח למאריה. ואעבר מניה זוהמא וטנופא דיצר הרע ולא ליה אלא לבא חדא לקבל אבוי דבשמיא, בגין דקטורת תבירו דיצר הרע איהו ודאי בכל סטרין. וכמא [p. 434] דציץ הוּ קאים על ניסא אוף הכי קטורת, דלית לך מלה בעלמא דמתבר ליה לסטרא אחרא בר קטורת. תא חזי דהא אוקמוה דכתיב ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטורת. דהא חבירו דסטרא אחרא לאו איהו אלא קטורת בגין דהא לית חדוּה וחביבו קמי קב"ה כקטורת. וקיימא לבטלא חרשין ומילין בישיין מביתא. ריחא ועשנא דקטורת דעבדי בני נשא להוּ עובדא ואיהו מבטל, כ"ש קטורת. מלה דא איהו גזר אתקיימא קמיה קב"ה, דכל מאן דאסתכל וקרי בכל יומא עובדא דקטורת אשתזיב מכל מלין דחרשין דעלמא ומכל פגעין בישיין ומהרהורא בישא ומדינא בישא וממותנא. ולא יתזק כל ההוּ יומא דלא יכיל סטרא אחרא לשלטאה עליה, ואצטריך דיכוּין ביה.

[p. 435] אמר רבי שמעון אי בני נשא הוּ ידעי כמה עילאה הוּ עובדא דקטורת קמי קב"ה, הוּ נטלי כל מלה ומלה מניה וסלקי לה עטרא על רישייהו ככתרא דדהבא. ומאן דישתדל ביה לאסתכלא עובדא דקטורת ולכוּין ביה בכל יומא אית ליה חולקא בהאי עלמא ובעלמא דאתי. ויסלק מותנא מיניה ומעלמא וישתזיב מכל דינין דהאי עלמא ומסטרין בישיין ומדיני דגיהנם ומדינא דמלכוּ אחרא.

בההוא קטורת כד הוה סליק תננא בעמודא, כהנא הוה חמי אתוון דרזא דשמא קדישא פרישן באוירא וסלקין לעילא בההוא עמודא. לבתר כמה רתיכין קדישין הוה סחרין ליה מכל סטרין עד דסליק וחדו למאן דחדו. ובההוא קטורת הוה [סח ט"א] מתקשרי קשורין עילאין ושייפין נחתין לאמשכא לדרגא דלתתא לעילא. וכדין איהי אמרת משכני אחריך נרוצה, בגין דקטורת איהי מקשר קשרין עילא ותתא.

פתח ואמר ויעש מזבח מקטר קטורת וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה בגין דתרין מדבחין הוה, מדבחא דעלוון ומדבחא דקטורת בוסמין, דא לבר ודא לגאו. האי מדבחא דקטורת איהו פנימאה. [p. 436] אמאי איקרי מזבח והא לא דבחין ביה דבחין ומזבח על דא איקרי. אלא בגין דבטיל וכפית לכמה סטרין בישין. וההוא סטרא אחרא הוה כפית כעולה דכפית לדבחא, אוף הכי סטרא אחרא הוה כפית דלא יכיל לשלטאה ולא למהוי קטרוגא. וע"ד איקרי מזבח.

כד ההוא סטרא אחרא הוה חמי עמודא דקטורת סליק הוה אתכפייא וערק ולא יכיל לקרבא למשכנא. ובגין דא כלא אתדכי ולא אתערב בההוא חדווא דלעילא אחרא קב"ה בלחודו. ולית סטרא אחרא דאתהני מיניה ולית ביה חולקא כשאר קורבנין ועלוון, בגין דבשאר קורבנין לכולא אית חולקא וקריבו בההוא קרבן. בקטורת לא מתקשר ומתקרב אלא קב"ה, וכל סטרין בישין ערקין.

ומתקשרין שייפא לשייפא דא לדא כל חד וחד כדקא חזי ליה. ובגין דחביבא כ"כ לא קאים ההוא מזבח אלא לגו פנימאה. דהאי איהו מזבח דברכה אשתכח ביה וע"ד סתים מעינא. סימנא דא אתמסר בידנא דבכל אתר דאמרי בכונה וברעותא דלבא עובדא דקטורת דלא שלטא מותנא בההוא אתר ולא יתזקו. ולא יכלין שאר עמין ולא שאר דרגין אחרנין לאתקרבא בהדיהו.

[p. 437] מה כתיב ביעקב, וישת לו עדרים לבדו. מכאן דבירר פסולת מן מקדשא ושוי חולקיה בלחודו, וכל אינון רתיכין דאתחזון ליה לרזא דמהימנותא קדישא. ולא שתם על צאן לבן דשוי חולק שאר עמין בלחודיהו דלא יתערבון בהדי מהימנותא קדישא. הצאן המקושרות אינון דמתקשרי בקישורא חדא דלא מתערבי בשאר עמין דלא מתקשרין בהדיהו לעלמין. כגוונא דא קטורת. דהא בההוא קטורת כל רתיכין קדישין דרזא דמהימנותא הוה מתקשרן, וכל שייפין עילאין ותתאין כולהו מתקשרין אלין באלין. דהא רתיכין קדישין דלתתא הוה מתקרבין ומתקשרין אלין באלין למהוי כולהו ביחודא כדקא חזי.

וכל אינון משריין דשאר עמין כולהו מתבדרי ומתפלגי דא מן דא. ועייד איקרון ישראל גוי אחד דאינון בייחודא וקישורא חדא. ועל דא איקרון הצאן המקושרות מה דלית הכי לשאר עמין.

קטורת אסור לאקטרא באתר אחרא.

האי מאן דדינא רדיף אבתריה אצטריך להאי קטורת ולאתבא לקמי מאריה, דהא סיועא איהו לאסתלקא דינין מעליה. ובהאי ודאי מסתלקין דינין מעליה אי הוא רגיל [סח ט"ב] בהאי לאדכרא ליה תרין זמנין ביומא בצפרא וברמשא, דכתיב והקטיר עליו אהרן קטורת סמים [p. 438] בבקר בבקר, וכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה. ודא איהו קיומא דעלמא תדיר דכתי' קטורת תמיד לפני יי' לדורותיכם, ודא איהו קיומא דעלמא לתתא וקיומא דעלמא לעילא.

בההוא אתר דלא אידכר בכל יומא עובדא דקטורת, דינין דלעילא שריין עליה ומותנן סגיאיין ביה ועמין אחרנין שלטין עליה. בגין דכתיב קטורת תמיד לפני יי' לדורותיכם תדיר איהו קיימא לפני יי' יתיר מכל פולחנין אחרנין.

משכני באתוון דשמא קדישא. כד מתחברן תרין שמהן כחדא, דאינון שמא שלים יהוה אלהים, שמא קדמאה משיך לגבי שמא אחרא. ומה דאמר אחריך נרוצה ולא כתיב ארוצה, בגין דשמא דא דאיקרי אלהיים, כמה רתיכין וכמה בי דינין כולהו כלילן ומתחברן ביה. ועייד כתיב אחריך נרוצה. סגיאיין אינון דכלילן בהאי שמא ואיהו כולא שמא חדא. דכיון דשמא קדמאה משיך לשמא אחרא כדין כלא הוא חבורא חדא. ועילאין ותתאין כולהו דרגין מתקשרין דא בדא, למהוי כולהו קשורא חד וחיבורא חד וייחודא חד.

הביאני המלך חדריו, דא מלכא קדישא עילאה. חדריו, אלן חדרין עילאין ואידרין

קדישין דרתיכין, דאינון חדרין קדמאין עילאין.

[p. 439] חדרא קדמאה, איהו נהירו דנהיר מסטרא דימינא, נהירו דנהיר מסייפי עלמא

ועד סייפי עלמא, נהירו דכל נהורין כלילן ביה, נהירו דארבע גוונין גליפין בארבע סטרין דעלמא, ואיקרי אל גדול. נהירו דנטיל ברישא, אדרא וחדרא קדמאה, ודא איהו נהירו דאתאחדא ברישא ברזא דאיקרי יהוה.

חדרא תניינא נהירו דחשוכא דקא נפקא מסטרא דנהירו קדמאה. ודא איהו נהירו

סומקא דחשיך, ודא איהו דאתקרי אלהים דבסטר שמאלא לאתקשרא בנהירו קדמאה.

תרין אדרין דמתקשרן ומתחברן דא בדא. דהא באלין נהירו דלתתא אתאחדא ואעיל לה מלכא עילאה לאלין אדרין קדישין. ואנא וכולהו בשעתא דאתקשרנא כחדא בקישורא חדא, נגילה ונשמחה בך. נגילה ונשמחה באינון כ"ב אתוון אלפא ביתא דאקרי ב"ך, כד"א אשר נשבעת להם בך, בך יברך ישראל.

[p. 440] אב גד הו זח טי כל מנ סע פצ קר שת. אלין אינון עשרין ותרין אתוון דאלפא ביתא ומתחלפי לעשרין ותרין אלפא ביתות ברזא דשמהן קדישין גליפין בשמהן דלהון ואינון איקרון ב"ך.

נגילה ונשמחה בך. בך ודאי דהא כל אתוון נטיל האי קיומא קדישא רזא בך. אב גד הו זח טי כל מנ סע פצ קר שת. אשב גתד הקו זרח טפי כצל מסן עזר. אכתריאל יה צבאות יושב על כסא רם ונשא וכל גדודי שרי צבאות מעלה, מימינו חיים משמאלו מות, והכסא עומד על ארבעה עמודים.

[p. 441] עמוד הימיני בדי שלהובי מלהטן דאתוון, בשא דתג וקה חרז יפט לצכ נסמ עזר יהו. דא איהו רזא וסתרא דעמודא קדמאה מאינון ארבע עמודין דההוא כסא סמכא עליהו ברזא דאתוון דאלפא ביתא. ואינון [סח ט"ג] תריסר בכל עמודא ועמודא לאתקיימא כל חד מנייהו על תריסר עמודין סמכין לאתקיימא כורסייא עליהו. עמוד השמאלי איהו ברזא אחרא, דא איהו רזא וסתרא דעמודא דשמאלא, תאש רבק צגפ עדס נהם לוך כזי טחי הוי.

וכורסייא מתתקנא עליהו ברזא וסתרא דתריסר סמכין. והא תשעה הוו. אלא תלת אתוון [p. 442] מצטרפין גו צירופא חדא בהאי סטרא ובהאי סטרא תלת תיבין. סלקין ונתחין, ואינון טמירין ברזא יה"ו, גליפו דשמא קדישא מחקקא.

יה"ו יו"ה הי"ן, אלין גניזין בעמודא קדמאה דאיהו עמודא דימינא. יו"ה יה"ו הי"ן, אלין גניזין בעמודא דשמאלא למהוי כורסייא שלימא ברזא דעשרין ותרין אתוון דאלפא ביתא. דההוא קים כניש ונטיל לגביה ברזא בך. וע"ד נגילה ונשמחה בך.

נוכירה דודיק מיין, מיינה של תורה. דודיק, אלין ע' ממנן דסחרין כורסייא קדישא. ואינון רברבין שלטין ונטלין דינא מההוא יין. ועל דא כתיב אשקך מיין הרקח. ואינון דודים שבעין.

[p. 443] ואלין אינון, מיכאל גבריאל רפאל נוריאל קדומיאל מלכיאל צדקיאל פדאל תומיאל חסדיאל צוריאל רמאל יופיאל סטוריה גזריאל להמיאל חזקיאל רהטיאל קדשיאל

שבניאל גדהסיאל ומיאל קדמיאל חכמיאל רמאל קדשיאל עניאל עזריאל פוריאל חכמיאל מבניאל קניאל גדיאל צורטק עופפיאל רחמיאל סנסניה ודרגזריה ודרגויה רססיאל רומיאל סניה טהריאל עזריאל גדיה שמיאל עינאל תסוריה דנאל צוריה כסיסיה עיריאל סמכיאל מרוניה כמניה ירויאל טטרוסיה חוניאל זכריאל ועריאל דטיאל גדיאל בראל אהינאל.

אילין אנון דסחרין כורסיא קדישא דאקרון זודיך. ונהרין ונצצין מאינון זודיך עילאין דנהרין ונצצין בטמירו וגניזו עלאה. ועליהו כתיב כי טובים דודיך מין. דודיך, כולהון בכללי' חדא, תתאין מגו עילאין, וכולהו נהירין ונצצין מגו מההוא יין דמנטרא.

עילאין טמירין אינון איקרון חיות טמירין, דאינון רצוא ושוב ואינון נהרין מגו עלמא עילאה עלמא דאתי. ואלין תתאין נהרין ונצצין מגו ההוא נהירו טמיר וגניז, דאלין נצצין.

[p. 444] וכלהו מין, מאינון שבעין שמהן דאינון נהירין טמירין. דהא [סח ט"ד] אינון שבעין דסחרין כורסיא קדישא לתתא מאינון שבעין פנימאין נהירין כלהו ונצצין. ודא הוא מין, מאינון נהרין עילאין ינא דאורייתא ואינון בוצינין עילאין דנהרין אנפין ובוצינין.

ואינון שבעין שמהן דאתקרי בהו קב"ה, ברזא וסתרא דאלפא ביתא דאינון כ"ב אתוון. אית מנייהו עשר עילאין, א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י, ותריסר אחרנין דמתהפכין לכמה גוונין ומתגלגלין באתוון. ולעולם לא משניין דהא ינא דאורייתא מהכא מתפרש.

לא דנפקא מאלין אתוון אלא מטמירו דלהון, בגין דאתוון כולהו נפקו מגו נקודא עילאה טמירא וסתימא, רזא וכללא דאורייתא. ולא הוו רשימין אתוון עד דעלו לגו היכלא טמירא, ונפקו אתוון ולחים הוו ואתקרישו.

וכדין אתגליף שמא קדישא ברזא דאתוון בגו אתוון דאתבריאו בהו שמיא וארעא, שמא גליפא עילאה ברזא דמ"ב אתוון. כיון דקיימו אתוון על תיקונייהו ואתקיים עלמא, כדין אתתקני אתוון בע"ב שמהן דאיקרון יין, שבעין שמהן דאתקרי קב"ה בהו, ואלין אינון יין.

[p. 445] והיו יליו סייט עלים מהייש לליה אכ"א כה"ת הז"י אל"ד לא"ו הה"ע יז"ל מב"ה הר"י הק"ם לא"ו כל"י לו"ו פה"ל נל"ך יי"י מל"ה חה"ו נת"ה הא"א יר"ת שא"ה רי"י או"ם לכ"ב וש"ר יח"ו לה"ח כו"ק מנ"ד אנ"י חע"ם רה"ע יי"ז הה"ה מי"ך וו"ל יל"ה סא"ל ער"י עש"ל מי"ה וה"ו דנ"י הח"ש עמ"ם ננ"א ני"ת מב"ה פו"י נמ"ם יי"ל הר"ח מצ"ר ומ"ב יה"ה עניו מח"י דמ"ב מנ"ק אי"ע חב"ו רא"ה יב"ם הי"י מו"ם.

שחורה אני ונאווה. בוצינא דמערב כד שלטא וקיימא לגבי בוצינא דמזרח, דא אוכמא ודא חיורא, כמה הוא יאה בהוא נהירו חוורא. נהירו דבוצינא, תרין נהורין מתחברן כחדא, תתאה אוכמא עילאה חיורא. דא שלטא על דא [p. 446] נהורא חיורא על אוכמא. ועם כל דא, כמה איהי יאה בתיקונא דתחותה.

כמה תיקונין קיימין תחותה, פתילה ושרגא ומשחא. ואיהי קיימא יאה ברבו עילאה בההוא נהורא חיורא. כד בנות ירושלים, אלין תקונין דלתתא דקיימין תחותה, בנוי דילה. כאהלי קדר וגו', דא אוכמא ודא חיורא.

שחורה אני ונאווה. כתיב (משלי כב: 6) חנוך לנער ע"פ דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה.

כד ברא קב"ה לאדם ברא ליה בדיוקנא עילאה, אברוי ושייפוי כלהו ברזא עילאה. [p. 447] נחית ליה לארעא גו גינתא דעדן דברא קב"ה בארעא, באתר טמיר וגניז, דאיהו בדיוקנא וציורא דלעילא. דכתיב ויקח יי' אלהים את האדם ויניחחו בגן עדן לעבדה ולשמרה. ויניחחו בג"ע, סתם דכולא ברזא חדא.

ואי תימא בג"ע עילאה כמה תחומין וכמה שורין מתתחמן סחור סחור ליה מכמה משריין עילאין ורוחין קדישין, והכא בהאי גנתא דעדן דארעא לא מתתחמא הכי. דאי תימא הואיל ואיהו בדיוקנא עילאה אתקין ליה בכמה רוחין ונשמתין דצדיקייא, אי הכי עד לא הוו צדיקייא בעלמא לא הוו בדיוקנא עילאה האי גנתא דעדן דלתתא.

אלא ודאי בדוגמא ודיוקנא עילאה איהו מיומא דאתברי עלמא. ועד לא אתברי אדם הוו

כמה [ס"ט ט"א] שורין תחומין דמלאכין עילאין סחורין ליה, דלא הוו בלא נטירו. בגין דבכל אינון היכלין דתמן אית שולטנין נטרין ליה. [p. 448] עד דאינון רוחין אתכלילן למיתי בהאי עלמא, כל רוחין ונשמתין דהוו זמינין לאעלא בהאי עלמא, כלהו הוו תמן עד לא אתברי אדם. ועד יומא עד לא ייתון בהאי עלמא, אינון רוחין דזמינין לאתייבא בהאי עלמא כלהו תמן.

ואלין רוחין ונשמתין סלקין ונחתין, נפקו מג"ע דלעילא ונחתי בג"ע דלתתא. ומתלבשן

תמן בלבושין כגוונא דגופי דהאי עלמא. ואתעסקן באורייתא למנדע ולאסתכלא, בההוא לבושא, ביקרא דמאריהון. כל חד וחד כמה דאזדמן למהוי בהאי עלמא.

וההוא דתיקוניה שפיר ויאות בההוא לבושא, ואי אשתדלותיה כדקא יאות, סלקין ליה לעילא לקמי מלכא קדישא בההוא לבושא כגוונא דהאי עלמא. וקאים קמיה וחדי ביה קב"ה, הה"ד (מ"ב ה: 16) חי יי' אשר עמדתי לפניו. אשר עמדתי, עד לא נפקית לעלמא.

[p. 449] אית לבושין דמתלבשין בהון רוחין קדישין כגוונא דגופא דהאי עלמא, והאי

גופא אזדמן למשבק רוחי קדישא ולאסטאה בתר רוחא בישא. ההוא רוחא קדישא פרח מגו

ההוא לבושא, וההוא לבושא אתמשך לבר מגייע. בגין דבכל יומא תניינא ובכל יומא רביעאה רוחא בישא דאשת זננימ אולא סחרניה דגנתא דעדן. ואית לבושין דאתמשכן אבתריה דההוא רוחא בישא ותיאובתיה דההוא רוחא בישא בהו. וכיון דרוחא קודשא נחית ואתלבשא בגויה, לא אתישבא בגויה ופרח מניה וסליק לעילא, וההוא לבושא אתמשך בתר ההוא רוחא בישא ומפקי ליה לבר. ולבתר אתדן בגהינמ, ויתבא תמן עד דאתי ההוא בר נש ואתלבש ביה בגיהנמ, ואתדן ביה בכל יומא.

[p. 450] וההוא רוחא קודשא דקא פרח מההוא לבושא סליק לעילא ואעל בחד אוצר, עד דנפיק מההוא חייבא ברא או זרעא דייחות ההוא רוחא קדישא ביה ואשתלים כדקא יאות. וההוא חייבא אית ליה נייחא לבתר, ומצפצפא וסליק ואתלבש בלושא אחרא. וקאי אפתחא דגייע וחמי לההוא רוחא קדישא דאיהו שבק בכמה יקר ובכמה נהירו, ואכסיף ביה. וכן אשגח בההוא יקר דשאר צדיקי ובכי ואכסיף על עובדוי. וכד ברא קבי"ה לאדם הראשון, אעיל ליה בגנתא דעדן בחד לבוש, יקר דנהורא דגייע. ואשתלים ביה ברוח ונשמה קדישא למהוי שלים בכולא. הוה הוא ואתתיה מטיילין בגייע ומלאכי עילאי סחרנייהו, מענגי לון בכמה עדונין ועינוגין. פתח ליה חד אוצר ואחמי ליה כל אינון דרין בתראין עד כל דרא ודרא. והוה חמי דיוקנין עילאין ודיוקנין תתאין בנהירו דאספקלריא דנהרא עלייהו.

[p. 451] נחתא אשת זננימ וההוא דרכיב ושליט עלה, ההוא חסר לב, דאסטי כלא. וחמו ההוא יקר עילאה דהוה ביה אדם ואתתיה. אתתקפת אשת זננימ בחילא ותוקפא דההוא דשליט עלה. וקריבת אצל חוה ושריאת למפתי לה בכמה פתוים ובכמה מתיקו דלישנא, עד דאתפתיאת. כדן, ואתפתי לבתר אדם, ופרחו אינון לבושין מיניה. וסליקי נשמתא זהרא דאספקלריא דלעילא מיניה, ואשתאר ערום מכלא הוא ואתתיה. כיון דחשיב תשובה [סט ט"ב] לבתר דאתתרך מגן עדן וקיימא לבר, חס עליה קבי"ה ועבד ליה לבושין אחרנין כגוונא דאצטריך לאשתמשא בהאי עלמא. ולבתר אשתמש לבר ואוליד בנין.

[p. 452] וההוא זהרא דנשמתא עילאה דפרחה מניה סליקא לעילא, והות גניזא בחד אוצר דאיהו גוף, עד דאוליד בנין ונפק חנוך לעלמא. כיון דאתא חנוך, ההוא זהרא עילאה, נשמתא קדישא, נחתת ביה, והוה חנוך בההוא רבו עילאה דשבק מניה אדם. הה"ד ויתהלך חנוך את האלהים וגו'.

לבתר אצטריך ליה קב"ה לנטלא ליה מהאי עלמא, ולא תכללא רוחא קדישא מתתא ומלעילא ואתכליל כולא בההוא רוחא. וההוא רוחא קדישא אתכליל מתתא ומלעילא לאתמשכא כל עלמא, זינא בתר זיניה.

כיון דאתכליל אתעביד ממנא בהאי עלמא ובעלמא דלעילא. בהאי עלמא מסטרא דההוא כלילו דאתכליל מהאי עלמא, ובעלמא דלעילא מסטר דההוא כלילו דאתכליל מלעילא. [p. 453] ובכל זמנא וזמנא דצדיקי וחסידים אית בעלמא, אתחדש ההוא כלילו דאתכליל מתתא, מסטרא דחנך. כדין איהו נער ברזא דחדתותא דסיהרא. ורזא דא חנו"ך למע"ר על פי דרכו. מאיע"פ דרכו, ע"פ דרכו דחנך, למיזל בההוא דרך קשוט באורח שלים.

[p. 454] גם כי יזקין, ההוא דיוקנא דחנך מההוא זמנא דאתכליל בההוא קודשא. לא תימא דהא סיב מכמה יומין ואתעדי מההוא אתר. לאו הכי. אלא בכל זמנא וזמנא דצדיקי וחסידים אית בעלמא, ההוא כלילו דההוא סטרא אתחדש, ואתחזי ההוא דיוקנא ממש נער. ולא אתעדי מתמן. ובגין ההוא כלילו ירתי תתאי מטלא דשקיו עילאה, ונחתא ירותא דרבו קדישא לעלמא.

וע"ד שחורה אני מסטרא דלתתא תאווה אני מסטרא דכלילו דלעילא. שחורה אני, כד חזינא כמה חייבין מרגזין למארי כולא ואנא זן לון בסטרא דההוא כלילו דלתתא דבי. ונאווה מסטרא דלעילא.

[p. 455] בנות ירושלים, אע"ג דירושלים ובי מקדשא כולא חדא, בי מקדשא איהו יתיר בכמה קדושין בכמה עילוין. בי מקדשא חד וירושלים חד ובית קדש הקדשים לגו מינייהו, פנימאה מכולהו. והאי בשעתא דמטרוניתא אתקשטת ובעיא לאתקרבא בבעלה והיא אתקשט, איהי אמרת לאוכלסיה, שחורה אני מסטרא דלתתא, ונאווה מסטרא דלתתא תליא. בגין דכתיב ואתם הדבקים בניי אלהיכם. ישראל דבקים בניי, בההיא תיקונא יתיר מכולא.

שחורה אני ונאווה. אמר ליה אליהו, ר' כל אלן מלין כלהו רשימין לעילא עד לא תיתי לעלמא מן שמך. והשתא בחדתותא קיימי כולהו כמלקדמין, ובחותמא דגושפנא דמלכא כולהו חתימין.

פתח ואמר, ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים. האי קרא אתמר, וחבריא אתערו ביה והכי איהו. אלא אמאי כתיב דא ביומא רביעאה. דהא מיום שני אתחזי למהוי סיהרא חסרא, דביום שני אתברי ביה גיהנם והואיל ואתברי ביה, סיהרא חסרה איהי בגיניה. אמאי איהו כתיב ברביעי. [p. 456] תו אית לשאלא, [סט ט"ג] אי גרעונא דסיהרא איהו ברביעי,

הא תנינן דנישואי בתולה לאו איהו אלא ברביעי. יומא דגרעונא דבתולת ישראל לא אתחזי למהוי בתולה אחרא בשלימו, דהא לית שלימו לאתתא אלא בבעלה. אבל ביום שני דאתברי ביה גיהנס, עד לא קיימא בקיומא. דהא נפק מיום שני דהוא חשך, וכדין אתברי מניה, דכתיב (איוב כח: 3) קץ שם לחשך וגו'. וארחיה דההוא קץ, לכל תכלית הוא חוקר. אימתי, לבתר דקיימא בקיומה. ולא קיימת בקיומה עד דאזעירת סיהרא ברביעי, דהא סיהרא רגלא רביעאה איהי דכורסיא עילאה. ובגין דאיהי יומא ד' גבי ג' קיימין אחרנין, אתמר ברביעאה עובדא דילה. דהא אזעירת גרמה ואחשיך נהוראה.

[p. 457] ועל דא בתולה אית לה קיימא ברביעאה, לאחזאה קיימא בסיהרא. וההוא יומא דבתולה נשאת, ברביעי, ואית לה קיומא לתתא. ברוזא קרי לעילא, אל תשמחי אויבתי לי, כי נפלתי קמתי. כי אשב בחשך יי' אור לי. ועי'ד ביומא דנפילה קימה משמע, דכתיב כי נפלתי קמתי.

ויאמר אלהים יהי מארת, חסר בגין דאתיהיב דוכתא לסטרא אחרא לשלטאה. וחפיה נהורא דסיהרא כהאי אגוזא דקליפה חפיה על מוחא בכל סטרין, ואתתקפת קליפא לבר וכערלה על ברית. ובגין כך אתחשכת נהורא דלעילא.

בנות ירושלם, לגבי אינון אוכלוסין דלא הוו בקשוטהא כאינון פנימאי. לפנימאי דקשיטו לה, לא אמרת האי. אלא כד נפקת לבר לגבי שאר אוכלוסין אמרת האי. לפנימאי דידיעי קישוטהא וקשיטו לה בכמה קישוטיין עילאין היא אמרת לון ישקני, כמה אנא מתתקנת יאות לקבל נשיקין ממלכא.

[p. 458] לאינון דלבר דלא ידעי בקישוטהא, אמרת דאיהי שחורה מסטרא דתתאי, מסטרא דכלילו דלתתא, בגין דלא ישגחון בעינא בישא לקטרגא לתתאי. דהא לית לון קנאה אלא בתתאי, כד תתאי אינון בעילויא אינון מקנאן לון יתיר מכולא. וא"ת דלית בהו קנאה בינייהו, תנינן בינייהו לית קנאה אבל על אחרנין אית קנאה. ובגין דאיהי כאימא על בנהא על ישראל, ההוא תיקונא שפירא ויאה מכולא, דאיהו מסטרא דההוא כלילו דלתתא דבגיניה סלקא לעילא, מבערא ליה לגבי אוכלוסהא דלבר בגין דלא יקנאון ולא יקטרגו עליהו דישראל. ובגין כך, אל תראוני שאני שחרחורת, לא תסתכלון בהאי תיקונא בגין שאני שחרחורת.

[p. 459] ובכל תיקונין דילה לית תיקונא שפירא ויאה בעילוויא, לסלקא לקודשא, בר ההוא תקונא מסטרא דכלילו דלתתא. וכל דא לגביה אוכלוסהא קאמי, ולא לגבי רחימה. ועל דא אמרת לון שחורה אני ונאווה.

תו, שחורה אני, מסטרא דלתתא, ונאווה, מסטרא דילכוון אתון בנות ירושלים. הא תיקונא דילי בכון איהי, דאתון אוכלוסין קדישין. ובגין כך לא תסתכלון בי, בההוא תיקונא דסטרא תתאי.

[p. 460] וכלא איהו כאמא על בנין. דכמה מקטרגין אינון דקיימי התם. ואי יסתכלו בההוא תיקונא דכלילו דלתתא, כמה איהו יאה וכמה איהי שפירא, לסלקא ביה לעילא, ייתון לקטרגא ולאדכרא חוביהון דישראל. ומעכבי לה לסלקא לעילא ולא תחברא בבעלה. ועל דא כאהלי קדר, מסטרא דתתאי. כיריעות שלמה, מסטרא דילכוון. ובגין כך אל תראוני, לא תסתכלון בי כלל, ובכל אינון תיקוני דילי דאינון בסטרא דתתאי. דהא [סט ט"ד] בגיניהון נזיף בי שמשא. ולאוו איהו בלחודוי, אלא בני אמי נחרו בי, אבהן דעלמא, כד חמו קדרותא דילי מסטרא דתתאי.

וא"ת יאות הוא למימר הכי. אין, דהא מתרין סטרין יאות הוא. חד, בגין אורח שלים דלא יקטרגון על ישראל בנהא. וחד, דלא יעכבון עלה מלסלקא לאתחברא בבעלה ולמלקט נייחא. דהא כלא בסיהרא.

דבזמנא דאיהי חפיא נהורא דסיהרא, שמשא לא אתקרב בהדה, בר חוטא חדא דחסד עילאה דאתמשך עלה. והאי כרי בההוא קליפה ותבר חילה ויהיב לה נוי ושפירו. ואיהו אמרת שחורה אני מסטרא דערלה תאווה מסטרא דההוא חוטא דאתמשך עלי.

[p. 461] תו, שחורה, מסטרא דחשך עילאה כד אתתקף, כד"א (ישעי' ס: 2) כי הנה החשך יכסה ארץ. ונאווה, מסטרא דאור קדמאה. כד"א (מיכה ז: 8) כי אשב בחשך, מסטרא דשמאלא, יז אור לי, מסטרא דימינא.

אל תראוני שאני שחרחורת, היא אמרת לאוכלוסהא כמה ערבוביא דא לכוון. דאל תראוני בזמנא דחפיא עלי ההיא סטרא, ולא תיכלון לאתנהרא מני ולאסתכלא בנהורי כלל. בני אמי נחרו בי, דהא אסתלקו לעילא שמשא אתכנישו בני אמי אסתלקו לעילא. ובג"כ שלטא ערלה. ואתון אל תראוני, לא תיכלון למחמי ולאסתכלא בנהורי כלל.

שמוני נוטרה את הכרמים, דהואיל וערלה לגבי, הא ינקא ממני למיהב לאוכלסין ולאינון משריין דשאר עמין. [p. 462] כרמי שלי לא נטרתי, אלין אוכלסין קדישין דילי, דלא יכילנא בההוא סטרא למיזון לון.

השתא אית לאסתכלא, מאן דאתעסק בשיר, איך אמר תרעומין וקנטורין בשירותא דתושבחתא. אלא ודאי טעמא קדמאה איהו רזא דתושבחתא, וכלא איהו בקרא.

על פומא דאליהו אתגזר, *שחורה אני ונאווה וגו'*. כתיב (תהלים מח: 3) *יפה נוף משוש כל הארץ וגו'*. *יפה נוף*, שפירו דנופא דאילנא דחיי, ברזא דכלילו דכל אתיון. דכד אתוון מתחקון ואתרשימו באילנא דחיי, סלקון אתוון כולהו ואתרשמו בחד את, ואתכלילו בהווא את. וכיון דאתכלילו ביה כולהו, אפיק לון לבתר.

והווא את איהו שבחא דכולהו. האי את לא עביד רשימו אחרא לבר מינה בגין דאיהי אתכלילת בגוה, ולא עביד רשימו בר טמירו וגניזו. ומאן איהי, את יי דאיהי נקודה חדא בלא רשימו אחרא. כל אתוון אית לון רשימו אחרא על גבי אתריה דכתיב תמן, והווא רשימו אשתאר בחוורו דהווא את. בר יי דאיהי נקודה חדא בלא חוורו דאתר אחרא.

[p. 463] והאי נקודה ירתא כלה דא בתיקונהא. ואיהי נקודה חדא גו חילהא ומשריאה, ואתקרי יי נקודה חדא. וכיון דסלקא בשמא דא ואתקרי יי, הא אתקשטת בתיקונה עילאה ואמרת, *שחורה אני*, לית לי אתרא לאתכללא אחרנין בגוואי בזמנא דא. דהא בשמא די אתקרינא לסלקא לעילא.

ועי"ד *שחורה אני ונאווה*, כתיקונה דלעילא, ריש כל דרגין. בהאי אתכלילנא בגווי לסלקא לעילא. ולית לי השתא אתר פשיטו אחרא לאתגליא. הא אתכסינא בלא חיזו אחרא, ברזא דנקודה חדא, לסלקא נקודה לנקודה. ובגין דאנא *שחורה* בלא פשיטו דאתר אחרא, אל תראוני, לית לכו רשו למחזי בי כלל. לא תיכלון [ע ט"א] למחזי בי דהא אנא בטמירו וגניזו ברזא דחד נקודה, דלא אתידע בה סטר כלל.

כל אתוון אית לון דוכתא אחרא בחוורו, בר יי דלית לה פשיטו לאתחזאה כלל. ועל דא, אל תראוני שאני שחורות. בכל סטרין לית בי אתר חוורו ודוכתא אחרא לאתכללא בי אחרנין.

כאהלי קדר, דטמירין גו טינרי ולא נפקי לבר. כך הוא *יונתי תמתי בחוגי הסלע*, נקודה גו אוכלוסהא.

כיריעות שלמה. *יריעות שלמה* אינון כלילן כחדא באת חד, ובהווא את לא אתחזין כלל. ואינון שית ואינון חמש. [p. 464] ורזא דא חמש היריעות תהיין חוברות, בלא פירודא כלל. וחד דכליל לון דאיהו טמיר וגניזו. ואיהו את חד דלית ביה חיורו דאתר אחרא. ודא איהו ו' דלית בה אתר לאתחזאה בה כללא אחרא, אלא כלא סתים בגויה. כך האי נקודה היא בלא חוורו דאתר אחרא, וכלא כליל בגויה. ומאן כליל בגויה, שית סטרין אחרנין.

כאהלי קדר, דא את אחרא דאית בה כל דרגין אחרנין, דלית לה חוורו דאתר אחרא וכולא כליל בגויה. ודא איהו את ז'. את דא איהי *אהלי קדר*, *יריעות שלמה* דא את ו'. ועל דאת

ז' איהו דבני קדר, כולהו מגיחי קרבא תדיר מכל שאר עמין. וזמינין לאגחא קרבא בסוף יומין בכל עמין דעלמא.

וע"ד שחורה אגנ. כד"א דלית ביה חוורא דאתר אחרא, וכולא כליל בגויה. כאהלי קדר, את ז' דהכי איהו דלית ביה חוורא מאתר אחרא, וכולא כליל בגויה. כיריעות שלמה, את ו' דלית ביה חוורו דאתר אחרא, וכולא כליל בגויה.

ועם כל דא אע"ג דתרין אלין, אהלי קדר ויריעות שלמה, אינון סתימין ולית בהו חוורו אחרא, לית סתים וגניזו כאת י'. ובג"כ אל תראוני כד"א.

[p. 465] וא"ת את ו'. האי נפקא מאת ו' דאתפשט בכלילן דכר ונוקבא. ובגין דנפקת מאת ו' לאו איהו חושבנא בגרמה. וע"ד תרין אלין אינון שחורות בגרמייהו. וכללא דאינון פנימאין, קרבין דלהון, ולית בהו חוורו דאתר אחרא לאתחזאה, אהלי קדר ויריעות שלמה. ובכל אתוון לית בהו כמה דאת י', דאיהי סתים מכל סטרוי.

יפה נוף, דא נופא דאילנא דחיי דנפיק מאת ו', ולבתר אתכליל באת י'. כיון דאריק כל אינון ברכאן בחבורא חדא אתכליל באת י', והוי כולא נקודה חדא. ודא איהו משוש כל הארץ. לבתר דאתכליל בההוא נקודה כלא איהו הר צינן, נקודה חדא איהו.

אע"ג דאיהי זעירא קרית מלך רב איהי. ולא אתחזיאת בה פשיטו אחרא וחווורו לאתכללא בה אחרנין, קרית מלך רב איהי. וההוא מלך רב, עילאה ושליטא. וכל אוכלסין דיליה כולהון עאלין גו האי נקודה דאיהי י'.

ודא איהי עיר קטנה ואנשים בה מעט, דלית בה חוורו דאתר לאתכללא ולאעלא אחרנין בגויה. [p. 466] ובא אליה מלך גדול, דא את ל' דאיהי מגדלא דפרח באוירא דכיא דאתתפש. בגין דאית אוירא אחרא דלא אתתפש כלל ולא ידיע.

והאי אע"ג דאת דא מלך גדול על כל אתוון עייל בגויה, ואיהי את זעירא שחורה דלית בה חוורו דאתר. כניש ליה בגויה וכלל ליה. וסבב אותה באת חד דאיהי ט', ל' הות. ובההוא סיבובא דקא מסבב סחור אתעביד בעגולא ט.

ובנה עליה מצודים גדולים. עליה, לאתפשא [ע ט"ב] ולמלקט מאן דבעיא בתפיסו דילה כד"א אשר היא מצודים וחרמים. ובנה עליה. עליה, ודאי, בגינה. בגין יקרה למיהב לה שלטנו [p. 467] בני. כמה מיתות בית דין, כמה קנסין, כמה עונשין, מאן דיעול לגבי ההוא נקודה. קנסא יתירא קניס על נקודה דא.

בגין נקודה דא אפסיד שלמה מלכא מלכותיה ואתקרע ואתיהב לאחרנין, ואע"ג דאיהי זעירא מכל אתוון ואיהי נקודה חדא בלחודאה. דהא בההוא שעתא סליק י' קמי מלכא קדישא אמרה קמיה, הא שלמה מלכא עבד לי פלסתר. מאן י'. י' דלא י"רבה לו סוסים ולא י"רבה לו נשים וכסף וזהב לא י"רבה לו מאד. אמר לה קב"ה, שלמה יתאבד ואלף אחרנין, ואת לא תתעקר מגו אתרך.

בההיא שעתא נפקת קוף מקמי קב"ה, ותריך ליה ממלכותיה. ואזל הדיוטא בעלמא והוה אכריז ואמר באת ק', אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלים. [p. 468] ועל דא ובנה עלייה מצודים גדולים, לאתפסא בגינ"ה בני עלמא בחוביהון. ואם לשלמה מלכא הוה הכי ואתפס באינון מצודין, כ"ש וכל שכן שאר בני נשא. ובגין כך איהי אמרת שחורה אני, כמה דאתמר. וע"ד אל תראוני, לא תיכלון לאסתכלא בי ולעאלא בגוואי, בגין שאני שחרחורת, כלא כד"א.

בני אמי נחרו בי, אעיקו לי בהאי נקודה דלא לאעלא אחרא בגוואי. אינון אתפשיטו ואתתקנו בתיקוניהון כדקא יאות. אתתקנו ואתפשו באת ו' דנפקא מגו נקודה עילאה, ואתתקנו בתקוניהון כדקא יאות. אתתקנו ואתפשו ואתגליפו באת ש' דנפקא מתמן. אתתקנו ואתגליפו ואתפשו באת ן'. אתתקנו ואתגליפו ואתפשו באת ך'. ואנא לית לי פשיטו לסטרא בעלמא, ולא שבקו לי אתר אחרא לאכללא לכו.

שמוני נוטרה את הכרמים, דאנא נקודה חד דנטיר לשאר אתוון דאתנקידו בי. ונטיב לון דהא אנא אזיל בכל אתוון ואתפשו כולהו בי, מגואי אתפשו.

[p. 469] כרמי שלי לא נטרתי דאנא לית לי פשיטו ולא ענפא לסטרא דא ולא לסטרא דא. דאלמלי פשיטנא ענפין, ואחידנא לכוון בגואי. אבל לא נטרתי, לא אושיטנא ענפין לסטרא בעלמא. נטרתי, נטר ענפא.

את דא בית ישראל איהי, דירית לה מגו נקודה עילאה, דכתיב (ישעי' ה: 7) כי כרם יי צבאות בית ישראל. וע"ד כרמי שלי לא נטרתי דלא אושיטנא ענפין לסטרא בעלמא לאחדא לכו.

ואנא נוטרה את הכרמים, משלח ופשיט ענפין לכל אתוון, ומגוואי אתתקנו ואות. שלי לא אושיטנא ביה ענפין. ובגין כך אל תראוני, לא תוכלון לאסתכלא בי ולאעלא בגואי. וכל דא בגין דאיהי ה"א, אתכלילא בייחודהא לסלקא לעילא. ולא אצטריכה לאכללא בגוה, בר איהי בייחודא דילה, נקודה פנימאה גו אוכלוסהא. וכל אוכלוסהא בתיאובתא

לאתקרבא בגווה. וכיון דאמרת דא איהי סלקא ואתטמרא מנייהו לאשתעשעא לעילא. כיון דסלקא, ושבקו לה אוכלוסהא.

דהא דא קשיא בגין דלא שבקו לה אוכלוסהא, ואפיי רגעא חדא. וכד איהי באת דא, אתכלילת בגוה בייחודה, ואמרת דא. כדין [ע ט"ג] אוכלוסהא שבקין לה בעל כרחייהו. ואיהי אשתמיטת מנייהו וסלקא לעילא. כיון דסלקא לעילא, אמרת לגבי רחימה, הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים.

[p. 470] חדי ר' שמעון, אמר, אי ניחא ליה למר מאן דשרי מלה ליסיים. דהואיל ותדונה במלין דמר במאי דשרי ליסיים.

א"ל, ר' מליך דמתחקין ומתגלפין לעילא, הוי אימא בקדמיתא. מילי דמתחקין ומתגלפין לתתא, אימא לבתר. ואת פתח פומך וינהרון מילך.

פתח רבי שמעון ואמר, הגידה לי שאהבה נפשי וגו'. הא אתערנא, בכל אתר דכתיב הגד ויגד הגידו, כולהו מלי דאגדה אינון ואית לאסתכלא בהו. והכא כתיב הגידה לי, רזא דחכמתא איהו.

וא"ת הא סגי אין אינון באורייתא דלית בהו רזא דחכמתא. כגוונא דכתיב (ש"א י: 16) הגד הגיד לנו כי נמצאו האתונות, ואת דבר המלוכה לא הגיד לו. אפיי הני רזא דחכמתא הוו. דאלמלא ברזא דחכמתא, מנא ידע שמואל אי אשתכחן אי לא אשתכחן. דבר המלוכה חכמתא עילאה איהו לעילא ותתא, רזין דקב"ה.

הגידה לי שאהבה נפשי. כתיב ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים וכו'. כד סליק ברעותא דקב"ה למברא ארעא, נטיל מתלגא דתחות כורסי יקריה, וארמיה לגו מיא. ואתקפא תמן, והות ארעא גלידא גו מיא ואתטמרת תמן, והות גו חשוכא בקדרו.

[p. 471] בשעתא דאמר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, דהא אינון מקורין אושיטו ואנגידו מיין מעילא לאתר דיסודא דעלמא. כדן ארעא, דהוות טמירא גו תתא, אתקשטת ואתתקנת לאתחזאה. דאי לא אתתקן האי אתר, ארעא לא אתחזיאת, דהאי אתר לא אתתקן בנגידו דמיין עילאין בר למיתן לנוקבא.

וכד איהו אתתקן לגבה, כדן ותראה היבשה. ותראה, בקשוטהא. מכאן דלא תתחזי אתתא בקשוטהא ובתיקונהא בר כד איהי בבעלה, אזי תראה ותתתקן כדקא יאות. כדן ויקרא אלהים ליבשה ארץ. יבשה הות בקדמיתא, דלית לה חיזו ודיוקנא למעבד פירין ואיבין. כיון דאתתקן בבעלה, מיד נקראת ארץ, אתר מתתקנא למעבד פירי ואיבין. בשעתא דאמר יקוו המים מתחת השמים, ודאי. [p. 472] כדן, כל חדוה וכל חידו וכל תיקונא

אתתקן. כיון דתיקונא אתתקן, כדין סלקא לגבי דכורא, ואיהי אמרת, הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה, איכה תרביץ בצהרים.

איכה איכה, תרין זמנין, רמז על חרבן בית ראשון וחרבן בית שני. ובגין כך איכה תרעה, בחרבן קדמאה, איכה תרביץ בצהרים, בחרבן תניינא. דהא חדוה דילן טב ויאות, ובגו חדוה דא אית לי לבעיא על תרי מקדשי, חד מקדשא עלאה, וחד מקדשא תתאה.

שלמה אהיה כעוטיה, אי לאו הני תרי זמני דאנא זמינא למקרי איכה. שלמה אהיה, בשלם כעוטיה בלא גאותא כלל. בשלם על בני לתתא.

כעוטיה, כד"א (שמואל א' כח: 14) והוא עוטה מעיל. איהי מתעטפא בעיטופא קדישא עילאה, דאיהו שמא קדישא י"ה. שלמה אהיה, בשלם איהי בכל שלימו דלעילא. כעוטיה, כעוטה י"ה, למהוי בכל שלימו עילאה. על עדרי [p. 473] חבירך, אלן דרגין קדישין, דכולהו כגוונא דלעילא.

כדין [ע ט"ד] איהו אתיב לגבה ושרי ממלה דא, דאיהו בתראה מן האי שבחא. ואמר אם לא תדעי לך היפה בנשים. אם את לא ידעת תרין איכה איכה למאי נינהו, צאי לך, פוק וחמי על מה יהא חורבן בית ראשון ובית שני. תנדע על מה, על משכנות הרועים, זמינן לבטלא אורייתא בבית ראשון ובבית שני.

הגידה לי שאהבה נפשי. את רחימא דנפשי, הגידה לי, ברזא דחכמתא, איכה תרעה. אי כדין תרעי אנת לקבלי, למהוי אנא גבך בחדוה, ולמהוי עמך. דהא בזמנא דאהא עמך, שלמה אהי. בשלם אהא כמוחא דאגוזא, דאיהי מתעטפא על כל אינון היכלין דבגוה, דכתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד.

זכאין כל אינון דמשתדלי באורייתא למנדע בחכמתא דמאריהון, ואינון ידעי ומסתכלין ברזין עילאין. בגין דכד ב"נ [p. 474] נפיק מהאי עלמא, בהא אסתלקו מניה כל דינין דעלמא. ולא עוד, אלא דמתפתחן ליה תליסר תרעי דרזי דאפרסמונא דכיא, דחכמתא עילאה תלייא בהו. ולא עוד, אלא דקב"ה חקיק ליה בההוא פורפירא דכל דיוקנין גליפין תמן, בהאי עלמא ובעלמא דאתי. וקב"ה אשתעשעא ביה בגן עדן ואחסין תרין עלמין, עלמא דא ועלמא דאתי. חכמתא דאצטריך ליה לבר נש. חד למנדע לאסתכלא ברזא דמאריה. וחד למנדע ליה לגופיה, ולאשתמודע מאן איהו, ואיך אתברי. ומאן אתי, ולאן יהך. ותיקונא דגופא, היאך אתתקן. והיאך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכולא.

[p. 475] וחד למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתייה. מאי היא האי נפש דביה. ומאן אתיא. ועל מה אתי להאי גופא, טפה סרוחה, דיומא כאן ולמחר בקבר. וחד לאסתכלא בהאי עלמא

דאיהו ביה, ועל מה יתתקן. ולבתר, ברזין עילאין דעלמא דלעילא לאשתמודעא למאריה. וכל דא יסתכל בר נש מגו רזין דאורייתא.

ת"ח כל מאן דאזיל להווא עלמא בלא ידיעה, אפי' אית ביה עובדין טבין סגיאין, מפקין ליה מכל תרעי דהווא עלמא.

פוק חמי מאי כתיב הכא, הגידה לי, אימא לי רזין דחכמתא. איך אנת רעי ואנהיגת בהווא עלמא. אולף לי רזין דחכמתא, מהווא חכמתא עילאה, דלא ידענא ולא אסתכלנא עד הכא, בגין דלא אהוי בכיסופא בגו אינון דרגין עילאין דאנא עאל בינייהו. דהא עד הכא לא אסתכלנא בהו.

תא חזי מאי כתיב אם לא תדעי לך. אם אנת אתיא בלא ידיעה ולא אסתכלת בחכמתא עד דלא תיעול הכא, ולא ידעת ברזין דעלמא עילאה, צאי לך. לית אנת כדאי למיעל הכא בלא ידיעה. והוי ידעת גו אינון עקבי הצאן, אלין אינון דבני נשא דשין לון בעקב. וידעין רזין עילאין דמאריהון, ובהו תנדע לאסתכלא.

[p. 476] ורעי את גדיותיך, אלין אינון תינוקות, ינוקי דאינון בבי מדרשא, ואולפין אורייתא. על משכנות הרועים, על אינון בתי כנסיות ובתי מדרשות דתמן אולפין חכמתא עילאה. אע"ג דאינון לא ידעי, אנת תנדע מגו אלן דחכמתא דקאמרי.

כתיב ויברא אלהים את שני המאורות הגדולים וכו'. ויברא אלהים, בקדמיתא תרין נהורין הוו שקולין דא לקביל דא, כמא דאוקמוה חבריא. ואוקימנא דאינון תרין נהורין הוו ברזא חדא, דבוקים כחדא. והוו בשיקולא חדא, [עא ט"א] לאתקרי תרוייהו גדולים, כמה דאוקימנא.

לאו דהות סיהרא בקדמיתא רב ועילאה. אלא דבכל זימנא דסיהרא קיימת בשמשא ברזא חדא, בגינייה אתקריא איהי, בהדיה, גדולים. זנבא דאריה אריה איהו, ואריה אתקרי. [p. 477] אמרה סיהרא קמי קב"ה, אפשר למלכא חד דלאשתמשא בתרין כתרין כחדא. אלא דא בלחודוהי ודא בלחודוהי.

אמר לה, חמינא בך דרעותך למהוי ראש לשועלים. זילי ואזעירי גרמיך. דהא אע"ג דתהא רישא להון, אזעירו אית לך מכמה דהוית.

ודא איהו דאמרת סיהרא, הגידה לי שאהבה נפשי, איכה תרעה. איכדין אפשר לך לאנהגא בתרין כתרין כחדא. איכה, איכדין תנהיג. בצהרים, דהא סיהרא לית היא כדאי לאנהרא, ואי אפשר לך לאנהגא בתרין כתרין כחדא, בשמשא ובסיהרא, דהא סיהרא, מה נהורא אית לה בצהרים. בג"כ, אי אפשר לך לאשתמשא בתרין כתרין כחדא.

שלמה אהיה כעוטיה, אכדין אהא אנא מתעטפא בצהרים כד נהירו ותוקפא דשמשא להוי אזיל ואתקיף. הא אנא מתעטפא בכיסופא קמיה. ולא איכול לשמשא קמך. ואנת, איך תיכול לאנהגא ולאשתמשא בתרין כחדא.

אמר לה קב"ה, הא ידענא ביך. זילי ואזעירי גרמיק. אם לא תדעי לך היפה בנשים, דאמרת דאיך אפשר לי לאנהגא בתרין כחדא. זילי ואזעירי גרמיק, ותהא רישא לשועלים.

[p. 478] צאי לך בעקבי הצאן, פיקי והוי רישא לכל אינון אוכלוסין וחיילין זעירין דלתתא. ורעי לון ואנהיגי לון, והוי מלכא דכולהו תתאי, ואנהיגי לכל חד וחד כדקא חזי ליה. והוי שלטא בליליא ודאי. פוקי ואזעירי גרמיק, והכי אתחזי לך. אמר ליה אליהו, זכאה חולקך. דסתרין דמארך נהירין קמך כנהורא דשמשא. ובגייכ כל אינון מילין דפומך חקיקין לעילא, וחדינא דאנא שמענא לון מפומך. זכאה אנת בהאי עלמא וזכאה אנת בעלמא דאתי. מלה דא הוה תליא קמי מלכא קדישא דלא אתגלי לכל חיילין דלעילא. מאן איהו דגלי ליה בהאי קרא השתא. אנת הוא, דזכאה חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי.

על פומא דאליהו אתגזר, הגידה לי שאהבה נפשי. כיון דאיהי סלקת לעילא, ואשתמיטת מגו חילהא וכל אינון אוכלוסהא ברזא דאת י, איהי אמרת הגידה לי, שאהבה נפשי, אנת דאיהו רחימא דנפשאי, איכה תרעה. הואיל ואנא נקודה חדא בלא פשיטו כלל, דהא אנא כלילא בגרמאי ולא יכילנא למלקט ולמיהב.

ודא איהי אמרה לגבי רחימה בגין דיתבא קמוטא בגרמה, בנקודה חדא. ואיהו בעי לאעלא בגוה, כד"א ובא אליה מלך גדול, אע"ג דאיהי את זעירא מכל אתוון.

וע"ד מיומא דאתחריב בי מקדשא, אומי קב"ה דלא ייעול לגבה עד דייעלון ישראל לתתא. דכתיב (הושע יא: 9) בקרבך קדוש ולא אבא בעיר. כתיב הכא בעיר, וכתוב התם (קהלת ט: 14) עיר קטנה. דהא איהי את יי זעירא מכלהו.

[p. 479] שלמה אהיה כעוטיה, כלילא בגואי, דלית לי פשיטו מכל סטרין כלל. בגין דאיהי סתימא מכל סטרין, יתיר מכל שאר אתוון.

אם לא תדעי לך וגו' צאי לך פשיטי גרמיק בכל סטרין, ולקיטי עדונין וכיסופין בההוא [עא ט"ב] פשיטו. ומאי איהו ההוא פשיטו, דאתעביד כחד סכה דעבדי אינון נטורי עדרי עאנא. ודא איהו את ה'.

ודא איהי צאי לך. צאי לא כתיב אלא צאי לך, כד"א (ישעי' נד: 2) הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך יטו, אל תחשוכי. דהא בקדמיתא לא הוית אלא נקודה חדא שחורה דלית בה אתר אחרא, אלא איהי סתימא בגווה. השתא דסלקא נקא מתחברא בבעלה, איהו אמר לה צאי לך. הרחיבי מקום אהלך, פשיטי גרמיך. וכדין, ורעי את גדיותיך, תוכלי למלקט עדונין וכיסופין.

דהא בשעתא דאיהי נקודה חדא וסלקא לעילא, וההוא מלכא עילאה נחית לגבה למיעל בה, בטש בההוא נקודה ואתפשט בכל סטרין. ואתעביד ההוא נקודה את ה', ואשתלימת מכל סטרין, ונקטא [p. 480] עדונין וכיסופין. כדין אמר לה ורעי את גדיותיך, זילי, והוי זן ומפרנס לכל אוכלוסיך, זעירין ורברבין.

היפה בנשים, נקודא חדא גו אתוון. לית שפירו לכל אתוון בר את י'. בנקודה דא מתתקן כל אתוון, ואיהי שפירא דכלהו. ולית את דאזיל בלא נקודה דא. היא בכלהו וכלהו בה. והיא יפה ושפירו דכולא. דהא מאתר סתימא עילאה קא אחת ריש כל דרגין עילאין, ובה איהי ריש כל דרגין תתאין, דלתתא. בגי"כ, היפה בנשים, שפירו דכלא.

ותו, היפה בנשים, כתיב בנשים, באינון אתוון דאינון נוקבי. ומאי איהו, את ה'. דהא כדין איהי פשיטו ושפירו דכולא, למרעי ולפלגא חולקין לכל אוכלוסיין עילאין דילה. ועל דא, צאי לך, מהאי סתימו דאת כלילא וסתימא בגווד. לך, לגרמך ולתועלתך. וכולא ברזא דאתוון איהו.

כתיב (תהלים מח: 4) אלהים בארמנותיה נודע למשגב, דהא בשעתא דההוא מלך גדול אתי לגבה ואמשיך לה לעילא למיעל בה ובטש בה בההוא נקודה. כיון דבטש בההוא נקודה, [p. 481] אתפשטת ואתפתחת לכל סטרין. ואתעבידת את ה', פתחא דהכלין לכל סטר, למעל בה ההוא מלך גדול. וכדין אלהים בארמנותיה, באינון פתיחו דהיכלין באת ה' אשתמודע. ההוא אלהים חיים, נטלא ההוא שמא למיזן ולמפלגא חולקין לכולא. וכדין, נודע למשגב, למהוי משגב לתתאי, ולארקא ברכאן לכולא, כגוונא דלעילא.

בשעתא דבעא קב"ה למברי עלמא, סליקו כל מלין דעלמא, וכל דרגין עילאין ותתאין, כלהו במחשבה. אמאי אקרי מחשבה, אלא דא איהי נקודה חדא סתימא, דקיימא במחשבה. דהא נקודה חדא, לא אתידע לאן אתר אתפשטת, ומה יהוי מינה, ולאן אתר יסטי אורחא. ונקודה דא איהי רישא דכל רעותין וכל מחשבין דעלמא.

והוה כלא סתים בגווה, ולא אתידיע, עד דאתפשט האי מחשבה ואתעביד חד פשיטו לסטרא דא ולסטרא דא. כיון דהאי נקודה אתפשט בהאי פשיטו, אתגלי יתיר כל מה דהוה סתים.

[p. 482] לא דאתגלי בה למנדע, אלא אתגלי ההוא סתימו לאן אתר סטי אורחא ונפקא מרזא דמחשבה. דהא לא קיימא במחשבה ולא סלקא בשמא דא. אלא קיימא בשמא לאתגלייא, ואתעביד חד קול בלחש. ומאי איהו, דא את ה', דא איהו זמינו לאפקא כל אינון מלין סתימין דהו גו מחשבה.

הכא איהו בהיפוכא מגוונא דלתתא. לתתא, מאן דבטש בההיא נקודה דלתתא, כד איהי סתימא ואתי [עא ט"ג] לגבה, ההוא מלך גדול, דאיהו ברזא דאת ו', דנפיק מההוא ה' עילאה. ההוא ו' דנפיק מגויה, בטש בהאי נקודה, ואפיק מגויה כל מה דנקיט מלעילא, ואתפשטת ואתפתחת לכל סטרין, ואתעביד את ה'.

לעילא, מאן דבטש באת ה' עילאה, איהי נקודה חדא עילאה סתימא. כיון דבטש בה, אפיק לבר ואתגליין כל אינון מלין סתימין דהו תמן, ונפקי לבר. הא אתיידע ההוא מחשבה דהוה סתים ולא ידיע.

כגוונא דא, כד בטש ו' בנקודה דא לתתא, כדן אפיק מגויה כל אינון חיילין ומשריין ואוכלוסין ונהורין ונחלין עמיקין דלעילא.

וכדן אמרי לה, ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים. טול נהורין ומזונין, ופלגי לכל אינון חיילין, והבי לון. [p. 483] על משכנות הרועים, אינון רועים דקא מנהגי עלמא, למיהב לון שולטנו ותוקפא כל חד וחד כדקא חזי ליה. וכל דא באתפשטו דההיא נקודה, דהות סתימא מן קדמת דנא.

חדי רבי שמעון ואמר, בקדמיתא, עד לא אתאמר ולא אתגלי מלין אלין דשיר השירים, בכינא ועציבנא. והשתא דמלין אלין אתגליין, חדינא. ואמינא, דזכאה חולקי דהוינא בדא. ותו, דמלין עילאין דלעילא אתגליין הכא על ידא דמר.

לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיק, רעיתי.

רבי שמעון פתח ואמר, ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים ושלשם על כלה. ת"ח חכמתא דמצרים, דכל מה דעבדו, לגבי רזא דחכמתא דלעילא עבדו. ופרעה חכים הוה יתיר, דהא לא מוקמי מלכא במצרים אי לא יהא חכים מכלהו.

ועל דא כתיב ויקח, איהו נטיל כולא בחכמה. נטיל עיטא דחכמתא לגביה. אמר עמא דא שש מאות אלף אינון. עאל לאידרוי והפך בכל זיני חרשין דיליה, ועבד פגימין פסיסין, וחרש חרשין, ונטיל שית מאה רכב ברירן. בחור, ברירן בחרשין, טעונין בכל זיני קסמין וחרשין כרזא דלעילא, דההוא ממנא דאתמנא עליהו.

[p. 484] והוה נטיל, טעין בקסמין וחרשין, שש מאות רכב בחור דהו ברירן לקבליהו דישראל. וכל רכב מצרים, כל חד וחד טעין בחרשוי וקולפוי. לא הו חכימין בכל מצרים דלא טעין טעונין דקסמין וחרשין.

ושלישים על כלה, מאי ושלישים. אלא זינין דחרשין ושמהן דמסאבו הו באתוון דתלת תלת. כלהו גליפי בקסירין מזיין כגוונא דלעילא, למהוי ליה זייונין קסירין לגביהו דישראל. על כלה כתיב דהא עיטא נטל על כלה, ובגין לשיצאה לון לישראל. וכלהו הו זיני משריין על כלה, דהות נטלא קמייהו דישראל.

[p. 485] מיד, ויחזק יי את לב פרעה מלך מצרים, וירדוף אחרי בני ישראל, ובני ישראל יוצאים ביד רמה. מאי יד רמה, אלא יד רמה ההוא דכתיב וירא ישראל את היד הגדולה. ההיא יד הגדולה איהי יד רמה.

בההיא שעתא, חקיק קב"ה בהאי יד כל דיוקנין וכל חיילין ותוקפין דמצראי, כגוונא דאינון חרשין וקסמין דעבדו. בשעתא דהו אתיין בחרשא דא, ההיא יד הוה חקיק ביה לקבליה דההוא חרשאי, ואתברת קמיה דההוא דיוקנא דהוה חקיק בההוא יד. הה"ד ימינך יי נאדרי בכח, ימינך יי תרעץ אויב. [עא ט"ד] ובגין האי, דמיתיד. דיוקנין וצירין חקיקנא ביך כגוונא דסווסותא דפרעה.

עד הכא. אבל בקישורא דמלין לא אתקשרו. דאי הכי, מאי האי לגבי קרא דלעילא. וברזא דרחימו וחדוה דתשבחתא דא, מאי בעאן הכא רתיכין דפרעה. ומאי קא אתיב לגבה. אלא ודאי כולא בקישורא דרזא חדא איהו. לסוסתי ברכבי פרעה.

[p. 486] אהדרנא למלה קדמאה. דכד קב"ה מני לה על כל אינון אוכלסין ומשיריין דלתתא, למהוי רישא דלהון, מההוא זמנא איהי משבחת תדיר ולא שכיכת. וכל אוכלוסין דילה משבחן תדיר ולא שכיכו לעלמין.

ותושבחתא דרחימו דא הוי שירותא כד נפקת ממצרים, וכל אוכלוסין דלעילא ותתא הו קמה. וכדין שריאת רחימו דתושבתן לגבי עילא. וסווסון דפרעה ורתיכוי הו נטלן אבתרייהו דישראל, איהי שריאת בתושבחתא דרחימו לגבי עילא.

וקב"ה לא בעי בתושבחתא בההוא זמנא, כמא דתנינן, ולא קרב זה אל זה כל הלילה. ואיהי אשתיקת מגו תושבחתא דרחימו דשריאת.

פוק חמי, כלה דקיימא ברחימו למחמי לבעלה, כיון דחמאת ליה אתערת רחימו לגביה, ושריאת לשבחא לגביה. ואי איהו לא בעי בתושבחתא, ושתקה בשתיקו מאתערותא דרחימו דשריאת. היך שכיך לבה ורעותה.

כיון דטבעי כל אינון סוסוון ורתיכין דפרעה בימא, וחמו ישראל כל אינון גבוראן וניסין דעבד לון קב"ה, שבחו ישראל בארעא תושבחתא בגינה. וקביל לון קב"ה, דכתיב אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לני. לבתר, כד אהדר בירא, שבחו ישראל תשבחתא בגינה, דכתיב אז ישיר ישראל את השירה הזאת. אתא יהושע ושבח תושבחתא בגינה. אתו דבורה וברק ושבחו תושבחתא בגינה.

[p. 487] כיון דבנה שלמה בי מקדשא ועלמין הוו כלהו בשיקולא חדא, כדין איהי אתערת רחימו ותושבחתא עילאה, ואמרת מלין דתושבחן ורחימו לגביה.

כדין איהו, מגו רחימו ותיאובתא דכלה, בעא לאדכורי לה ההוא שתיקו דעבד לה למשתק, ולא בעא בתושבחתא. פתח ואמר, לסוסתי ברכבי פרעה. כד אינון סוסוון ורתיכין דפרעה הוו אתיין ורדפין אבתריהון דישראל, דמיתך רעיתי, אשתיקית לך באשתוקא. דמיתך כד"א דומיה, וידום אהרן, דמו להרנ.

ועם כל דא הכי אצטריך, דהא בההוא זמנא עד כען בנין ואוכלוסין דארעא וכל תיקונין דילך, לא הוו שלמין כדקא יאות. ואת לא הוית בהו מתעטרא כדקא יאות בתיקוניך. אבל השתא, נאו לחייך בתורים, כמא יאיין כל תיקונין דילך. וכמה שפירין אינון בתורים, [p. 488] דכבר קבילו אורייתא, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ואתערת בה, מה דלא הוית מקדמת דנא.

ובגין כך דמיתך, ולא בעינא בתושבחתך ואתערו דרחימו דילך, בגין דאת ערם ועריה, ולא הוית מתתקנא בתיקונין. והשתא, כמא יאיין תיקונין דילך, ורעינא בך ובמילי תושבחתך. צוארך, הא אית לך בי מקדשא בארעא בגוונא דכלהו ציורין עילאין, וכמה צדיקים וחסידיים עאלין בגויה. והשתא דאת מתעטר' [עב ט"א] בתיקוניך ובשלימו דלהון, הא כל מקורין עילאין וכל דרגין ושייפין, הא אינון לגבך, לקבלא לך ולאתקנא לך בתיקונין עילאין. [p. 489] ועל דא, תורי זהב נעשה לך. נעשה, ודאי. אעשה לא כתיב אלא נעשה, מרישא דנקודה עילאה עד יסודא תתאה נתקן לך ונקבל לך מסטרא דזהב, דתמן אתערו דרחימו. עם נקודות הכסף, מסטרא דימינא.

לאחזאה דהא אתערו דלעילא לא אתער ולא אתתקן לגבה אלא כד אתתקן בקדמיתא בתיקוני דהאי עלמא. כיון דתיקונין דהאי עלמא אתתקנו בה כדקא יאות, כדין תיקוני דלעילא מתתקני בה, ויהבי לה תורי זהב עם נקודות הכסף. תורי, כמד"א, תור אסתר בת אביחיל. וע"ד, כד סוסוון ברכבי פרעה, דמיתך, דלא תשבח ולא תתער רחימו גבאי בלא תיקונין דילך לתתא. והשתא, יאות הוא, דהא נאו לחייך בתורים וגו'. ודאי תורי זהב נעשה לך וגו', נתקן לך כדקא יאות. כל חד וחד כפום אורחוי.

ומלין הכי מתקשרן.

[p. 490] סוסתי ברכבי פרעה וגו'. כתיב וי' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן וגו'. בשעתא

דקב"ה אפיק לון לישראל ממצרים, לא הוּו בעאן למיזל במדברא באורח נגיבו. דהוּו רגילין במצרים דהוּיא כגנתא דעדן, כד"א כגן י' כארץ מצרים. והוּו אזלין באתר נגיבו, בחורבא בלא יישובא.

מה עבד קב"ה, שדר קדמייהו שכנתא, דהות אזלא בכל גוונין דזהרא, בכל גוונין דתיאובתא. והוּו רהטין אבתרה, למחמי בתיאובתא. ובג"כ הוּו רהיטין ואזלי אבתרה, ואזלי ולא הוּו מתעכבי. וקב"ה עביד לון הכי בגין דלא יתעכב קדושא דשמיה על ימא, דאיהו הוּו בעי לאתיקרא בגו עמין דעלמא.

כגוונא דאלין אזלין בבהילו, אוף הכי עבד פרעה ברתיוכי וסוּוין דיליה, בגין למרדף בבהילו, ולא יתעכבון רתיכוּי באורחא. מה עבד, נטל סוּוין נוקבי וסוּוין דכורי, ושוּי נוקבי קמייהו ודכורי מאחורא. דכורי הוּו רהטי בתר נוקבי ונוקבי הוּו רהטי מקמי דכורי, ואלין ואלין רהטי בבהילו. ודא עבד פרעה בחכמתא, למרדף בבהילו אבתרייהו דישראל.

[p. 491] כיון דאדביק לון ובעא לאגחא בהון, נטל נוקבי וחגר לון לאחורא ודכורי לקמייהו, בגין ליאשא רתיכוּי. כך בקדמיתא כתיב וי' הולך לפניהם יומם, ולבתר כתיב ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם, בגין דיתייאשון ישראל ויהוּו נטירין. וכל אינון גירין ובלסטרין ואבנין וקולפין דהוּו שדאן לגבייהו דישראל לא מטו לון. ועל דא כתי' התיצבו וראו את ישועת י'. התיצבו ודאי. ובגין כך דמיתיד, בההוא גוונא ממש. כיון דאינון אוכלוסין אתעברו, וחמו כל עלמא אינון נסין וגבורן דעבד קב"ה על ימא, כדין נאוּו לחייך בתורים, אתתקנו ישראל ברזא דמהימנותא. דכתיב ויאמינו ביי' ובמשה עבדו. וקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, וכדין אתתקן כולא, עילא ותתא כדקא יאות.

נאוּו לחייך בתורים. ת"ח כל גוונין דלגו וכל מחשבין וכל רעותין דעלמא דאינון גו לבא, כולהו אתחזון באנפין, ובאנפין אשתמודעא בר נש. מאן איהו עובדוי לטב. ומאן איהו עובדוי לביש. כד"א (ישעי' ג: 9) הכרת פניהם [עב ט"ב] ענתה במ. והשתא דתיקונין דכלא כלהו כדקא יאות, בתיקונין דכשראן, בתיקונין דעובדין טבין, מיד נאוּו לחייך, בלא כיסופא כלל.

[p. 492] וכל דא הוּו בזמנא דאתבני בי מקדשא ועלמין כולהו בחבורא חדא, עילא

ותתא. וכדין אתתקנו אנפין כדקא חזי. אנפין באנפין כדקא חזי.

לחייך, ולא כתיב פניך, בגין דכולא חד. אבל לחיים, אינון מתקן צפופא ומילולא

לאסתכלא בהו. ובגין כך שירתא דא, השתא אתתקנת יתיר משאר זמנין דעלמא.

[p. 493] כתיב והנה דבר יי' אליו לאמר לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך. וכי אברהם, דהוה אזיל בשלימו לגבי מלכא קדישא, איך לא הימין בכמה זמנין דקב"ה אמ' ליה דיהא בנין, דכתיב ויוצא אותו החוצה וגו'. וכתוב לזרעך אתן את הארץ הזאת. ולבתר איהו אמר והנה בן ביתי יורש אותי. שפיל לרישיה דקרא מה כתיב ואנכי הולך ערירי. וכתוב הן לי לא נתת זרע והנה בן ביתי יורש אותי.

אלא בקדמיתא אברהם דהוה מהימין בקב"ה, הוה מסתכל בכוכבייא ובקיני דמזליא והוה חמי' דלא יהא ליה בר. בגין דעד כען לא הוה דביק בדביקו דמאריה. כיון דכתיב ויוצא אותו החוצה, אפיק ליה מההוא אורח וקריב ליה לגביה לפולחניה, למנדע אורחין אחרנין דחכמתא. ואפיק ליה מההוא טיירן ואמר ליה, אברם אינו מוליד ודאי. לא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך.

[p. 494] מאי טעמא, בגין דלית בכל אתוון את דמתתקנא לאולדא בר את ה'. האי את איהי מתתקנא למעבד פירין ואיבין יתיר מכל שאר אתוון, ובגין כך איהו פתיחא מכל סטרין. וא"ת את דא לא אצטריך ליה לאברהם לאתוספא ליה, דהא לאו דיליה. ה' איהי נוקבא בכל אתר. ותינח לשרה למהוי את דא רשימא בגווה.

אלא תרי ההין אינון, חד עילאה וחד תתאה, חד עלמא דדכורא וחד עלמא תתאה דאיהו עלמא דנוקבא. כיון דאתוסף ה' באברהם, אור קדמאה, דהוה האי ה' מתעטף ביה, נפיק ועבד איבין. ואתרשים אברהם בההוא דרגא עילאה דיליה בחילא דהאי ה' עילאה, דהא לית חילא ותוקפא לההוא אור קדמאה בר ה'. ובגין כך נטיל ההוא אור קדמאה את ה' עמיה ואתישב בדרגיה, דהא סליק למהוי עביד תולדין.

[p. 495] תרין אתוון רשימין הכא, דאינון סליקו דעלמא עילאה, ואינון ה"ס. את ס' מעלמא עילאה איהו. מאי בינייהו בין את מם ובין את ה', דהא תרווייהו מעלמא עילאה אינון. אלא כד סתים כולא גו מחשבה עילאה, ואיהי נקודה אתפשטא ואסתים כל אינון שבילין עילאין, ואסתים כולא באת ס'. והוון כל אינון שבילין ואתוון עילאין סתימין כלילן באת דא. כיון דסלקי ברעו לאתגלאה ולאפקא תולדין, האי את ס' אתפתח ואתעביד את ה'. לא אשתנו דא מדא אלא דאתפתח לאפקא תולדין ולאתגלייא בלחישו, דהא את דא לא אתגלייא אלא בפום גלי ולא אדכר. ואע"ג דאיהי בלחישו, הוא בפום גלי.

[p. 496] ובגין כך בשעתא דאתגלי ואתפתח כדן זמין לאולדא. דהא בעוד דלא קיימא בפתיחו דה', כולא סתים [עב ט"ג] בגויה באת ס'. לבתר דאתפתח עביד תולדין באות ה'.

ואיננו תולדין לא נפקי לבר בר בחד אבר, שייפא קדישא, דאתתקן גביה ועאל באת ה' בתרייתא. מאת ה' נפיק ובאת ה' עייל, בההוא אבר דאתתקן גבי ה' תיתאה.

ובשעתא דאתוסף ואתפתח את דא, ה' עילאה, כדין אתתקן בתיאובתא האי אבר, צדיקא דעלמא, אתתקן עליה. ועי"ד כד אתתקן האי אבר בתיאובתא, אתוסף ביה ה'. וכד האי אבר לא הוה בתיאובתא והוה טמיר וגניז, גרע ה' והוה ס' בלחודוי, לאתחזאה דהא לא קיימא לאולדא.

ורזא דא אב"ר ס', דא אינו מוליד דהא ס' סתימא איהו ולא קיימא לאולדא. כד אתוסף ה' הא ההוא ס' אתפתח ואתוסף ה', וקיימא בההוא אבר למעבד תולדין. ורזא דא אב"ר ה"ס, דא מוליד ועביד איבין. ובגין כך אברס אינו מוליד, אברהם מוליד, בגין דההוא אבר לא אתתקן עד דאתי ה'. ובכל אתר, ה"א קיימא לתולדין ואיבין. ועי"ד שמא גרים.

[p. 497] ומני"ל דההוא אבר לא אתתקן אלא בגין ה'. דהא בזמנא דהוה אברס, לא אתגזר ההוא אבר ולא אתתקן. בתר דאתא ה', אתתקן ההוא אבר ואתגזר, למעבד איבין בההוא ה' בתראה. ובעוד דאיהו עלמא עילאה סתום באת ס', ההוא אבר לא אתתקן, וקיימא ערלה בלא גזירו.

ודרגא תתאה קיימא מגו ערלה, באת ד' גו מסכנו. כד עלמא עילאה גו סתימו ברזא דאת ס', עלמא תתאה במסכנו ברזא דאת ד'. כד אתפתח עלמא דאת ס' ואתעביד ה', כדין אתתקן ברית ואתעבר ערלה.

[p. 498] וכיון דאתתקן האי ברית, נפקין אלין תרין אתוון ועיילי אתוון אחרנין. נפקין תרין אלין ד"ס. וכל גזירו דלא נפיק מיניה דם לאו איהו גזירו. דהא אלין מתעברן ועיילין תרין אחרנין. באתר דאת ס' עייל ה', באתר דאת ד' עייל ה'. כדין כולא קיימא לאולדא.

ורזא דא (ישעי' ט: 6) לם"רבה המשרה ולשלום אין קץ על כסא דוד ועל ממלכתו להכין אותה ולסעדה. לם רבה, רזא דא, כד לאת ס' רבה המשרה, דאסגיא רבו עילאה, דאתפתח ואתעביד ה', כדין ולשלום אין קץ.

[p. 499] מאי ולשלום, אלא ולשלום, דא ההוא אבר יסודא דעלמא, דאתעבר מניה ערלה. ההוא דאקריקץ כל בשר, ודאי. ולשלום אין קץ, דהא אתעבר. ולשמשא ההוא שלום, על כסא דוד ועל ממלכתו, להכין אותה ולסעדה במשפט ובצדקה.

וכל דא כד אתעבר ס' ואתפתח, כדין אתעבר ערלה ואתעבר ד', כד"א. ורזא דא הנה דם הברית, דאצטריך לאפקא מיניה תרין אתוון אלין.

ועל רזא דא, אברהם אבר ה. דאתפתח את ס' בגין לשמשא ההוא אבר בעלמא לתיתא.

[p. 500] ובגין האי יצחק לא נפיק עד דאתעבר ערלה מההוא אבר קדישא עילאה. ובג"כ קב"ה כל מה דעבד בארעא, כולא איהו ברזא דשימושא, כגוונא עילאה. לאחזאה דהא אפיק שמהן כולהו בחכמתא עילאה כגוונא דרזא דלעילא, כלא כדקא יאות. והנה דבר יי' אליו לאמר, לא יירשך זה. מאי טעמא, בגין דהוה [עב ט"ד] עבד משכיל. וכדין אמר הן לי לא נתת זרע. והנה בן ביתי כו'. בגין דהא איהו הוה מסתכל וחמי בטייר דלא יוליד.

ובשעתא דאתגזר, אברהם אשתלים בכולא, באת ה"א דאתפתח מאת ס', ואת ד' אוף הכי. כדין עאל אברהם באורח אחרא, ואתעבר מההוא אורחא קדמא דכוכביא ומזלי. ת"ח בשעתא דהוה ביה ערלה, דלא אתגזר, קב"ה לא אתגלי ליה אלא במחזה, בגין דעלמא עילאה הוה סתום באת ס', ועלמא תתאה הוה במסכנו באת ד'. כיון דעלמא עילאה אתפתח באת ה', ואברהם אעבר ההוא ערלה, ואתעבר עלמא תתאה מההוא ד', כדין כתיב וירא אליו יי'. אתגלי כולא ואתפתח מאי דלא הוה מקדמת דנא כדין.

[p. 501] בהאי גוונא ממש, כל זמנא דצדיקי וחסידים אסגיא בעלמא, כדין כולא אתגליא ואתפתח. בזמנא דשלמה מלכא בנה בי מקדשא והווי ישראל כולהו צדיקי וחסידים, שקטי כחמרא על דורדייה, כדין אתפתח כולא, ואתגלי שירתא דא עילא ותתא. בההוא שעתא כתיב לסוסתי ברכבי פרעה. מה סוסותא דרתיכין דפרעה הווי כולהו מזיינין בכל זייני קרבא, אוף הכי אנת הוית מתלבשא בכמה זיני קרבא לאגחא קרבין. אי מה סוסוון דפרעה הווי טעונין בכמה זיני קרבין, אבנין גירין בלסטראין קסורין, כולהו טעונין לאגחא קרבא, אוף הכי אנת בך טעין כל זייני קרבא, לאגחא קרבין, לאתקדשא בך לעיניהון דכולא, ולאגחא קרבא בהון.

[p. 502] והשתא חמינא לך בגוונא אחרא, בכמה תיקונין יאין, בכמה שפירין. נאוו לחייך בתרים, בתרי ההי"ן. דהא כולא אתפתח לגביך, ואתגלייא. ה' עילאה חדי בך ויאוי לקבלך, ואתפתח. ואת אתעברת מאת ד' ועיילת באת ה'. ואלין תרין נאוו ואתתקנו לגביך. דאינון תרין ההי"ן אינון תרים, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. צוארך בחרוזים, תיקונין עילאין, דכל מקורין דאתתקנו לגביך.

ודא איהו דאיהו דכך לגבה בחביבו ורחימו סגי, בגין דתיאובתיה לגבה, ולנחמה ולמללא על לבה, ולאחזאה לה רחימו סגי. ועל דא אמר לגבה תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף. מכאן ואילך אית לאוספא לך שפירו על שפירו, תיקונין על תיקונין.

כתיב ויאמר יי אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם. האי קרא אוקמוה חבריאי. [p. 503] אבל עלה אלי ההרה, זכאה חולקא דעבדא דמריה סליק ליה לגביה ברתיכיה. הה"ד עלה אלי ההרה, ההרה ודאי. דהא ההר מבעי ליה.

והי"ה שם, הכא אתמסר ליה למשה מה דלא אתמסר ליה מקדמת דנא, דהא ההוא שמא רתיכא קדישא אתמסר ליה בידיה.

וא"ת הא כתיב של נעליך. ודאי פקיד ליה לאתפרשא מאתתיי מכל וכל, אבל זווגא אחרא לא אתמסר ליה עד השתא. בשעתא דאמר ליה והי"ה שם, כדין מסר ליה קב"ה שמיה גליפא, וחקיק ליה לגבי משה בארעא. בקדמיתא כד הוה במצרים, חקק ביה שמא דאלקים, דכתיב ראה נתתיך אלהים לפרעה.

שמא דא [p. 504] ודאי אתחקק ביה בשירותא דנביאותיה. [עג ט"א] כיון דאסתלק בעילווייא אחרא, חקיק ביה קב"ה שמיי ממש, בגין לאסתלקא על שמא דאלהים דהוה ביה בקדמיתא. והשתא חקיק ביה שמא קדישא דיליה בגין לאזדווגא בשמא קדמאה. ולמהוי בארעא שמא שלים כגוונא דלעילא, יהו"ה אלהי"ם, דהוא שמא שלים. ושמא שלים הוה ביומי דמשה בארעא. אלקים ההוא זווגא דיליה. יהו"ה שמא קדישא ביה. ועד דאתגליף ביה במשה, שמא דא לא אזדווג ביה שמא דאלקים. כיון דכתיב עלה אלי ההרה, אתיהיב ליה רשו למיתב על [p. 505] כורסייא דמלכא. כדין כד מלכא יהיב ליה כורסייה, יהיב ליה שמיה ממש. דכתיב והי"ה שם. אנח ליה באתריה בכולא. בתרין דרגין סליק משה בההוא זמנא, מה דלא אסתליק הכי בר נש בעלמא, אתיהיב ליה כורסייא דמלכא ומלכא מסר ליה שמיה. זכאה חולקיה דמשה.

ואתנה לך את לחת האבן. והא אוקמוה לחת האבן כמשמען, אלא כל מפתחן אתמסרו ליה למשה. משמע דכתיב ואתנה לך. ל"ך ודאי. דהא כד אסתלק בשמא דא, והי"ה שם, ואתמסר ליה כורסייא דמלכא. כדין אעטר ליה בכולא, למהוי תיקונא שלים, תיקונא עילאה. והתורה והמצוה, אלין תרין דרועין, מסטרא דא ומסטרא דא. אשר כתבתי, אלין תרין ירכין. להורותם, דא איהו דרגא יסודא חדא דמינייה נפקין כל טעמין לאענאה לתתא. וכלא אתמסר ליה למשה, בגין לאעטרא ליה בגוונא דרזא עילאה, למהוי תרין שמיהן גליפן דאינון שמא שלים בארעא.

[p. 506] ועל דא אמר דוד מלכא (תהלים מו: 9) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ. אל תקרי שמות אלא שמות. תרין שמהן דאינון שמהן גליפן וסלקן לשמא שלים, למהוי שמא שלים בארעא כגוונא דלעילא.

כיון דאתא שלמה ואתבני בי מקדשא, מה כתיב. וישב שלמה על כסא יהו"ה למלך. כדין האי כסא אתעטרא עילא ותתא, וסלקא בתושבחתא לגבי עילא. כיון דסלקת בתושבחתא, אושיט לה מלכא ימינא לקבלא לה. וקביל לה בין דרועוי, ואמר לה מילי דרחימו, ופקיד למיהב לה מתנן ונבזבזן ויקר סגי. ואמר תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף.

תורי זהב, אינון פסוקי טעמי, בגין דאינון אולפין אורח לאענאה, אי לימינא ואי לשמאלא.

[p. 507] ועל מה אקרון תורי. בגין דכד מטא תור וזמנא דהאי דרגא למיהב לה על ידא דההוא יסודא, עביד בה רשימו לאענאה ולמהך בההוא אורח דבעי למהך. וכן כד דרגא אחרא מטא תור וזמנא למיהב בה, עביד בה רשימו בגוונא אחרא, לאענאה ולמהך בההוא אורח ממש. ועל רזא דא (הושע יד: 10) ישרים דרכי יי. אלן אינון תנועי דטעמי, כל חד וחד כדקא חזי ליה. תורי זהב, בגין דטעמי הכי תליין על אתוון כמה דתליין נזורין דנזמין על גבי אודנין, כגון תלשא ושאר תנועי, דאינון נזמין ונזורי דתיקונין דאתוון.

תיבין בלא טעמי, ולא אית בהו תנועי, הכי אינון כאודנין דכלה בלא נזורין ועגולין ושיליא מתקוני. תיבין בלא נקודי הכ אינון כאתתא בלא לבושין, דלא יכלא למיהך לאתר דעלמא. בגין כך תיקוני דאתוון [p. 508] אינון טעמי ותנועי. אלן ואלין [עג ט"ב] תיקונין ומלבושין אינון דאתוון. וע"ד תורי זהב אלין תנועי דטעמי. ומה דאמר זהב, בגין דאינון אתיין מרישא דמלכא למיהב דעתא וסכלתנו לאתוון כלהו. בגין כך כולהו ברזא חדא קיימין.

נקודי וטעמי, תרין דרגין אינון. כלהו, אלן ואלין אצטריכו לאתתקנא בהו אתוון. אתוון אינון רשימין ברזין עילאין, דהא כולהו נפקן מרזא דחכמתא עילאה, באינון תלתין ותרין שבילין דנפקא מחכמתא.

ואתוון כולהו חקיקין לתתא, וירתא לון תורה שבעל פה. וכד כולהו אתיין לאתקנא לה ברזא דאינון אתוון, עבדי בה נקודי וטעמי. כמה דאתמר ועל דא תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף.

והכא רזין עילאין לאינון דידיעי מדין. אתוון כולהו רשימין ברזא עילאה ואקרון גון תורה, דקיימן לאולפא ולמנדע ברזין עילאין.

[p. 509] נקודין אינון נפקין מרזא דמוחא לקיימא אתוון על תיקונייהו. ובנקודה חדא אשתני תיבה, ואעבר לההיא תיבה מקיומה בגוונא אחרא.

בוצינא דקרדינותא כד בטש ההוא אוירא דכיא במוחא, בטש ולא בטש. מטא לגביה דההוא מוחא ואסתליק, מטא ולא מטא. כדין ההוא בטישו נפיק לגבי אתוון מגו מוחא, ואתוון אתנקידו.

וא"ת נקודי תיקון סופרים הוא. ח"ו דאפי' כל נביאי עלמא אי יהון כמשה דקביל אורייתא מטורא דסיני, לית לון רשו לחדתא אפילו חדא נקודא זעירא באת חד, אפילו את זעירא דאורייתא.

[p. 510] כיון דההוא בטישו אתיישב במוחא מגו אוירא דכיא דאתפס, בגין דאית אוירא דכיא דלא אתפס כלל. והאי דאתפס, כד אתיישב בהאי מוחא ההוא בטישו עילאה, כדין נפקי כל תנועי דטעמי.

ואינון טעמי כמתג לסוסיא למהך באורח מישר, לימינא ולשמאלא, לכל רעותא דטעמי. אזלי ופסקי יתבי ומרהטי אזלי בגאותא ובשפלי. ולית רשו לכל אתוון למהך לסטרא דא ולסטרא דא בר ברשו כמה דטעמי מדברי לון. ומלה בגינהון אשתמע בגין למהך באורח מישר. וע"ד אתוון כלהו אתיין למיהך ברזא דהני תרין, בנקודי וטעמי כחדא. ורזא דא (משלי כה: 11) תפוחי זהב במשכיות כסף דבר [p. 511] דבור על אופניו. תפוחי זהב, אינון טעמי ותנועי. במשכיות כסף, אלין נקודי. דבר דבור על אופניו, דהא לית מלה כדקא יאות ב בתרין אלין. ובג"כ תורי זהב נעשה לך.

כתיב ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו וגו'. האי קרא אתערו ביה חברייה. ודאי קב"ה אמר דא גבי משריין עילאין ואתייעט בהו למברי אדם, כמלכא גו חילוי. אבל אית לאסתכלא אי ברזא דלעילא הוה דהאי אלהים. אי איהו אלהים חיים רזא דעלמא עילאה, ואי איהו אלהים רזא דעלמא תתאה. אי אלהים רזא דעלמא עילאה, היך אתתקן נעשה להאי סטרא ולהאי סטרא.

אלא ודאי כולא איהו כגוונא חדא וברזא חדא. אדם כליל בכל סטריין, רזא דיליה איהו בכולא, ומרזא דאלהים אשתכח אדם, ולא אשתכח מרזא דשאר שמהן. הה"ד ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים.

[p. 512] בצלמו בצלם, תרין צלמין אמאי אינון. אלא חד לדכורא וחד לנוקבא. תרין אלהים הכא חד דכר וחד נוקבא. בצלמו דכר. בצלם נוקבא. ועל דאויברא [עג ט"ג] אלהים

את האדם בצלמו, דא עלמא עילאה. בצלם אלהים, דא עלמא תתאה. ורזא דא, נעשה, כללא חדא כדקא אמרן.

בשעתא דאתברי אדם, אתוון כלהו אתגלימו ואתציירו. בשעתא דאתנשיב ביה רוחא, נפקו נקודי ואתיישבו באתוון. בשעתא דאתתקן בסוכלתנו ובמדע, נפקו תנועי וטעמי ואתיישבו על נקודי ואתוון. וכל תיקונא דרזא דאדם הכי איהו, בכל סטרין דעלמין. ברזא דאדם אתיישב כולא כד"א. ולית אדם בר בכל הני תיקונין.

א"ל אליהו, ר' אפתח פומך וינהרון מילך, דרשו דלעילא אתמסר בידך.

[p. 513] פתח ואמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. האי קרא אוקימנא

ליה בכמה דוכתי. אבל ת"ח, על רזא דא בעקרא דא כדקא אמרן, דהא אי ייתון כל נביאי מהימני דעלמא ויסלקון בנבואתהון בסליקו דנבואה דמשה, לא יכלין לחדתא אפ"י חדא נקודה דאורייתא.

מאי טעמא, בגין דאתוון כולהו לא נפקו אלא מגו נקודה חד זעירא. ואתוון אינון כללא דאורייתא, והא לית לכל אתוון רשו לנטלא להאי סטרא ולהאי סטרא בר בנקודי. אתוון כולהו כגופא בלא נפשא. כד אתיין נקודי, הא גופא אתקיים בקיומיה. וכדין, ויהי האדם לנפש חיה כתיב. וכלהו מרזא דחד נקודה נפקי.

בשעתא דאתוון נפקו מגו עלמא דאתי, כולהו אגלימו ברזא דאדם, והוּו גופא בלא נפשא. עד דאתער האי נקודה עילאה ועאל בטמירו גו עלמא דאתי, ונפקו נקודי כולהו מגו האי נקודה, לקיימא אתוון על קיומיהו.

[p. 514] ודא איהו בראשית ברא אלהים. בראשית, דא נקודא עילאה דבה ברא אלהים, ואתקין כל תיקוני דאתוון, דאינון רזא דשמים וארץ. ואי לא האי ראשית, רזא דנקודא עילאה, לא אתנקידו אתוון ולא הוה בהו קיומא.

ת"ח בראשית, בהאי ראשית רזא דנקודא עילאה ברא אלהים. בחילא דהאי נקודה נפקו אתוון ואתציירו בתיקונייהו, למהוי רזא דגופא בשייפין ידיען, בלא נפשא. ובג"כ כתיב ברא, בגין דלא נפק נפשא לגופא למיהו בקיומיה.

[p. 515] כיון דאתער נקודה עילאה לאפקא נקודי נפשא גו עלמא דאתי, כדין כתיב

ויאמר אלהים יהי אור, אתנהירו אתוון בנקודי נפשא.

אור, דא נקודה קדמאה דנהיר מגו ההיא נקודה עילאה סתימא, דסתים ולא ידיע. נקודה דא דנהיר מגו ההיא סתימא, דא נקודה דאיקרי חולם, דנהיר לעילא על כל אתוון, בגין יקרא דנקודה סתימא.

ובגין דאתוון כולהו אתכנשו בחמש מאה פרסי דעלמא דאתי, אנהיר נקודה דא חמש זמנין. ורזא דא ויאמר אלהים יהי אור, ויהי אור, וירא אלהים את האור כי טוב, ויבדל אלהים בין האור ובין החושך, ויקרא אלהים לאור יום.

[p. 516] יהי אור, דא נקודה חלם. ויהי אור, דא נקודה אחרא דאקרי שרק. בגין דנקודה קדמאה דאיברי חלם נהיר לעילא, ועד דלא אתמשך לאנהרא לתתא, הוה סתים. כיון דאתמשך, נהיר גו אמצעיתא, ברזא דשרק. וירא אלהים את האור כי טוב, דא חרק כד נהיר לתתא.

בזמנא דנפקו נקודין לאנהרא לגופא, אור קדמאה, דאיהו חלם, נהיר לעילא ואתיישב ברישא דגופא, ויהיב [עג ט"ד] נהירו לכל רישא, לאנפין, לעיינין, לנהירו דרישא, לכל תיקוני רישא.

ושרק שארי באמצעיתא ויהיב נהירו לגופא וקיומא, ממראה מתניו ולמעלה, בכל רוין דיליה.

חרק שארי לתתא, ויהיב נהירו וקיומא, ממראה מתניו ולמטה, בכל תיקונין ורוין דיליה. כדן וירא אלהים את האור כי טוב.

[p. 517] כד אתתקן גופא דאתוון באלין, ויבדל אלהים בין האור ובין החושך. לעולם הבדלה בדרועא דשמאלא, דאית ביה חשך. ואנהיר בנקודת סגול, לאנהרא מגו חשוכא ולואי. ויקרא אלהים לאור יום, דא נקודת צרי, דאנהיר ואתישב בדרועא ימינא, ואתקין ליה בכל תיקוניו.

וכד נוקבא אתדבקת בימינא ושמאלא, ואתיהיבת בינייהו, אתדבקו בה תרין נקודין אלין צר"י וסגול. בקיומא והפוכא אחרא, דלא מתיישבן בה הכי, צרי אתהפך ואנהיר בה בדיוקנא אחרא, בלא יישובא בדכורא, ואיהו שבא. וסגול אתהפך ואנהיר בה בדיוקנא אחרא, ואיהו שרק דתלת נקודין. ולאחזאה חביבו דדכורא לגבי נוקבא, דאיהו כולא חד, לזמנין דאנהיר בהו דכורא. מהכא אתפשטו נקודי לכל שאר שייפין דאתוון בגופא.

[p. 518] ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים, דא נקוד' פתח, פשיטו דנהירו דאנהיר בסטרא דדכורא, בסטרוי שמאלא, ואנהיר לההוא סטרא, והשתא אתחליפו ואתכללו ימינא בשמאלא, ושמאלא בימינא.

מים, איהו לימינא, ברזא דההיא נקודה דאנהיר בה צר"י. בסטרא דא דימינא, אתפליגו תרין מימין, והא אוקימנא. ובגין כך צרי תרין נקודין, מתיישבן לקביל תרין מימין, חד לעילא וחד לתתא, כמה דאתחזי בנקודת שב"א.

[p. 519] לבתר כיון דאתנהיר האי רקיע, דאיהו נקודה דאיכרי פתח, האי נקודה עאל בין נקודה לנקודה דצרי, בין מים למים. ואפריש בינייהו ונטיל לון לגביה. וכדין מים לסטר שמאלא, בנקודת פת"ח. ועל רזא דא, יפתח יי' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר וכו'. דהא מים מסטרא דפתח אינון.

תו אתפשט רקיע מסטרא דימינא ועאל בסטר שמאלא, בין נקודת סגו"ל, ואתעביד קמץ. ועאל כדין שמאלא בימינא, ואתכליל דא בדא, ימינא בשמאלא, ושמאלא בימינא. ויאמר אלהים יקוו המים. לעילא כתיב מים חמש זמנין, יהי רקיע בתוך המים,

[p. 520] ויהי מבדיל בין מים למים, ויבדל בין המים כו', ובין המים. הא חמש זמנין מים לקביל תרין נקודין, דאינון חמש צרי וסגול. צרי תרין, וסגול תלתא. הא חמש אליו מתיישבן בימינא ושמאלא.

נוקבא עאלת בין ימינא ושמאלא ומקבלא לאליו נקודין למיהב לה דעתא בשלימו. ולא מתיישבן בה הכי, ומתהפכן בה באורח קליל. צרי אתהפך בה לנקדת שבא, באורח קליל. סגול אתהפך בה לנקודה שורק, באורח קליל.

ולעולם אתתא דעתה קליל עלה, דהא לא יכילו לאתישבא בה למהוי בה דעתה שלים, כמה דאינון לעילא. אלא אהדרו בה באורח קליל, ואשתכח דעתה קלה עלה.

כמה דאינון תרין נקודי צרי סגול אינון חמש, אוף הכי בה שבא שרק אינון חמש, אבל בלא יישובא כלל.

יקוו המים, אינון כולהו חמש, לנקודא חדא, [עד ט"א] דאיהי נקודת חיריק דקיימא

תחות רקיע קמץ. כל [p. 521] אינון מיין דהאי סטרא והאי סטרא, ואינון חמש נקודין מתיישבן בהאי נקודה. ודא אתיישבת ונהיר לברית קדישא דבדכורא. וכל נהירו דחמש נקודין כולהו ירית דא.

כיון דהאי ירית כולהו, כדין אתנהירת נוקבא למעבד פירין ואיבין, דכתיבתדשא הארץ דשא וגו'. בחילא דהאי נקודה דקיימא לתתא דעביד בה פירין ואיבין.

ויאמר אלהים יהי מאורות ברקיע השמים, דא נקודת חטף קמץ, דנהיר נהירו כגוונא דההוא אור קדמאה, נקודת חלם. ועל דלא אנהיר בישובא כגוונא דיליה, איהו מארת חסר, דלא נהיר בישובא כגוונא דחלם, אע"ג דקיימא בגוונא דיליה.

ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה, דא איהו ברזא דנקודת שב"א סגו"ל, דהא סגו"ל דאתכלילו מיין באשא. רחשין רחישו דההוא נפש חיה, ההוא דעתא דאתיהיב לה מתרין סטרין, ואיהי קלה עלה. ודא אקרי שרץ נפש חיה, רחישו דרחיש ואזלא בכל נקודי.

[p. 522] ותא חזי, שב"א איקרי מהיר צדק, והכי הוא שמיה. ובג"כ איקרי נפש דההיא

חיה.

שרק דתלת נקודין, בשעתא דאת ו' אסתלק מינה, אפיקת דעתא, וההיא דנטלה מגו עילא, כד"א. ובאתריה דאת ו' נפיק שרק, והכי איהו בכל אתר. ועל דא נקודי כולהו קיימין לאנהרא לאתוון, כעובדא דשמיא וארעא, וכל עלמין כולהו. ולית קיומא ונהירו לכל אתוון בר בנהירו דנקודי, וכולא אתמסר ברזא דאורייתא בסיני. והכי איהו ברזא דלעילא, וכלא תיקונא דאדם כמה דאתמר.

[p. 523] ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. כתיב (תהלים לו: 23) מיי מצעדי

גבר כוננו ודרכו יחפץ. ת"ח כד ברא קב"ה עלמא עילאה ועלמא תתאה, כולא בדיוקנא חדא הוה, למהוי דא כגוונא דדא. בשעתא דבעא למברי אדם לתתא, בעא למעבד ליה כגוונא דתרין עלמין.

וכל רזין דלעילא ותתא, כלא איהו באדם. גולגלתא דרישא דקיימא על גופא איהו ברזא דעלמא עילאה, באינון תיקונין דרישא. גופא איהו ברזא דגופא, דקיימין דרגין בשייפין ידיען תחות האי רישא. ירכין ורגלין כולא בדרגין דלתתא, כמה דאתחזי ליה, למהוי כגוונא דלעילא ולמהוי כגוונא דלתתא. כל דיוקנין עילאין ותתאין כולהו חקיק קב"ה באדם, למהוי איהו שלים בכולא.

תא חזי, מיי מצעדי גבר כוננו. כד קב"ה אתרעי ביה בבר נש, כל צעדוי וכל אורחוי כלהו מתתקנן קמיה, ואיהו מתקן לכלהו, כל חד וחד כדקא יאות. ודרכו יחפץ אפילו במילי דעלמא. תו, מיי מצעדי גבר כוננו. אי בר נש ישוי דעתיה ורעותיה ולביה לגבי מלכא קדישא לבתר אורחיה דאיהו עביד, קב"ה אתרעי ביה כאילו הוא דיליה ממש.

[p. 524] בשעתא דנפקו אתוון מגו רזא עילאה, כד"א, ואתגלימו ואצטיירו בדיוקנא דאדם, לבתר נפקו נקודי ואנשיב בהו רוחא דחיי, ואתקיימו אתוון, כבר נש דקאים על רגלוי בקיומא דרוחא.

לבתר דנקודי אתקיימו על אתוון ויהבו בהו נפשא, אצטריך למהוי בדעתא וסוכלתנו, ולנטלא במטלנוי, ולמיהב מזונא לאחרא. ודא איהי [עד ט"ב] בצלמנו כדמותינו, כמא דאוקימנא. בצלמנו, דא רזא דעלמא עילאה. כדמותנו, דא רזא דעלמא תתאה. דבר אחר. בצלמנו, אלין תנועי דטעמי דאינון תיקונא ושליומו בדעתא וסוכלתנו, למנדע ידיעה לאסתכלא לעילא, כמה דאיהו סתים ולא אתגלייא.

כמלכא דאיהו חכים בסוכלתנו בחכמתא ולא נטיל לסטרא דא או לסטרא דא בר בדעתא ובסוכלתנו ובמנדע. [p. 525] אוף הכי, כגוונא דא תנועי דטעמי כולהו מטלניהין בחכמתא ובסוכלתנו ובמנדע, כמה דאתחזי. ודא איהו בצלמנו.

כדמותנו, אלין רזא דנקודי דאינון נפקו מגו דיוקנא חדא דנקודה עילאה, מההוא דיוקנא סתימא דלא אתחזי. ומגו דנפקי מגו נקודה חדא, אקרון נקודי. דמות, דיוקנא דנקודה עילאה.

דאי תימא אתוון, לאו הכי, דהא דיוקנא לאו איהו לעילא ולא תלייא תמן דיוקנא. דהא לבתר דנפקי מרזא דעלמא עילאה אגלימו ואצטיירו כולהו, מה דלא הות מקדמת דנא. דלאו אית דיוקנא וציורא לעילא כלל.

ועל דא, לא ידעי ולית מאן דידע ביה כלום. ראשיתא, סתימא דאתגלייא ולא ידעי. חד נקודה סתימא איהו. וההוא נקודה לא ידעי ולא אתגלייא, ולית מאן דידע בה.

אבל אתוון לא אתציירן ולא תליין לעילא, דהא לית תמן דיוקנא כלל. ועל דא כדמותינו, אלין נקודי. בצלמינו, אלין תנועי דאיהו שלימו דכלא.

[p. 526] רזא הכא לידעי מדין. תנועי דאיהו שלימו דכלא, אן אינון בבר נש. אלא רזא דא בצלמנו, דא איהו צולמי דבר נש, מלגו ולבר. לגו, סוכלתנו ומדע וחכמה. לבר, ההוא צולמא דאזלא עליה ומדברא ליה לבר נש בנטיירו, למהוי נטיר מכלא. בעוד דהני תנועי אינון בבר נש, ב"נ איהו שלים בכלא. כגוונא דא בכל אינון רזין עילאין דלעילא.

ורזא דא מיי מצעדי גבר כוננו, למיטל במטלנוי באינון תנועין דטעמי. ודרכו יחפץ, באינון נקודי. מיי, מיניה אתנטיל רזא דא, למהוי לתתא כלא כגוונא חדא ורזא חדא.

[p. 527] מיי מצעדי גבר כוננו, כגון אזלא מקפ שופר הולך, דאינון מצעדי גבר, דמתתקן כל חד וחד כדקא חזי ליה, ודא איהו כוננו. ושאר תנועי אינון דכתיב ודרכו יחפץ, הן בזקיפו, הן למיזל, הן למיפסק, הן לנגנא בחדווא, הן למשתק, הן למיהב דינא, כלא איהו מנדע וסכלתנו למיטל במטלנוי, כדקא יאות.

זרקא, דא איהו ניגונא בחדוה, כד אתי בוצינא דקרדינותא בההוא בטישו דגו אוירא דכיא דלא אתפס, יהיב חדו וחדוה זוריק מרחוק, לנגנא בחדוה למאן דלא ידעי ולא אתפס כלל. וקאים בקיומיה ולא אתישב למנדע עד דקרי' בסכלתנו יתיר. וכן תנועי כולהו, כל חד וחד כדקא יאות.

[p. 528] ועד לא מטו אלין תנועי, כל אינון שייפין דגופא לא יכלין לנטלא במטלנוי. דהא כל שייפין דגופא אתפלגו באתוון, דאינון עשרין ותריין אתוון דאתגלמו בפרקין ושייפין. תריסר שייפין, אינון פרקין דנטלין. ואלין תריסר לא נטלין במטלנוי כדקא יאות בר ברזא דתריסר

תנועי, דכולהו עבדין להני פרקין לנטלא לון. ואית תנועי אחרנין למיהב סוכלתנו וחכמה ומדע לכל גופא, ולנטלא כל גופא, ולמיהב חדוה לעילא ותתא, [עד ט"ג] כולא כדקא חזי. עשרין ותרין אתוון, אינון כללא דרזא דגופא, וכלהו אתפלגו בשייפין דגופא. ומרזא דאתוון גופא אשתלים. אשתארו אתוון אחרנין, דאינון עשר. תריסר אתוון אינון קדמאי, דאינון שייפין קיומא דכל גופא, למהוי כל שייפא ושייפא על תיקוניה.

[p. 529] ואע"ג דאית בהו באתוון אתוון דאתחזון בדכורא, ואתוון דאתחזון בנוקבא. כגון א' דכורא, ב' נוקבא, ג' דכורא, ד' נוקבא, ה' נוקבא, ו' דכורא, וכן אתוון כולהו אחרנין, מנהון כלילן בדכורא, ומנהון כלילן בנוקבא. ואי תימא, אי הכי איך אתבני אדם ברזא דעשרין ותרין אתוון. דהא כד אסתכלן ואתברירו אתוון דאצטריכו לדכורא ואתחזון ליה, בר תריסר, לקביל תריסר שייפין.

אלא ודאי אתוון כולהו כלילן ברזא דדכורא. ואינון עשרין ותרין אתוון, אתוון דכורי ואתוון נוקבי. בגין דשייפין כולהו, אית שייפא באינון פרקין דאינון כלילן דא בדא, ועייל דא בדא. מאן דעייל, איהו דכר ההוא דמקבל ליה בגויה, איהי נוקבא.

בכל שייפין אית דכר ונוקבא, ועייל דא בדא כדכורא בנוקבא. ובגין כך כלהו אתוון סלקין ברזא דדכורא ונוקבא. ואתוון כולהו אצטריכו אלין לאלין, ולאתחברא אלין באלין, אעיל דא בדא כדכורא בנוקבא.

כ"ב אתוון אחרנין כלילן בנוקבא לתתא, ואינון אתוון זעירין. דהא כד אתחבר דכר בנוקבא בתיאובתא דכל אתוון דשייפין כולהו לגבי נוקבא, אטיל בה רזא דאתוון באינון מיין דילה. ולבתר אקרישו שמים, דאגלימו אתוון ונפקי אתוון אחרנין כגוונא דאלין. ועל דא אית אלפא ביתא דאתוון עילאין, ואית אלפא ביתא דאתוון דקיקין.

[p. 530] א איהו חד ורזא דחד, נפיק ואגלים ברזא דתלתא שייפין עילאין דמתחברן בחד, ואינון חד. ועם כל דא לאו איהו אלא שייפא חד, בגין דכד נפקא א ואתיהיבת בראש, נפקא בההוא דיוקנא דאינון אחרנין דאצטריכו ליה לאתחברא בהדיה. וכד נפק א, אחזי לתרין דרגין אחרנין דאצטריכו למיהוי בהדיה, דאינון שמאלא ואמצעיתא. וכולהו אתאחדו כחדא ואתחזון בדיוקנא דילה. כיון דאשתכחו ואתיישבו בדוכתייהו אינון תרין שייפין אחרנין, אתהדר א ואתיישב בדוכתיה, בראש בסטרא דימינא.

היך עבד קב"ה. כד אתוון נפקו, את קדמאה דנפיק, ריש לכל אתוון, איהי א. מה עבד קב"ה. אתעטף בההוא את וברא שמים. ואת דא ברא ביה קב"ה רזא דייחודא, דאינון תלת דרגין. ואינון שמים, רזא חד, כמא דאוקימנא והא אתמר.

[p. 531] כיון דאתברו שמים ברזא דא, עד לא הוו קרישו ולא גלידו שמים. דהא טמירין הוו גו מייא, רזא דאת א, דאיהו לימינא. לבתר דאקרישו, מגו מייא נפקת את ו' מתציירא בציורא, דגלימו בדיוקנא דאדם. ועם כל דא לא חסר מההוא דיוקנא דאת א כלום, ואתהדר ואתיישב בדוכתיה.

שארי נהירו דהאי את לאנהרא מרישא דעלמא לסייפי דעלמא. גניז ליה נהורי' באת אחרא, ועביד להאי את בי"ת חד, לאגנזא נהוריא בגויה. ואתגניז ההוא אור בגויה. ומההיא שעתא אתגניז ואיטמר ולא נפיק לעלמא בר בחד שביל דקיק, דאמשך חד חוטא מיניה. ומיניה אתזן עלמא וקאים בקיומיה. מהאי את אתבני כולא. מהאי את אתזן כולא.

[p. 532] באת דא [עד ט"ד] נטיר לון קב"ה לישראל ותבר שנאיהון קמייהו, הה"ד ימינך יי נאדרי בכח ימינך יי תרעץ אויב. בשעתא דגרמו חובין מה כתיב (איכה ב: 3) השיב אחור ימינו. כדין בההוא זמנא אתגלון ישראל מארעא, ושלטו בהון שונאיהון. א אתיישב בדרועא ברזא ותוקפא וחילא דאינון תרין סטרין אחרנין דאתתקפו ביה, ואיהו דרועא דימינא. ב אתכליל בגווה וכניש ליה לקבליה, כנוקבא דעייל בגוה לדכורא. בגי"כ אתוון כולהו, חד דכר וחד נוקבא.

א אתפשט לאתוון אחרנין ואשתלים בשלימו, לנטלא תרין דרגין אחרנין, אלף, למהוי שלימו דיליה. רזא דא והחונים עליו מטה פלוני. והחונים עליו תרי דרגין בחד.

[p. 533] עד דסלקין אתוון לשתין רבוא, כחושבן שבטיהון דישראל, דאינון תריסר, וסלקין לשתין רבוא. אוף הכי אתוון כד אתפלגו, סלקין לשתין, אלף בית גימל דלת הא וו זין חית טת יוד כף למד מס נון סמך עין פא צדי קוף ריש שין תו. אליו אינון סליקו דאתוון לשתין רבוא, בגין למהוי שלימו ברזא דאתוון בשייפי כולהו.

תו אשתארו אתוון ואינון תריסר, מס סתימא, צדי אחרא אריכא, נון, פא, כף. ואינון אתוון אחרנין כפולי' מנצפ"ך, ואינון סלקי לתריסר אתוון. וכד אתוון כולהו אשתלימו, סלקין לע"ב אתוון, רזא דשמא קדישא דקב"ה אתקרי בהו.

חושבן ישראל שבעים נפש ותרין אתוון, דאינון סהדי בגוייהו ואתכלילו בהו, ואינון י"ה, דכתיב (תהלים קכב: 4) ששם עלו שבטים שבטי י"ה עדות לישראל. ורזא דא הראובני השמעוני, והא אוקמוהו. וכולא סלקא לע"ב.

[p. 534] כגוונא דא אלפ"א בית"א, דסלקא אתוון כולהו לרזא דע"ב אתוון, למהוי כלא רזא דגופא שלים, רזא דאדם, רזא דרתיכא עילאה, רזא דשמא קדישא גליפא.

בג"כ אתוון כלהו סלקין בסליקו דרתיכא עילאה, בדיוקנייהו וגופייהו, למהוי כולא רזא
חדא כדקא יאות. אתוון כולהו, כד מתחברן ואתגליפו בגלופייהו ברזא דע"ב אתוון גליפין,
אתעבידו כולהו גופא חדא.

מתניתין

[זהר ח"א, ק ע"ב] [p. 535] מתניתין. עלאין טסין דימינא. תשע נקודין דאורייתא נפקין ומתפלגין באתוון, ואתוון בהו נטלין מטלנין דקיקין ברזי פלגוון. אלין תשע שליטין על אתוון, אתוון מנייהו אתפשטו, אשתארו נקודין לאעלאה לון. לא נטלין בר כד אינון נפקין, אלין אינון ברזא דאין סוף, כלהו אתוון מטלטלן ברזא דאין סוף. כמה דאינון נטלי לון, הכי נטלי אלין סתימין. אתוון גליין ולא גליין. הני טמירין, על מה דשריין, אתוון.

[p. 536] תשע שמהן גליפן בעשר, ואינון, קדמאה אהיה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אהי"ה [קא ע"א] אשר אהי"ה, יהו"ה, הא"ל, אלהי"ם, יהו"ה, צבאו"ת, אדו"ן, שד"י.

[קנד ע"ב] [p. 537] מתניתין. בני עליון, קדישי עליונין, בריבן דעלמא, מוחא דאגוזא, כנשו למנדע. הא צפרא נחית בכל יומא, אתער בגנתא, שלהובא דנורא בגדפהא. בידהא תלתא מגרופיין שניין כחרבא, מפתחא בידא ימינא.

[p. 538] קרא בחיל, ואמר מאן מנכוון דעאל ונפק, ואתתקיף באילנא דחיי, מטא בענפוי ואחיד בשרשוי, אכיל מאיביה מתיק מדובשא, יהיב חיינ לנפשא, אסוותא לגרמיה, אסתמר מהרהורא בישא, מהרהורא דמשקרי, דמשקר באילנא דחיי, מסאיב נהרא ונחלא מקורא דישראל, ועביד אילנא דשקרא דיהיב מותא לנפשא ותבירו לגרמיה, לית ליה קיומא כלל.

הרהורא דמסאיב ההוא מקורא דיליה בגין דההוא הרהורא סלקא ואתחלף נפשא תחות נפשא. אילנא דחיי אסתלק, ואילנא דמותא אתתקיף ביה, נפשא מתמן משיך. ווי ליי דאתעקר [קנה ע"א] בההוא הרהורא מגו אילנא דחיי, ואתדבק באילנא דמותא, ענפין לית ביה. לא חמא טבא לעלמין, יבשא איהו, בלא לחותא כלל, אנביה מריב. עליה אתמר (ירמיה יז: 6) והיה כערער בערבה וגו'.

[p. 539] בגין דהרהורא טבא סליק לעילא, אחיד באילנא דחיי, אתקיף בענפוי, אכיל מאנביה. כל קדושין וכל ברכאן נפקין מניה, אחסין חיינ לנפשיה, ואסוותא לגרמיה. עליה אתמר (שם: 8) והיה כעץ שתול על מים, ועל יובל ישלח שרשיו, ולא יראה כי יבא חום וגו'. כל מלין דעלמא אזלין בתר הרהורא ומחשבה. ועי"ד (ויקרא יא: 7) והתקדשתם והייתם קדושים, בגין דכל קדושין דעלמא אפיק ומשיך בהרהורא טבא.

מאן דאסתאב בהרהורא בישא, כד אתי לאזדווגא באתתיה ושוי רעותיה והרהוריה באתתא אחרא, וזרע זרעא בהרהורא אחרא, דא איהו דאחלף דרגין עלאין דלעילא, דרגא דקודשא בגין דרגא דמסאבא. כמה דהרהורא דילי עביד חלופין לתתא, אוף הכי עבד חלופין

לעילא. כמה דגופא דההוא ברא דיוליד אקרי בן תמורה, אוף הכי בנפשא בן תמורה אקרי, דהא לא משיך משיכו קדישא בההוא הרהורא, ונפשא דיליה אתחלף בדרגא אחרא.

[p. 540] יעקב שלימא דכלא, גלי לקב"ה דכל ארחוי בקשוט הוו, והרהורא דקשוט הרהר תדיר בכלא. בההוא ליליא דמשמש באתתיה בלאה, הרהורא דיליה ברחל הות. משמש בלאה וחשיב ברחל. ומקורא דיליה בההוא הרהורא אזלא, ולא לדעתא דהא לא הוה ידע. בגין כך לא סליק ראובן בשמא. קב"ה דהוה ידע, אחמי ליה, ואמר ראו בן דאתיליד בעלמא. וע"ד כתיב (ירמיה כג: 24) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו. אל תקרי אראנו אל' אראנו, דיסתכלון ביה. ובגין [p. 541] דאתגלי קמי קב"ה דהא לאו לדעתא הוה, ובארח קשוט הרהר ברעותיה יעקב, לא איפסל מגו שבטין קדישין. דאי לאו הכי הוה איפסל. ובגין דהרהורא עקרא איהו ועביד עובדא, קב"ה דהוה ידע ההוא הרהורא באתר דאתדבקא בההיא טפה [קנה ע"ב] קדמאה, אתמסר ליה בכירותא, דכתיב (דה"א ה: 1) ראובן כי הוא הבכור וגו' נתנה בכורתו ליוסף, בההוא אתר דהרהורא אזלא ואתדבק בההיא טפה. תמן אתדבק ואתמסר ההוא בכורא ואתנטילת בכורה מראובן ואתמסר באתר דהרהורא אתדבק בה. ברחל הרהר ואתדבק רעותא, ברחל אתדבק בכירותא, וכלא אתהדר בתר הרהורא ומחשבה.

כגוונא דא הרהורא ומחשבה עביד עובדא ומשיך משיכו בכל מה דאתדבק בר נש בסתרא, דכתיב (דברים כה: 5) לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר, יבמה יבא עליה. והכא אצטריך הרהורא ורעותא לאתדבקא, [p. 542] ובההוא רעותא ומחשבה עביד עובדא דאצטריך, ולא ישתצי שמא מעלמא. וסתרא דא (איוב לד: 14) אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף, דהא ודאי רעותא ומחשבה משיך משיכו ועביד עובדא בכל מה דאצטריך. ועל דא בצלותא אצטריך רעותא והרהורא לכוונא. וכן בכל אינון פולחנין דקב"ה הרהורא ומחשבה עביד עובדא, ומשיך משיכו בכל מה דאצטריך.

[קסא ע"ב] ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולוז וערמון.

מתני'.

רעותא דעובדא, קטרי דמהימנותא. קל, קלא דקליא אתער לעילא לתתא. און פתיחין עיינין הוינן. גלגלא אסחר מעילא לכמה סטרין. קל נעימותא אתער, אתער ניימין, דמיכין, דשינתא בחוריהון, ולא ידעי מסתכלן ולא [p. 543] חמאן. אטימין אודנין, כבדין בלבא, ניימין ולא ידעין. אורייתא קיימא קמיייהו ולא משגיחין ולא ידעי במה מסתכלן, חמאן ולא חמאן.

אורייתא רמאת קלין, אסתכלו טפשיין, פתחו עיינין ותנדעון. לית מאן די שגח ולית מאן דירכין אודניה. עד מה תהוון בגו חשוכא דרעותייכו. אסתכלו למנדע, ואתגלי לכוון נהורא דנהיר. בזמנא דיעקב שלימא אזל מארעא לרשן אחרא, בגו דרגין נוכראין, דחה לכלהו, ובריר חולק עדביה ואחסנתיה מגו חשוכא, חכמתא מגו טפשותא. ואוקיר ליה למאריה בגו אל זר. ע"ד כתיב (ישעיה כט: 22) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו.

השמטות

[א:רנא ע"א] [p. 544] מתניתין. קטורי רמאי הורמני דבוריירי, קריבו שמעו. מאן מנכוון דסליק ונחית, מאן כנש רוחא בידוי, יקום וינדע. בשעתא דסלקי ברעותא דרישא חיורא למעבד יקרא ליקריה, סליק חד טהירו סתימו ברישא דכלא. נשב בה ואפיק קומרין טהירין מתחברן כחדא, וסליקו ונחתו ואתעביד כלא חד. וההוא טהירו סתימו כד נשיב בה ואנהיר אקרי אהי"ה. ההוא טהירו סלקא ונחתא וזריק זיקין נציצין. ואנשיב בה ואפיק חד חילא טמירא ואקרי שמיה [p. 545] אשר אהי"ה בגליפו טמיר וסתים. אינון קומרין טהירין דאתחברו מגו חד טינרא סתים, נפקי בגלופא בחילא דההוא טהירו עלאה, ואקרי יהו"ה. תו נשיב בה ואפיק זיקין נציצין זרקין לכל עיבר. ואפיק חד חילא טמירא נציץ לכל סטר, ואקרי א"ל. תו ההוא טהירו סתים נשב בה וסלקא ונחתא, וסליק באלף ומאתן קיטורין דנורא. ואפיק חד חילא טמירא ואקרי אלהים. מהאי מתפשטאן חילין טמירין להטין לכל סטר, מנהון די מתקנן בתקוני יאות, ומנהון די מתקנן בתקוני אחרא. תו נשיב בה [רנא ע"ב] ואפיק חד חילא טמירא וקיימא בין תרין חילין דאקרון צבאו"ת. מהאי נפקן כל חילין וכל משריין עלאין, כל חד וחד לזניה לקיימא ולאנהגא עלמין. עליה כתיב (תהלים פד: 13) י' צבאות אשרי אדם בוטח בך.

[זהר ח"ב ד ע"א] [p. 546] מתניתין. אמר רבי שמעון אנן פתחין עיננא, חמאן גלגלי רתיכתא קדישתא נטלין במטלנוי וקל שירתא בסימא לאודנין, יאה ללבא, סלקא ונחתא, אזלא ולא נטלא. מזדעזעין אלף אלפין ורבוא רבבן, ופתחין שירתא מלרע לעילא.

לקל נעימותא ההוא קיימין דקיימין ומתכנפין בכנופיא לסטרא דימינא ארבע וחמשין אלפין מארי דעיינין, חמאן ולא חמאן. קיימין בקיומיהון תרין סטרין אחרנין אתחזר בגיניהון.

ולסטרא דשמאלא מאתן וחמשין אלפין, אינון מאריהון דיבבא מיבבין ומיללין מאתר בית מותביהון. פתחין בדינא ומסיימין בדינא. מיבבין תניינות ודינא יתיב וספרין פתיחו. ביה שעתא סליק מאריה דדינא דקאים עליהון ויתיב בכורסייא דדינא. ושירתא אשתכך עד לא תסתיים דינא. [p. 547] סחרן מארי דעיינין דלסטרא ימינא ועמהון [ד ע"ב] תמניסר אלפין אחרנין, תקעין ולא מיבבין ולא מיללין. פתחין שירתא מזדעזען מאתן וחמשין אלפין מארי דיבבא תקע תניינות ולא מיבבין.

נטיל פטרונא מההוא כורסייא ויתיב בכורסייא דוותרנותא. ביה זמנא הוה מדכר שמא קדישא עלאה רבא דבההוא שמא חייס לכלא. פתח ואמר זמנא חדא יו"ד ה"א וא"ו ה"א כד"א (שמות לד: 5) ויקרא בשם יהוה. פתחין כקדמיתא גלגלי קדישין ואלף אלפין ורבוא רבבן, ואמרי שירתא, משבחין ואמרין בריך יקרא דיין מאתר בית שכינתיה.

[p. 548] אתיא ההוא גנתא דאיהי טמירא במאתן וחמשין עלמין, הוא שכינתא, יקרא בזיוה דנפיק מזיוא לזיוא. וזיוה נגיד מניה לד' סטרין, רישין לקדמא. מההוא זיוא אתמשך לכלהו דאינון לתתא וההיא אקרי גנתא דעדן.

פתח תניינות ההוא סבא פטרונא דכלא, ומדכר שמיה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וכלהו פתחי בתליסר מכילן דרחמי.

מאן חמי כל אליון תקיפין, ראמין דראמין, תקיפין דתקיפין, רתיכין קדישין ושמיא וכל חיליהון מזדעזעין ומתחלחלן באימתא סגיא, משבחן שמא קדישא ואמרין שירתא. זכאין אינון נשמתהון דצדיקייא דאינון בההוא עדונא וידעין דא. על האי איתמר (ירמיה י: 7) מי לא יראך מלך הגוים, כי לך יאתה וגו'.

[יב ע"ב] [p. 549] מתניתין. אינון רדפי קשוט, אינון דתבעו רזא דמהימנותא, אינון דאתדבקו בקשורא מהימנא, אינון דידעין אורחוי דמלכא עלאה, קריבו שמעו. כד סליקו תרין ונפקי לקדמות חד, מקבלין ליה בין תרין דרעין. תרין נחתין לתלתא. תרין אינון, חד בינייהו. תרין יתבין מותבא דנביאי ינקין בהו. חד בינייהו, חבורא איהו דכלא, הוא נטיל כלא.

[יג ע"א] ההוא בירא קדישא קאים תחותייהו, חקלא דתפוחין קדישין איהו. מהאי בירא אתשקיין עדרייא דרעי משה במדברא. מהאי בירא אתשקיין עדרייא דבריר יעקב, כד אתבריר לון לגו חולקיה, כל אינון רתיכין כל אינון מארי דגדפין. תלת קיימין רביעין על האי בירא. האי בירא מנייהו אתמלי. אדניי אתקרי, על דא כתיב (דברים ג: 24) אדני אלהים אתה החלות וגו', וכתיב (דניאל ט: 17) והאר פניך על מקדשך השמים למען אדני. [p. 550] אדון כל הארץ, הה"ד (יהושע ג: 11) הנה ארון הברית אדון כל הארץ. ביה גניז חד מקורא קדישא דנביע ביה תדיר ואמלי ליה. יי צבאות אקרי. בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין.

[נ ע"א] ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וגו'. מתניתין. עד לא אשתקע אוירא דכיא ולא נהיר, אבנין נקיבן הוו סתימאן. תלת רוחין דכלילן בתלת הוו שקיען, ומיין סתימן תחות נוקבי. בשבעין ותרין אתוון אתהדרו לאתרייהו. [נ ע"ב] אינון אבנין, בתר שבעין ותרין דרגין, אתבקעו ואתנקיבו אבנין תחות צרורא דהוה חקיק, ואתכנפו ואתעבידו כנופיא חד. [p. 551] לבתר אתפלגו ואתעבידו תרין מייא, פלוגתא אגלידו ופלוגתא אשתקעו, אלין סליקו ואלין נחתו. מהכא שרא עלמא לאתפלגא. צרורא אחרא אית לעילא לעילא, והיא גליפא בע"ב חתימן דגושפנקא תקיפא, ובהו שקיעין גלגלוי דימא. כד נטלין אתפלגו לארבע זויין, פלגו חדא סליק ופלגו חדא נחית, פלגו חדא לסטר צפון ופלגו חדא לסטר דרום. כד מתחברן כחדא, גומרין דלהטין קיימין בלהט שננא דחרבא דמתהפכא. [p. 552] חד קיימא נעיץ בגו ימא. דרגא, שליחא דאפרכא עלאה, סליק בההוא קיימא לעילא לעילא, אסתכל, אסתליק למרחיק קטורא דארבין דשאטין בימא. מאן חמי גלגלין דסלקין ונחתין ורוחא דנשיב בהו, ונוני ימא נגדין כל אינון ארבין לכל סטרי עלמא. ההוא דרגא כד נחית מההוא קיימא, אלף מימיניה ואלף משמאליה, הוה תב ויתביב באתריה כמלכא בכורסיא. ההוא דרגא, דכד שאטי ימא לארבע סטרי עלמא עמיה נפקת, ביה תבת, הוא תב בקיומא דמלכא. כדין כרוזין נפקין, מאן מארי דעיינין זקפאן לון לעילא לעילא. מאריהון דגדפין יקומון בקיומיהו. מארי דאנפין חפיין לון עד דנטיל ימא במטלנוי. כדין ויסע מלאך האלהים.

[עד ע"א] [p. 553] מתניתין. בני עלמא, מאריהון דסכלתנו פקיחי עיינין, מאריהון דסכלתנו ודמהימנותא די הוה גניזא בכו. מאן מנכוון דסליק ונחית, מאן מנכוון די רוח אלהין קדישין ביה, ליקום ולינדע.

בשעתא דסליק ברעותא דרישא חוורא למברי אדם בטש בגו בוצינא חדא, ובטש בוצינא בפשיטו דנהיר, וההוא פשיטון דבוצינא אפיק נשמתין. אוף הכי בטש גו טנרא חדא תקיפא ואפיק ההוא טנרא שלהובא חדא מלהטא, מרקמא בכמה גווינין. וההוא שלהובא סלקא ונחתא עד דההוא פשיטון בטש ביה ותב ואתישב בדוכתיה, ואתעביד רוחא דחייא.

וההוא רוחא אתתחם ונטיל גוון חד משמשא. נחית לתתא, נטיל גוון חד מסיהרא. סטא לימינא, נטיל גוון מייא כליל בפומא דאריה חדא. סטא לשמאלא, נטיל גוון אשא כליל בפומא דחד שור, סומקא כוורדא. סטא לקמיה, נטיל גוון רוחא [p. 554] כליל בפומא דחד נשר רברבא, רב גדפין, מאריה דנוצה כל גווינין ביה מתחמאן. סטא לאחורא, נטיל גוון עפרא כליל בפומא דאדם. וכל דיוקנין מסתכלן לגביה.

[עד ע"ב] אתיישב ההוא רוחא בההוא עפרא ואתלבש ביה. כדין ההוא עפרא מכשכשא ונחת לתתא, ובטש סטרא מד' סטרין דעלמא, ואתעביד דיוקנא חדא ופרצופא. וההוא רוחא אתטמר מגו לגו. וההוא עפרא דאתכניש מד' סטרין, בטש לגביה נפש כלילא בעפרא. וההוא נפש איהו יסודא לעובדי גופא, וכפום עובדין דההוא נפש בגופא רוחא דא אתטמר לגו. וההוא אחזי לבר סליק ונחית. ובטש באנפוי ואחזי דיוקנין ורשימין. בטש במצחיה, אחזי דיוקנין ורשימין. בטש בעינוי ואחזי דיוקנין ורשימין. הה"ד (ישעיה ג: 9) הכרת פניהם ענתה בם.

[p. 555] בוצינא דאתמשך מניה מדידו דחד חוטא ירוקא, שלהבותא דתהו, בטש בידי בשעתא דבר נש נאים, ורשים רשימין ושרטוטין בידיה. וכפום עובדין דב"נ הכי אתרשים, ואלין אתוון מתהפכן מתתא לעילא. וידעי לון חברי קשוט ברשימו דאתוון דבוצינא. וכל אלין חילין דלגו בב"נ עבדין רשומין ושרטוטין, אתוון מתהפכן. מאן דרקים דא רקים בשפולי משכנא כד"א (תהלים קלט: 15) רקמתי בתחתיות ארץ.

ברוך הוא בריך שמייה לעלם ולעלמי עלמין.

פרשת עריות

[ח"ג עג ע"ב] מתניתין. מתני בנמוסי טהירין. ארבע מפתחן שנינן לארבע סטרי עלמא בזוייתהון אשתכחו. חד לסטר ארבע וארבע לסטר חד, אתגלפן בחד גוונא. בההוא גוונא תכלא וארגוונא צבע זהורי חיוורא וסומקא, דא עייל בגוונא דחבריה, ודידיה ביה רשים.

[p. 556] ארבע רישין כחדא אסתלקון, בחד דיוקנא מתדבקן. חד רישא אסתליק מגו סחיו דאסתחי. תרי איילתא קציבן בשיעורא חד סלקן מההוא סחיותא דכתיב (שיר ד: 2) כעדד הקצובות שעלו מן הרחצה וגו'.

[p. 557] בשערא דלהון חיזו דאבן טבא דארבע גוונין. ארבע גדפין דכסיין על גופא, ידן זעירין תחות גדפייהו, חמש בחמש גליפן. טאסין לעילא לעילא מהיכלא דשפירא בריוא ויאה למחזי.

חד עולים רביא נפיק, שן חרבא דמתהפכא לגוברין לנוקבא. נטלין למשחא דאיפה בין שמיא ובין ארעא. לזמנין נטלין לה בכל עלמא. וכל משחין בה משיחן דכתיב (ויקרא יט: 36) איפת צדק וגו'.

חד חיזו בדולחא קיימא על חרבא חד. ברישא דההוא חרבא מלהטא סומקא מגו בדולחא. [עד ע"א] תרין סטרין מהאי גיסא ומהאי גיסא אתחזיא ההוא חרבא ברשימין עמיקין. חד גיבר תקיף, סולמא דקיימא בתלת עשר עלמין, חגיר ההוא חרבא למעבד נוקמין. עמיה חגירן שתין אחרנין כולהו מתיילפי נצחין קרבא, הה"ד (תהלים מה: 4) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך, וכתיב (שיר ג: 8) כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה איש חרבנו על ירכו. בכמה גוונין מתהפכין אנפייהו, לית דידע [p. 558] לון בר חד תולעתא דשאט בין נוני ימא, כל אבנין דאעבר עלייהו מתבקעין.

בההוא זמנא קלא דנפיק מאינון חגירי חרבא מבקע תמני סר טורין רברבין. לית מאן דירכין אודניה, כלהו דעלמא סתימין עיינין אטימין לבא ולית מאן דיסגח דהא בניינא לסתור. כד עובדן לא מתכשראן סטאן מארחא דתקנא ימינא אעדיו ושמאלא שלטא, כדין עריין אשתכחו. [p. 559] ווי לחייביא דגרמין דא בעלמא דהא לא מתברכין לעילא עד דישתיצון אינון לתתא. הה"ד (תהלים קד: 35) ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יי' הללויה.

[רע ע"ב] מתניתין. לכוון בני נשא, מארי דחכמתא מארי דסכלתנו, קלא קרי מאן מנכון דאתחכם וידע.

בשעתא דרישא חיורא אתקין רישא, רשימא מעילא ולתתא ומתתא לעילא. אתקין סטר צפון בעטורא דקונאריתא, ביה רשים עומקא דתהומא עלאה דסליק ונחית בגוויה. נחית חד דרגא טמירא באלף וחמש מאה רשימין דאלף וחמש מאה עלמין.

[p. 560] (דניאל ד: 9) תחותיה תטלל חד חיות ברא (שם ז: 7) וקרנין עשר לה, וארו עיינין כעייני אנשא לחיותא ופום ממלל רברבן. כד שלטא אזלא ביממא טמירא בליליא, כד נחתא

טמירא ביממא ואזלא בליליא. כד נטלא מזדעזען ארבע מגרופי דאחיזן בידהא ונטלין עמה שתין פולסין דנורא, כל חד חרבא שננא על יריכיה.

סליק ברעותא לנפקא בר נש שליטא לתתא, אתקין בהאי חיוא חד עפרא דקיקא כליל מכלא. [p. 561] נשב ביה, אתפשט בד' סטרי עלמא וד' אתגלגלו, חד לעילא חד לתתא חד לצפון חד לדרום.

אילנא חד רברבא ותקיף אתחבר ואזדווג בה בחד ענפא שפירא דחזו חדוותא דכלא, כד"א (תהלים מח: 3) יפה נוף משוש כל הארץ. ביה אזדווג, אפיקו חד רוחא טמירא ומליא לההוא גבילו דעפרא, וקאים על רגלוי ואמלכיה על כל עלמא ושלטיה על כלא, הה"ד (שם ח: 7) תמשילוהו במעשי ידיך כל שתה תחת רגליו.

אתפקיד על ההוא אילנא, לא נטיר פקודא. אתיב מלכא רוחיה לגביה וההוא חיותא נטלא ליה. כדן זמינין מנא אחרא וקאים בינייהו, בקוטרא דגליפין בין מלאכין קדישין, בטופסרא דעטורין אתאחדן.

דרין בתראין תפיסין בחובייהו, אשתליף רוחיהון מההוא מאנא דלבושא. לבתר אגניז בעפרא, בין רגבי נחלא אתטמרו ואתגניזו. בחד גרמא תקיף דההוא מאנא יתבנון בקדמיתא ויקומון חילין חילין תניינות, בארעא קדישא מתערין. וזמין קב"ה למגבל ההוא עפרא קדמיתא דההוא מאנא ממש ולאעלא ביה גבילו דקיק, כהאי חמירא דעיסה, ומההוא גבילו דאיהו צחותא [p. 562] דלעילא יתתקן ויתישר מאנא דכשרא. כגוונא (יואל ד: 18) ומעין מבית יי' יצא והשקה את נחל השטים, בגין דההוא נחל אסגי זנותא בעלמא. וכד ההוא מעיינא קדישא יפוק ויעול לגביה כדן יתתקן ויתישר ולא יהא בסורחניה כקדמיתא.

ואינון דלא זכאן יקומון לאתדנא בדינא דמלכא עלאה, הה"ד (דניאל יב: 2) ורבים מישנה אדמת [p. 563] עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם, וכדן כתיב (ישעיהו סו: 22) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני נאם יי' כן יעמוד זרעכם ושמכם.

[זהר חדש א ט"ד] מתניתין. עשר ספירות בלימה.

א, תנן ארבע תקיפין, רוחי עלמא. תרין סטריין, חמשין מטלנוי עביד בגוון. אתקין חד בלי כלום. ונפיק מצפון חד ספר, ושוי עלוי תלת אתוון רשימן, אתקין תחותוי תלת אחרנין. רשים חד על תרין. ושוי עלוי את ת'.

[p. 564] ב, אפיק מצפון ספר תניין, באתוון ארבע רשימין, תרין על חד. ושוי עלוי את

ה'.

ג, אשטח על [ב ט"א] קוטא בספר תליתאי, סטרא חד, באתוות חד רשימא בכתרא דמלכותא, תלי לה מעילאי לעילאי. ומינה סטרא חד רשים אומנא, ושוי בה ההוא את, בההוא את אומנותא אשתכלל. ואשתכלל סטר צפון ואתברי מינה. תחותהי אשתכללו תלת סטרוי מתלת זיויתיה. ושוי עלוי את וא"ו.

[p. 565] ד, אפיק לעילא קרדנותא דסיהרא, לה ארבע רישין. בספר רביעאה אטבע ליה בכסיפא דתהומא רבא. הוא תהומא רבא דדינא אתייהיב, אתר בי דינא מותבא. ההוא דכתיב משפטיך תהום רבה. אשרי עלוי תרין אתוון רשימן בעזקתא דמלכא. ההוא עזקא, בה נטלין, בה שריין. שוי חד על ד'. ואותיב עלוי את אלף.

ה, אשטח על זוייתא דספר חמישאה, פרוכתא דפרסא לאפרשא מתתאין לעילאין. בה אתייהיב רשותא למאן דרשים. מעילוי מינה נטלין בה תרין תקיפין, אלף עלמין ביה, ירותא דאחסנא סמיד עלוי. ביה חמש אתוון רשימין בתרין, תלת על תרין אתקין גבוי. תרין אחרנין רשימו ברזא דחמש, חמש גו חמש. שוי עלוי את יו"ד.

[p. 566] ו, אפיק בזיקין דנור על ספר שתיתאה, תרין סטריין. סטר חד מרחיש גבורן, סטר חד רוח חכמה דבהיקו. וההוא זויא אשתטח לתלת אנפוי, וזויא דסטרוי קיים לתלת. ארבע בארבע רשימין. חד לקבל חד שליט, חד רכיב. תרי אתוון רשימין בחד. ושוי עלוי את ו'. ז, אשטח על זיויתיה דספר שביעאה, תוקפא דבלי כלום. הורמני דבריירי ועילעולא דקואנריתא קוזמיטין בשביעאה. בלימין על שביעאה, אתנהגן ולא נטלן, נטלן ולא אזלן, אזלן ולא הויין, הויין ולא אתבריין, אתבריין ולא אתמשיין. עילאין ותתאין נחתין, סלקין. תלת רכיבין, ארבע רשימין, חד אתחזרו, חד הוא. דחילא דחד שביל דשארי עלוי. שוי עלוי את ד'.

[p. 567] ח, אפיק על עילתא דספר תמינאה, רשים בככבא חד, והיינו ברשימא חד. הוא על ארבע, ארבע עלוי. שליט חד בחד, דא קאים דא יתיב, דא נסיב דא שביק, דא סליק דא נחת, מחד תליין, מחד אתבריין. קדישא הוא, עילאה הוא, הוא הוי, הוא חד. רשים בגויה את ה'. ט, אשטח על זיותא עילאה, ספר תשיעאה, דחזי ולא אתחזי. טמירא במאתן וארבעין ותמניא עלמין דאזלין בגויה. שקולא בצלמא [p. 568] דמאריי. רשימא בחמש, רכיבא על חמש. מלכא דאינון עלמין פלחין ליה, נחתא ביממא דנהיר, סלקא בליליא דאתחשך. רשים עלה תלת אתוון. שוי עלה את י'.

י, אפיק מרזין תמניסר אלפין, ספר עשרה. באתין עשרה, בשמא דאתגלף ביי, שליטא בעשרה. כד מטא לאזדעזעא בתמניסר עלמין, ארבע אתאן אזלין עלה. עשרה בעשרה רכיב עלה. עזקא דעזקאן אתאחדן מניה, הוא ואתתיה, חד הוא.

אתפלגו עשר ספירן אלין מעשר אתוותין עילאין דשמייה קדישא. ולקביל דנא, בעשרה אתברי עלמא, אפיק חיליהון בעשר [p. 569] אמירן. שמייה סתים, פריש לא הוה. עשר על חמש, חמש על עשר. שיתא על חמש, חמש על שיתא. בריך הוא, בריך שמייה לעלם, ולעלמי עלמין, אמן ואמן.

[ג ט"א] מתניי.

פתחי אתפתחו, תרעי הוה נטירין דעייל לא נפיק ודנפיק לא עייל. קמי פתחא הוה סגדן, סלקין בגויה רברבין תקיפין. סמך חד קאים בגויה, ההוא סמך הוה נעיץ. ותלת גוונין הוה ביה, גוון חשוך, גוון חוורא, גוון ירוקא. ביה סלקין ביה נחתין. כלא תאיבין למיעל בגויה, ולית רשותא לכולא. הוא קדמא לברייתא דעלמא. עליה קאים חד שלטן דאגניז באלף עלמין. מניה אתבקעו כל גילופי עלמא. זכאה הוא דישרי בגויה.

[p. 570] בתריה אשתכחו תרין אחין אחידאן דא בדא. חדא קביל אושפיזין, והוא חיזו דחיין. מאן דאכיל בפתוריה קאים תדירא. וחד הוא קביל אושפיזין ולא קביל, הוא חיזו דחיין, חיזו דמותא. מאן דאכיל בפתוריה נפיל ומית, לית ליה שיזבא, לית דאחיד בידיה. בתרי אשתכחו רחימין, תאיבין למחמי, תאיבין למקרב לון.

ולא משכחן לון עד עויר הוה אזיל קריב לגבון, לא בעא חולקהון. קריב לההוא חיזו דחיין וחיזו דמותא, אתקיף ביה, אחיד בגופי. חברא דיליה הוה קריב, (משלי כג: 2) ושמת שכינ בלועיך אם בעל נפש אתה, לא אצית ולא ארכין אודניה עד דנפיל ומית.

[p. 571] בתר אלין נפק חד מתקא ואתפליג לארבע. וכל חכמתא נפיק מההוא רבא ויקירא, שבעאן כל אינון רחימין, ותאיבין למחמי, ואינון תרין אחין דאחידן דא בדא. בתרוהי תרין רביין, עולמין, ינוקין, ושיננא דסייפא דמלהטא אשא בידיהון, נטרין אורחין ושבילין דלא ייעול חד ולא יפוק חד, בר ההוא דלא אכיל ולא שתי. אתבריאו קמי עלמא דין. מכאן ולהלאה אשתכללו כל סטרוי דעלמא.

שוריא אחרא סטרוי דשמאלא, סטר דנפלין שרידין אמצרייא, אתר דנורא הוה דליק יממין ולילין, למרמא קמה לרמי רוחא דאזלין לשמאלא. ביה אתטרדון עד עדן עדנין. אלין אינון ימינא ושמאלא, אקדימו לברייתא דעלמא, ולבתר זויתתהון דארעא.

[קה ט"א] [p. 572] מתניתין.

בארבע תקיפין דרוחי דעלמא, (דניאל יב: 3) והמשכילים יזהירו. מאן משכילים, אלין דידיעי לאסתכלא ביקרא דמאריהון, וידעי רזא דחכמתא למיעל בלא כיסופא לעלמא דאתי,

אלין זהירין כזוהרא עילאה. ומה דאמר והמשכילים ולא אמר והיודעים, אלין ודאי. אינון דמסתכלאן ברזין פנימאין, סתימין, דלא קיימין בגילוייא, ולא אתמסרו לכל בר נש. מאן דזכי לאסתכלא בהו בסכלתנו, דא אזהר ונציץ בעיטורא דזיהרא עילאה על כולא. לית זיהרא דאזהר כדא, לית זיהרא דנציץ לההוא עלמא כהאי זיהרא. דא זוהר דאורייתא, דא זוהר דמאריהון דחכמתא דירתין ההוא עלמא על כלא. אינון נפקין ועאלין בכל גנזי דמאריהון, ולית מאן דימחי בידיהון. כלא כסיפן מזוהרא דילהון, זוהר דא נציץ לכל סטר.

[p. 573] (שם: 3) ומצדיקי הרבים, הרבים ולא כלא. כגוונא דכתי (שם: 2) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. מאי ורבים, בגין דאית דלא יקומון. ודא היא אדמת עפר. מאי אדמת עפר, אלא אדמת דהיא מעפר. ודא היא ארעא דישראל דאיהי אדמת עפר, מההוא עפר דכתיב ביה (קהלת ג: 20) הכל היה מן העפר, ואפיי גלגל חמה. ואתנערין שאר חייבין מינה, ולא יקומון. ובגין כך ורבים, אלין ישראל.

[p. 574] אוף הכא ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד, אלין ישראל דזכו לאורייתא דנקודה דסתים. ואורייתא כללא דנביאים וכתובים, כללא דאורייתא דבעל פה. ובגין דאיהי כללא דכלא, מאן דזכי בה זכי בכלא.

כוכבים, אתחזון כוכבים לסטר מזרח, כוכבים לסטר צפון, כוכבים לסטר דרום, כוכבים לסטר מערב. אי קיסטון בקולפון, תלת לכל סטר, דקיקיא נצצין, ותריין, כקיטפא. כוכבא דזיהרא, זהיר וסתים גו תוקפוי דעגלא. ככבא [קה ט"ב] נהיר וזהיר בחוורו מהאי סטרא. אחרא נהיר וזהיר סומקא. דא חייין, דא מותא.

[p. 575] סמיד להאי דקיק דלא נהיר ולא נפיק, קיטטא דקינטא. גו היכלא דאתוון דקיקין, שבע טעמי דאורייתא תליין בהון. ואלין טעמין דאתפרשו מאינון אחרנין, תליסר דקיימין לאענאה ולנגנא. ואלין שבע מתפרשן לייג אחרנין, לאענאה ולנגנא לכתובים. ואלין יחידאי לאתר דא, בשבעה היכלין דכתובים.

[p. 576] ואלין שבע מתפרשן מאינון אחרנין. וכד שראן בכתובים מתפרשן לעשר. ועלייהו איקרי כתובים ספר אמונים. ועשר אמונים עליהו אינון. לבתר מתפרשן לייג. וכלא כגוונא דלעילא באורייתא. נביאים שראן בדוכתייהו, וכלא ברזא דאורייתא אזלא.

בוציצא דקרדינותא עביד משחתא במדידו, דקא אמרן, וכלא ברזא דא"ס. בניגונא דטעמי שארי ובטש אוירא דילהון, דההוא אוירא נפקא מא"ס. ובטש גו מוחא, ומוחא אפיק אוירא, ובטש בגרונא, דמתמן נפיק אוירא אחרא לבר. אשתכחו תלת אוירין ואתכלילו בחד. אלין שראן בתלת קשרין, דקא אמרן.

[p. 577] ושאר מבוצינא פשיטו לאתפשטא, ומדיד לאורכא ופותיא לעומקא ורומא לאינון עשרין ותרין מפתחין עילאין, ומדיד עשרים ושנים אתוון וכל רזא ועומקא וסתימו דילהון לקבל תלת אוירין, ג' קשרין, יהו"ה אלהינו יהו"ה. וכלא ברזא למשה מסיני.

[p. 578] וכיון דאדכרו בפומא, נפקא בוציצא ואיצטריך למדיד לון להני שמהן גו משחתא. ומשחתא דילהון אחיד במדידו דאורכא ופותיא, עומקא ורומא, עיגולא וריבועא. והכי איצטריך בגין דרזא דשמהן בעאן לאסתמכא על א"ס, ולא תקיימא בקיומא שלים גו משחתא דבוצינא, בניקודין וטעמי בניגונא. דדא שלימו דרזא דייחודא כדקא חזי, ולית מאן דידע על מה קיומא דכלא בר מארי מהימנותא, וזעירין אינון.

אח"ד, א' בחטיפא, רזא לאתקשרא בוצינא באינון קשרין. ועביד משחתני אורייתא דמשה, נקודה חדא דנפקא מאין. נביאים מההוא נקודה אתפשטו ואתכלילון, ונחתי לתתא. ואלין אסתמכו על קיומא דסתים מאין סוף, ג' קשרין כדקא אמרן.

[p. 579] מתניתין.

קיטופי דקטרין, מארי דחריכין, פקיחין דעיינין, מארי דלבא בסכלתנו, קריבו שמעו. מאן מנכון דשמע קל גלגלא דנהים, ואסחר בגלגולא, סלקא ונחתא, ורמי קלין בקל נעימו, ותלת נציצין נפקין מאפותא דכל קלא.

וההוא גלגלא אסחר לעילא ולתתא, ונפקא נציצא ולהיט לה לגלגלא, וכדין אפיק אשא מלהטא בקולפין. ההוא גלגלא, כד אתפשט בוצינא למשחתא, נפקא אוירא דכיא דלהיט באינון תלת אוירין דקאמרן, ולהטין כחדא. ומההוא להיטו נפקא גלגלא דא אסחר וסלקא ונחתא. וכד משחתא דבוצינא נפקא ומדיד מעילא לתתא, האי גלגלא כניש כל משריין. וכד שארא משחתא האי גלגלא נהים בנעימו ואפיק אתוון נציצין דקיקין לפרשא [קה ט"ג] באתוון דאורייתא, וכדין אקרי מסורת.

[p. 580] מהאי גלגלא להיט אחרא תתאה, ואתפשט ולהיט אתוון אחרנין לפרשא, ולא כאינון קדמאי, ואקרי מסורת זעירא. אלין תרין גלגלין איקרון מסורת זעירא ומסורת רברבא. אלין תרין מסורת אתמסרו לידוי דרעיא מהימנא למנדע ולאסתכלא, עד דנחתו אתוון ואתחקו על לוחי אבנין.

כד גלגלא שארי ואסחר כמה חיילין וכמה משריין, מאריהון דגדפין טאסין באינון רקיעין. ואינון אתוון דנפקי אתמסרו לההוא ממנא קדישא דאיקרי יופיא"ל, מארי דחכמתא. וכדין אזיל וחקיק לון סחרני דאתוון, והאי ממנא קדישא מסר לון למהימנא קדישא, כד"א (שמות כד: 12) עלה אלי ההרה והיה שם וגו'.

[קכא ט"ד] [p. 581] מתניתין. בטהירו, בריש הורמנותא דמלכא גליף תשע גליפין

בגלגולי טהירין, וחד טמיר ולא ידיע.

גליף גליפין, ובטש גו בוצינא חדא, ונפיק א, הימנו דחד הורמנותא, טמיר בטמירו, ידיע ולא ידיע. כל סוכלתנו ביה, הדרא לאחורא. זעיר הוא, ומגו זעירותא דיליה, טמיר בסתימו דמעוי, ולא ידיע. כל הרהורין ביה משבשן, תבין והדרן ולא אתדבקו. ביה סתימין תלתין ותריין עיינין, אינון עיינין לא פתיחין, רשימין אינון ברשימו זעיר. ביה סלקין הרהורין ועובדין, ולא גלי טעמייהו. כניש לון בשעתא דאיזדריקו, ובשעתא דאיתכנישו זריק לון. ביה מתציירן ציורין, סתימין, ולא גליין.

[p. 582] גליפין גליפין [קכב ט"א] ובטש, ונפק ב, חד דלתתא, דסחרא סחור סחור,

ופרחא באוירא. בטש במגדלא ואיסתחר היכלא מגו אוירא דפרחא. ביה שויין ציורין, אומנין בכל מאני כסף ודהב ונחשא.

אזלא, ואיתטמרא, ולא אישתמע קליה לבר, לגו במעוי שמיע קל דלא איתיידע, וההוא קלא נפיק מסייפי דעלמא עד סייפי דעלמא, סלקא ונחתא, אזלא וקיימא.

[p. 583] עינא לא שלטא למיחמי. בשעתא דאיתכסי, איתגלייא, ובשעתא דאיתגלייא, איתכסי. בסתימו דעיינין חמאן ליה, באטימו דאודנין שמעין ליה. בפתיחו דעיינין איתכסי ליה, ולא ידיע עד דאיזדמין לפתוריה זכאי קשוט למיכל.

גליף גו גליפא דציורא, ונפק ג, דאיתכסי חושנא ואפודא, מזרז בהמיינא. איתגלי

ביממא ואיתכסי בליליא. נפק זמנא חדא ואתחריט, ואגניז עד דאתי ו', אחיד ביה, ואיתפייס ותב לדוכתיה, ולא בעי לאיתגלאה אלא לאינון דקראן ליה בליליא. ובצפרא גלי רשימו דחוטא זעיר דקיק דאתחבר בהדיהו ביממא, מגו שירתא וחדוה דמזמרן ליה בליליא.

[p. 584] עביד טיבו לכלא, סליק דגלא לימינא, ואתרשים וקיים עלמא. עאל גו היכלין

פנימאין ונפיק, ובני עלמין, שירותא וסופא איהו טמיר בשתיין רבוון עלמין. בסטר דרומא שארי, ונפק ואחיד מגרופיא, ואפיק מזונא לכלא, ונהיר לון.

גליף גליפו דטהירו דטיהרא דכיא, ואפיק ד' בחשכא דמאתן אלף עלמין, ערטורא

דנהורא דנהיר, מניה נפקין עמיקן לגלאה. נהורא דנהיר ואיתטמר ואתחשך. ואיהו דחי, ואחרא מקרב. איהו מחי, ואחרא מסי. בידיה שרביט דחיי ומותא.

[p. 585] טמיר בארבע מאה אוונין, מגיחי קרבא, מארי דרומחא וחרבא דמלהטא,

דמתמן נפקין ומתפשטין בלא חושבנא.

כד אגליף גליפו בהיתוכא דנורא דדליק, נפיק מניה חד, סומקא כורדא. שערוי תליין

כדובי דטורי חשוך. דחילו ואימתנו, ותקיפא יתירא הוספת ביה, ידוי דבקן בשלהובא דחרבא

מהפכא. יומא דיתער, כלא עברין קמיה כבני מרונא. זכאה איהו מאן דקריב ביה ואשתזיב מניה.

[p. 586] גליף גליפין דטורי נהירו, ואפיק ה', דקיימא גו עמודין דעלמא. כלא קיימין קמיה ויתייב בינייהו כמלכא גו חיליה. תרין רברבין ממנן קיימין לקבליה, עביד שלמא בינייהו. בשעתא דאיתגלי, כלא קיימין בקיומיהו. סגיר ופתח. ובגיניה קיימין שתין אלף רבוא על טורין סגיאין. וכל מפתחן דמלכא ביה קיימין. עביד ברעותיה, ולית מאן דימחי בידיה. סתימין עילאין, ראמין טמירין, קיימין עליה וחדאן ביה. כווי נהורא מניה פתיחן ונהרן. חותמא טמירא דמלכא בידיה, עביד כרעותיה בחיל שמיא ודיירי ארעא. גו אצילי ידוי ידורון תלת מאה אלף רבוא עלמין.

אורכיה מסייפי עלמא לסייפי עלמא. יתיב על כורסייא דשבבין דנור, מניה נהרין עלמין, מניה איתזנו. [p. 587] חד הוא, חד ליהוי, חד איקרי. בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין. גליף גליפו ובטש בציורא, ואפיק ו', דאזלא תדיר, ואחיד רחין ושחיק נהירין למיזן עלמין באינון נהורין דשחיק. חמש סמנין דקטורת בוסמין איתערבן בהדייהו. איהו שחיק ונהיר, ולא איתבסס לבר. טמיר גרמיה דלא יתבסס, ולא יריחון ביה ריחא. קדמא לשמושא ברזא דת"ק רזין דמלכא. קאים על קיומיה, [קכב ט"ב] ומלכא תמיד עליה. ביה שריין כל אינון מהימני קשוט. חד חברא אית ליה, יהיב רשו דא לדא, מיומא דהו אילפו הכי.

[p. 588] גליף ובטש בגליפוי ואפיק ז', ההוא מהימנא אחרא דלגבי חבריה. כל אומנותיה דחבריה איהו עביד קאים לגביה ברעוא סגי. דא ע"ד קאים, נטיל. מהימנין אינון למיעבד טיבו לבי דוד. אברהם רחימא תמיד על דא. יצחק, קרבנא שלים, תמיד על דא. יעקב, שלימו דכלא, קאים ותמיד עליהו. כחדא אינון, ואיתחפיין, כעששיתא דמקבל שמשא. גליף גליפין ובטש בוצינא ואפיק ח'. דא תמינאה לחושבנא, ואפיק חד רחימא דכלא, תיאובתא דכלא, זכאה דכלא, מהימנא דכלא. דיוקנא דההוא שלים, זיהרא דמתפשטא לדי זהרין, הוא נעיץ בארעא ורישיה מטי לצית שמיא. עפיה שפיר ואנביה סגיא, ומזון לכלא ביה. [p. 589] תחותיה תטלל ההיא חיותא דאיתחמא לדי סטרין דעלמא. בענפוי ידורון צפרי שמיא. אזל ועאל בחמש מאה עלמין, ואפיק מיכלא מכלהו. ואיהו נטיל וגבי מינייהו, דא יהיב נהמא, ודא יהיב מיא, ודא יהיב משחא, ודא יהיב מנא. ואיהו גבי ואעיל באוצרא דמסכני. איהו טמיר, לית ביה דיוקנא לאיסתכלא לבר.

נהירו דיליה מסייפי דעלמא ועד סייפי דעלמא. כל חיין ביה שריין ואיהו יהיב למאן דלית ליה חיין כלל. עאל לאינון חמש מאה עלמין ונטיל מינייהו חמשין שנין, ולא יתיר, ואיהו יהיב. לבתר עאל לגבי אבא ואימא, וממה דיהבי ליה יהיב איהו, ואשלים לשבעין. איתגלי ביממא איתחם לתריסר תחומין. שבעין תמרים ותריסר מבועין דנבעין ביה תליין. זכאין איקרון על שמיה. כל מיכלא וכל עיבורא דכל עלמא איהו לקיט ואיהו יהיב. בריך דוכרניה לעלם ולעלמי עלמין.

[p. 590] גליף בתוקפא גלידא גליפו חד, ואפיק ט'. ואיהו גרמא תשיעאה דסלקא ביממא ונחית' בליליא. טמירא בתלת מאה ושתין וחמש דיוקנין טמירין. אזלא נחתא וקיימא, טמירין בין תרין דרועי דמלכא, גליפא בעזקתא דשרביטא דגושפנקא. פרוונקא דנטיר באורחא, דאין דינין ויתיב על עיונא דספרין פתיחן. טב וביש קיימא לקבליה, מסטריה חיין ומסטריה מותא, מסטריה מתקא ומסטריה מרירו.

[p. 591] חד חוייא קאים לקבליה, רישיה תחות לרגלוי. בשעתא דאפיק רישיה, מחי בזנבוי. מאן דאערע בקשקשוי, מאיך ליה עד נוקבא דתהומא רבא. קיימא רגליה על רישיה דההוא חוויא.

כד אסתלק, בקע ימא באוירא דמטי ולא מטי. קיימא בליליא, פלג נכסין לעותרין, יהיב מזונא לביתיה. איתחבר ואיתטמר ברמ"ח אנפין, איתקשט בקישוטי מלכא. רבון כל ארעא אגניז בגויה נהורא דנהיר, ורהיט בארונא לאורייתא.

[p. 592] אגח קרבא בשנאווי ונטיל נוקמין. מזרו גרמיה כגבר תקיף, חרבא משננא בידיה, רומחיה שביבין דנור, גירין דזריק להטן בתקיפו דאשא דאכלא. בוצינא דשרגא דשארין על רישייהו דזכאי קשוט. טמירו דאינון היכלין דיליה, לית ליה חושבנא. תחומין דיליה עד שפתא דימא דגנוסר, איתתחמא לד' סטרין, ארבע מלכין מתצירין מגויה, בהו שלטא על עלמא. תרין רביין קבועין תחותיה. טס בהו בתריסר עלמין, ואגניז תמן. [p. 593] בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין.

2061 (5)

[331 ע"א] מתני'. ר' שמעון אמ' עילאין אציתו תתאין שמעו. טורין רברבין טינרין רמאין, חכימין מארי דעיינין בסוכלתנו, הורמני דבוריירי קריבו שמעו, מאן מנכוון די סליק ונחית, מאן כנש רוחא בידיה, ולינדע.

כד סליק ברעותא דרישא חיוורא למעבד יקרא ליקריה אפיק מבוצינא דקרדנותא חד ניצוצא. נשב בה, אתוקד ואפיק חד חילא תקיפא, וסליק ונחית למאתן ושבעין עלמין ושב לדוכתיה ונהיר.

[p. 594] א"ל נפק ניצוצא ובטש בגליפא דאלין תרין אתוון, דאיהי פטישא תקיפי, רישא ואמצעית, וזרק זיקין בזיקין לתלת מאה ושבעין עיבר. ועאלו תרין אלין תחות נהירותא דבזיקין ואתנהירו תלתא אחרנין. ובאתוון דגליפא זעירא דר' אלעזר אינון פ' ואתחבר עם תרין קדמאין ואינון אל"ף. ופטישא בטש בהאי ואפיק חמשין תרעי [331 ע"ב] בינה, ודא הוא נהירו דדרדקי דאמרו אל"ף בינה.

נפק ניצוצא ובטש בהאי את דכליל תלתא ואתעביד ימא רבה, והוא איתקרי ים החכמה. ואתגליף י"ם בא"ל ונהיר איל"ם. מהאי נפקו רברבין תקיפין מתמנן בקלדיטין דבוסיטא שולטנין, ואינון איתקרון בני איל"ם.

[p. 595] נפק ניצוצא ובטש עאלו דנפקו בוצצין דכתרין. כתרא דמלכותא אתעטר כתרא עילאה, דא איתנהיר במאתן ושבעין עלמין.

אתיא ציצא נורא דקודשא ואתעטר באילם כד"א (שמות לט: 30) וישם ציץ נזר הקודש על ראשו, ואסתחר אלהי"ם. ובהאי אשתכללו עלמין, ועל האי תנן באברהם בה' בראם.

[p. 596] בתר דאשתכלל דא נחת ניצוצא מהאי דרגא ובטש משיפולי מעילא, ונפקו זיקי בוצצין דכתרין דמתערין רוח קודש' לנביאי קשוט, מינהון ימינא ומנהון שמאלא. מנהון אתקרון י"ד י"י כד"א (יחזקאל לו: 1) היתה עלי יד יי, (מלכים א יח: 46) ויז יי היתה אל אליהו. האי אצטבע בגוונין סגיאין, יד יי עילאה יד יי תתאה, וסגיאין גוונין מתהפכין בה בשמאלא.

ומנהון אתקרון דבר יי כד"א (הושע א: 1) דבר יי אשר היה, (שמואל א טו: 10) ויהי דבר יי, (שם ג: 1) ודבר יי היה יקר, (בראשית טו: 1) היה דבר יי אל אברם במחזה לאמר. לשאר נביאין כך באמצעות שליחא דהוא שליחא ממש כד"א (תהלים קז: 20) ישלח דברו וירפאם, (שם קמז: 18) ישלח דברו וימסם. ולמשה כתי' (שמות ו: 1) וידבר יי אל משה. מכאן ולעילא קוזטיפא דהרדינא עשרא דאפקותא. מאן דחמי חמי מאן דלא חמי לא חמי. ולעלמי דאתי כתי' (ישעיה לג: 6) והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמה ודעת יראת יי היא אוצרו. דנאי סתמא דמלה, ותמן בעדונא עלאה דההוא עלמא פשרא וההוא קדם מלכא. (תהלים פט: 53) ברוך יי לעולם אמן ואמן.

תוספתא

[זהר ח"א, סב ע"א] [p. 598] תוספתא. קטורי רמאי, קסטורי דקוסטרי. אגן פתיחן עיינין, פתיחן אודנין. קל, קלא מן קליא, נחית מעילא לתתא, מתבר טורין וטנרין.

[p. 599] מאן אינון דחמאן ולא חמאן, אטימין אודנין, סתימין עיינין. לא חמאן, ולא שמעין, לא ידעין בסכלתנו חד דכללא בתרין בגווייהו, דחיין ליה לבר. אינון מתדבקן בין אינון תרי, חד אומנא דאומנא לא שריא בגווייהו. [סב ע"ב] לא אכתבו בספרי דוכרנייא, אתמחון מספרא דחיי, כד"א (תהלים סט: 29) ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו.

ווי לון כד יפקון מהאי עלמא, ווי לחיון. מאן יתבע לון. יתמסרון בידא דדומה, יתוקדון בנורא דדליק ולא יפקון מניה, בר בריש ירחי ושבת, כד"א (ישעיה סו: 23) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'. לבתר כרוזא דבסטר צפון אכריז עלייהו ואמר (תהלים ט: 18) ישונו רשעים לשאולה וגו'. כמה חבילי טריקין אתכנשו עלייהו. בארבע סטרין אשא מלהטא בגי בן הנם, תלת זמנין ביומא מתוקדון.

[p. 600] ולא עוד אלא בזמנא דישראל אתיבו בקול רם אמן יהא שמיא רבא מברך, קב"ה אתמלי רחמין וחייס על כלא. ורמיז למלאכא ממנא על תרעי דגיהנם, סמריאל שמיא. ותלת מפתחן בידיה, ופתח תלת תרעין דבסטר מדברא, וחמאן נהורא דהאי עלמא. אתא תננא דנורא וסתים אורחין. כדין תלת ממנן, דתחות ידיה תלת מגרופין, מנשבן בידייהו ואתיבו תננא לאתריה, ורווחין לון שעתא ופלגות שעתא, ולבתר תייבין לאשייהו. וכן בתלת זמנין ביומא ובכל זמנין דאמרי ישראל אמן יהא שמיא רבא מברך.

[p. 601] זכאין אינון צדיקיא דאורחיהון מנהרא בההוא עלמא לכל סטרין, כד"א (משלי ד: 18) ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום.

[קז ע"ב] תוספתא.

קטורי רמאי. הורמני דבדורי. חכימין בסכלתנו יסתכלון למנדע.

[p. 602] בשעתא דרישא חוורא אתקין כרסייא ע"ג סמכין דאבנין דמרגליטן, בין אינון אבנין אית חד מרגליטא, שפירא בחיזו, יאה בריוא, קומטרא דקיטרא דמלהטא בשבעין גוויין. אינון גוויין מלהטן לכל סטר. אליון שבעין מתפרשאן מגו תלת גוויין.

[p. 603] אליון זיקין, בזיקין דנציצין לד' סטרי עלמא הכא את' זיקא תקיפא דסטר שמאלא דאתאחיד בשמים. אינון גוויין שבעין, דינא יתיבן וספריין פתיחן. מהכא נפקי גירין וסייפין ורומחין ואשא דקוזטרא. ואתאחיד אשא תקיפא דנפקא משמים ביה. וכד אתאחדון עלאין באליון דלתתא לית מאן דיכיל לאתבר רוגזא [קח ע"א] ודינא.

עיינין מלהטן כטיסין דנורא, נחית בהו לעלמא. ווי מאן דאערע ביה חגיר חרצין, איהו חרבא שננא בידיה. לא חייש על טב ועל ביש, דהא פיתקא דאנון שבעין ברשו דאתאחיד ההוא סטרא דשמים. נחית, בידא שמאלא, בכמה דינין אתהפך, בכמה גווינין הפוך בכל יומא. איהו אקרי כרום זלות דמתקנא לגבי בני אדם. כל גווינין דכלי זעמו דקב"ה ביה אתחזיין, ואנון יתבין ברומא דעלמא.

[p. 604] ובני נשא בסכלותא דלהון לא משגחי בהון. גפרית ואש, התוכא דמיא ואשא

דמתהתכי מן שמיא אתאחדו דא בדא ונחת על סדום. ווי לחייביא דלא משגיחין ביקרא דמאריהון.

עשרה שמהן גליפן בהורמנותא דמלכא. עשר אינון וסלקין לחושבן סגי. ע גווינין מלהטי בכל סטר, נפקי מגו שבעין שמהן. דאגליף רזא דע' שמהן דמלאכיא דאינון ברזא דשמים, ואינון מיכאל גבריאל רפאל נוראל "קדומיאל" צדקיאל "מלכיאל" פדאל "תומיאל" חסדיאל "צוריאל" רזיאל יופיאל "סטטוריה" גזריאל "ודריאל" קמואל "חזקיאל" רהטיאל "קדשיאל" שמעאל "ברכיאל" אהיאל חניאל "להדיאל" מחניאל קניאל "עניאל ענאל גדיאל אהינאל רחמיאל עזריאל סנניה ודרגזיה רסיסיאל דומיאל סניה טהריאל עזריאל נריאל סמכיאל רמיאל ברקיאל "תסוריה רנאל" שבניאל "קנוניה" צוריה פסוסיה [קח ע"ב] "צורטק" עדיאל "סמכיאל" נריאל "מרוניה" לסני "כמוסיה" ידיאל "טטרוסיה" חוניאל "זכריאל" וודריאל "הינאל" ד"נדאל ג"דיאל ב"דאל עופפיאל ועדיאל.

[p. 605] אדניי על כלהו. כד מתחברן כלהו כחדא ברזא דא בחילא עלאה כדין אקרי ויהוה, כלא בכללא חדא. מאת יי מן השמים, שמא קדישא דאתגלף בעי שמהן אחרנין, רזא דשמים. ואלין אינון שבעין דשלטין על אילין עי דינין, רזא דיהו"ה. ואלין שבעין שמהן בקודשא עילאה, יהו"ה שמים. אלן נטלין מאלין, ויהוה. נטיל מאת יהוה, דא מן דא. ואלין תליין מאלין, תתאין בעילאין, וכלא קשורא חדא. ובהאי קב"ה אשתמודע ביקריה, שמים דאינון עי. רזא יהוה, דא איהו ברזא דשבעין שמהן.

והיו יליי סייט עליי מהייש לליה אכ"א כה"ת הז"י אל"ד לא"ו הה"ע יז"ל מבי"ה "הר"י הק"ם לא"ו כליי לו"ו פה"ל נל"ך יי"י מלי"ה חה"ן נת"ה הא"א יר"ת שא"ה רי"י או"ם לכ"ב יש"ר יח"ו לה"ח כו"ק מנ"ך אנ"י חע"ם רה"ע יי"ז הה"ה מי"ך וו"ל ליה סא"ל ער"י עש"ל מי"ה וה"ו דנ"י החייש עמ"ם ננ"א ני"ת מבי"ה פו"י נמ"מ יי"ל הר"ח מצ"ר ומ"ב יה"ה ענ"ו מח"י דמ"ב מנ"ק אי"ע חב"ו רא"ח יב"מ הי"י מו"ם.

[p. 606] ואלין אינון שבעין שמהן דשלטין על שבעין דרגין תתאין, רזא ויהוה. אלין שבעין שמהן, יהוה, רזא דאקרישמים. שבעא רקיעין אינון דסלקין לשבעין, שמא קדישא. ודא איהו ויהוה המטיר וגו'.

מאת יהוה מן השמים, סתרא דסתרין לחכימין אתמסר, שמא [קט ע"א] דא דאקרי שמים מניה אתברי סתרי דאקרי אדם חשבן שייפי גופא דאינון חושבן מאתן וארבעין ותמניא שייפין חשבן אתוהי מאתן ושית סרי שמא דא דאיהו רזא וסתרי כללא דאורייתא בכ"ב אתוון ועשר אמירן בגין דהא שמא דא מאתן ושית סרי אתוון ותלתין ותרין שבילין דאתכלילן ביה הא מאתן וארבעין ותמניא שייפין דגופא רזא דאקרי אדם דשליט על כרסיא, רזא דשבעין לתתא וסתרא דא דכתיב (יחזקאל א: 26) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה ודא הוא סתרא דכתיב (בראשית יט: 24) וי"י המטיר על סדום וגו' מאת י"י מן השמים וכלא חד ומלה חדא וסתרא חדא לחכימי לבא אתמסר. זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

[p. 607] סתם גזר דינא דלהון דמנעו צדקה מנייהו כד"א (יחזקאל טז: 49) ויד עני ואביון לא החזיקה ובגין כך דינא לא הוה אלא מן שמים. צדקה ושמים כלא חד וכתביב (תהלים קח: 5) כי גדול מעל שמים חסדך ובגין דתליא צדקה בשמים דינא הוה משמים דכתיב מאת י"י מן השמים.

דינא דישראל מהאי אתר דכתיב (איכה ד: 6) ויגדל עון בת עמי מחטאת סדום, ואקרי ירושלם אחות לסדום כד"א (יחזקאל טז: 49) חטאת סדום אחותך ודינהון אתא מן שמים דינא חדא כסדום על דמנעו צדקה מנייהו, בר דדא אתהפך ודא אתחרב, דא אית לה תקומה ודא לית לה תקומה.

[קכא ע"א] [p. 608] ויהיו חיי שרה.

גופא דמתניתין, אנן קריבין הוינא, שמענא קלא מתהפך מעילא לתתא, אתפשט בעלמא. קל מתבר טורין ומתבר טנרין תקיפין, עלעולין רברבין סלקין, אודנא פתיחן הוה. אמר במטלנוי, קוץ קוציתא דמיכן, שינתא בחוריהון, קיימין בקיומיהון. מלכא דממללא, לא אשתכר נטרי תרעין, שליטא דחילין סגיאין קם בקיומיה.

[p. 609] כלהו לא מרגשן, ולא ידעי דספרא פתית, ובשמא אכתוב. ודומה קאים ונטיל בחושבנא. ודיירי עפרא תאיבין לדייר, וקריב תאיב לאתמנאה בהו, לא תאיבין גלגלא הפוך, נפלין ולא קיימין. אתמחון חייבין מספרא דדומה. מאן יתבע לון, ומאן יתיב בחושבנהון. ווי לון לחייהון, ווי לרגשיהון. בגינהון אתקרי (תהלים סט: 29) ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו.

[קמז ע"א] פרשת ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה.

בני עלמא, רחימי עלאה, הורמנ דבוריירי, קריבו, שמעו. מאן חכימא בכו, מארי דעינין בסוכלתנו. ליתי ולינדע. בשעתא דרישא חוורא נטיל תלת אתוון וגליף לון בגלופא בגלופין, חד א', חד י', וחד ו', ואתגליף אי"ן. רישא עלאה דכלא, טמירא דכל טמירין. י' סליקו דרעותא הוי אשתכלל מרישא לעילא ונחת לתתא, נפק ואפיק תלתין ותרין שבילין עד דאתגליפו בין אבני יקר דמתלהטן, ואתקשרו באת נו"ן, דאיהו דכר ונוקבא. תרין רחימין, קשורא תקיפא בהו אשתכללו, ושמא קדישא בהו אתקשר. מנייהו אשתכח מזונא לכלא, אשתכללו עלמין. ועל דא אתגליף ו' פשוט', כללא דתרין, נ' כפופה נוקב' חדא.

[p. 610] י' דאיהי רעותא [קמז ע"ב] דאפיק שבילין, בטש בין אתוון ועבד רקיעא

דיעקב בין תרין רוחין, ואטיל ביני שייפי מלולי עד דנחת להאי נ' דאיהי כפופה. וחברו לה כחדא צפון ודרום. לבתר אתקשרו כחדא. האי נ' כפופה, באר שבע אקרי, ואתמלי מיעקב לאשקאה כל עדרי ענא. ועל דא ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה.

[p. 611] תו, מבאר שבע לעילא, דהא מינה נפקא. לבתר נמיך לאשקאה לחרנה דאיהו

בירא דלתתא, חרון אף יי', חרב יי', ב' דינא אלהים. ועל דא (תהלים עט: 1) אלהים באו גוים בנחלתך.

[קנא ע"ב] וירא והנה באר בשדה.

רבי אלעזר פתח, כתיב (ישעיה נא: 1) שמעו אלי רודפי צדק, אינון דתבעי רזא

דמהימנותא, אינון דאתדבקו בקשורא דמהימנותא, אינון דידעין ארחוי דמלכא עלאה. כד סליקו תרין ונפקו לקדמות חד, מקבלין ליה בין תרין דרועין. תרי נחתי לתתא, תרין אינון, חד בינייהו. תרין אלין מותבא דנביאי, אתר דינקי ביה. חד בינייהו דאיהו אתחבר בכלא, הוא נטיל כלא.

[p. 612] וההיא בירא קדישא [קנב ע"א] קאים תחותייהו, חקלא דתפוחין קדישין

איהו. מהאי בירא מתשקיין עדריא, כל אינון רתיכין, כל אינון מארי גדפין.

גי קיימין רביעין על האי בירא, האי בירא מנייהו אתמלי. הה"ד (בראשית כט: 2) כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים וגו'. דא אדניי אתקרי, על דא כתיב (דברים ג: 24) אדני אלהים אתה החילות, וכתיב (דניאל ט: 17) והאר פניך על מקדשך השמש למען אדוני. אדון כל הארץ, הה"ד (יהושע ג: 11) הנה ארון הברית אדון כל הארץ.

[קסא ע"ב] תוספתא. קטורא דקוטרא דכיא הוה סליק לגו לגו, עד לא אשתכח בית מותבא. ההוא אתר לאו אתר, לאו אשתכח לעילא ותתא, מכלא אתאביד, אבדון הוי מכלא. אבדון, דכורא סמא"ל דנפק מהתוכא דתוקפא דיצחק. ומות, נוקבא דיליה, נחש קדמאה, אשת זנונים, דכתיב (משלי ה: 5) רגליה יורדות מות.

[p. 613] ואלין תרין אבדון ומות שמעו תוקפא דהורמנו דמלכא, רזא וסתרא, טמירא עלאה. אתאביד מכלא, אתאביד [קסב ע"א] מרעיונין והרהורין. מאן דאתמשך בתר אילין אתאביד מכלא. כולא בהפוכא דא מן דא. טבוהי דגבר שלים כיעקב דסליק ולא אתחשכו עיינין בהאי תנא, וזכה לאתקרבא באמת, חותמא דמלכא קדישא.

ת"ח טמירא עלאה מכלא, מניה נפק יו"ד, נקודה עלאה. מהאי נקודה עלאה נפק כלא, אמשיך ואפיק ה' אמא עלאה דאשקי לכלא. מהאי נפיק ו', רזא דשית, דאחיד לכל סטרין, דאיהו מקל לבנה לח ולוז וערמון. תרין דרועין דאחידן ביה, אלין נפקי ואחידו בה"א תתאה, [p. 614] לחברא משכנא כחד, ולמהוי חד. כדין תליסר מכילן הוו חד. וחורא אתגלייא וסליק על גוונין כלהו. הה"ד מחשוף הלבן. וכדין אקרי (זכריה יד: 9) י"י אחד ושמו אחד. וכדין (תהלים כג: 1) י"י רועי לא אחסר, וכתיב (שם: 2-3) בנאות דשא ירביצני, על מי מנוחות ינהלני. נפשי ישובב וגו'.

[רלב ע"א] רחימי עלאי, מארי דסכלתנו, אסתכלו. הורמני ידיען בקולפי דסיכותי, קריבו למנדע. מאן מנכון מארי דעיינין בסכלתנו וינדע. בשעתא דסליק ברעותא דרזא דרזין לאפקא תלת גוונין כלילן כחדא, חוור וסומק וירוק, תלת גוונין כחדא אשתליבאן, דא עם דא מזדלגן דא עם דא. [p. 615] מגרופיא תתאה אצטבע, ונפקא מגו גוונין אלין. כל גוונין אתחזון בהאי, חיזו איהו לאסתכלא כעינא דבדולחא אתחזי, בשעתא דגוונא בטש בגווה הכי אתחזי לבר. תלת אלין גוונין סחרן בהאי, גוונא אזלא וסלקא ונחתא, קסטורין דקטרא קביעין בגווה. גוונין סחרין, כלילן כחדא, סלקין לה לעילא, סלקא ביממא, ונחתא בליליא. שרגא

דדליק אתחזי בליליא, ביממא אסתתרת נהורא טמירא במאתן וארבעין ותמניא עלמין, כלהו אזלין בגינה מעילא לתתא גו תלת מאה ושתין וחמש שייפין, גניזא ואתכסי לתת'. [p. 616] מאן דיפשפש [רלב ע"ב] לאשכחא לה יתבר גדפין קליפין טמירין, ויפתח תרעין. מאן דזכי למיחמי יחמי גו ידיעה וסכלתנו, כמאן דחמי בתר כותלא, בר מן משה נביאה מהימנא עלאה דהוה חמי עינא בעינא לעילא, באתר דלא אתיידע.

[p. 617] מאן דלא זכו דחו ליה לבר. כמה חבילי טהירין לגביה אזדמנן, נפקי עליה, ואפקו ליה דלא יסתכל בענוגא דמלכא. ווי לון לאינון חייבין דלא זכאן לאסתכלא, כד"א (במדבר ד: 20) ולא יבאו לראות וגו'.

אמר רבי יהודה מסתכל הוינא, והא מגו האי אתר מסתכלן אנון נשמתהון דצדיקיא כד אתדבקו בהאי אתר. מגו זהירין אלון מסתכלין נשמתהון דצדיקיא אלן גוונין סלקין ואתכלילן כחדא. זכאה איהו מאן דידע לאכללא וליחדא כלהו כחדא, לאתקנא כלא באתר דאצטריך לעילא, לעילא. וכדין אתנטיר בר נש בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

[רלג ע"ב] קל גלגלא מתגלגלא מתתא לעילא. רתיכה' טורקה' אזלין ומתגלגלן, קל נעימותא סלקא ונחתא, אזלא ושטיא בעלמא. קל שופרא נגיד בעומקי דדרגין, אסחר גלגלא. [p. 618] סחרנה' יתבין תרין מגרופין, מימינא ומשמאלא, בתרי גוונין משתאבין דא בדא, דא חוור דא סומק, ותריווייהו סחרין גלגלא לעילא. אסחר לימינא, חוורא סלקא, אסחר לשמאלא, סומקא נחתא. [רלד ע"א] וגלגלא אסחר תדיר ולא שכיך.

תרין צפרין סלקין מצפצפן, חד לסטר דרום וחד לסטר צפון, פרחין באוירא. צפצופא וקל נעימו דגלגלי מתחברן כחדא, כדין (תהלים צב: 1) מזמור שיר ליום השבת, וכל ברכאן נגדין בלחישו בדא נעימו מגו רחימו דקול שופרא.

לקבלא אינון ברכאן, נחתין מעילא לתתא ואתגניזו כחדא בגו עומקא דבירא, נביעו דבירא דלא פסקא בלחישו עד דאתמליא.

[p. 619] ההוא גלגלא סחרא, אינון תרין מגרופין סחרן, חד דימינא קרא בחיל ואמר, זהירו דזהרן, דסלקא ונחתא. תרי אלפי עלמי"ן, אזדהרו. עלמא דאמצעייתא בגווייהו, אזדהר בזוהרא דמארך.

כל אינון מארי דעיינין, אסתכלו. ופקחו עיניכון ותזכוון להאי נהירו, להאי עדונא, אלון אינון ברכאן דנגדי מלעילא. מאן דזכי, גלגלא אסחרא לימינא, ואנגיד ואמשיך לההוא דזכי, ואתעדן מאינון ברכאן עלאין דזהרן. זכאין אינון דזכאן בהו.

וכד לא זכי גלגלא אסחר וההוא מגרופא דלסטר שמאלא אסחר ונחת לתתא, ואמשיך דינא על האי דלא זכי. וקלא נפקת, ווי לאינון חייבין דלא זכו. מההוא סטרא נפקא אשא

דשלהובא, דדליק דשארֵי על רישיהון דחייביא. זכאין אינון כל אינון דאזלו בארח קשוט בהאי
עלמא למזכי לההוא נהירו עלאה, ברכאן דצחצחון, כד"א (ישעיה נח: 11) והשביע בצחצחות
נפשך וכו'.

[זהר ח"ב סח ע"ב] תוספתא. בטמירו דטמירין אתרשים רשימו חד, דלא אתחזי ולא
אתגליא. ההוא רשימו רשים ולא רשים. מארי דסכלתנו, פקחין דעינין, לא יכלין למיקם ביה,
איהו קיומא דכלא. ההוא [p. 620] רשימו איהו זעיר, דלא אתחזיא ולא אתגליא. קיימא
ברעותא, לקיימא כלא, לנטלא מה דנטלא ממה דלית ביה רשימו ולא רעותא, דלא אתחזי.
ההוא רשימו בעא לחפייא גרמיה, ועבד ליה לגרמיה, לאתטמרא ביה, חד היכלא, ההוא
היכלא אפיק ליה מגרמיה, ומתח ליה במתיחו רב וסגיא, לכל סטרין. אוקיר ליה בלבושי יקר,
פתח ליה חמשין תרעין.
לגו, בגו אתטמר ואתגניז ההוא רשימו. כיון דאתגניז ביה ועאל בגויה, אתמליא נהורא.
מההוא נהירו נבעין נהורין, ונציצין נפקין מאינון תרעין, ונהרין כלא.
ההוא היכלא אתחפייא בשית יריען, אינון שית יריען אינון חמש. לגו בגו באינון יריען
קיימא חד מרקמא. בההוא יריעה אתחפייא ההוא היכלא, מניה אשגח וחמי לכלא. האי היכלא
איהו פקיחא דעינין, דלא נאים. איהו אשגח תדיר לאנהרא לתתא מגו נהירו דההוא רשימו.
ההוא סכלתנו חכמתא טמירתא, רעו דרעותין הוי, וטמיר, גניז, ולא אתגליא, קיימא ולא
קיימא. בריך הוא מטמיר דטמירו. בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין. אמן.

[רלה ע"ב] [p. 621] תוספתא. ברזין עלאין, טסקורי קמיטין שכיחין. אלין סלקין
ונחתין, ואלין קיימין בקיומיייהו. גלגלין דסחראן הוו קיימין מההוא זמנא דעפרא אתכניש.
אינון גלגלין סחרין עלמא. סחרנותא דסחרין, מדברין טיפסרא דקולטא בגווייהו.
חד גלגלא אית בגווייהו, האי גלגלא סחרא ולא סחרא, קיימא תריסר אלפי עלמין.
בינייהו שכיח, סליק ונטיל בגווייהו.
תחות ההוא גלגלא קיימא חד עמודא דנעיץ עד תהומא רבא. ביה מתגלגלאן אבנין, גו
תהומי אינון סלקין ונחתין. [p. 622] ההוא עמודא קאים עלייהו, נטיל ולא נטיל, נעיץ מעילא
לתתא. סחראן מאתן ועשרין גלגלין אחרנין סחרניה דההוא עמודא.

ההוא גלגלא אחרא דעליה, דקאים בתריסר אלפי עלמא, איהו סחרא גו משכנא, סחרא
ולא סחרא.

ההוא משכנא קאים על תריסר אלפי עלמין. ביה קיימא ההוא כרוזא דקרי, אסתמרו
מגלגלא דסחרא. מאן דאיהו מארי דעיינין בסכלתנו ינדע ויסתכל בחכמתא דמאריה, וינדע
דאינון מלין עלאין, דמפתחן דמאריה קיימן תמן, די אינון טמיראן גו משכנא קדישא. זכאין
אינון בהאי עלמא וזכאין אינון בעלמא דאתי. עלייהו כתיב (תהלים פד: 6) *אשרי אדם עוז לו בכ
מסלות בלבבם, (שם סה: 5) אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך.*

סתרי תורה

[זהר ח"א, רנ"ג ע"ב] [p. 623] (בראשית ה: 3) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת. אוליפנא מהכא דאחרנין לא הוו בדיוקנא דיליה, ודא בדמותו אתעביד, בתקונא דגופא, בתקונא דנפשא, בארח מישר כדקא יאות.

נחש אטיל זוהמה בחוה וההוא זוהמא מכשכשא הוה במעהא, ולא יכיל לאתציירא. בגין דעד לא חטא אדם הוה אתוון דאלפא ביתא מתתקן ביה ואתציירן ביה בהאי עלמא. עד דמטא לאת פ"ף אתתקנו דכר ונוקבא בחביבו בגנתא [p. 624] ומלאכי עלאי קמייהו. מיד אבאיש לסמאל ברקיעא ונחת רכיב על נחש תקיף ואתחזי קמיה.

מיד אתערבו אתוון. כדין אתחבר סמאל בההוא נחש ואתעבידו חד. ונטלו אתוון ועבידו מתמן ולהלאה אומנותא בישא באתוון צ"ד, צי"ד, והיינו צ"ץ. וצדו לון בפתייא בישא. ועבדו אומנותא יתיר באתוון ק"ר, אומנותא דשקרא, בגין דאתהדרו לאהפכא אתוון באומנותא בישא. קוף דלא יכיל לקיימא דלית לה רגלין, קופא קמיה בני נשא לית ליה קיומא. רי"ש רע. [p. 625] אלן אתהפכו באומנותא בישא עד דנפלו אדם ואתתיה. ובאלין אתוון ק"ר אולידו בנין, ולא הוו בקיומא. זוהמא דנחש דאסתאיב בחוה, מההוא זוהמא ממש אתיליד קין. ובגין כך אשתכח קטולא בגין דנחש אומנותא דיליה קטולא הוא. ואתעכבו אתוון עד הכא. בשעתא דתב אדם בתיובתא, ואהדר כמלקדמין לשמשא בנוקבא, מה כתיב. ויולד בדמותו כצלמו, דא הוה מתקונא דגופא ורוחא כדקא יאות. וכדין כתיב (קהלת ח: 14) יש הבל אשר נעשה על הארץ, ואהדרו אתוון בשירותא דשי"ן ותי"ו, דכתיב (בראשית ד: 25) כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין.

[p. 626] שת הוא בצלם ובדמות דקדמאי, לאו הכי. ומהכא אתבני עלמא בגוונא אחרא דאלפא ביתא, קינן ומהללאל ירד, אתוסף אתוון לאתקנא עקימא.

סידורא דעלמא בשבע קטרין סגלגלן. שבע ארצות אינון, דא לעילא מן דא, כמה דאינון שבעה רקיעין, דא לעילא מן דא. ואינון ארץ אדמה ארקא גי נשיה ציה תבל. תבל לעילא מכלהו, דכתיב (תהלים ט: 9) והוא ישפוט תבל בצדק.

[p. 627] כד נפיק אדם מגנתא דעדן ואתתנד מתמן, אתרמי לההוא דאקרי ארץ. ואיהו אתר חשיך דלית תמן כלום, ולא משמש כלום. כיון דאדם עאל תמן דחיל דחילו סגי. ולהט החרב המתהפכת הוה מלהטא בכל סטרין גו ההוא ארץ. כיון דנפק שבת והרהר תשובה, ארמי ליה קב"ה ואפיק ליה בההוא אתר דאקרי אדמה, דכתיב (בראשית ג: 23) לעבוד את האדמה.

בהאי אית נהירו דנהיר ודיוקנין דככביא ומזלי. ותמן חמא ציורין דבני נשא עלאין, גברין דנפקו מאדם במאה ותלתין שנין דקא הוה משמש ברוחי נוקבי. ואינון עציבין תדיר, דלית בהו חדוה. ואלין משטטי ונפקי לעלמא דא ומתהפכאן לסטר בישא. ומתהדרן תמן וצלואן צלותא ומתיישבן בדוכתייהו תמן. וזרעין זרעין בריחין ואכלי, וחטיין לית תמן, ולא חד מזיני תבואה.

בהאי אתר אתיליד קין והבל. כיון דחטא קין, אחית ליה קב"ה לההוא אתר דאקרי [רנד ע"א] אַרץ, דכתיב (בראשית ד: 14) הן [p. 628] גרשת אותי היום מעל פני האדמה, מההוא אתר דאקרי אדמה. והייתי נע ונד בארץ, בגין דתמן אדחי ואתתרך. והיה כל מוצאי יהרגני, ההוא להט החרב המתהפכת.

והוה דחיל והרהר תשובה, וסליק ליה קב"ה לארקא. והוה תמן, ואוליד בנין. בארקא אית נהירו דנהיר מגו שמשא, וזרעין זרעין ונטעין אילנין, ולית תמן חטיין ולא מאינון שבע זיני תבואה.

כל אינון דתמן מתולדין דקין, ואינון בתרין רישין. מנהון גברין עלאין, ומנהון זעירין, ולית בהו דעתא שלים כשאר בני נשא. דהא זכאין אינון לזמנין ואתהדרן לסטרא טבא, ולזמנין אתהדרן לסטרא בישא. ומולידין ומתין כשאר בני נשא.

אדם הוה באדמה עד דאוליד שת, ומתמן סליק לעילא תלת דרגין מקנן, וסליק להאי אתר דאקרי תבל. כיון דסליק, סליק לאתר בית מקדשא דאקרי באינון שמהן דהוה דיוריה בהו.

[p. 629] גיא איהו אתר ודוכתא סגי, בהאי פותיא וארכא דגיהנם. בגיא ונשיה וציה אתבדרו אינון דבנו מגדלא, ואולידו תמן על דארגיזו למלכא עלאה. בגין דא קריב לנורא דדליק. ואית בני נשא בכל יקירו דעותרא ועפרות זהב ואבנין יקירין. מאן דעאל תמן והוה מהכא מתבל, בחמידו דההוא עותרא, יחבין ליה.

וסליק לזמנין לדוכתא דאקרי נשיה בגין דאתנשי תמן. ונחית להאי גיא, ולא ידע אתר דהוה מתמן. גיא דא הוה באמצעותא דעילא ותתא, ודא אקרי גיא בן הנם. ורצועא חדא נפקא מתמן לעילא להאי תבל, ואקרי אוף הכי גיא בן הנם. ותמן פתחא דגיהנם. אינון בני נשא דתמן כולהו ידעי חרשין וחכמאן יקירין. ותמן זרעי ונטעי אילנין, ולית תמן חטיין, ולא חד משבעת המינים.

בנשיה אית בני נשא כולהו קטיעין זעירין, ולית לון חוטמין בר תרין נוקבין דנפיק בהו רוחא. וכל מה דעבדין מיד משתכחי, ועל דא אקרי נשיה. וזרעי ונטעי אילנין, ולית תמן חטיין, ולא משבעת המינים.

צי"ה איהו אתר כשמיה, ביבושתא דכלא. ותמן בני נשא שפירן בחיזו. ומגו דאיהו ציה, כד ידעי מיא נבעין, עאלין תמן. ולזמנין דסלקין מגו אתר דמיא, סלקין להאי תבל. ואינון בני מהימנותא יתיר מבני נשא אחרנין, ובינייהו דיורין טבין ועותרא סגי. וזרעי זעיר מגו יבשותא דהתם, ונטעי אילנין ולא מצליחין. ותיאובתא דלהון לבני נשא דהכא.

[p. 630] ומכלהו לית דאכלי נהמא בר אלן בתבל. הכא לעילא מכל אלן תבל, (תהלים

ט: 9) והוא ישפט תבל בצדק. כגוונא דכל אלן ארעאן אית בהאי תבל, וכל אלן שמהן אית להו, אוף הכי בגין דאיהו שביעאה אית הכא כגוונא דאינון דוכתי תחומין ודוכתי הכא. ואקרי כל חד וחד כגוונא דההוא דוכתא דלתתא. וכל אלן בדירין דבני נשא, משניין אלן מאלין, דכתיב (שם קד: 24) מה רבו מעשיך יי כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך.

[עד ע"ב] ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים. קומטרא דהרמני ממלכן בלשון הקדש דמלאכי עילאין אשתמודען ביה, ולא הוו ממלכין בלישן אחרא. בגין כך כתיב ועתה לא יבצר מהם, דאלמלי משתעאן בלישן אחרי דמלאכי עלאי לא אשתמודען ביה גרע חשיבו דהוון חשבין למעבד, בגין דעובדא דשדין לאו איהו אלא ברגע' לחזו בני אנשא ולא יתיר. ודברים אחדים, דהוון ידעין דרגין עלאין כל חד וחד על בורייה ולא אתחלף להו דרגא, והיינו [p. 631] ודברים אחדים. ובגין כך אתיעטו בעיטא בישא, עיטא דחכמתא, דכתיב הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים.

כלא ברזא דחכמתא הוא, ובעו לאתקפא בארעא סטרא אחרא ולמפלח פולחנא דיליה, בגין דהוון ידעין דהא כל דינין בישין נחתי מתמן לעלמא ובעו לדחויא דרגא דקדשא. עי"ר ומגדל, חכמתא עלאה דהוון ידעי דשמא קדישא לא אתתקף בארעא אלא מעיד ומגדל. עי"ר דכתיב (מל"א ח: 1) עיר דוד היא ציון, עיר הקדש. מגדל דכתיב (שיר ד: 4) כמגדל דוד צוארך. ובחכמתא עבדו למהוי שלטנא דסטרא אחרא בארעא, לדחייא אדון כל הארץ מאתריה, ולמהוי דיורא דסטרא אחרא בארעא.

ונעשה לנו שם, כמה דאחרא איהו שם לעילא הא אוף הכי נתקיף לה ביננא למהוי שם בארעא. פן נפוצ, ידיעא הוון ידעין דיתבדרון מעל אפי ארעא ובגין כך הוון מתיחדין למעבד עבידתא דא בחכמא.

[p. 632] סטרא אחרא דכר ונוקבא, תוקפא דזוהמא דדינא קשיא. וכמה דאדם חב בהו ואתקפו בגיניה על עלמא אוף הכי אינון עבדין דאתתקף יתיר, דכתיב אשר בנו בני האדם, בנוי דאדם קדמאה דאייתי ואשליט סטרא אחרא בעלמא סטרא בישא. כמה דסטרא דקדושה לאו

שלטניה בהאי עלמא אלא בעיר ומגדל, אוף הכי חשיבי אנון למבניעיר ומגדל למישלט האי סטר בישא בעלמא.

וירד יי' לראות, [עה ע"א] נחת האי שמא דקודשא למחזי עובדיהון דבניינא דבנו. ואנון הוו בלשון הקדש ממללן לגבי כל אינון דרגין קדישין והוו מצליחין עובדין. כיון דנחתת קדושה אתבלבלו כל אינון דרגין, עלאין נחתו ותתאין סליקו, ולא הוו קיימין בארח מישר כמה דהוו. ולבתר בלבב לישנהון בעי לישן ואתבדרו לכל סטרי עלמא. חד ממנא הוא ברקיעי וביה קיימין כל מפתחן דעובדי עלמא. ואיהו קיימא זמין בשעתו ורגעי דיומא, ואינון הוו ידעין ברזא דחכמתא גנזא דהאי ממנא, [p. 633] והוו פתחי וסגרי ומצלחי בעובדיהון במימרא דפומהון. כיון דאתבלבל מימרא דלהון כלא אתמנע מנייהו. ואתר מתקנא אשכחו בההוא בקעה, סתרא דרזין. וימצאו בקעה, אתר מתקן להאי סטרא בישא דבעו אנון לאתקפי' ואתמנעו. תוקפא דיליה הוה תליא לאתפרעא בההיא בקעה עד דנטלא תמן חילין ומשיריין כגוונא דאינון דבנו קרתא ומגדלא, ואתיהיבו כלהו בידהא. ואתקטלו תמן אנון דלא בעו למיפק בקיץ הימיין, אתבהילו ונפלו בקץ הימיין, בההוא אתר דאתחלש תקפא בקדמיתא בהאי בקעה. וע"ד כתיב (יחזקאל לו: 1) והיא מלאה עצמות. [p. 634] ואתתקפת בההוא צולמא דאקים נבוכדנצר ואתבר תוקפא לבתר באנון גרמין. ובההוא צולמא, אינון גרמי אתקיימו וקמו על רגליהון וההוא צולמא אתבר. וכדין ידעו כל עמין דעלמא דלית אלוה בר קב"ה בלחודוי. ותו דאתקדש שמיה על ידא דחנניה מישאל ועזריה וכלא בחד יומא. וע"ד (ישעיה כט: 23) והקדישו את קדוש יעקב ואת אלהי ישראל יעריצו.

[עו ע"ב] תאנא בתוקפא דהרמנו דמלכא אנציב חד אילנא רבא ותקיף, ונטיען נטיע. אילנא דא בתריסר תחומין אתסחר, בארבע סטרין דעלמא פרישא רגליה. ת"ק פרסי מטלנוי, כל רעותין דאינון פרסין ביה תליין. [p. 635] כד אתער האי כלהו מתערין בהדיה. לית מאן דנפיק מרעותיה. לבתר כלהו ברעותא חדא בהדיה. קם מלעילא, איתנחית במטלנוי לגו ימא. מניה ימא אתמליא, איהו מקורא דכל מיין דנבעין. תחותיה מתפלגין כל מימיו דבראשית. שקיו דגנתא ביה תליין. כל נשמתין דעלמא מניה פרחין.

נשמתין אלין עאלין בגנתא לנחתא להאי עלמא. נשמתא כד נפקא אתברכא בשבע ברכאן, למהוי אבא [p. 636] לרוחא ורם לגופא ולמהוי בסליקו דדיוקנא עלאה. הה"ד ויאמר י"י אל אברם, הא נשמתא עלאה אבא לרוחא ורם לגופא בסליקו דדיוקנא עלאה. כד בעיא לנחתא להאי עלמא אומי לה קב"ה למיטר פקודי אורייתא ולמעבד רעותיה. ומסר לה מאה מפתחאן [עז ע"א] דברכאן דכל יומא לאשלמא לדרגין עלאין כחושבן ל"ך ל"ך. דהא כלהו אתמסר לה בגין לאתקנא בהו לגנתא, ולמפלח לה ולנטרא לה. מארצך, דא גנתא דעדן. נממולדתך, דא גופא דאתקרי אילנא דחיי, דאיהו תריסר שבטין עלאין. ומבית אביך, דא שכינתא. אביך, דא קב"ה שנאמר (משלי כח: 24) גוזל אביו ואמו, ואין אביו אלא קב"ה, ואין אמו אלא כנסת ישראל. אל הארץ אשר אראך, דא איהו האי עלמא.

[עח ע"א] [p. 637] ואעשך לגוי גדול, האי ברכתא חדא. ואברכך, תרין. ואגדלה שמך, תלת. והיה ברכה, ארבע. ואברכה מברכך, חמש. ומקללך אאור, שית. ונברכו בך כל משפחות האדמה, הא שבע. כיון דאתברכא באלין שבע ברכאן מה כתיב, וילך אברם כאשר דבר אליו י"י, לנחתא להאי עלמא כמה דאתפקדא.

מיד וילך אתו לוט, דא איהו נחש דאתלטיא, ואתלטיא עלמא בגיניה, דאיהו קאים לפתחא לאסטאה לגופא. ולא תפעול נשמתא פולחנא דאתפקדת עד דיעברון בהאי עלמא י"ג שנין דהא מתריסר ולעילא נשמתא אתערת למפלח פולחנא דאתפקדת. הה"ד, [עח ע"ב] ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה, שבע וחמש תריסר אינון.

[p. 638] וכדין אתחזיאת נשמתא בהאי עלמי, דאיהו אתיא מחמש שנים דאנון פרסי דאילנא דחיי. ושבעים שנה, דא איהו ההוא אילנא ממש, דאיהו שביעאה לדרגין ושבעין שנה אתקרי.

כדין נפקת מההוא זוהמא דההוא נחש ועאלת בפולחנא קדישא, הה"ד בצאתו מחרן, מההוא תוקפא דההוא שטן דהוה אסטי ליה עד השתא לגופא ושלטא עלוי.

[p. 639] באילנא שלטא ערלה תלת שנין, בבר נש תלת סרי שנין דאקרון שני ערלי. כיון דאעברו על גופי אינון שנין אתערת נשמתא למפלח פולחנא קדישא, פקידת לגופא לרעותא וכפיף לההוא נחש. דהא לא יכיל [עט ע"א] לשלטאה כמה דהוי, דכתיב ויקח אברם את שרי אשתו וגו'. דא גופא דאיהו לגבי נשמתא כנוקבא לגבי דכורא. ואת לוט, דא הוא נחש דלא אעדי כל כך מן גופא בגין דדבקותא דגופא לא אעדיו כל כך מניה. אבל אתערותא דנשמתא אלקי ליה תדיר ואוכח ליה וכפיף ליה על כרחיה, ולא יכיל לשלטאה.

ואת כל רכושם אשר רכשו, אליו עובדין טבין דעביד ב"נ בהאי עלמא באתערותא

דנשמתא.

[p. 640] ואת הנפש אשר עשו בחרן, ההוא נפש דהות בקדמיתא בדבקותא בחברותא דההיא ערלה בהדי גופא ואתקין לה לבתר. דהא לבתר דתליסר שנין ולעילא, דנשמתא אתערת לאתקנא לגופא, תרווייהו מתקנין לההוא נפש דמשתתפא בתוקפא דנחש ותאובתיה בישא. הה"ד ואת הנפש אשר עשו בחרן. ועם כל דא נשמתא אתקיפת ביה בההוא נחש, לתברא ליה בתוקפא, בשעבודא דתשובה, בשעבודא דאורייתא ואמשיך ליה בבתי כנסיות ובתי מדרשות בגין דלא יתגבר על רוחא בקדמיתא. [p. 641] הה"ד [פ"ע"א] (בראשית יב:6) ויעבור אברם בארץ עד מקום שכס, דא בי כנישתא, אתר דדירא דשכינתא תמן. כד"א (בראשית מח:22) ואני נתתי לך שכס אחד, דא שכינתא, דאתחזי ליה הואיל ואתקרי צדיק. דהא צדק לאו דירורא אלא בהדי צדיק. ודא הוא עד מקום שכס עד אלון מורה, אלו בתי מדרשות דאולפין ומורים תורה ברבים.

והכנעני אז בארץ, כדין אתבסס ואתתקן יצר הרע בגופא בעל כרחיה. דסגיין שמהן אית ליה, ובגיני כך אדכר בשמהן סגיין. אז בארץ, ודאי, ואתיישב בעל כורחיה, ואתכפיא בהאי. בגין דכדין איהו גופא, בזמנא דלא אתעבר מניה ההוא נחש כל כך, בגין דבקותא דגופא, כדין הכנעני אז בארץ.

אמאי אקרי כנעני, דאסחר גופא לדינין בישין.

[p. 642] ונשמתא קיימא בהאי עלמא כדקא יאות בגין למזכי בה לבתר, כד נפקת מהאי עלמא. אי זכאת, סלקאת לאתרה דנפקת מתמן, דכתיב אל מקום המזבח, וכתיב אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. אהלה בה"א, והשתא איהי קיימאת בין לסלקא לעילא ובין לנחתא לתתא, בין בית אל ובין העי. אי זכאת, סלקא אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה.

מאן עשה שם, ומאן מזבח. אלא אשר עשה שם, דא קב"ה דאיהו עבד תמן האי מזבח ואתקין לה על תריסר אבנין, למספר שבטי בני יעקב אשר היה דבר יי' אליו לאמר ישראל יהיה שמך, ודאי.

ומזבח דא, עשה שם בראשונה, כד אתברי עלמא עילאה, טמירא לכל עלמין. ומיכא"ל כהנא רבא קאים ומקריב עלה קרבנין דנשמתין. כיון [פ"ע"ב] דנשמתא סלקת תמן, מה כתיב. ויקרא שם אברם בשם יי'. נשמתא קארי תמן ואציריא בצרורא דחיי.

[p. 643] וכל דא אי זכאה בהאי עלמא לאתקנא גופא כדקא יאות, ולאכפיא תוקפא דההוא לייטא עד דאתפרשא מניה. מה כתיב, ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה

לוט. דבכל יומא ויומא בהאי עלמא אינון סיען ומנהיגין דנשמתא ואינון סיען ומנהיגין דיצר הרע, אינון בקטרוגא מקטרגין אלן באלין. וכל שייפין דגופא בצערא בינייהו, בין נשמתא וההוא נחש, דקא מגיחין קרבא בכל יומא.

מה כתיב, ויאמר אברם אל לוט. נשמתא אהדרא לגבי יצר הרע ואמר ליה, אל נא תהי מריבה ביני וביניך, ובין רועי ובין רועיך, סטרין דילי וסטרין דילך. כי אנשים אחים אנחנו, יצר טוב ויצה"ר, קריבין דא בדא, דא לימינא ודא לשמאלא. הלא כל הארץ לפניך. הפרד נא מעלי, סגי אין חייבין אינון בעלמא, זיל ושוט אבתרייהו ואתפרש מעמי, אם השמאל ואימינה וגו'. ואוכח ליה ואעיק ליה בכמה קרבין דעביד בהדיה בכל יומא, עד דכתיב ויפרדו איש מעל אחיו.

[p. 644] כיון דמתפרשין דא מן דא מה כתיב. אברם ישב בארץ, אשתארת נשמתא באינון צדיקיא בישובא טב בשלם. ולוט ישב בערי הככר, ההוא לייטא מקטרגא אזיל לקטרגא ולאתחברא באתר דחייביא תמן, דכתיב ויאהל עד סדום. מה כתיב בתריה, ואנשי סדום רעים וחטאים ליי מאד. תמן שריא ושוי דיוריה בינייהו לאתחברא בהו, לאסטאה לון ולאובדא לון בעובדין בישין.

כיון דאשתארת נשמתא בלא מקטרגא, ואתדכי גופא מההוא זוהמא, מיד קב"ה שארן בגויה. הה"ד ויי אמ' אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו. שוי דיוריה בגויה ולא אתפרש מיניה לעלמין. דהא כדן קב"ה אשרי דיוריה בהדיה, וירית אחסנתא, ירותא עלאה ותתאה. האי אית ליה נייחא בין הצדיקים והקב"ה שארי בגויה, וההוא ליטא בין אינון חייביא, חטאן בהדיה עד דלא הוה פורקנא לחובייהו.

מה כתיב, וישמע אברם כי נשבה אחיו. וישמע אברם, דא נשמתא דאשתארת בדכיו בגופא. כי נשבה אחיו, דא יצר הרע תשבה בין אינון חייביא בחובין סגי אין. וירק את חניכיו ילידי ביתו, אלן אינון צדיקיא אינון דלעאן באורייתא.

[p. 645] תו, אלן שייפי דגופא, זריזין למהך לגביה. י"ח ושלש מאות, אלן רמ"ח

שייפין דגופא, ושבעין דרזא דנשמתא דנפקא מתמן. בכלא אזדרז למהך תמן, לגבי אינון חייביא לאתבא לון מחובייהו.

מה כתיב, וירדוף עד דן. רדיף אבתרייהו ואודע לון דינא דההוא עלמא, ועונשא דגיהנם. ולא יהיב דמיכו לעיניה ביממא ובליליא עד דאוכח לון לאינון חייבין, ואתיב לון בתיובתא לגבי קב"ה. מה כתיב, וישב את כל הרכוש. אתיב לון בתיובתא שלימא כדקא יאות.

וגם את לוט אחיו וגו', אפילו לההוא יצר הרע אתקיף בית, עד דאכפיייה בעל כרחיה,

ואמתיק ליה כדקא יאות. כלא אתיב בתיובתא שלימתא כדקא תזי, בגין דלא אשתכך יממא

וליליא עד דאוכח לון ורדף לון על ההוא חובא דחאבו, עד דתאבו בתיובתא שלימתא כדקא חזי. אהדרנא למלי קדמאי דפרשתא.

כתיב (שיר ה: 7) מצאוני השומרים הסובבים בעיר הכוני פצעוני נשאו את רדידי מעלי

שמרי החמות. תנן עבד קב"ה ירושלם לעילא כגוונא דירושלם דלתתא, בשורין ובמגדלין ופתחין פתיחין. ואינון חומות דתמן אית עלייהו נטרין [פא ע"א] דנטרי תרעי דאינון חומות, דכתיב (ישעיה סב: 6) על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים וגו', ומיכאל כהנא רבא עלאה מכלהו נטרי תרעי דאינון חומות.

[p. 646] נשמתא כד נפקת מהאי עלמא, אי זכאת עאלת בגנתא דעדן דארעא, דנטע קב"ה לרוחיהון דצדיקייא, כגוונא דההוא גנתא דעדן דלעילא, ותמן כל צדיקיא דעלמא. וכד נשמתא נפקת מהאי עלמא עאלת במערתא דכפלתא, דתמן איהו פתחא דג"ע. פגעת באדם הראשון ובאינון אבהן דתמן. אי זכאת איהי, חדאן בה ופתחין לה תרעא ועאלת. ואי לא, דחיין לה לבר. כיון דעיילת יתבא תמן בגנתא ואתלבשת תמן בלבושא דדיוקנא דהאי עלמא, ואתעדנת תמן.

סתרא דסתרין לחכימי לבא אתמסר. תלת דרגין אינון דאחידן דא בדא, ואלין אינון נפש רו"ח ונשמה. נפש איהו חילא דגופא אתבני מניה. דכד בר נש אתער בהאי עלמא בשימושא בנוקביה כל שייפי מסתכמי ומתתקני ולאיתהנאה תמן, וההוא נפש ורעותא דיליה אסתכס ביה בההוא עובדא. ומשיך ליה לההוא נפש ואעיל ליה תמן בההוא זרעא דאושיד. ומגו רעותא ומשיכו דנפשא דמשיך תמן, אתמשך חילא אוחרא תמן מאינון דרגין דתאקרון אישי"ם. ועאל כלא [p. 647] במשיכו דההוא זרעא, ואתבני מניה גופא. ודא איהו חילא קדמאה, תתאה דאינון תלתא.

ובגין דהאי נפש איהי בדבקותא ויסודא דגופא, קרבנא דאתקריב לכפרא על נפש אתיהיבת חולקא לאינון דרגין דאישים, בגין דמשיכו דחולקא דההוא נפש אתי מניהו. והיינו דכתיב (במדבר כח: 2) את קרבני לחמי לאשי, בגין דההוא כפרה דנפש נטלי חולקיהון. וכד מית ב"נ בהאי עלמא, ההיא נפש לא אתעדי מקברא לעלמין. ובחילא דא ידעי מתייא ומשתעו דא עם דא.

רוח איהו דמקיים לנפש בהאי עלמא, ואיהו משיכו דאתערותא דנוקבא לגבי דכורא כד אינון בתיאובתא חדא. וכדין אתערת לגבי דכורא בתיאובתא דילה, האי רוח, כגוונא דנוקבא

[p. 648] דלתתא אשדיאת זרעא בתיאובתא לגבי דכורא. וסתרא דא (קהלת יב: 7) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה.

והאי רנ"ח כד נפקא מהאי עלמא ואתפרשת מנפש, עאל לגנתא דעדן דבהאי עלמא. ואתלבש תמן גו אוירא דגנתא כמה דמתלבשי מלאכי עלאי כד נחתין להאי עלמא, בגין דאינון מההוא רוח הו, דכתיב (תהלים קד: 4) עושה מלאכיו רוחות וגו'. אוף הכי רוחא דא אתלבשת בגי"ע דארעא בדיוקנא דהאי עלמא, ותמן אתעדנת בכל עידונין. בגי"ע דא אית ציורין ודיוקנין דהאי עלמא, ואית ציורין ודיוקנין דעלמא עלאה. ותמן כל אינון צדיקייא אזלין ומתעדנין תמן, ובריש ירחי ושבתי אינון בעאן לסלקא לעילא.

[p. 649] ובאמצעייתא דגנתא אית עמודא חדא, מרקמא בכל גווינין. וההוא רוח כד בעא לסלקא אתפשט תמן מההוא לבושא ועאל גו ההוא עמודא, וסלקא לעילא גו ההוא אתר דנפקת מניה, כדכתיב והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. כדין נטיל לה מיכאל כהנא רבא ומקריב לה קרבן בוסמין קמי קב"ה, ויתבא תמן ומתעדנא בההוא צרורא דחיי, (ישעיה סד: 3) זעין לא ראתה אלהים זולתך וגו'. לבתר [פא ע"ב] נחתא לגו גנתא דארעא ומתעדנא בכל עדונין. ואתלבשת בההוא לבושא, ויתבא תמן בעטורא, על חד תרין מכמה דהות בקדמיתא. נשמה איהו חילא עלאה על כל אלין, ואיהי מחילא דדכורא, רזא דאילנא דחיי. ודא סלקא לעילא מיד. וכל הנני תלת דרגין מתקשרין דא בדא, ואחידן דא בדא, וכד מתפרשן כולהו סלקין ותבין לההוא אתר דנפקו מניה.

כד האי רוחא נפקת מהאי עלמא ועאלת בגו מערתא דאדם הראשון ואבהו, יהבין לה פנקס סימנא, ועאלת לגבי גנתא דעדן. קריבת תמן ואשכחת כרובים וההוא להט החרב המתהפכת. אי זכאת, חמאן פנקס סימנא ופתחין לה פתחא ועאלת. ואי לא, דחיין לה לבר, ויתבא תמן.

[p. 650] כל ההוא זמנא דיתבא, מתלבשא תמן בדיוקנא דהאי עלמא. ובריש ירחי ושבתי כד בעאת לסלקא, אינון צדיקיי דבגנתא דעדן יהבין לה פנקס סימנא. וסלקת בההוא עמודא ופגעת באינון נטרי חומות ירושלם. אי זכאה, פתחין לה פתחא ועאלת. ואי לא, נטלין מינה ההוא פנקס ודחיין לה לבר. תבת לגנתא ואמרה (שיר ה: 7) מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו'. נשאו את רדידי מעלי, דא איהו פנקס סימנא דנטלי מניה. שומרי החומות, אלין אנון נטרי חומות ירושלם.

[פח ע"א] (בראשית טו: 1) אחר הדברים האלה היה דבר יהוה אל אברם במחזה לאמר, אל תירא אברם אנכי מגן לך, שכרך הרבה מאד.

אחר הדברים האלה, אלין פתגמי אורייתא, דכתיב (דברים ה: 19) את הדברים האלה
דבר יי' אל כל קהלכם. מה להלן פתגמי אורייתא, אוף הכא פתגמי אורייתא. בתר דאשתדל ביינ
בהאי עלמא בדברים האלה, קבי"ה מבשר ליה ואקדים לה לנשמתא שלם. הה"ד אל תירא
אברם אנכי מגן לך, מכל זיינין בישין דגיהנם.

בגין דהא שכרך הרבה מאד, ההוא אשתדלותא דאשתדלתא באורייתא. הרבה מאד,
בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא בהאי [p. 651] עלמא זכי ואחסין ירותא, אחסנתא בעלמא
דאתי, כמה דכתיב (משלי ח: 21) להנחיל אוהבי יש. מאי י"ש נאוצרותיהם אמלא. דא י"ש
מאין, תלת עשר נהרי דאפרסמונא דכיא, דיהבי ליה אחסנתא עלאה בעלמא דאתי.
נאוצרותיהם אמלא, בהאי עלמא מעותרא ומכל טיבו דעלמא. מאן דאזיל לימינא, לעלמא
דאתי, ומאן דאזיל לשמאלא, הא עותרא בעלמא דין.

ר' אבא כד אתא מהתם הוה מכריז, מאן בעי עותרא ומאן בעי אורכא דחיי בעלמא
דאתי, ייתי וישתדל באורייתא. הוו מתכנשין כולי עלמא לגביה.
[p. 652] רווק חד הוה בשיבבותיה, יומא חד אתא לגביה. א"ל ר' בעינא למלעי
באורייתא כדי שיהיה לי עותרא.

א"ל הא ודאי.

א"ל מה שמך.

א"ל יוסי.

אמר לון לתלמידוי דיקרון ליה ר' יוסי מארי דעותרא ויקרא.

יתיב ואתעסק באורייתא. ליומין א"ל, ר', אן הוא עותרא.

אמר [פח ע"ב] שמע מינה דלאו לשם שמים קא עביד. ועאל לאדריה שמע חד קלא
דהוה אמר לא תענשי. תוב לגביה דגברא רבא ליהוי.

[p. 653] תב לגבי. אמר ליה תיב ברי תיב ואנא יהיבנא לך עותרא.

אדהכי אתא גברא חד ומאנא דפז בידיה. אפקיה ונפל נהורא בביתא. א"ל, ר' בעינא

למזכי באורייתא ואנא לא זכינא לבנין, ובעינא מאן דישתדל באורייתא בגיני, דהא אית לי
עותרא סגי דקא שבק לי אבא. דכד הוה יתיב על פתוריה הוה מסדר עליה תריסר כסי מאלין.
ובעינא למזכי באורייתא ואנא יהיבנא עותרא.

אמ' אן ר' יוסי מאריה דעותרא ויקרא, הא הכא עותרא. תשתדל באורייתא ודא יהבי

לך עותרא. יהב ליה ההוא כסא דפז, קרא עליה ר' אבא (איוב כח: 17) לא יערכנה זהב וזכוכית
ותמורתה כלי פז. יתיב ולעא באורייתא, וההוא ביינ הוה יהיב ליה עותרא.

ליומין עאל חמידו דאורייתא במעוי. יומא חד הוה יתיב והוה בכי, אשכחיה רביה דהוה בכי. א"ל על מה קא בכית.

ואמר ומה מנחנא חיי דעלמא דאתי בגין האי. לא בעינא אלא למזכי לגבאי. אמר השתא ש"מ דהא לשם שמים קא עביד.

קרא ליה לההוא גברא, א"ל טול עותרך והב ליה ליתמי ולמסכני, ואנא יהיב לך חולק יתיר באורייתא בכל מה דאנן לעאן. אהדר ליה ר' יוסי ההוא כסא דפז ועד יומא לא אעדי מיניה שמיה בן פזי ומן בנוי בן פזי. והיינו ר' יוסי בן פזי. וזכה לכמה [p. 654] אורייתא הוא ובנוי, דלית לך אגר טב בעלמא כמאן דלעי באורייתא.

אחר הדברים האלה היה דבר יי אל אברם במחזה.

בכל אתר דכתיב באורייתא במחזה, דא שמא דאתגלי לאבהן. ומאן איהו, שד"י, שנאמר (שמות ו: 3) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי. כד"א (במדבר כד: 4) אשר מחזה שדי יחזה. ודא איהו חיזו, דכל חזוון עלאין אתחזיין מגויה. כהאי מראה דכל דיוקנין אתחזיין ביה. וכלא חד, מראה מחזה חד הוא, דא תרגום ודא לשון הקודש.

[p. 655] ר' יוסי אומי סגי אין אינון באורייתא, וע"ד הוה רשו לאונקלוס לתרגם בההוא לישנא דגלי קב"ה באורייתא. ולישנא דא סתים איהו מגו מלאכי עלאה, במחזה דהוה סתים ממלאכי עלאי, דלא ידעי בדא כד ממליל ביה באברהם. מ"ט, בגין דאברהם לא הוה גזיר וקיימא קדישא לא חתים בבשריה. ובגין כך הוה סתים ממלאכי עלאי בגין דלא יהב לון פתרא דקב"ה ממלל בבר נש ערל. ובגין כך הוה סתים מינייהו לשון תרגום. כגוונא דא בלעם דכתיב [פט ע"א] אשר מחזה שדי יחזה יחזה, סתים הוה מלה מגו מלאכי קדישי בגין דלא יהא לון פטרא דקב"ה ממלל בההוא ערל מסאבא. דהא מלאכי קדישי לאו נזקקין בלשון תרגום. אי תימא דלא ידעי, והא גבראל אולף ליה ליוסף עי' לשון, ותרגום חד מעי' לשון הוא. אלא מנדע ידעי אבל לא נזקקין. תנן [p. 656] דלא חיישי ולא משגיחין עליה דהא מאיס איהו קמייהו מכל שאר לשון.

ואי תימא הואיל ומאיס איהו ממלאכי עלאי, אמאי תרגום אונקלוס אורייתא בהאי לשון ויונתן בן עוזיאל המקרא. אלא מאיס הוא קמייהו, והכי אצטריך, דלית קנאה למלאכי עלאי בהדיהו דישראל אלא אורייתא, ואלמלא הוה ידעי שבחא דאורייתא הוה להו קנאה בהדיהו דישראל יתיר. ועל דא תרגום של תורה כד. ולא מאיס איהו, דהא בכמה דוכתי כתב הב"ה באורייתא הכי. ובג"כ סתים איהו מגו מלאכי קדישי.

ועל דא אתגלי לאברהם באורח סתים דלא ישגחון ביה מלאכין קדישין ולא יהא לון פטרא דקב"ה אתגלי על בר נש ערל.
[p. 657] אימתי אתגלי ליה באתגליא דמלאכי עלאי. כד יהיב ליה ברית קיימא קדישא, דכתיב וידבר אתו אלהים לאמר אלהים שמא דקודשא ולא כתיב במחזה שמא באתגלייא. לאמר מאי לאמר, לאמר ולאכרזא בכל לשון דלא תהא באתכסיא אל בלישנא דכלא משתעיין בה, דיכלי למימר דא לדא.
ר' יהודה אמר בגין כך את ה' לא אתייהב ליה עד דאתגזר. בגין דאיהי ממש בריית אקרי. ועל דא כיון דעאל בברית כדין אתייהב ליה את דא, אברה"ם.

[p. 658] רבי חייא הוה אזיל למחמי לרבי אלעזר. פגע ביה רבי חגאי. א"ל האי ארחא דמתקנא קמיה דמר, לאן איהו אזיל.
א"ל למחמי לסבר אפי יומין.
א"ל ניחא ליה למר דאיזיל עמיה לאורחיה.
א"ל אי תיכול למסבר סברא למאי דתשמע, זיל. ואי לאו, תוב אבתרך.
[p. 659] א"ל לא ליחוש מר להאי דהא אנא שמענא כמה רזין באורייתא ויכילנא למיקם בהו.

והשתא שמענא רזא דהאי קרא דכתיב (במדבר כח: 2) את קרבני לחמי לאשי [פט ע"ב] וגו'. את קרבני, דא קרבן בשרא דאתקרב לכפרא, דמא על דמא בשרא על בשרא, דקרבנין דעלמא לא מתקרבין אלא בשרא לכפרא על בשרא.
והכי שמענא, אי ב"נ חטא, בהמה מה חטאת. דקב"ה אמר (ויקרא א: 2) אדם כי יקרנ וגו'. אמאי, אלא קב"ה עבד רוח בני נשא ורוח הבהמה, ואפריש דא מן דא. ובג"כ (קהלת ג: 21) רוח בני האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה יורדת היא למטה בארץ, ודאי מתפרש דא מן דא.

[p. 660] עד לא חטא אדם, מה כתיב, (בראשית א: 29) הנה נתתי לכם את כל עשב וגו', וכתיב לכם יהיה לאכלה, ולא יתיר. כיון דחטא ויצה"ר אשתאיב בגופיה ובכל אינון תולדין עבד בהו דינא.

ולבתר אתא נח וחמא דהא גופא אתבני מאשתאבא דיצה"ר, אקריב קרבן כמה דאקריב אדם. מה כתיב, (שם ח: 21) וירח יי' את ריח הניחח וגו', כי יצר לב האדם רע מנעוריו. אמר קב"ה מכאן ולהלאה הואיל וגופא אשתאיב מההוא יצה"ר יתענג גופא כמה דאתחזי ליה, ייכול בשרא.

כירק עשב נתתי לכם את כל. כד אכיל בשרא מההוא בשרא אתענג בשרא דיליה, ואתערב דא בדא. ואתרבי גופא מניה, ומההוא ענג גופא חטא בכמה חטאין. אמר קב"ה כפרה על גופא, בשרא. בשרא דאכיל בר נש עביד דמא לגופא. בגי"כ דמא דאשתאר מההוא בשרא לבר, אתעתד לכפרא על דמא דאתעביד מההוא בשרא דיליה, דכתיב (ויקרא יז: 11) כי הדם הוא בנפש יכפר.

[p. 661] כתיב (במדבר כח: 2) קרבני וכתיב (ויקרא א: 2) קרבנכם. מה בין האי להאי, אלא קרבני, כגון שלמים דאתניא על שלום. קרבנכם כגון חטאות ואשמות דאתיין על חטא ואשם. בגי"כ את קרבני, בשרא. לחמי, נהמא וחמרא. ריח, דא קטורת. ניחחי, דא נחת רוח דעביד כהנא ברעותא דשמא קדישא, וליואי ברעותי דשיר ושבחה.

תשמרו להקריב לי במעודו. במעודו, מאי איהו. אי תימא בכל יומא בבקר ובערב, מאי אריא דאיהו מעודו. אלא מועדו דשלטא בההוא זמנא רעוא, ורעוא דאשתכח לעילא בדרגא ידיעא, ועל דא כתיב במעודו. [p. 662] כד קורבנא אתקריב כלא נטלין חולקא, ואתבדרן קליפין לכל סטרא, ויחודא אתקריב ואתייחד, ובוצינין אתנהרין, ואשתכח רעוא ורעו בכל עלמין, וקב"ה אשתכח ברזא דיחודא חדא כדקא חזי.

אתא ר' חייא ונשקיה. א"ל יאות אנת מיני למיהד למחמי ליה לסבר אנפין דיומין. אזלו. כד מטון לגביה חמא לון יתבי על תרעא. אמי לשמשא, זיל ואימא לון, האי כרסייא דתלת קיימין, מהו בלא חד.

[p. 663] אמרו ליה זיל ואימא ליה למר דלאו למגנא אמר דוד מלכא דאיהו רביעאה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

א"ל, זיל ואימא לון דאן געלו ביה בדוד דאיהו אמר אבן מאסו הבונים היתה. אהדר ר' חייא רישיה לגבי ר' חגאי ואמר ליה, שמעת בהאי מדי. אמר שמענא בהאי קרא דכתיב (שיר א: 6) "בני אמי נחרו בי וגו', דהאי קרא דוד אמרו כד דחו ליה אחוהי מנייהו.

ותו שמענא. מאי חמא קב"ה למיהב מלכותיה ליהודה מכל אחוהי. אלא אתוון דשמיה הו חקיקן ביה וקב"ה יהב יקרא לשמיה, ובגין כך אחסין מלכותא.

[p. 664] ותו שמענא, יהודה הא אתוון דשמיה ודאי ד' ליתיה, אמאי. אלא דוד מלכא דאיהו אתקשר בשמיה מכל בני עלמא, דכתיב (הושע ג: 5) ובקשו את יי אלהיהם ואת דוד מלכם וגו'. הא דוד קשיר בשמיה.

תו דאיהו קשר של תפלין ודאי. ד' דוד מלכא קשר של תפלין איהו ודאי. ובגין כך אתקשר בשמיה.

עאלו. כיון דעאלו יתיבו קמיה. אשתיק ואינון אשתיקו. עאל לאדריה, שמע קל חדא דהוה אמר, זיל ואימא לון מה דאינון בעאן, דכשרין אינון. אהדר לגבייהו, אמר לון אית מאן דשמע מלה.

אמרו ליה אנן מחכאן לאנהרא מגו צחותא דבוצינא עלאה, וסברא [צ ע"א] נסבר.

פתח ואמר (חבקוק ב: 20) ויי בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. כד בעי קב"ה למברי עלמא, אסתכל גו מחשבה, רזא דאורייתא, ורשים רשומין. ולא הוה יכיל למיקם עד דברא תשובה, דאיהי היכלא פנימאה עלאה ורזא סתימא. ותמן אתרשימו ואתציירו אתוון בגלופייהו. כיון דאתברי דא אסתכל [p. 665] מהאי היכלא ורשים קמיה ציורין דכל עלמא, דכתיב הס מפניו כל הארץ.

בעי למברי שמים, מה עבד. אסתכל באור קדמאה ואתעטף ביה וברא שמים, דכתיב (תהלים קד: 2) עוטה אור כשלמה, ואחי"כ נוטה שמים כיריעה.

[p. 666] אסתכל למעבד עלמא תתאה. עבד היכלא אוחרא ועאל ביה. ומניה אסתכל ורשים קמיה כל עלמין לתתא, וברא לון. הה"ד (חבקוק ב: 20) ויי בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. ה"ס, רשים נקודין דכל עלמא, דאינון שתין וחמש, כחושבן ה"ס. בג"כ יקרא דקב"ה לאו איהו אלא לאינון דידעין ארחוי דקשוט ומהלכין בה.

אדהכי דהוה משתעי, אתא נורא ואסחר ליה, ואינון יתבו לבר. שמעו חד קלא דהוה אמר אי קדישא, הביאני המלך חדרני, בכל אינון אידרין דסבא דאנפין עולימא קדישא. דאתמסרו מפתחן דלהון בידיה, וכלהו מתקנן לך, ובאינון דבגינד. ובחייך קדישא, כל חילא דשמיא נגילה ונשמחה בך.

[p. 667] כד חמו אלין הכי אזדעזעו, ודחילו סגי נפל עלייהו. אמרי לית אנן חזיין להאי, נפוק מכאן ונהך לאורחין. יתבו תמן כל ההוא יומא ולא יכילו למחמי ליה. ואמרו לית רעותא דקב"ה דנתיב הכא. נפקו ואזלי.

עד דהוה אזלי פתח ר' חייא ואמר (שם קג: 20) ברכו יי מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. זכאין אינון ישראל מכל עמין דעלמא דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר עמין, ועבד לון חולקיה ואחסנתיה. ועל דא יהיב לון אורייתא קדישא, דהוון ברעותא חדא על טורא דסיני ואקדימו עשיה לשמיעה.

[p. 668] כיון דאקדימו עשייה לשמיעה קרא קב"ה לפמליא דיליה, אמר לון עד הכא הויתון אתון יחידאין קמאי בעלמא. מכאן ולהלאה הא בני חברים בהדייכו בכלא. לית לכו רשו לקדשא שמי עד דישראל יתחברון בהדייכו בארעא, וכלהו כחדא תהוון חבריי לקדשא שמי.

בגין דאקדימו עשיה לשמיעה כגוונא דמלאכי עלאי עבדי ברקיעא, דכתיב ברכו יי מלאכי גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. עושי דברו בקדמיתא, ולבתר לשמוע.

דבר אחר. ברכו יי מלאכי, אלן צדיקיא בארעא דאינון חשיבין קמי קב"ה כמלאכי עלאי ברקיעא, בגין דאינון גבורי כח דמתגברי על יצריהון, כגבר טב דמתגבר על שנאיה. לשמוע בקול דברו, דזכאן בכל יומא לשמוע קלא מלעילא בשעתא דאצטריכו. השתא מאן יכיל למיקם בהדייהו אינון קדישין עליונין. זכאין אינון דיכלי למיקם קמיייהו, מאן דיכיל. אשגחותא דקב"ה עלייהו בכל יומא, היך אן יכילן למיעל קמיייהו. ועל דא כתיב (שם סה: 5) אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, וכתוב (שם פד: 6) אשרי אדם עוז לו בכ מסלות בלבבם.

[צז ע"א] [p. 669] הורמנותא דמלכא אתחזי בתלת גוונין. גוון חד דאתחזי לעינא מרחיק, ועינא לא יכיל לקיימא בברירו דחזי בגין דאיהו מרחוק, עד דנטיל עינא חיזו זעיר בקמיטו דיליה. וע"ד כתיב (ירמיה לא: 3) מרחוק יי נראה לי. גוון תניין חיזו עינא בסתימו דיליה. דהאי לא אתחזי לעינא בר בסתימו דנקיט זעיר, ולא קיימא בברירו. סתים עינא ופתח זעיר, ונקיט ההוא חיזו גוון. ודא אצטריך לפתרונא לקיימא על מה דנקיט עינא. ועל דא (שם א: 13) וארא והנה ראיתי, מה אתה רואה. גוון תליתאה הוא זהר אספקלריאה דלא אתחזי ביה כלל, בר בגלגולא דעינא, כד איהו סתים בסתימו, ומגלגלין ליה בגלגולא. [p. 670] ואתחזאי בההוא גלגולא אספקלריאה [צז ע"ב] דנהרא ולא יכיל לקיימא בההוא גוון בר דחזי זוהר מנהרא בסתימו דעינא. ועל דא כתיב (יחזקאל לו: 1) היתה עלי יד יי, (מלכים א יח: 46) ויד יי הייתה אל אליהו. וכלהו מתפרשי לנביאי קשוט, בר מהימנא עלאה דזכה לאסתכלא לעילא במה דלא אתחזי כלל. עליה כתיב (במדבר יב: 7) לא כן עבדי משה וגו'.

וירא אליו, אתחזי ואתגלי ליה שכינתא גו אינון דרגין דמתחבראן בסטרוי. מיכא"ל לסטר ימינא, גבריא"ל לסטר שמאלא, רפא"ל לקמא, אוריא"ל לאחרא. ועל דא אתגליא עליה שכינתא בהני אלוני בוסמין דעלמא בגין לאחזאה ברית קדמאה, רשימו קדישא ברזא דמהימנותא.

[p. 671] והוא יושב פתח האהל. מאן פתח האהל, פתח משכנא עילאה, דכדין עאל אברהם בההוא רשימו קדישא ברזא דמהימנות' ויטיב פתח האהל. דא אתר דאקרי ברית, רזא דמהימנותא.

כחוס היום, דא רזא דאתדבק ביה אברהם, תוקפא דסטרא דימינא, דרגא דיליה. פתח
[צח ע"ב] האהל, רזא דתרעא דצדק, פתחא דמהימנותא, דכדין עאל ביה אברהם בההוא
רשימא קדישא. כחוס היום, דא צדי"ק, דרגא דחבורא חדא, דעאל ביה מאן דאתגזר ואתרשים
ביה רשימא קדישא. דהא אתעבר מערלה ועאל בקיומא דתרין דרגין, אלן דאינון רזא
דמהימנותא.

[p. 672] והנה שלשה אנשים כו', תלת מלאכין שליחן דמתלבשן באוירא, ונחתי להאי
עלמא, ואתחזון בחיזו דבר נש. ותלת הוו כגוונא דלעילא, בגין דקשת לא אתחזי אלא בגוונין
תלתא חוור וסומק וירוק, והכי הוא ודאי. ואלין אינון שלשה אנשים תלתא גוונין, גוון חוור,
גוון סומק, גוון ירוק. גוון חוור, דא מיכאל בגין דאיהו ממנא דימינא. גוון סומק, דא גבריאל
סטרא דשמאלא. גוון ירוק, דא [צט ע"א] רפאל. והני אינון תלת גוונין דקשת, דקשת לא
אתחזי אלא עמהון. ובג"כ וירא אליו, גלוי שכינה בתלת גוונין אלן.
וכלהו אצטריכו, חד לאסיא מן המילה, ודא איהו רפא"ל דאיהו מאריה דאסוון. וחד
לבשרא לשרה על ברא, ודא איהו מיכאל, בגין דאיהו אתמנא לימינא. וכל טבין וברכאן בידיה
אתמסרן מסטרא דימינא. וחד להפכא לסדום, ודא איהו גבריאל דאיהו לשמאלא. ואיהו
אתמנא על כל דינין דעלמא מסטרא דשמאלא למידן ולמעבד ידא דמלאך המות, דאיהו מארי
דקטולא דבי מלכא.

[p. 673] וכלהו עבדו שליחתהון, וכל חד וחד כדקא חזי ליה, מלאך גבריאל"ל
בשליחותיה לנשמתא קדישא, ומלאך בשליחותיה לנפשא דיצר הרע. ועם כל דא נשמתא
קדישא לא יפיק עד דחזי שכינתא.
כד חמא לון מתחברן כחדא, כדין חמא שכינתא [צט ע"ב] בגוונהא וסגיד, דכתיב
(בראשית יח 2) וישתחו ארצה, שנאמר (שם מז 31) וישתחו ישראל על ראש המטה, לשכינה.
ולגבי שכינתא אמר בשמא אדנ"י, ולגבי צדיק אדו"ן. דהא כדין אקרי אדון כל הארץ כן
איהי בגוונהא, דא אשתלים לעילא.

[p. 674] מהכא דחיזו דלתתא משיך משיכו מלעילא, דהא גוונין אלן משכין משיכו
מלעילי, מאינון מקורין עלאין. אדנ"י משכא מלעילא באלין תלת גוונין דאתלבש בהו, ובהו
נטלא כל מה דנטלא מלעילא. ובגין דאינון חבורא דילה וסמכין דילה בכלא, אתמר שמא דא
אדנ"י.

דהא שמא דא אתגלי ליה, כליל ברזין עלאין. אתגלי ליה באתגליא מה דלא הוות
מקדמת דנא, דלא הוה גזיר, ועד דאתגזר לא בעא קב"ה לאפקא מניה זרעא קדישא. כיון

דאתגזר מיד נפק מניה זרעא קדישא, ובגין כך אתגלי עליה שכינתא באינון דרגין [ק ע"א] קדישין.

[p. 675] (דניאל יב: 3) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע.

זה"ר זהרא דזהרין בדליקו זהרא.

זה"ר דאנהיר ואדליק, ונציץ לכמה סטריין.

זה"ר סליק ונחית.

[p. 676] זה"ר נציץ לכל עיבר.

זה"ר נגיד ונפיק.

זה"ר דלא פסיק לעלמין.

זה"ר דעביד תולדין.

זה"ר טמיר וגניז, נציצו דכל נציצין ושרגין. כלא ביה נפיק וטמיר, סתים וגליא, חזי ולא חזי. ספתא בסיקורא, מבועא דבירא, נפיק ביממא, טמיר בליליא. אשתעשע בפלגות ליליא בתולדין דאפיק.

זה"ר דזהיר ואנהיר לכלא, כללא דאורייתא. ודא איהו דאתחזי, וכל גוונין סתימין ביה, ואתקרי בשמא דאדנ"י. תלת גוונין אתחזי לתתא, מהאי תלת גוונין לעילא. מאלין עלאין אתמשך כלא אינון עלאין.

זהר דלא אתחזי, ונציץ בתריסר נציצין וזהירין דנציצין מניה, תליסר אינון ברזא דשמא [ק ע"ב] קדישא, וגו רזא דאין סוף יהוה אקרי. כד אתחבר זהר תתאה אדני, [p. 677] בזהר עלאה יהוה, אתעביד שמא סתים דביה ידעי נביאי קשוט ומסתכלאן לגו זהרא עלאה, ודא יאהדונהי, חיזו טמירין, דכתיב (יחזקאל א: 4) כעין החשמל מתוך האש.

מתניתין. עלאין טסין דימינא. תשע נקודין דאורייתא נפקין ומתפלגין באתוון, ואתוון בהו נטלין מטלנין דקיקין ברזי פלגוון. אלין תשע שליטין על אתוון, אתוון מנייהו אתפשטו, אשתארו נקודין לאעלאה לון. לא נטלין בר כד אינון נפקין, אלין אינון ברזא דאין סוף, כלהו אתוון מטלטלן ברזא דאין סוף. כמה דאינון [p. 678] נטלי לון, הכי נטלי אלין סתימין. אתוון גליין ולא גליין. הני טמירין, על מה דשריין, אתוון.

תשע שמהן גליפן בעשר, ואינון, קדמאה אהיה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אהי"ה, [קא ע"א] אשר אהי"ה, יהו"ה, הא"ל, אלהי"ם, יהו"ה, צבאו"ת, אדו"ן, שד"י.

[p. 679] אלין אינון עשר שמהן גליפן בסטריהון. וכל הני שמהן אתגליפו ועאלין בחד, איהו ארו"ן הברית. ומאן איהו, שמה דאתקרי אדני. ודא אתגלי השתא לאברהם. מיכאל שמה דימינא, דקא אחיד ומשמשא לשמה דא יתיר מאינון אחרנין. בכל אתר דרזא דהאי שמה תמן, מיכאל תמן, [קא ע"ב] אסתליק האי מיכאל, אסתליק בהדי. בקדמיתא שלשה אנשים, ואגלימו בצירא דאורא, והוּו אכלי. אכלי ודאי, דאשא דלהו אכל ושצי כלא, ואעביד נחת רוח לאברהם. אינון אשא ודאי, וההוא אשא אתכסי בצירא דאורא, ולא אתחזי. וההוא מיכלא אשא מלהטא, ואכלה ליה, ואברהם מקבל נחת רוח מהאי. כיון דאסתלק שכינתא, מה כתיב. ויעל אלהים מעל אברהם. מיד מסתלק בהדיה מיכאל, דכתיב ויבאו שני המלאכים סדומה וגו'. שלשה כתיב בקדמיתא, והשתא תרין. אלא מיכאל דאיהו ימינא, אסתליק בהדי שכינתא.

[p. 680] מלאך דאתחזי למנוח נחת ואיגלים ליה באורא, ואתחזי ליה. ודא איהו אוריאל, מה דלא נחת באלין דאברהם נחת הכא בלחודוי, לבשרא למנוח דאתי מדן. [קב ע"א] ובגין דלא חשיב כאברהם לא כתיב דאכל, דהא כתיב (שופטים יג: 16) אם תעצרני לא אוכל בלחמך. וכתיב (שם: 20) ויהי בעלות הלהב מעל המזבח ויעל מלאך יי בלהב המזבח וגו', והכא ויעל אלהים מעל אברהם, בגין דביה אסתליק מיכאל. ואשתארו רפאל וגבריאל, ועליהו כתיב שני המלאכים סדומה בערב, בשעתא דדינא תליא על עלמא. לבתר אסתלק חד ואשתכח גבריאל בלחודיה. בזכותיה דאברהם אשתזיב לוט. ואיהו אוף הכי זכה בהו, ועל דא אתו לגביה.

[קט ע"ב] ויעל לוט מצוער וישב בהר ושתי בנותיו עמו וגו' וישב במערה ושתי בנותיו. מגו הורמנותא דמלכא אתפרשא מסטרא דימינא התוכא דקטורא דגולפא, מתדבקא בגו התוכא דדהבא מסטרא דשמאלא בגו מסאבו דיוריה, ואתעביד דיקטור' חדא דאילנא. כד בעא יצחק לאתערא בעלמא בתוקפיה דדינא קשיא, אתתקף ופריש דרגין מקיומיהו. [p. 681] ואתתקף אברהם ופריש ההוא דיקטור' חדא דאילנא מגו ההוא מסאבו. ההוא נחש קדמאה עאל באנביה דההוא אילנא, ואיהו חמרא דשתא, ואוליד תרין דרגין קטירין דא בדא. ואינון דרגין דסחרן בסטר מסאבו, חד אקרי מלכו"ם וחד אקרי פעו"ר, דא עיטא דאתכסיא ודא עיטא דאתגליא. פעור, דאתגליא איהו וכל עובדוי באתגליא, מלכו"ם, דאתכסיא איהו וכל עובדוי באתכסיא. מאלין תרין אתפרשן זינין סגיאיין לזנייהו [קי ע"א] וסחרן ימא רבא ולכל אינון סטרי מסאבו. וכל חד וחד שף לדוכתיה. כגוונא דא איהו לתתא. לוט אתפרש מאברהם ושוי דיוריה באנשי סדום. כד אתער דינא בהו אדכר אברהם ושלח ליה מתמן ואתפריש מנייהו. יין אשקיאו ליה בנתיה ואולידו בהו תרין

אומין, עמון ומואב, דא באַתגליא ודא באַתכסיא. עמון, דרגא דיליה מלכו"ם, עיטא דאתכסיא. מואב דרגא דיליה פעו"ר, כלא באַתגליא. כגוונא דא בנתיה, דא אמרת בן עמי ברא אית לי עמי, ולא אמרת ממאן הוא, בגין כך איהו באַתכסיא. דא אמרת מואב, [p. 682] מאב הוא דנא, מאבא אולידת ליה. דרגא דיליה פעו"ר, באַתגליא.

ובתרין אלין אחיד דוד מלכא לבתר. מן מואב אתת רות ונפק מנה דוד מלכא. מן עמון [קי ע"ב] אתעטר דוד מלכא בההוא עטרא דאיהי סהדותא לזרעא דדוד, דכתיב (מלכים ב יא: 12) ויתן עליו את הנזר ואת העדות. והאי הות מן מלכום, דרגא דבני עמון, דכתיב (ש"ב יב: 30) ויקח את עטרת מלכם. מלכם, דרגא דבני עמון הוא, דכתיב ותהי על ראש דוד. ומתמן הוה סהדותא לבנוי לעלמין, ובה אשתמודע מאן דאיהו מן בנוי דדוד, דאתחזי למלכא. דאפילו אתיליד יומא יכיל למסבל לה על רישיה, דהא איהי דהות משקל זהב ואבן יקרה הות. וב"נ אחרא לא יכיל למסבלא. ודא הוא דכתיב ביואש, ויתן עליו את הנזר ואת העדות. [p. 683] ובתרין דרגין אתאחיד דוד מלכא ואינון תוקפא דמלכותיה, לאתתקפא על שאר עמין. דאי לא אתכליל בסטרא דלהון, לא יכיל לאתתקפא עליהו.

(בראשית יט: 30) ויעל לוט מצוער [קיא ע"א] וישב בהר ושתי בנותיו עמו. כתיב (משלי ל: 15) לעלוקה שתי בנות. שתי בנות, אלין שתי בנות דיצר הרע דאינון מתערין ליה לשלטא בגופא. חדא איהי נפש דאתרביאת תדיר בגופא, וחדא איהי נפש דכסיפת בתיאובתין בישינ, בכל כסופין בישינ דהאי עלמא. ודא איהי בכיר"ה, ואחרא איהי צעיר"ה. ויצה"ר לא אתחבר תדיר אלא בתרין אלין בגין לפתאה לבני נשא ובגין דיהמנון ליה לאובלא להו לאתר גירין דמותא, ויפלחון ליה, כד"א (שם ז: 23) עד יפלח חץ כבדו. ללסטים דמקפחי בטוריא וכמינו. וטמירו גרמייהו באתר דחיל דטוריא, וידעין דהא בני נשא אתטמרן גרמייהו למיהך באינון דוכתי. מה עבדי, ברירו מנייהו ההוא דחדידא בלישניה מכלא, ההוא דידיע למפתי בני נשא. ויפוק מבינייהו ויתיב באורח מישר דכל בני עלמא עברין תמן. כיון דמטא לגבייהו שרי לאתחברא.

[קמו ע"ב] [p. 684] ד"א וזרח השמש ובא השמש. מאי קא חמא שלמה מלכא דשירותא דספרא דחכמתא דיליה מהכא איהו. אלא אמר רבי אלעזר, שלמה מלכא האי ספרא אוקים ליה על שבע הבלים דעלמא קאים עליהו. ואינון עמודין וסמכין קיומא דעלמא, דבג"כ אקרון הבלים. מה גופא לא אתקיים בלא הבל, אוף הכי עלמא לא אתקיים אלא על אינון הבלים דאמר שלמה מלכא. ואינון שבע, דכתיב (קהלת א: 1) הבל הבלים אמר קהלת, הבל הבלים, הכל הבל, הא שבע.

ואי תימא הני אינון טבאן דעלמא קיימא עליהו, הא כתיב הבלים בישין, ואינון סתירו דעלמא. כגון (קהלת ו: 2) זה הבל וחלי רע הוא, (שם ד: 4) זה הבל ורעות רוח. אלא ודאי אלן שבע הבלים אינון קיומא דעלמא, ומנייהו מתפשטין הבלים אחרנין, וכלא קיומא דעלמא. בגין דאית בהני שבע הבל דכל דינין דעלמא נפקי [קמוז ע"א] ומתפשטי מניה. ואקרוין הבלים אחרנין, לאלקאה בני נשא ולא תקנא לון דיהכון בארח מישר. ואקרוין הבל דשריא בהו חלי רע, הבל דאיהו רעות רוח. ואינון קיומ' דעלמא דבגיניהון בני נשא אזלין בארח מישר ודחלי מקב"ה. ועל דא סגיאין אינון הבלים דמתפשטי מהני שבע.

[p. 685] ושירותא דאיהו אמר, רזא דשמשא, דאיהו הבל דקיים עלמא, ואיהו רזא לאעלא בר נש לגו מהימנותא עלאה דקב"ה. ובג"כ כל מה דתחות האי דרגא לאו איהו רזא דמהימנותא. וע"ד כתיב ואין יתרון תחת השמש בכל אשר נעשה תחת השמש דהא תחות האי לא אצטריך לאתדבקא. שמשא וסיהרא חדא אינון בלא פרודא, וסיהרא אע"ג דהיא תחות שמשא, כלא איהו שמשא בלא פרודא. ותחות האי כלא איהו רעות רוח, ואסיר לאתדבקא ביה.

ויצא יעקב. בקטרא דסתימו מגו סתרא סתימא, נפקא זהר, אספקלריאה דנהרא, כלילן מתרין גוונין דמתחברן כחדא. [קמוז ע"ב] כיון דאלין אתכלילו דא בדא אתחזון ביה כל גוונין, ארגמן איהו כל חיזו דנהורין ביה כלילן, רצוא ושוב. אינון נהורין לא מתעכבן למחמי חבורא חדא, אתחברן בהווא זהר.

[p. 686] בהאי זה"ר שארי מאן דשארי, שמא איהו להווא דסתים דלא ידיע כלל, קול יעקב אקרי. בהאי אתחזי מהימנותא דכלא, ההוא דסתים ולא ידיע כלל. בהאי שריא יהו"ה, שלימו דכל סטרין הוא, עלאה ותתאה הכא אשתכח. יעקב שלימו דאבהן דאחיד בכל סטרין. זה"ר דא על ברירו דשמא דא אקרי, דכתיב (ישעיה מא: 8) יעקב אשר בחרתיך, תרין שמהן אקרי, יעקב וישראל. בקדמיתא יעקב ולבסוף ישראל.

[p. 687] סתרא דא, כד הוה בקדמיתא בהאי סופא דמחשבה דאיהו פרוש דאורייתא דבכתב. ואיהי תורה שבעל פה, ועל דא אקרי באר, כד"א (דברים א: 5) הואיל משה באר. בא"ר איהו, ההוא דאקרי שבע, דכתיב (מ"א ו: 38) ויבנהו שבע שנים. והיינו קול גדול, ודא סופא דמחשבה, בא"ר שבע איהו.

ויעקב עאל בהאי רישא למהימנותא. כיון דאתדבק בהימנותא דא אצטריך ליה לאתבחנא בהווא אתר דאתבחינו אבהן דיליה, דעאלו בשלם ונפקו בשלם. אדם עאל ולא אסתמר, ואתפתא אבתרה, וחטא בההיא אשת זנונים, נחש קדמאה. נח עאל ונתפתא אבתרה וחטא, דכתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה. אברהם עאל ונפק דכתיב וירד אברם

מצרימה, וכתוב ויעל אברם ממצרים. יצחק עאל ונפק דכתיב וילך יצחק אל אבימלך מלך
פלשתים, וכתוב ויעל משם יצחק.

[p. 688] יעקב כיון דעאל במהימנותא אצטריך למיעל [קמח ע"א] ולנחתא להווא
סטרא, בגין דמאן דאשתזיב מתמן איהו רחימא וברירא דקב"ה. מאי כתיב, ויצא יעקב מבאר
שבע, סתרא דרזא דמהימנותא. וילך חרנה, סטרא דאשת זנונים, אשה מנאפת.
סתרא דסתרין, מגו דתוקפא דטיהרא דיצחק נפקא מגו דורדיא דחמרא חד נעיצו
קטירא כליל דכר ונוקבא, סומקא כוורדא, מתפרשן [p. 689] לכמה סטרין ושבילין. דכורא
אקרי סמא"ל, נוקביה כלילא בגויה תדיר. כמה דאיהו בסטר קדושה, הכי נמי בסטרא אחרא,
דכר ונוקבא כלילן דא בדא. נוקבא דסמא"ל נחש אקרי, אשת זנונים, קץ כל בשר, קץ הימים.
תרין בישינן מתדבקן כחדא, רוחא דדכורא דקיק, רוחא דנוקבא בכמה אורחין ושבילין
מתפרשא, ומתדבקא בהווא רוחא דדכורא.

קשיטת גרמה בכמה תכשיטין כזונה מרחקא, קיימת בריש אורחין ושבילין לפתאה לבני
נשא. שטיא דקריב בהדה, אתקיפת ביה ונשקת ליה, מסכת ליה חמרא דדורדיא דמרורת
פתנים. כיון דשתי אסטי אבתרה. לבתר דחמת ליה סטי מאורחא דקשוט, אפשיטת גרמה מכל
אינון תקונין דהות מתתקנא לגבי דהווא שטיא.

תקונין דילה לפתאה לבני נשא, שערהא מתקנין, סומקן כוורדא, אנפהא חוורין
וסומקין, באודנהא תליין שיתא תקונין, אטונא דמצרים, תליין על קדלה' כל חילי דארע'
דקדם, פיה מתתקני' בפתיחו דקיק, יאה בתקונהא. לישנא חדידא כחרבא, שעיען מלהא
כמשחא, שפוהא יאן סומקין כוורדא, מתיקו בכל מתיקו דעלמא. ארגוונא לבשת, מתתקנת
בארבעין תקונין חסר חד.

[p. 690] שטיא דא סטי אבתרה', ושתי מכסי' דחמר', ועביד בה ניאופין ואסטי בהדה.
מה עבדת, שבקת ליה נאים בערסא וסלקת לעילא, ואלשינת עליה ונטלא רשו, ונחתא. אתער
ההוא שטיא וחשב לחייכא בהדה כקדמיתא. והיא אעדיאת תקונהא מינה ואתהדרת גיבר
תקיף קאים לקבליה, לביש לבושא דנורא מלהטא, בדחילו תקיף מרתתא [קמח ע"ב] גרמא
ונפשא. מלייא דעיינין דחלן, חרבא שננא בידיה, טיפין מרירן תליין מההוא חרבא. קטיל ליה
לההוא שטיא וארמי ליה לגו גיהנם.

יעקב נחת לגבה ואזל לאתרה, וחמא כל תקון ביתא ואשתזיב מינה. דכורא דקא אבאיש
קמיה ונחת לאגחא ביה קרבא ולא יכיל ליה, דכתיב ויאבק איש עמו וכו'. אשתזיב מכלא,
ואשתלים בשלימו. ואסתלק בדרגא שלים, ואתקרי ישראל. כדן סליק בדרגא עלאה ואשתלים
בכלא.

[קמט ע"א] [p. 691] ויחלום והנה שלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וגו'.
חלמא מדרגא שתיתאה, מאינן דרגין תרין דנבואה עד ההוא דרגא שית דרגין אינן.
ועל דא חלמא חד משתי דרגין דנבואה.
שלם, חמא בנוי דזמינין לקבלא אורייתא בטורא דסיני. שלם, דא סיני דאיהו נעיץ
בארעא וחשיב בסליקו לשמיה. וכל רתיכין ומשריין עלאין כלהו נחתי תמן בהדי קב"ה כד יהיב
לון אורייתא, וכלא חמא.

חמא מטטרון סבא דביתא, דשליט בכל דיליה. דאיהו קאי בשלטנו על האי עלמא בשם
שד"י, וסליק לעילא בסליקו [p. 692] דשמא דמריה יהו"ה, אתר דיעקב אשתלים ביה לבתר.
וראשו דשם שדי איהו י'. ודא מגיע השמימה, כיון דמטי וסליק את דא לההוא אתר אשתלים
ואתקרי בההוא שמא דמאריה יהו"ה.
והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, אינן מלאכין קדישין דקרבין למלכותא סלקין,
ואינן אחרנין דלא קרבין הם נחתי. ותו בו סלקי ונחתי, כד איהו סליק סלקין בהדיה, כד נחתי
נחתין בהדיה.

[קמט ע"ב] מלאכי אלהים תריסר מרגליטאן, מיכא"ל, קדמיא"ל, פדאי"ל, גבריאל"ל,
צדקיא"ל, חסדיא"ל, רפאי"ל, רזיאל"ל, סטוריי"ה, נוריא"ל, יפיאל"ל, ענאי"ל.
[p. 693] אלפי שנאן. שנא"ן, שו"ר, נש"ר, ארי"ה, ו' אדם כליל דכר ונוקבא. ואילן
סלקי כד איהו סליק, ואילן נחתי כד איהו נחתי. ותו כל אינן דשלטי בשלטנו דהאי עלמא על
ידיה סלקין, וכל אינן דנחתי על ידיה נחתי, כלהו בהאי שלם. יהו"ה שלטא על כלא, דכתיב
והנה יי נצב עליו.
כד אתער כתיב אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים. בית אלהים, ודאי, ואיהו
תרעא לאעלא לגו, דכתיב (תהלים קיח: 19) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. זה השער
ליי, זה שער השמים כלא חד.

[קנא ע"ב] [p. 694] וירא והנה באר בשדה. באר, דרגא דאדון כל הארץ. בשדה, חקלא
דתפוחין קדישין. שלשה עדרי צאן, תלת דרגין עלאין קדישין, מתתקנן על ההוא בירא. ואינן
נצ"ח והו"ד ויסודא דעלמא. ואילן משכין מיא מלעילא ומליין להאי בירא, בגין דההוא מקורא
יסודא דעלמא, שאר בגו ההוא בירא ונביע תדיר ואתמליא ההוא בירא מניה. כיון דאתמליא,
ודאי, כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים. אלן אינן כל אוכלוסי ומשריין קדישין דכלהו שקיין
ושתאן מההוא בירא וכל חד וחד כמה דאתחזי ליה.

והאבן גדולה על פי הבאר, דא אבן דמינה כשלי בני עלמא אבן נגף דקיימא תדיר על פי האי באר ועל מימריה למתבע דינא דכל עלמא, דלא יחות מזונא וטב לעלמא.

[קנב ע"א] ונאספו שמה כל העדרים. ונאספו שמה העדרים לא כתי' אלא כל העדרים, משריין קדישין לעילא ומשריין ישראל לתתא. אלין בשירין ותושבחן לעילא ואלין בצלותין ובעותין לתתא, אלין ואלין. מיד ונגללו את האבן מעל פי הבאר, מגנדרין לה ומעברין לה מן קודשא, ואסתליק מן דינא. מיד והשקו את הצאן, נטלו מלאכי עלאי לעילא, ונטלי ישראל לתתא.

[p. 695] לבתר והשיבו את האבן, על מימרא דהאי באר, לאתעתדא קמיה ולמתבע דינא דעלמא, לאתנהגא עלמא בדינא. והכי אצטריך דהא לא יכיל עלמא למיקם אלא על דינא, למהוי כלא בקשוט ובזכו. כיון דאשתלים יעקב לא אצטריך להאי אבן סיועא אחרא. מה כתיב, ויגש יעקב ויגל את האבן.

ויגל ונגללו, ולא כתיב ויסר והסירו. אלא ונגללו, היינו ערבובא דשטן, דמערבבין ליה דלא יכיל לקטרגא.

ויעקב, בלחודיה, לא אצטריך לסיועא אחרא. אלא איהו בלחודיה דהא שלימו דאבהתא הוה יעקב. דכיון דיכיל ביה בעשו בהאי עלמי יכיל לעילא. ובכלא אצטריך עובדא.

[p. 696] תרין עלמין אחסין יעקב, חד עלמא דאתגליא וחד עלמא דאתכסיא. כגוונא דלהון, מחד נפקו תרין שבטין ומחד נפקו שית שבטין. עלמא דאתכסיא אפיק שית סטרין, עלמא דאתגליא אפיק תרין, ואינון תרין כרובין דתחותה. ויעקב בין תרין עלמין אשתכח, בדיוקנא דלהון ממש. ובגין כך כל מלוי דלאה הוו באתכסיא ודרחל באתגליא.

[קנו ע"א] וילך ראובן בימי קציר חטים וגו'.

תנן כוס של ברכה לא אתברכא אלא בסטר ימינא. ובגין כך בעוד דאתער ימינא לגבי כוס של ברכה, שמאלא לא תסייע תמן דהא ימיני' אשכח מלה בההו' כוס לאתער' לגבי עלמא עלאה.

[p. 697] וסתרא דא, וילך ראובן, דא סטרא דרום. בגי' דגליה בדרום, דאיהו רישא לתריסר תחומין ותיאובתיה דסטרא דרום לאשכחא עילה ותקרובא למטרוניתא לברכא לה. מה כתיב, (בראשית ל: 14) וימצא דודאים בשדה. אזל לחפשא בכל אינון גניזין דילה ואשכח בהאי שדה אינון דודאים. ועליהו אתמר הדודאים נתנו רית, ואינון תרין כרובים דאינון תקונא

דילה, לאתערא אתערו לעילא. דהא בכל אינון תקונין דהאי שדה לית תקוונא דיתער לגבי עילא בר כרובים.

סטר דרום, אימתי אתער לגבה לאשכחא עילה לברכא לה. בימי קציר חטים, בזמנא דפליגת חולק שללא לאוכלוסהא וכלהו חצדי חקלא. מיד ויבא אותם אל לאה אמו, סליק ריחא ואתערו דלהון לגבי עלמא עלאה, עלמא דאתכסיא, בגין דיתער ברכאן לעלמא תתאה. [p. 698] וכד איהי אתברכא, אינון דודאים נקטין ויהבין לכל עלמין, דכתיב (שיר ז: 14) הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים. כד אינון נתנו ריח ההוא ריחא נקיט ליה סטר דרום, לאתערא לגבי עלמא עלאה. מיד על פתחינו כל מגדים, וכל טובא לא חסיר מעלמא. עלמא תתאה [קנו ע"ב] לא אתער לגבי עלמא עלאה אלא כד אינון דודאים יהבין ריחא לימינא. כיון דאינון יהבין ריחא לימינא וימינא אתער לגבי עלמא עלאה, מיד עלמא תתאה אתער לשאלה מה דאצטריך. מה כתיב, ותאמר רחל אל לאה תני נא לי. הב לי ברכאן מההוא אתערו דאינון דודאי דאתער לגבך סטר ימינא. כדן עלמא עלאה בחדוה, בשעשוע, אתיב לגבה ואמרת המעט קחתך את אישי, כאמא לגבי ברתא. ואי הכי, בעלה דעלמא עלאה יעקב איהו. לאו הכי, אלא תיאובתא דאבא תדיר לאו איהו אלא לגבי ברתא דנא. דהאי בת רחימו דיליה לגבה בגין דאיהי בת יחידאה בין שית בנין. ולכל אינון שית בנין פליג לון חולקין ונבזבזן ומתנן, ולה לא פליג ולית לה ירותא כלום. ועל כל דא איהו אשגח בה בתיאובתא ורחימו יתיר מכלא. ברחימו דיליה קרא לה בת. לא ספיק ליה דא, קרא לה אחות. לא ספיק ליה דא, קרא לה אם בשום אמייה. לא ספיק ליה דא, קרא לה בשמיה, דכתיב (איוב כח: 12) והחכמה מאין תמצא, חכמה ודאי. ועל דא עלמא עלאה אמרת לגבה המעט קחתך את אישי, דכל רחימו דיליה אתמשך לך לגבך.

[p. 699] ועל דא בשעשועא ורחימו אימא לגבי ברתא, מה אתיבת איהי. לכן ישכב עמך הלילה. בכל אתר לכן שבועה איהי.

ישכב, מהו ישכב. אלא שכיבה בכל אתר תקוונא דנוקבא לגבי דכורא, לאעלא בה ציורא דאתוון כלהו ודא איהו ישכב. י"ש, דא עלמא עלאה, רזא דאורייתא, נקודה טמירא דאתער לגבה כ"ב אתוון, ודא הוא ישכ"ב. י"ש, עלמא דאתי, דכתיב (משלי ח: 21) להנחיל אוהבי יש. כ"ב, נקודה עלאה דאעיל כל כ"ב אתוון, רזא דכל אורייתא, [קנו ע"א] ודא הוא ישכב. [p. 700] ישכב עמך יעקב לא כתיב אלא ישכב עמך, ההוא טמירא דאתחזי לאתערא לגבך, וכלא באתערו דאינון דודאים, וכלא כתיב ברחימו.

[קנז ע"ב] ויבא יעקב מן השדה בערב, תפארת קדישא מההוא שדה דנקיט כל ברכאן, דכתיב ביה אשר ברכו יי'. בערב, אמאי בערב, בזמנא דאתער יצחק אבוי לגבי האי שדה, ונקיט ליה. דהא יצחק לא אתער לגבי האי שדה אלא בערב, דכתיב (בראשית כד: 63) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב. כיון דאסתלק יעקב מתמן בערב, שביק האי שדה ליצחק אבוי, ואיהו סליק בההוא זמנא לגבי עילא.

מה כתיב, ותצא לאה לקראתו, אמא עלאה לגבי ברא יחידא, ותאמר אלי תבוא, תחות גדפאי לברכא לך ולרוואה לך בתפנוקין ועדונין עלאין. הא עידן רעוא וענוגא למיהב לך לגבי ההוא שדה, עד לא יתוקד בתוקפא דיצחק.

[p. 701] כיון דנקטא ליעקב תחות גדפאה, כדין וישכב עמה בלילה הוא. הוא דסתים

מכלא. הוא דכל ברכאן קדושין נפקי מתמן. יעקב לא כתיב, אלא הוא, מאן דאתחזי לאתערא לגבה. ועד דיהא זמין לגבה תחות גדפאה, מאן דנקיט אינון קדישאן וברכאן, לא אתמלי מנקודה טמירא ההוא עלמא עלאה. ועל כך דודאים מתערי כלא, וכלא כגוונא דרזא עלאה. ראובן, מאי ראובן. קב"ה שוי שמהן בארעא, דכתיב (תהלים מו: 9) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ.

[קסב ע"א] ויקח לו יעקב, בריר ליה לחולקיה, לעדביה. מקל לבנה לח, סטרא דימינא, גוון חוור. לח, סטרא איהו דמים. ולוז, דא סטרא דשמאלא, סומקא כוורדא. וערמון, כליל דא בדא. ובכלהו אחיד ימינא, חוורא בגווניה, וסלקא בהו דכתיב מחשוף הלבן. דאע"ג דאחיד לתרין סטרין, נטה חולקיה לסטר ימינא, ואגליף בכלא, בהאי סטרא ובהאי סטרא. כדין אקרי גבר שלים, שלים בכלא.

[p. 702] מה כתיב בתריה, (בראשית לא: 41) והיה בעת יחס הצאן המקשרות ושם יעקב

את המקלות וגו', סטרא דסטרין לחכימי לבא אתמסר. בגו משריין עלאין קדישין אית דרגין עלאין, אלן על אלן, אלן פנימאין, ואלן לבר. אינון פנימאין מתקשרין במלכא קדישא ומתקשרין בישראל, בנין קדישין לקב"ה. ואלן אקרון הצאן המקשרות, משריין דאינון מקשרות, עילא ותתא.

בשעתא דתיאובתא דלהון לגבי זוהרא עלאה דלעילא, עמודא דאמצעיתא, יעקב שלימא, נטל אינון מקלות, תפלין דרישא, ברהטים, אתר ודוכתא לדירי תפלין. ומהכא נטלי נהורא כל חילין ומשריין עלאין, אינון דמתקשרן לעילא [p. 703] ומתקשרן לתתא. כיון דאינון נטלין מגו רהטין, שקתות המים, כדין אינון הוו מקורין ומבועין לנחתא לתתא, ולמיהב לכלא.

ובג"כ אפריש יעקב בין דרגין עלאין לדרגין אחרנין דשאר עממין, כד"א וישת לו עדריס לבדו ולא שתם על צאן לבן. אינון עדריס אפריש ליה [קסב ע"ב] לגרמיה דלא יהא חולק בשאר עממין. כמה דאפריש ליה דרגי דמהימנותא לעילא לחולקיה ועדביה, הכי אצטריך לאפרשא דרגין דמשריין קדישין לתתא, לקשרא לון בהדיה באינון היכלין דמטרוניתא. וכלהו רשימין ברשימו דמלכא עלאה. כמה דישראל רשימין לתתא בין שאר עממין, אוף דרגין דמשריין עלאין רשימין אינון לחולקי' דקב"ה בין כל שאר חילין ומשריין עלאין. וע"ד בריר יעקב אלין לחולקיה ועדביה, רשימין לחולקא דמהימנותא. ובגין כך כתיב כי יעקב בחר לו יח, איהו בריר חולקיה ועדביה ברזא דמהימנותא, אוף הכי קב"ה בריר ליה מכל שאר חילין ומשריין דעלמא, ומשריין עלאין מתפרשאן אלין מאלין.

בשעתא דזהרא דנורא בנהירו דשכינתא אתגליא, כל אינון דרגין אחרנין אתכספן ומתעטפי מההוא זהרא, ולא יכלו לקרבא לגביה. וכל אינון תקונין קדישין, תקונא דיליה בשעתא דאתגליא ההוא זהרא, מיד חדאן וסלקן לאתקרבא בהדיה ולא תקשרא לגביה, ואיהו בהו אתתקנת. וסתרא דא והיה העטופים ללבן והקשורים ליעקב, ואצטריך לברא ולא תפרשא דרגין קדישין דחולקיה, מאינון דרגין דשאר עמין. ובכלא אצטריך יעקב קדישא, ועל דא קב"ה כתיב באורייתא מהימנותא דיליה בגו סתרין מלין אלין. זכאה חולקיה.

[קסה ע"א] [p. 704] מתני. ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים.

תוקפי דהורמני זקיפין מלעילא, ושנא דחרבא דמלהטא, ממנא על כמה חילין ומשריין. ההוא חרבא מלהטא היא חרבא סומקא, דכתיב (ישעיה לד: 6) חרב ליי מלאה דם. ההוא חרבא דתליא ביה הפוכא, אינון דמהפכי לכמה גוונין, הוא נשיין הוא גוברין. בסטרין סגי אין מתפרשין גוונין אחרנין לכמה דרגין.

מסטרא דאילנא דחיי נפקי אינון דמתיחדי ביחודא בקשורא, קדישין אלין אשתאבן תדיר מטל השמים. שמא דאלהים אתתקן בהו, ועל דא אמר משמני הארץ, ואתתקן בארבע סטרין דעלמא. אתעבידו סמכין דכרסייא, כלהו מרגליטין שייפין וסמכין, לא מתפרשין לעלמא מגו האי שמא.

[p. 705] אינון קשורין דיעקב דבריר חולקיה ומתקשרן בשמא דא, כולהו נפקו בערב. ויעקב כד נפק למיזל לארחיה לארבע סטרין, אקיפו ליה לארבע זוויין דעלמא, נטרו ביה. שעתא קלה אתרגיש מאתר דאילנא דלעילא למיטר אילנא דלתתא. וכדין (בראשית לב: 3) ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה, ויקרא שם המקום ההוא מחנים.

[זהר ח"ב קמו ע"א] ויקחו לי תרומה.

רזא דרוזין לידעי חכמתא. כד אסתלק ברעותא דסתרא דכל סתרין למעבד יקרא ליקריה, אנשיב רוחא מנקודא עלאה דנגיד מלעילא לתתא, ושוי תקוניה לאתישבא בהאי עלמא.

אמאי, בגין דאי לא יהא עקרא ושרשא דהאי עלמא, לא יהא מנא לארקא להאי עלמא כלל. ואי לא יריק להאי עלמא, מיד אתאביד, ולא יכיל לקיימא אפי' רגעא חדא. אבל בגין דתקוניה איהו [p. 706] מהאי עלמא אתמלי מסטרא חדא לארקא להאי עלמא ומסטרא אחרא לארקא למלאכי עלאי, וכלא אתזנו מניה כחדא.

שלימו דתקונא דהאי רוחא רוחיהון דצדיקיא בהאי עלמא. רוחא דא אשתלים בזמנא דחנוך וירד ומהללאל הוו בעלמא, וכד אסגיאוו חייבי עלמא אעדו ההוא שלימו מניה. לבתר דאתאבידו, אתא נח ואשלים ליה. אתא דור הפלגה, אעדו ההוא שלימו מניה. אתא אברהם ואשלים ליה. אתו אנשי סדום ואעדו ליה. אתא יצחק ואשלים ליה. אתו פלשתים וחייבי דרא ואעדו ליה מניה.

אתא יעקב ובנוי, ערסא שלימא, ואשלימו ליה. נפקו מארעא קדישא ונחתו למצרים, ובגינייהו אתעכבת תמן. ובגין דאהדרי תמן ישראל לעובדין דמצראי, אתכפיא ואתעדי ההוא שלימו עד דנפקו ממצרים ואתו למעבד משכנא.

[p. 707] אמר קב"ה רעותי לדיירא בינייכו, אבל לא יכילנא עד דתתקנון ההוא רוחא דיילי דישרי בגווייכו. הה"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ודא איהו רזא דכתיב ויקחו לי תרומה.

אמר משה לקב"ה מאן יכיל למיסב לה ולמעבד לה.

א"ל, משה לא כמה דאת חשיב, אלא מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו', מההוא רעותא ורוחא דלהון תסבון לה ותשלמון לה.

כד אתא שלמה, אתקין לההוא רוחא בשלימו דלעילא. דהא מן יומא דאשתלים לתתא ביומוי דמשה, לא אעדיאו ההוא שלימו מניה עד דאתא שלמה. כיון דאתא שלמה, אשתדל לאשלמא ליה לעילא. ושאר ליתקנא חיזו דעלמא עלאה, לאתקנא מההוא חיזו עלמא תתאה. ודא איהו אשר לשלמה.